

m. sebastian

425

m. sebastian
accidentul

În anul 1967 au fost tipărite în «Biblioteca pentru toți» 6.705.000 de exemplare, tirajul mediu al colecției ajungând în anul amintit la 90.608 de exemplare per volum.

În opt ani de apariție (1960—1967) au fost difuzate prin «Biblioteca pentru toți» 418 volume într-un tiraj total de 27.920.000 de exemplare, cifră fără precedent în istoria editurii românești.

Devenind cea mai populară colecție românească, «Biblioteca pentru toți» (înființată în 1895) a pus la îndemina unui mare număr de cititori, în ultimii ani, cele mai de seamă creații ale literaturii române și universale, clasice și contemporane.

Vor apărea, în săptămânile viitoare, în colecția noastră:

Samuel Butler — *Erewhon* și *Întoarcerea în Erewhon*, romane, 2 vol.

G. Ibrăileanu — *Scriitori români și străini* 2 vol.

H. James — *Daisy Miller*, nuvele.
* * *
Nuvela romantică germană, 2 vol. (I *Urciorul de aur*, II *Undine*)

«Biblioteca pentru toți» oferă lecturi variate, agreabile și instructive pentru toate vârstele și toate gusturile. Cărțile «Bibliotecii pentru toți» nu trebuie să lipsească din nici un cămin. O garanție a valorii literare: «BIBLIOTECA PENTRU TOȚI».

editura pentru literatură

Vol. I și II lei 9

m. sebastian

mihail sebastian

accidentul

ROMAN

1968

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

Textul prezentei ediții a fost reprodus după :
Mihail Sebastian — *Opere alese*, vol. II, E.P.L.,
București, 1962 (ediție îngrijită și prefăcută de
V. Mîndra)

I

Nu-și dădea seama cât timp trecuse. Cîteva secunde? Cîteva lungi minute?

Nu simțea nimic. Auzea în jurul ei voci, pași, chemări, dar totul surd și cenușiu, ca un fel de pastă sonoră, din care numai uneori se desprindea cu o subită claritate un clopot de tramvai sau un strigăt, pentru ca imediat să reîntre în aceeași rurnoare stinsă.

„Va să zică un accident“, gîndi ea foarte calm, aproape cu indiferență.

Gîndul nu-i deștepta nici o alarmă, nici o grabă. Avea foarte vag impresia că trebuie să fie lungită pe jos, lîngă trotuar, cu capul în zăpadă, dar nu încercă să facă nici o mișcare.

Îi trecu prin minte o întrebare stupidă, fără sens : „Cît să fie ceasul ?“

Se încordă să audă tic-tacul ceasornicului de mână, dar nu-l auzi. „S-o fi spart.“ Pe urmă, într-un efort de atenție, răsfrintă parcă în ea însăși, observă că de fapt nu aude nimic din propria ei ființă : nici pulsul, nici inima, nici respirația.

„Am stat, reflectă ea, am stat ca un ceasornic.“ Și i se păru că surîde, dar nu-și simțea buzele, pe care căuta inutil să le contureze undeva în acest lucru familiar și totuși pierdut, care era corpul ei insensibil.

Își aminti atunci brusc momentul căderii, atât de brusc, încât avu impresia că din nou cade, și auzi încă o dată zgomotul scurt, ca de resort spart, pe care-l auzise atunci.

Nu-l reținuse pe moment, dar acum îi revenea cu o precizie absurdă : sunet sec de ligament care se rupe, de arc ce se sparge, și într-adevăr i se păru că undeva, în intimitatea acestui trup pe care nu-l mai simțea, ceva trebuie să se fi rupt din loc.

Încercă să se străbată pe ea însăși, cu o scurtă privire interioară, și să surprindă, ca pe o placă de radiografie, locul exact al rupei.

Clavicula ? Aorta ? Rotula ?

Pentru fiecare cuvânt, i se părea că trebuie să găsească un răspuns în corpul ei inert, pe care îl asculta din nou silindu-se să-l pătrundă cu auzul, pînă la cele mai depărtate fibre.

„Hotărît, ceva s-a rupt. Dar ce ?“

Vocile creșteau și descreșteau pe stradă, în jurul ei, cu răbufniri zgomotoase și îndepărtări subite. Veneau pînă la ea, ca prin ceață, aburite.

Deodată o străpunse o senzație ascuțită de frig și în același timp își simți genunchiul drept gol în zăpadă, ca și cum singur din întreg corpul s-ar fi trezit dintr-o profundă anestezie. Ce depărtat, dar ce intens îl simțea ! Un moment îl fixă cu gândul și i se păru nespus de straniu acest unic punct sensibil, desprins din leșin ca o mică insulă vie.

Pe urmă, ca un val de sînge, frigul urcă mai sus de genunchi și se răspîndi cu o fină rețea tactilă pe pulpă, chemînd la viață noi regiuni de epidermă. Zăpada era pufoasă, mîngîietoare și avea o moliciune de așternut rece. Își afundă cu oarecare lene piciorul drept în această zăpadă, și îl simți pe de-a-ntregul gol, cu ciorapul căzut pînă la gleznă.

În aceeași clipă, avu fulgător senzația rupturii de adineauri. Gîndul, care pînă acum ezitase, merse de astă dată exact spre mica piesă anatomică ruptă : jartiera. Liberat, resortul ei metalic se imprima sus pe pulpă, ca un mic sigiliu rotund.

„Trebuie să fiu pe jumătate goală“, gîndea ea fără alarmă. Ridică abia atunci capul, și în același timp vocile se limpeziră, ca ieșite brusc din ceață.

— Criminali, striga un domn bătrîn, răstindu-se, sufocat de violență, la un vatman, care tăcea încurcat. Criminali. Nu vă uitați nici înainte, nici înapoi, dați buzna peste călători, peste dame, peste copii...

Omul de la tramvai încercă să schițeze un gest de explicație.

— Păi dacă dumneaei coboară...

— Ei și ce-i dacă coboară ? Adică n-are voie ?

— N-are voie, că aici nu e stație... zise altcineva, o voce indiferentă.

De jos, ea încercă să-l vadă pe cel care vorbise, dar nu distinse în întuneric decît o privire fără curiozitate.

— Sigur că nu e stație... reluă vatmanul, puțin încurajat.

Domnul bătrîn indignat nu voia să cedeze.

— Foarte rău că nu e. Să fie. Că de aia plătim noi. Bani știți să ne luați, dar stații nu vă dă mîna să faceți. Criminali, bandiți... V-ați îmbogățit pe punga noastră.

Ea simți un zîmbet care flutura în întuneric și, fără să ridice bine capul pentru a-l primi din față, avu certitudinea că e zîmbetul vocii indiferente de adineauri.

— ...da, bine ne faceți, așa ne trebuie, că sîntem proști și nu reacționăm...

Era stupid, desigur, dar își dădu seama că, trîntită acolo în zăpadă, ea nu asculta vocea stridentă a bătrînului indignat, ci urmărea tăcerea depărtată a celuilalt.

— ...da, domnilor, nu reacționăm. Ia să chemăm noi agentul și să-ți trîntim un proces-verbal, mă-nțelegi...

În sfîrșit, auzi din nou vocea celuiilalt, aceeași voce puțin surdă, puțin leneșă. Vorbea probabil cu vatmanul.

— Vezi-ți de drum, băiatule. Urcă-te în vagon și dă-i drumul.

— Sigur. Să-și vadă de drum, și pe dumneaei s-o lase aicea, moartă, în zăpadă.

Toate privirile se îndreptară din nou spre ea. În focul discuției fusese uitată, dar acum redeveni personajul principal al scenei.

Se simți ridiculă, trântită cum era — cine știe de când? — în plină stradă, într-un grup de trecători curioși. Ar fi vrut să se ridice, dar singură știa bine că nu va putea.

Aruncă o privire circulară, căutînd parcă o figură cunoscută printre acele fețe cenușii, și se opri la bărbatul a cărui voce leneșă o reținuse. Îl recunoscuse după privirea lui indiferentă, care-i semăna foarte bine cu vocea.

— Decît să te cerți, mai bine m-ai ajuta să mă ridic.

Omul nu păru de loc surprins. Făcu fără grabă un pas spre ea, îngenunche cu oarecare întîrziere, îi trecu o mîna pe sub brațul drept și o ridică fără prea mare îndemînare, dar cu o mișcare fermă.

Ea nu-și putu opri un mic strigăt de durere, cînd, pentru ca să se ridice, se lăsă cu toată greutatea pe piciorul drept.

— Doare?

— Nu știu. O să văd mai tîrziu.

Și acum ce să facă? Cercul curioșilor se strînse și mai tare în jurul ei. Pălăria îi cădea pe ceafă, cio-

rapul drept îi curgea de-a lungul piciorului, mantoul era plin de zăpadă, mânușile erau ude...

Îi păru rău că se ridicase : fusese mult mai comod pe jos, în zăpadă. Un moment, o ispiti gîndul absurd de a se trînti la loc, ceea ce o făcu să surîdă și să-și recapete puțin calm. „Trebuie să scap de ăștia“, își zise ea, înfruntînd cu bravură curiozitatea grupului.

Se întorsese din nou spre omul ei, care și el părea acum puțin stîmjenit de spectacol.

— Nu vrei să faci cu mine cîțiva pași ?

Propunerea părea că-l plictisește. Ea se grăbi să-l liniștească.

— Numai cîțiva, pînă la o mașină.

Nu așteptă răspunsul, îi luă brațul și porni lîngă el, călcînd cu băgare de seamă, ca să nu redeștepte durerea de adineauri.

Nu se vedea nici o mașină, nici o trăsură. Tînărul domn nu se silea de loc să-și ascundă plictiseala. Tăcea cu încăpăținare, absent.

L-ar fi lăsat bucuroasă și și-ar fi continuat singură drumul, dar nu avea încredere în piciorul ei drept. De două ori încercase să calce puțin mai apăsător, și durerea o străpunsese de la gleznă, ca o lamă.

„E prost-crescut, dar am nevoie de el.“ Îl luă și mai bine de braț, ca și cum ar fi vrut să-i arate că nu se lasă intimidată de proasta lui creștere și că nu renunță.

Mergea puțin în urma lui, căci nu îndrăzneă să-i spună că face pașii prea mari. Îl putea privi pieziș, din profil fără ca el să observe. Un tip șters, cu trăsături nesigure, tânăr parcă, dar fără vîrstă precisă, blond parcă, dar fără culoare certă. „Parcă l-am mai văzut undeva.“

E înalt ? E scund ? N-ar fi putut spune. În paltonul acela părea înalt, un palton gri, larg, cu buzunare mari, în care mîinile se înfundau cu un aer de securitate.

Continua să tacă, o tăcere de drum lung, închisă, rezistentă, fără expresie.

„Parcă ar fi singur. Parcă n-aș fi lîngă el. Parcă ar fi uitat că sînt lîngă el. Și dacă într-adevăr a uitat ? Dacă se va trezi cu mine de braț și mă va întreba ce caut aici, atîrnată de brațul lui ?“

Se hotărî să rupă ea tăcerea.

— Nu înțeleg cum s-a întîmplat. Am alunecat, se vede, de pe treapta tramvaiului. Voiam să cobor.

— Din mers ?

Se miră auzindu-i glasul. Credea că n-o aude, că nu-i va răspunde. Surpriza o însufleți.

— Da, din mers. Totdeauna cobor din mers. Nici nu se poate altfel. Eu locuiesc aici aproape, în bulevardul Dacia, și tramvaiul 16 nu oprește decît ori la Donici, ori la Vasile Lascăr. E prea departe. De asta cobor la cotitură, unde tramvaiul o ia pe Orientului. Nu numai eu. Toată lumea care stă prin apropiere. Și nu se întîmplă niciodată nimic. Numai astăzi... Nu știu cum s-a întîmplat...

Treceau tocmai sub bătaia unui felinar. În lumină, figura lui i se păru din nou absentă.

„Ce tip urîcios !“ Totuși, îndrăzni să se oprească.

— Nu te supăra. Vreau să-mi ridic ciorapul. Am înghețat de tot.

Se aplecă, dar abia acum băgă de seamă că sîngerează : genunchiul drept era roșu, iar mai jos, spre gleznă, unde se zgîriase probabil mai tare, țesătura ciorapului se lipise de rana cu sînge înghețat.

— E grav ?

— Nu știu. Deocamdată nu mă doare. Ar trebui să trec pe la o farmacie. Vrei ?

El nu răspunse, dar o luă de braț și o întrebă din ochi : „Unde ?“

— Nu e departe. Uite, pe trotuarul celălalt.

Trecură drumul. De departe, ea avu oarecare greutate să se recunoască în oglinzile farmaciei, la dreapta acestui domn, care i se părea și mai străin în imaginea depărtată din oglindă. Cînd se apropie, surîse cu compasiune propriei ei figuri. „Deplorabilă sînt, săraca de mine !“ Își scoase cu un gest scurt pălăria și rămase cu ea în mîină, consternată.

— Nu pot să intru în halul ăsta. Farmacista mă cunoaște, o să mă întrebe, va trebui să-i explic... Nu vrei dumneata ?...

El acceptă fără entuziasm, cu o aprobare încrunțată din sprîncene.

— Ce-ți trebuie ?

— Puțină tinctură de iod și... știu eu ? puțină apă oxigenată.

Voi să-și deschidă poșeta, ca să-i dea bani, dar el, fără să aștepte, împinse ușa farmaciei și intră.

De afară, ea îl urmări prin geamul vitrinei, cum intră, cum se descoperă, cum spune bună seara, cum se apropie de farmacistă în halat alb. I se păru curios să-l vadă deschizând gura și rostind cuvinte pe care ea nu le auzea. Ciudată voce are ! Puțin acoperită, puțin stinsă, și totuși avînd un accent aspru. Farmacista turna tinctura de iod în sticlă.

De ce durează așa de mult ? Trebuie să fie înăuntru o căldură dulce de seră. Balanțele de metal stau nemișcate. Lichiduri grele, somnoroase, dorm în rafturi, în sticle solemne de cristal.

Farmacista îl întreabă ceva, și el răspunde cu destulă voie bună. E mai vorbăreț înăuntru la căldură decît afară, în frig. Dacă l-ar lăsa ? Dacă s-ar duce acum, fără să-l mai aștepte ? Ce cap uimit ar face nemaigăsind-o, dar și ce sentiment de ușurare ar avea, impertinentul !

Genunchiul începu s-o doară. Mai mult s-o înțepe decît s-o doară. Se mai gîndi încă o dată la căldura bună de dincolo de vitrină și închise ochii. I se părea că alunecă într-un fel de somn...

— Am stat prea mult ?

Era vocea lui. Aceași voce nesigură, care nu apasă pe cuvinte și-ți face impresia că trece pe lîngă ele din neatenție.

Nu-i răspunse și nu deschise ochii.

— Ți-e rău ?

— Nu, nu mi-e rău. Dar aş vrea să ajung acasă. Am îngheţat.

— Spuneai că nu e departe...

— Fii liniştit : nu e. Mai avem douăzeci de paşi, şi ai scăpat.

Nu aştepta nici o protestare politicoasă din partea lui. Îl luă de braţ, decisă să nu-i mai vorbească şi nerăbdătoare să poată în sfîrşit rămînea singură. Se silea să facă şi ea paşii cît mai mari, deşi piciorul drept o dorea mereu.

Pentru prima oară de cînd i se întîmplase accidentul ăsta stupid, ar fi vrut să plîngă.

Se opri în sfîrşit în faţa unei case cu multe etaje, se rezemă de portalul de sticlă şi îi întinse mîna...

— Aici. Acum, te poţi duce. Îţi mulţumesc.

El îi strînse mîna o clipă, fără să i-o reţină, şi pe urmă duse degetul la pălărie, schiţînd vag o jumătate de salut.

Ar fi vrut să-i spună : „Eşti cel mai urîcios om din lume“, dar era prea obosită ca să-i spună ceva. Îl lăasă acolo, în faţa casei, şi intră în holul luminos, unde o primi un val de căldură moleşitoare.

...Era singură în ascensor. Apăsă pe butonul ultimului etaj, al şaselea, şi apoi căzu pe banchetă, cu un suspin de salvare. Îşi promise să plîngă din toată inima cînd va ajunge sus în camera ei. Simţea că nimic nu i-ar fi putut face mai bine : un plîns bun şi pe urmă o baie fierbinte.

Undeva între două etaje, ascensorul se opri cu o scurtă zguditură. Crezuse întîi că a ajuns, dar îşi

detete seama că de fapt a rămas suspendată în drum.

„E ziua accidentelor“, încercă să glumească în gând. Sună lung pe butonul de alarmă.

Își aduse aminte că vara trecută cucoana bătrână de la al treilea rămăsese o dimineață închisă în ascensor, între două etaje. Gîndul o îngrozi. Apăsă din nou, cu o tresărire de panică, lung, nervos, răstit, pe butonul roșu. Eră în tot imobilul o tăcere adîncă : numai undeva, departe, slab ca o chemare din altă lume, soneria de alarmă suna fără răspuns.

Nu mai putea să reziste lacrimilor. Se privea în oglinda dreptunghiulară din ascensor și i se făcu milă de starea în care se afla, ciufulită, ruptă, murdară, înghețată. Lacrimi calde, bune o podidiră, și ea le primi cu o subită plăcere, de parcă s-ar fi apropiat de o sobă caldă.

De jos, cineva, portarul probabil, striga : „Hei, ușa de la al treilea. Cine a deschis ușa de la al treilea ?

„Ușa de la al treilea“ fu închisă : ascensorul porni mai departe, fără zgomot. Ea ar fi vrut să nu se mai oprească, să meargă mereu așa și să poată plînge liniștită, în mișcarea lentă, tăcută a ascensorului.

Sus o aștepta tînărul domn în palton gri. Îl privi uluită, neînțelegînd ce se întîmplă.

— Dumneata ?

— Eu. Am uitat tinctura de iod și apa oxigenată.

Într-adevăr, scoase din buzunar două sticlute învelite în hîrtie multicoloră de farmacie.

— Și cum te-ai urcat ?

- Pe scară.
- Șase etaje ?
- Șase.

„Ce tip curios !“ gîndi ea privindu-l un moment, intrigată încă o dată de lipsa lui de expresie. Avea și acum aceeași privire depărtată, neîntrebătoare, pe care i-o întîlnise prima dată, ridicînd capul de jos, din zăpadă.

Își aduse aminte că a plîns și coborî jenată ochii, dar era prea tîrziu, căci el observase.

- Ai plîns ?
- Nu... Adică da. Puțin. Dar n-are nici o importanță ! Niciodată cînd plîng nu are importanță...

Își scoase cheia din poșetă.

- Vrei să intri un moment ?

El răspunse cu o ridicare din umeri.

- Asta însemnează „da“, sau însemnează „nu“ ?

— Nu știu bine ce însemnează. E un gest familiar. Să zicem, „da“.

- Atunci, să intrăm.

Pe ușă era o mică placă metalică : Nora Munteanu. El întrebă din ochi, și ea confirmă : „Eu“

Apa era fierbinte. Aruncase în cadă un pumn de lavandă, și toată odaia era plină acum de aburi calzi, aromitori.

- Se simte și dincolo ?
- Ce ?
- Lavanda.

— Lavandă e ? Da, se simte.

Glasul lui venea și mai șters, din odaia alăturată, prin ușa pe care Nora o lăsase într-adins puțin deschisă, ca să poată vorbi cu el, în timp ce ea își lua baia.

— Nu te plictisești ?

— Nu.

— Ești bine instalat ?

— Da.

Îl instalase într-adevăr într-un fotoliu și îi pusese înaintea un vraf de reviste ilustrate. „Ca la dentist“, observase el docil, ocupînd locul arătat.

„Da, ca la dentist. Și te rog să fii cuminte pînă termin eu. Pe urmă, stăm de vorbă.“

Baia era adormitor de bună. Nora închise ochii, învinsă de căldura pe care o simțea pătrunzînd ca o dulce toropeală, prin tot corpul. Departe în adînc, se deschideau fine vase de sînge, pe care avea senzația că frigul le înghețase.

Nora avu un gînd de prietenie pentru acest corp al ei, cunoscut, familiar și de treabă. I se părea că e o veche cunoștință regăsită și îl mîngîia cu o simpatie de camarad. Pe sîn mîna întîrzia, ca pe un obraz rotund. Ar fi vrut să doarmă...

În odaia alăturată se mișcase parcă un scaun din loc.

— Ai vrut ceva ?

— Nu. Mă uitam la fotografia de pe birou. Cine e ?

— Eu.

— În costumul ăsta ?

— Da, e un costum de schi. Eram la Predeal. Îți plac ?

Nu răspunse. Poate că nici nu auzise întrebarea, pe care ea o pusese neglijent, coborînd vocea. Îl auzi întorcînd o filă : citea probabil.

Nora se gîndi la el și băgă de seamă cu surprindere că-l uitase. Îl știa în odaia alăturată, cufundat în fotoliul ei, dincolo de această ușă întredeschisă, dar îi era cu neputință să-și aducă aminte cum arată la față. Trăsăturile fugeau nesigure, sub un surîs vag, ca o lumină difuză.

Își aminti în schimb cu precizie cravata pe care o purta, o cravată verde de lînă aspră, cu mărunte cusături oblice, paralele...

„Frumoasă cravată, dar nu știe să și-o facă. Nodul prea strîmb. Am să-l învăț eu cum se face un nod ca lumea.“

De dincolo, soneria telefonului izbucni energică.

— Ce să fac ? întrebă din fotoliu tăcutul musafir.

— Nimic. Lasă-l să sune.

Soneria insistă, mereu mai lung, mereu mai răstit. Nora surîse cu oboască. Un singur om putea să sune atîta.

— Fii bun și răspunde.

El ridică receptorul, spuse „alo“, și apoi, după o pauză, îl puse la loc.

— Ce s-a întîmplat ?

— Nu știu. Nu răspunde nimeni. E cineva care a închis telefonul fără un cuvînt.

— Trebuie să fie Grig.

— Grig ?

— Da, un prieten. Trebuie să fi fost mirat auzind o voce de bărbat, de aici. O fi crezut că a greșit numărul.

Presupunerea Norei era probabil justă, căci telefonul sună iar.

— Nu te supăra. Răspunde-i, te rog. Spune-i că sînt în baie și să mă cheme peste cinci minute.

Își opri respirația și ascultă cu urechea ațintită spre odaia cealaltă, ca să prindă și ea vocea din receptor. O auzi într-adevăr vibrînd metalică, îndepărtată ca pe un minuscul disc de patefon.

— Alo, 2.65.80 ? Sînteți sigur ? Nu e greșeală ?

— Nu, domnule, nu e greșeală.

— Atunci, cine e la telefon ? Întrebă mica voce de metal.

— Vă roagă domnișoara Nora...

— Nu mă interesează ce mă roagă domnișoara Nora. Vreau să știu cine e la telefon.

— Domnule, domnișoara Nora e în baie și vă roagă...

— Nu vreau să știu unde este domnișoara Nora. Vreau să știu cine ești dumneata.

Urmă o clipă de tăcere, apoi zgomotul scurt, retezat al receptorului ce cădea pe furcă, undeva departe, tăind legătura.

— Și acum ?... o întrebă el pe Nora, cu un calm pe care ciudata convorbire părea că nu-l tulburase.

— Nimic. Reia-ți locul în fotoliu și așteaptă-mă. Viu îndată.

Nora intră îmbrăcată într-un halat alb de baie, puțin prea larg pentru ea.

Se îndreaptă spre fotoliul lui, aprinse o mică lampă cu abajur de pe divanul din apropiere și o întoarse spre el, luminându-i brusc fața.

— Ce s-a întâmplat ?

— Nimic. Vreau să te văd. Închipuiește-ți că uitasem cum arăți. Tot timpul, în baie, m-am căznit să-mi aduc aminte.

Îl privi atentă, cu seriozitate, iar el îi suportă calm privirea.

— Ai terminat ?

— Da, deocamdată. Ai o figură nesigură. Greu de ținut minte.

El ridică din umeri. Ea recunoscuse gestul.

— Nu-mi place ridicarea asta din umeri.

El nu răspunse nimic, iar ea îl privi mai departe lung, urmărind desenul evaziv al acelei figuri, în care i se părea că deslușește un amestec de oboseală și de copilărie.

— Ești un tip fumuriu. Părcă vii din ceață.

Pe divan erau cele două sticlute, cumpărate de la farmacie. Nora le luă și se duse lângă noptieră, să-și panseze „rănile“, cum spunea exagerat, ca să glumească.

Își dete la o parte halatul, cu o pudoare atentă, și își dezveli piciorul drept, numai pînă la genunchi. atîta cît era nevoie, ca să se bandajeze. Nu era pro-

priu-zis rănită. Mai mult zgîriată, dar destul de rău, căci chiar după baia fierbinte pe care o făcuse, sîngera încă ușor.

El urmărea din fotoliu operația, așteptînd parcă s-o audă țipînd cînd apăsa tamponul cu iod pe glezna însîngerată. Dar gesturile ei aveau ceva atent și obiectiv de infirmieră aplecată asupra unui pacient străin. Părul negru îi cădea pe frunte, fără cochetărie.

Cîtăva vreme, ea continuă să plimbe tamponul de vată, pe gleznă și apoi pe genunchi, cu totul absorbită de ceea ce făcea. Pe urmă se întrerupse, ca și cum și-ar fi adus deodată aminte de un lucru uitat.

— Te-a plictisit telefonul de adineauri ?

— Nu.

— Cu atît mai bine Eu... eu sînt obișnuită.

Își relua delicata ei operație, spălînd cu apă oxigenată și apoi cu tinctură de iod o mică zgîrietură pe care n-o descoperise pînă atunci.

— Da, sînt obișnuită. Cu asta și cu atîtea altele. Vezi, Grig... Dar ar trebui să-l cunoști.

— Nu vine astă-seară pe aici ?

— Trebuia... Dar acuma nu mai vine. Nici astă-seară, nici multe alte seri...

— Îmi pare rău, crede-mă.

— Mie nu. Îți jur că nu.

— Îl iubești ?

Nora simți în întrebarea lui o inflexie ironică. Era convinsă că surîde, așa cum surîdea pe stradă, în grupul acela de curioși, el singur indiferent.

Ridică scurt capul, pentru ca să-l surprindă, și lu mirată văzînd că se înșelase. Nu surîdea.

— Nu, nu-l iubesc. Nu cred că-l iubesc. Vine pe aici... în odaia asta... Vine, pleacă, telefonează, se supără, se împacă... Așa e el. Cred că pe dumneata te-ar amuza.

— De ce ?

— Nu știu bine. Mi se pare că este exact contrariul dumatăle.

— După ce se cunoaște asta ?

— După multe. După voce. După cravată.

Se ridică și veni spre el.

— Da, după cravată. El o poartă totdeauna corect. A dumatăle e strîmbă. Nu știi să ți-o faci. Mă lași pe mine ?

Se așază pe speteaza fotoliului și îi desfăcu nodul cravatei, cu degete ușoare, atente. El nu se împotrivi. Aștepta supus să termine. O aromă de lavandă trecea prin halatul ei poros, aducînd o undă de căldură, în care se simțea parcă zvîcnirea depărtată a sîngelui, bătaia mărunță a pulsului.

După ce sfîrși de înnodat cravata, Nora se depărtă puțin de el și îl privi, ca să vadă cum îi stă.

— Nu, nu merge. E corectă, dar nu-ți stă bine, E prea corectă pentru dumneata.

Și tot ea, cu aceeași grijă, se sili să strice nodul prea bine făcut al cravatei și să-i redea aerul de neglijență dinainte.

Era gata să plece. Își pusese paltonul („Ce înalt e, Doamne, în palton!“) și se pregătea să-i spună bună seara.

— Într-adevăr, te duci ?

— E târziu.

— Nici nu te-ai prezentat. Nici nu știu cum te cheamă.

— E nevoie de hîrțiile mele de identitate ?

— Nu strică să le vedem.

El căută cu seriozitate în buzunarul interior al hainei și scoase de acolo un carnet, pe care i-l întinse.

Nora îl răsfoi un timp, ca și cum ar fi vrut să verifice fotografia, semnalmente, semnătura. Pe urmă, îl privi deodată surprinsă.

— Ești născut la 18 decembrie ?

— Da.

— La 18 decembrie ? Ești sigur ?

Fără să aștepte răspunsul lui, întoarse capul spre calendarul din perete.

— Știai că e ziua dumitale astăzi ?... Știai că împlinești...

Se opri, deschise din nou carnetul de identitate pe care-l avea în mînă, citi anul nașterii lui...

— Știai că împlinești 30 de ani astăzi ? Tocmai astăzi ?

El nu părea surprins. Arăta mai mult amuzat de sincera ei stupoare. Ea insistă.

— Spune, știai ?

El ridică din umeri, indiferenta lui ridicare din umeri.

— Nu.

Nora încercă să nu-l creadă.

— Nu-i adevărat. Nu-i așa că nu-i adevărat? E cineva care te așteaptă astă-seară. O femeie, o iubită. E cineva care știe...

Se opri din vorbă. Era în tăcerea lui ceva împînzit, cețos, din care avu deodată siguranța că nu va putea smulge nici un răspuns.

El făcu un pas spre ușă. Nora îl apucă de braț.

— Nu pleca încă.

Pe o etajeră cu cărți, într-un vas de sticlă, erau trei garoafe cu cotoarele lungi. Luă o garoafă și i-o întinse fără să surîdă, aproape cu gravitate.

— De ziua dumitale.

Apoi, cu un neașteptat elan, se apropie și mai mult de el.

— Rămîi aici. După cum vezi, e lumină, e cald. Îl sunăm pe portar și-l trimitem la băcănie. Vom face un dîneu somptuos și vom ciocni un pahar. Asta aduce noroc.

— Crezi? întrebă el vag.

— Sînt sigură.

O sclipire copilăroasă îl luminează.

— Primesc. Dar trebuie să mă lași să cobor eu după tîrguieli.

— Nu se poate.

— De ce?

— Pentru că nu te mai întorci.

— Ba da.

...Și nu mai avu timp să-i răspundă, pentru că deschisese deja ușa și dispăruse vijelios pe scări.

Nora rămase în prag, să-i asculte pașii depăr-tându-se.

Se uită neliniștită la ceasornicul de pe birou : au trecut 20 de minute. „Poate nu mai vine.“

Era o tăcere imensă în întreg imobilul. De undeva, de la un etaj depărtat, venea un cîntec slab de pate-fon, sau de radio :

*„Noapte bună, Mimy,
Și somn ușor.
Noapte bună, Mimy,
Adormi ușor...”*

Nora se gîndi la această Mimy, care desigur dor-mea de mult, înduplecată de cîntec.

Și ea ar fi vrut să doarmă. Îi părea rău că-și dez-brăcase halatul acela moale, în care se simțea așa de cald îmbrățișată. În rochia aceasta de seară, avea incomoda impresie că se află în vizită, în propria ei cameră. Dar voise să ia cu totul în serios „dineul“ pe care îl pregătea, și se gîndise cu plăcere că, la întoarcere, el va găsi o femeie strălucitoare... „Stră-lucitoare.“ Își repetă cuvîntul în gînd și zîmbi cu puțină oboseală.

Un uruit surd se desprinse din tăcerea generală a clădirii. Se urca cineva cu ascensorul.

Obişnuită cu secretele cele mai intime ale clădirii, urechea Norei urmărea sunetul cum ar fi urmărit ridicarea mercurului într-un fel de termometru imens.

Etajul I, etajul II...

Pe măsură ce se apropia, uruitul ascensorului vibra ca o coardă joasă de pian, prelungită de apăsarea pedalei. Se va opri la al treilea ?... Nu, a trecut mai departe.

La fiecare etaj era o smucitură scurtă, ca o bătaie mai tare de puls.

Nora închise ochii. Simţea în propria ei fiinţă ridicarea aceasta, ca şi cum o secretă curea de transmitere ar fi dus-o mai departe până în sîngele şi nervii ei.

Patru... cinci... S-a oprit ?

Părea că în tăcerea de pînă atunci se deschide o nouă zonă de tăcere, mai adîncă.

S-a oprit ?

Da. S-a oprit. Grilajul interior, de lemn, e dat la o parte cu un zgomot dinţat de oblon, uşa se deschide şi se închide mecanic, uruitul de coardă al ascensorului se depărtează, descreşte...

„Inutil să-l aştept. Nu mai vine.“

Nora se ridică din fotoliu şi se apropie de oglindă, privindu-se lung.

„Ce comică eşti, scumpa mea fată, ce comică eşti !“
îşi spuse cu glas tare.

Îi era milă de rochia ei neagră, de braţele goale, de cele două garoafe, pe care le vedea prin oglindă clătinîndu-se în vasul de sticlă, prea grele pe tul-

pina lor subțire, ca și cum și ele ar fi fost obosite de așteptare.

Ridică receptorul telefonului și îl păstră cîtăva vreme în mînă, fără nici un gînd. Pe urmă îl puse la loc, neștiind de ce îl ridicase.

— Nu, nu, nu mai vine.

Se rezemase de perete și își privea acum odaia, întîrziind asupra fiecărui lucru în parte, mirată că acele lucruri îi sînt în același timp așa de cunoscute și așa de străine.

Pe birou zări carnetul lui de identitate. Îl luă în mînă și abia acum băgă de seamă că e un pașaport. Nu cunoștea pașapoartele acestea noi, cu scoarțe lungi. Îl deschise.

„Talia, mijlocie. Părul, castaniu. Sprîncenele, castanii. Ochii, verzi. Nasul, regulat. Gura, regulată. Barba, rade...”

Ultimul cuvînt o făcu să tresară. În sala de baie, pe mica etajeră metalică de deasupra chiuvetei, era serviciul de ras al lui Grig. „Trebuie să-l ascund”, își spuse, gîndindu-se că celălalt, la întoarcere, ar putea să intre în baie și să găsească acolo un obiect atît de indiscret. Dar se răzgîndi după primul pas... La ce bun să-l mai ascundă, de vreme ce el tot nu se mai întoarce...

Reciti din nou „semnalmentele” de pe foaia de pașaport. Ar fi vrut să regăsească în fiecare cuvînt o trăsătură din acel obraz nesigur, ce se pierdea

acum din nou în ceața din care numai o clipă se desprinsese.

Părul, castaniu... Gura... regulată... Ce funcționar plictisit ridicase un moment ochelarii dintre hîrtii și îl privise, într-o doară, pentru ca pe urmă să-i scrie la rubrica respectivă culoarea ochilor, linia frunții, conturul buzelor ?... Ea îl avusese aici, în odaia ei, în plină lumină, în plină bătaie a lămpii, și totuși n-ar fi știut să spună nimic sigur despre figura lui cu linii nedecise.

„Gura, regulată“... Nora închise ochii și se sili să-și amintească acea gură, despre care pașaportul spunea cu indiferență că e regulată, ca și cum n-ar fi fost o infinitate de linii posibile sub acest singur cuvînt. Ar fi vrut să-și poată plimba arătătorul pe buzele lui și să surprindă în cea mai ușoară deschidere a lor acel surîs neterminat care arunca o lumină ușor ostenită pe întreaga figură.

I se părea că este în carnetul pe care-l avea în mînă un mister de descifrat și că sub toate acele formule, peceti și semnături era o viață care așteaptă să fie întrebată. Se simțea singură, oribil de singură, în odaia cu toate luminile aprinse, ținînd în mînă o fotografie, un nume, cîteva semnalmente, sub care ar fost fost fericită să audă o bătaie de inimă, un glas.

Era ispitită să ducă acel carnet cu scoarțe albastre la ureche și să asculte, ca într-un ghioc, șaptele unei vieți pe care nu o cunoaște.

Paginile „rezervate pentru vize“ erau pline de felurite timbre și ștampile. Nora citi pe ultima filă : „*Visé sous le no. 1464 à la Légation de Belgique de Bucarest pour permettre au titulaire..*“¹

Două ștampile mai mici, dreptunghiulare, arătau în josul paginii trecerea frontierei, la ducere și la întoarcere. „*Hergenrath, 23 Juillet 1934. Contrôle des Passagers*“² Și apoi „*Hergenrath, 12 Août*“.

„Unde am fost eu între 23 iulie și 12 august?“ se întreabă Nora. Se revăzu pe plajă, la Agigea, în plin soare, treizeci de zile singură, în timp ce la Eforie, Grig juca ziua cărți la Cazinou și dansa noaptea la buvetă... Uneori, când era marea liniștită, jazul se auzea pînă în cortul ei de la Agigea... În același timp, cineva trecea într-o noapte de iulie granița la Hergenrath, poate spre Bruxelles, poate spre un mic oraș de provincie, poate singur, poate cu o femeie, cineva care cinci luni mai târziu avea s-o ridice din zăpadă, pe o stradă din București, și s-o privească în ochi cu o indiferentă ridicare din umeri...

Ar fi vrut să poată retrăi acele zile, 23 iulie — 12 august, dar nu în cortul de la Agigea, ci undeva nevăzută, în umbra acestui necunoscut. Ar fi vrut să poată ști ce s-a întîmplat în acele 19 zile și să vadă mica gară de frontieră în noapte, chipul vameșului, ștampila imprimînd cu tuș roșu pe hîrtie o zi ce nu

¹ Vizat cu nr. 1464 la Legația Belgiei din București. pentru a i se permite titularului... (fr.).

² Hergenrath. 23 iulie 1934. Controlul călătorilor (fr.).

se va mai întoarce... „Hergenrath, 23 Juillet.“ Cuvîntul avea ceva misterios, indescifrabil pentru Nora.

Se cufundă în fotoliu, descurajată.

Ar fi trebuit să se dezbrace, să se culce, să doarmă. Dar simțea că nu ar avea putere să se ridice în picioare, să-și scoată rochia, să-și facă patul. Ar fi vrut să rămînă nemișcată și să doarmă așa cum era, ca într-o sală de așteptare într-o gară. Gara de la Hergenrath...

Soneria sună deodată puternic, gălăgios. În primul moment, Nora nu-și dădu seama de ce se întîmplă. O lăsă să sune lung, ca și cum ar fi vrut să umple întreaga odaie cu chemarea ei. Pe urmă se îndreptă spre ușă, silindu-se să nu facă nici o presupunere. Deschise fără emoție. În prag era el, încărcat cu pachete.

Dopul zbură cu o detunătură puternică, și șampania se revărsă peste gîtul sticlei, în timp ce Nora privea în sus, ca și cum ar fi urmărit traiectoria proiectilului.

— Lovit ! strigă el victorios.

Sus, pe tavan, o pată albă, cît o monedă, indica punctul atins.

— Încă două lovituri ca asta, și mâine mă dă proprietarul afară, pentru avarii grave, glumi Nora, nu fără îngrijorare totuși.

— Două lovituri zici ? Nu, scumpa mea prietenă.

O sută una. Da, o sută una lovituri de tun. Ca la Bobotează, ca la 24 Ianuarie.

Și punînd deoparte sticla deschisă, ca pe o armă descărcată, luă în mîini o nouă sticlă. De astă dată detunătura fu și mai puternică decît cea dintîi. Se priviră surprinși unul pe altul, fără să mai surîdă. Ferestrele vibrau cu un sunet subțire. Pe etajeră, cele două garoafe se clătinau trezite din somn. Detunătura părea că se răspîndește pînă departe prin toată clădirea adormită, de la etaj la etaj.

— Lovit !

Pe tavan apăruse un nou semn alb, la o distanță foarte mică de primul.

— Sînt un trăgător formidabil ! Ce siguranță ! Ce precizie !

Avea în privire o lumină, pe care Nora o vedea pentru prima oară aprinzîndu-se. Aproape că nu-l mai recunoștea pe omul tăcut care plecase cu jumătate oră înainte, din camera ei. Unde era tăcerea lui grea, unde acel surîs de oboseală și de indiferență ? Vorbea acum cu o însuflețire nervoasă străină parcă de el.

Șampania fierbea mărunț în pahare. Nora îl ridică pe al ei, cu oarecare gravitate.

— Pentru aniversarea dumitale. Pentru cei treizeci de ani pe care îi împlinești.

Băgă de seamă că vocea îi tremură și îi fu rușine de această copilăroasă emoție. El răspunse cu degajare, glumind :

— Pentru dumneata. Pentru tramvaiul 16. Pentru accidentul de astă-seară.

La al cîtelea pahar era ? Numărase pînă la al cîncilea, dar de acolo mai departe pierduse socoteala.

„Era probabil tîrziu. Aparatul de radio (cine îl deschisese ? cînd îl deschisese ?) intona slab imnul englez. „Se termină emisiunea de la Droitwich.“

Nora făcea eforturi să-și țină ochii mari, deschiși, dar lucrurile din cameră le vedea într-o pînză de fum.

Sus, pe tavan, grupate mărunt în jurul aceluiași punct, loviturile marcate i se păreau acum fără număr de multe.

În fața ei, cînd foarte aproape, cînd nemăsurat de departe, ca și cum l-ar fi privit prin lentilele întoarse ale unui ochean, era el. Vorbea, dar Nora deși auzea distinct fiecare cuvînt, nu înțelegea nimic din ce spune. Mereu glasul acesta surd, stins, cu subite străpungeri de lumină, care se pierde apoi în aceeași indiferență...

Lovit ! Ce curios sună strigătul acesta scurt, de triumf, în vorbirea lui leneșă. Lovit ! Lovit ce ? Lovit unde ? Lovit în inimă, da, da, am spus în inimă.

Nora își luă capul în mîini. Ar fi vrut să oprească șirul dezordonat de gînduri care o străbăteau, ar fi vrut să oprească bătaia tîmplelor.

„Dragă fată, să fim rezonabili, să nu ne pierdem capul. Domnul ăsta... cum îl cheamă ?... vezi ? ai și uitat cum îl cheamă... în sfîrșit, cum l-o fi chemînd, are să plece. E tîrziu și are să plece... Afară dacă...

afară dacă vrei să rămînă. Vrei să rămînă ? Spune, mie poți să mi-o spui... ne cunoaștem doar de atîta vreme... vrei să rămînă ?“

El se ridicase probabil de la locul lui și venise lîngă ea. Îi simțea răsuflarea în spate, foarte aproape. Nora se ridică brusc.

— Așteaptă-mă. Mă întorc îndată.

Intră în odaia de baie, fără să facă lumină, de teamă să nu-și surprindă în oglindă figura descompusă de nesomn și de vin, privirea tulbure, pe care și-o cunoștea de mult, din rarele ei nopți albe. Deschise robinetul și lasă să curgă apă rece pe obraji, pe ochi. Pe urmă abia, îndrăzni să aprindă lumina : își regăsi cu încredere privirea ei cuminte, de zi. Se privi un timp, întrebîndu-se ce trebuie să facă. Ar fi atît de simplu să se întoarcă în cameră, să-i spună că e tîrziu, că e obosită și că-l roagă să plece ! Dacă ar fi avut curajul să-i spună același lucru, pe vremuri, într-o noapte ca asta, lui Grig... Serviciul ăsta de ras n-ar mai fi aici — și cîte lucruri, cîte ar fi altfel de cum sînt !

Își desprinse rochia cu mișcări încete, întîrziate, neștiind dacă pînă la urmă nu o va încheia la loc. Rămase goală, cu picioarele desculțe pe ciment, și răceala pietrei răspunse în toată ființa ei, cu ceva mîngîietor, calmant. Între pereții albi de faianță, strălucitori sub bătaia lămpii, corpul ei era palid, trist. Se privi cu o clătinare din cap : „Săraca mea Nora, ce singură ești !“ Un val de tandrețe o cuprinse pentru singurătatea ei și un gust confuz de lacrimi neplînse.

La ce bun să se împotrivească ? Va trece dincolo, va stinge lumina, se va culca și-l va aștepta să se dezbrace. Îl va săruta, ea cea dintâi, pe buze și va surprinde acolo surîsul lui amar. Poate că și el, da, poate că și el are unele lucruri pe care vrea să le uite...

Își îmbracă halatul alb și se mai uită încă o dată în oglindă, căci nu voia să-și evite privirea.

În prag se opri, neînțelegînd ce se petrece. În odaie nu era nimeni. Privi lung fotoliul gol, țigara, care ardea singură în scrumieră, paharele deșarte. Ușa din vestibul era întredeschisă. Se îndreptă într-acolo, ieși pe culoar și ascultă un moment, fără curiozitate. I se părea că aude de jos, de la primele etaje, pași care coboară.

Se întoarse în odaie și din nou se uită cu un fel de atenție stupidă la fiecare din lucruri, ca și cum le-ar fi întrebat, ca și cum ar fi așteptat să-i răspundă.

Deschise fereastra. Jos, în stradă, pe trotuarul celălalt, un domn în palton gri se îndepărta cu pași mari, cu mâinile în buzunare. Nora își aminti numele citit pe pașaport. Îl strigă fără să-și dea seama ce face.

— Paul ! Paul !

Pe urmă rămase peste fereastra deschisă, cu brațele căzute.

II

Paul se auzi strigat, dar nu întoarse capul. Glasul cădea de sus, înghețat, fără accent. Era pe toată strada o tăcere încremenită. Trebuia să fie foarte târziu. Pe tot bulevardul Dacia, o singură fereastră luminată : fereastra ei. O simțea în spate, între umeri, ca o privire. Nu se opri decît după ce trecu de colț, cînd simți că ochiul acela de lumină nu-l mai poate ajunge.

Avea un sentiment de bruscă dezpovărare : „Liber și singur“.

Ce departe era de odaia din care fugise ! Băuse mult, vorbise enorm, voise cu tot dinadinsul să fie tînăr și vesel, dar a fost de ajuns să rămînă cîteva clipe singur, pentru ca toată animația lui să se prăbușească. Nu avea nici o curiozitate pentru corpul tinerei femei, care se dezbrăca în odaia de alături.

Se ridicase de la locul lui, își luase în grabă paltonul și pălăria, ieșise lăsînd deschisă ușa, de teamă să nu fie auzit, coborîse treptele, sărindu-le cîte două, cîte trei. Liber și singur...

...Se trezi umblînd de-a lungul trotuarului, drept la margine, cu pași foarte mărunți, unul după altul. Gheata se imprima adînc în zăpadă, lăsîndu-și tiparul bine desenat. Cînd ajungea în dreptul unui nou felinar, se oprea pentru a privi înapoi: sub bătaia lămpii, urmele pașilor se aliniau pînă departe, desenați parcă pe o nesfîrșită pagină albă. Pe urmă, pornea mai departe, cu același pas atent.

Un taximetru trecu pe lîngă el, încetinindu-și mersul și invitîndu-l pe acest trecător întîrziat. Paul întîlni privirea șoferului, privire intrigată, poate puțin ironică, și tresări de a fi fost surprins în stupidul său joc. Trecu drumul, spre celălalt trotuar, grăbind pasul, ca și cum și-ar fi amintit deodată că are de făcut o cursă, pe care o uitase.

Și acum?

Se jena să reînceapă jocul întrerupt, căci avea impresia că nu șoferul, ci el însuși se surprinsese adineauri. Mergea într-adîns pe lîngă case, pe unde zăpada era bătătorită, și pașii rămîneau fără urme.

Trecea prin fața unui gard lung de lemn, făcut din scînduri vopsite. „Soț ori făr'de?” Se decise pentru „soț” și începu să numere.

— Unu, doi, trei, patru...

Se oprea uneori, căci erau unele scînduri crăpate în două și n-ar fi vrut să numere aceeași scîndură de două ori. Nu-i plăcea să trișeze cu propriile lui superstiții.

O lumină de faruri izbucni din spate, proiectîndu-i umbra departe, pe zăpadă. Era însă hotărît de astă dată să nu se mai lase intimidat și să-și continue cu orice preț jocul pe care îl începuse.

— Cincisprezece, șaisprezece...

Mașina trecu în viteză pe lîngă el : „O mașină de casă sau un taxi ocupat“, gîndi Paul, fără să-și întrerupă numărătoarea.

— Douăzeci și opt, douăzeci și nouă, treizeci...

Se opri în fața scîndurii lîngă care ajunsese, o măsură din creștet pînă jos, ca pe un om, și murmură de cîteva ori : treizeci, treizeci.

Treizeci de ani ! Iată, e inutil să fugi de singurul gînd care te urmărește ; e inutil să cauți uitarea în mici jocuri imbecile. Pînă la urmă, va trebui să-l privești în față, să-l accepți : treizeci de ani.

Se rezemă cu spatele de gard și închise ochii. Ar fi vrut să poată rămînea așa, fără gînduri, fără amintiri, în această nesimțire binefăcătoare. Se vedea ca și cum s-ar fi privit de pe trotuarul celălalt, singur pe strada pustie, rezemat de o poartă străină în această noapte în care împlinea treizeci de ani, treizeci de ani cu care nu știa ce să facă.

Dar simțea ridicîndu-se de undeva, din ființa lui, ca o ceață ușoară, un îndepărtat gust de tristețe, un vechi gust de cenușă. Știa bine ce amintiri prost

închise, ce imagini inutile reprimite se ascundeau dincolo de această indiferență, pe care o simțea acum destrămându-se. Așa cum la munte, în diminețile de ceață, aștepti să apară peisajul dispărut și totuși prezent, întrevedea dincolo de această melancolie imaginea iubitei, numele ei zadarnic alungat : Anna.

Repetă numele de cîteva ori, cu glas tare, despărțind cele două silabe, cum ar fi desfăcut piesele unui mic mecanism pentru a-i surprinde resortul ascuns.

De cîte zile nu o mai văzuse ? Cineva răspunse pentru el : „23 de zile“, și Paul tresări îngrozit de preciziunea mecanică a răspunsului. Ultimele zile fuseseră destul de calme. Nu se gîndise la ea, lucrase în liniște, o credea uitată. Totuși, s-ar fi spus că, în umbră, un nevăzut aparat sensibil îi cronometrase absența, înregistrînd parcă pe un ecran interior, gata să se lumineze la întîia cerere, clipă cu clipă, timpul trecut fără ea : 23 de zile, 8 ore, 26 de minute...

Revăzu capul ei blond, ochii prea vii, miinile vorbărețe — și pe urmă acel surîs grav, care îi întreprușea uneori, pe neașteptate, agitația, surîs prea greu pentru ochii ei mici ce se dilatau exagerat într-un efort de atenție, ca și cum ar fi făcut tăcere ca să asculte un alt glas, pe care vorbele ei de pînă atunci îl acoperiseră.

...Trecu drumul spre Grădina Icoanei și nu recunoscu, în micul parc de iarnă, imaginea grădinii pe lîngă care trecuse de atîtea ori ziua. Totul era străin :

aleile înzăpezite, copacii negri, goi în nemîșcarea lor de lemn, băncile rare, lămpile electrice care ardeau inutil, ca și cum cineva ar fi uitat să le stingă înainte de plecare.

Undeva, spre poarta din stînga, trebuia să mai fie banca pe care, într-o dimineață de octombrie 1932, îl așteptase Ann, cu un bloc de desen în mînă, venită să ia cîteva schițe de copii, pentru un proiect de afiș la care lucra pe atunci. Nu avu curajul să caute acea bancă și poate că nici n-ar fi găsit-o în grădina atît de schimbată acum.

Se uită la ceas și băgă de seamă că e totuși mai puțin tîrziu decît își închipuise : două fără zece.

La ora aceasta, Ann era poate la barul din bulevardul Basarab, ca de obicei. Ieșea mereu în ultima vreme, și de ce tocmai astăzi ar fi rămas acasă ?

„Noaptea asta nu poate să treacă fără Ann“, își spune Paul, și gîndul că o poate întîlni, dacă vrea, îl înfioră.

Vede barul din Basarab, pereții lui cu reflexe metalice, luminile albastre, puntea circulară de dans, ca o insulă de lumină. La masa lor de totdeauna, într-un grup de prieteni, trebuie să fie Ann. Se îndreaptă spre ea și îi spune, privind-o drept în ochi : „Ann, împlinesc în noaptea asta treizeci de ani. Nici eu nu știam ; mi-am adus aminte întîmplător adineauri și am venit să ciocnim un pahar împreună. Știi bine cît sînt de superstițios.“

Ea îl privește surîzînd. „Te așteptam, Paul. Știam că ai să vii. Noaptea asta nu putea trece fără tine.“

Totul este halucinant de viu : simte căldura cuvintelor ei, aburul lor pe obraz. Totul e atât de prezent, atât de aproape : rochia ei neagră, mica broșă de argint pe sînul stîng, poșeta de mătase strălucind pe masă, paharul cu whisky, pe care ea l-a dat cu un gest nervos deoparte, ca și cum ar fi vrut ca între ea și el să nu fie nimic care să-i despartă.

...Se trezi tîrziu, cu o tresărire de alarmă. Cîtă vreme pierduse oare visînd ? Nu îndrăzni să se uite la ceas. Privi în jur și nu-și dădu seama unde se afla. Nu mai era în Grădina Icoanei, strada îi era necunoscută, casele — străine. Dincolo de aceste clădiri, pe care nu le cunoștea, o slabă aureolă albastră : luminile bulevardului Brătianu. Alergă într-acolo, simindu-se să nu se gîndească la nimic. La primul colț de stradă, găsi o stație de mașini. Șoferul era adormit, motorul înghețat porni greu — și ce departe, ce insuportabil de departe era barul din bulevardul Basarab !

Sări din mașină, trîntind portiera, și strigă în trecere portarului : „Plătește-l dumneata“.

„Lume multă ?“ o întrebă pe fata de la garderobă, în timp ce-și dezbrăca paltonul, neîndrăznind să pună mai clar singura întrebare care îl interesa.

Cineva îl bătu pe umăr, și el se întoarse cu o tresărire disproporționată de spaimă. („Ar trebui să mă controlez“, observă în gînd.) Era un coleg de barou, avocat la o societate petroliferă.

— Bine că te gădesc, nene. Toată ziua te-am căutat cu telefonul. Ce facem mâine cu procesul nostru ?

— Ce proces ? Întrebă Paul absent, în timp ce peste umăr încerca să surprindă o deschidere a draperiilor din fund, spre interiorul barului.

— Cum ce proces ? Știi că-mi plăci ? Procesul de la comerț doi, cu „Steaua Română“. Nu știi ? 3.623 pe 929. Vrei să te judeci mâine ? Eu zic să-l amînăm. N-are nici un haz acuma, înainte de Crăciun. După vacanță oricînd, la dispoziția dumitale. Ei ! ce zici ?

Paul răspunse vag, căci nu ascultase și nici nu știa despre ce este vorba.

— Lasă, om vedea mâine... Scuză-mă acum, sînt grăbit, caut pe cineva...

— Pe cine cauți, că nu e nimeni înăuntru ? O plictiseală de moarte. Mai bine vino cu mine la Zissu.

Paul se depărtă de el, aproape fără să-l salute. „Nimeni, nimeni.“ Repeta cuvîntul automat, fără să-l înțeleagă. Dădu perdelele deoparte, cu un gest scurt. Departe, foarte departe parcă, în colțul opus al barului, la o distanță care dintr-o dată, i se păru enormă, de nestrăbătut, masa lor obișnuită era goală.

Păși într-acolo mașinal și se sili să privească fix, mereu spre același punct, cu ochii deschiși mari, ca și cum ar fi vrut să rețină imaginea pe rețină și să împiedice astfel să se transmită spre alți centri de durere oribila veste.

Totul se petrecu fără accident. Căzu pe scaun frînt, cu ceva de om uzat în această cădere, dar încă stăpîn pe mișcările lui.

Pianistul îi trimise un salut de recunoaștere („N-ai mai fost de mult pe la noi“), și el răspunse cu o ridicare de umăr, cu un gest vag, obosit, care răspundea la altceva, la cu totul altceva.

Barul era luminat slab, ca vagoanele de dormit noaptea. Regăsea totdeauna aici o atmosferă de călătorie, de plecare, și orașul i se părea că se depărtează, se pierde. Schițele de decorație le făcuse Ann, din prietenie pentru patron; fost pe vremuri *maître d'hôtel* la Colonade. Cu ce entuziasm copilăros desenasese ea fiecare detaliu, ce absorbită era de fiecare nouă descoperire !

— Are să fie superb, dragul meu Paul. Superb, înțelegi ? Și uite aici (creionul ei se oprise pe hîrtie, indicînd un punct anumit), aici va fi masa noastră, a ta și a mea.

Ce farsă a memoriei îi reamintea cuvintele ei uitate, tocmai în acest moment, ca și cum vîrfurile ei de creion ar fi indicat, cu luni înainte, locul exact în care într-o noapte viitoare, în noaptea aceasta, va avea să aștepte o umbră care nu mai vine ?

Și dacă totuși vine ?

Paul refuză această speranță, pe care o știa înșelătoare. Nu voia să primească noi așteptări inutile. Gîndul stăruia însă ispititor : „Și totuși nu e exclus să vie“.

Nu, exclus nu era, asta trebuia s-o recunoască și el. De atîtea ori, spre dimineață, cînd luminile se stingeau, cînd jazul tăcea obosit, cînd instrumentele de metal intrau în îmbrăcămintea lor de pînză

și numai pianul continua să cînte pentru dansatoarele care se demachiau, pentru fetele de la garderobă sau pentru un client întîrziat, de atîtea ori, dînd deoparte perdelele din fund, albă, trează, strălucitoare, cu pasul ei decis, cu surîsul ei de dimineață, intra Ann.

Paul ridică scurt capul, strigat parcă de această arătare. Dar la capătul opus al sălii, perdelele erau nemișcate, și cu faldurile lor grele, cu roșul lor de cupru vechi, despărteau parcă o lume de altă lume.

Nu-și putea lua acum privirea de la acel punct prin care totuși, dintr-un moment într-altul, putea să apară ea. Avea senzația că un punct de durere se deplasase acolo, ca o altă inimă desprinsă din el și trimisă înainte, în recunoaștere, ca să pîndească și să aștepte.

Uneori, perdelele se mișcau, o mîină apărea de dincolo, și atunci Paul, ca și cum n-ar mai fi putut suporta un nou grad de tensiune, avea o scurtă sincopă a conștiinței, care îi permitea să privească fără strigăt, cu un fel de stupoare resemnată, cum draperiile se deschideau într-adevăr, lăsînd să treacă o dansatoare, o fată de la garderobă sau o florăreasă.

Și mai greu de suportat era cînd mîina ce apăruse o clipă se retrăgea fără ca perdelele să se deschidă și fără ca să se poată vedea cine anume era dincolo de ele, căci atunci nimeni nu l-ar fi putut convinge pe Paul că nu Ann se afla acolo, că nu ea venise pînă în pragul barului, pentru că în ultimul moment (fi-

indcă era prea târziu, sau nu era destulă lume) să se răzgîndească și să plece. Ar fi vrut să alerge după ea, s-o ajungă exact în momentul în care ieșea și să-i poată spune : rămâi ! Dar se vedea întorcîndu-se singur printre perechile de dansatori, printre mesele cu clienți intrigați de ducerile și întoarcerile lui și nu se simțea în stare să suporte atîtea priviri indiscrete, atîtea semne cu subînțeles, atîtea șoapte...

Un chelner stingea lămpile cu abajur pe mesele rămase goale. De la o masă vecină, pianistul, care discuta cu o dansatoare din local, se întoarse spre Paul.

— Merge prost prăvălia. Semn rău. Începe să facă economii la lumină.

Numai în centru, puntea de dans rămase luminată, ca o planetă de argint plutind prin spații albastre de fum de țigară.

Patronul se apropie de masa lui Paul și îi ceru voie să ia loc lîngă el. Era ora confidențelor, cînd între personalul localului și clienții cunoscuți se angajează conversații familiare.

— Nu știu ce să mai fac, se văită patronul. Cred că am să lichidez. Așa nu mai merge. Trec nopți întregi cu un whisky și două citronade. Și nu că sînt superstițios, dar de cînd duduia Ann nu mai vrea să dea pe la noi, merge din rău în mai rău. Nu știți ce o fi avînd ? de ce o fi supărată ? Am vrut s-o întreb astă-noapte, dar...

— A fost pe aici ?

— Da. Pe la unu.

— Singură ?

— Cred că singură. Afară dacă n-o aștepta cineva în mașină. Nici n-a vrut să intre. „Nu rămîneți, duduie Ann ?” „Nu, căutam pe cineva.” Și s-a dus.

Paul îl privește pe omul din fața lui fără să-l vadă, îl aude fără să priceapă ce spune.

„Ann a fost aici și m-a căutat.” Gîndul e de o simplitate care nu suferă răspuns. „A fost aici și m-a căutat.”

Nu, într-adevăr, ea nu putea lăsa să treacă noaptea aceasta fără să-l înîlnească. L-a căutat acasă, i-a telefonat la birou, a venit pînă aici... Și în timp ce ea alerga prin tot orașul după el, ca să pună capăt acestei stupide despărțiri, în timp ce alerga să-i aducă în dar sărutul ei de întoarcere, sărutul ei de împăcare, el se lăsa tîrît în cel mai ridicul accident de stradă.

Paul plătește paharul lui de whisky, pe care abia acum își dă seama că nici nu l-a băut, îl consolează pe patron („Lasă, că se îndreaptă, barurile astea sînt ca femeile : nu știi nici de ce vin, nici de ce te lasă”), aruncă un salut pianistului și trece printre mesele goale, ocolind puntea de dans, cu o lene, cu o întîrziere de gesturi ce stă foarte bine unui client de bar, în zori. Nimeni nu va citi, pe obrazul lui palid, neașteptatul strigăt, nevăzuta lumină...

Se opri în fața telefonului și privi cu emoție pîlnia de ebonit, în care peste o clipă avea să vibreze glasul

lui Ann, glasul ei trezit din somn, puțin tulbure la început, dar clarificat apoi de surpriză.

Mîna îi tremura formînd pe discul aparatului numărul cunoscut, acel număr pe care și-l interzisese sub jurămînt și pe care îl făcea totuși de sute de ori, mașinal, pe imagine discuri, pe fereastră, pe birou, pe dosare.

Telefonul sună lung, de cîteva ori, fără răspuns. „Greșeală probabil“, gîndi Paul, și nici nu era de mirare, în halul de nerăbdare în care se afla.

Reluă operația de la început și formă numărul cifră cu cifră, încet, rar, ca un începător, cu acea grijă atentă pe care o recomandă indicatoarele din cabinele telefonice. Soneria își repetă chemarea ei regulată și, ca și cum la capătul celălalt al firului s-ar fi aprins o lumină, Paul văzu cu ochii închiși aparatul de telefon aproape de patul lui Ann, lucrurile cunoscute din jur, micul elefant de argint, scrumiera de lemn ars („tek de Guyanne“, își aminti fără rost numele lemnului), portretul din perete al lui Ingrid, fotoliul roșu, covorul, întreaga odaie în care soneria chema fără sens, fără răspuns.

— E stricat? întrebă fata de la garderobă, care aștepta să-i dea paltonul, văzîndu-l că stă de atîta vreme cu receptorul în mînă, fără să vorbească.

— Nu, nu e stricat. Nu e acasă, răspunse el, fără să știe de ce, fără să știe cui.

Încercă să ridice din umeri, dar nu izbuti. Nici cele mai vechi gesturi nu-l ajutau.

Mașina cobora pe Calea Griviței, spre oraș. În dreptul Gării de Nord, Paul făcu semn șoferului să oprească.

— Pleacă vreun tren la ora asta ?

Șoferul întoarse capul spre ciudatul său client.

— De ce ?

— Întreb dacă pleacă vreun tren.

— La ora asta nu. Primul tren este la 5 și 40. Personalul de Timișoara.

Paul se vedea prăbușit într-un compartiment de clasa treia, legănat de zgomotul roților, amețit, călătorind fără țintă, o zi și o noapte, și încă o zi, și încă o noapte, coborînd undeva la o gară fără nume, în plină cîmpie, murdar, negru de funingine, descompus de nesomn și culcîndu-se pe pămîntul înghețat, ca să doarmă și să uite.

Șoferul porni mai departe, fără să întrebe. Avea obișnuința călătorilor pe care îi găsea noaptea, singuri la un colț de stradă, cu aerul nedecis dacă să oprească un taxi, sau să-și tragă un glonte în cap.

Paul nici nu-și dăduse seama că porniseră din nou și, întorcînd capul, zări ca printr-o pînză de somn clădirea Teatrului Național, pe fereastra prin care privise o clipă înainte clădirea Gării de Nord.

Mașina alerga mai departe pe strada Regală, dar cînd ajunse la bulevardul Brătianu, șoferul se opri și el, neștiind încotro s-o mai ia.

— Să vă duc acasă ?

— De ce acasă ?

— Știu eu ? Poate vă așteaptă cineva.

Paul tresări. „Poate așteaptă cineva.“ Parcă a mai auzit în noaptea aceasta aceleași cuvinte. „E cineva care știe, e cineva care așteaptă.“

Gîndul e absurd, și Paul simte că într-adevăr nu mai are puterea de a-l primi. În resemnarea lui de cenușă, nu mai e loc pentru această nouă așteptare, pentru această nouă inutilă speranță. Ar vrea s-o oprească undeva dincolo de conștiință, în camera obscură a memoriei, dar fulgerător cuvîntul spus a dezvoltat o imagine mai vie, mai repede decît voința lui de a uita : „Sus, în camera lui, Ann îl așteaptă“.

Îi e rușine să creadă, și totuși nu poate altfel. I-a spus șoferului adresa, încet, în șoapte, cu jenă — și totuși cu ce nerăbdare ! Mașina zboară pe bulevardul pustiu, spre un miracol care devine cu fiecare secundă mai plauzibil, mai cald, mai convingător : Ann este la el acasă și îl așteaptă.

De atîtea ori, da, de atîtea ori, deși se despărțise de ea numai cu cîteva ore înainte, o găsisese în patul lui, dormind, într-una din pijamalele lui prea lungi pentru ea, în care se pierdea toată, ca un copil. De atîtea ori o găsisese la biroul lui citind un roman, luat la întîmplare din cărțile lui, sau, cînd nu era nici un roman, o carte de drept comercial, o revistă de jurisprudență, în care părea cufundată cu toată seriozitatea. Își amintește, nu se poate opri să nu-și amintească, acea uitată seară de noiembrie 1932, cînd, rămas acasă să studieze dosarul unui proces pentru a doua zi, ea sunase noaptea la ușa lui și apăruse în prag cu o valiză mică, în care avea o cămașă

de noapte, peria de dinți, o pereche de ciorapi : „Am venit să dorm la tine. Pe strada mea se repară linia de tramvai și e un scandal asurzitor. Te superi ?“

Se opri în fața casei, îl plăti pe șofer și-l așteptă să plece. Își acorda cîteva ultime minute de speranță. Nimic nu era încă decis, nimic nu era încă pierdut. Cîtă vreme rămînea acolo, în fața porții, destinul era oprit în loc. Era încă posibil ca Ann să fie sus.

Își ridică privirea spre fereastra lui de la etajul al treilea, ca și cum ar fi vrut s-o întrebe, și tresări : fereastra era luminată.

Numără încă o dată etajele, numără încă o dată ferestrele — „a doua din dreapta“ — și se întrebă dacă nu se înșeală, dacă nu visează. Rămase cu ochii fixați spre acel ochi de lumină, care-l aștepta la sfîrșitul acestei groaznice nopți.

„Așadar, e adevărat. Așadar, e aici.“

Simți o nesfîrșită oboseală, ca și cum toată încordarea de pînă atunci ar fi plesnit într-o singură clipă. Un moment îi trecu prin minte gîndul absurd de a pleca, de a rămînea singur. Ann era sus, și acest lucru îi aducea o liniște neașteptată, care închidea toate întrebările ca într-un somn.

Se scutură din această renunțare și porni nebușește pe scări, cu o bruscă, disperată nevoie să o vadă,

să o strângă în brațe. Ann ! Ann ! Ann ! Numele alerga înaintea lui ca un strigăt.

Găsi ușa deschisă și o împinse cu umărul. În vestibul, pe cuier, era un mantou de stofă pe care nu-l cunoștea.

Se opri în pragul biroului și cuprinse cu o singură privire întreaga încăpere. La birou era o femeie tânără, cu o carte deschisă înaintea ei. „Nu e Ann“, șopti el amețit.

Pe urmă abia o recunoscă pe Nora.

III

Se priviră în tăcere cîteva clipe.

— Ce cauți dumneata aici ?

Nora se ridicase în picioare, înclinată spre el, gata parcă să-i vie în ajutor.

Ca și cum ar mai fi fost nevoie să observe ciudățenia situației, el repetă întrebarea :

— Aici, la ora asta ?

Nu-i recunoscuse vocea, prea guturală, prea apăsată. Nu recunoștea nimic din figura lui nesigură.

„Cum s-a schimbat !“ gîndi Nora. Unde-i era surîsul care îl apăra aseară așa de bine, ca o vizieră ? Avea acum trăsăturile devastate. Prin ce dezastru trecuse, ce anume se întîmplase în cele cîteva ore de la despărțirea lor, pentru ca să ajungă în starea asta deplorabilă ?

Îi arătă cu mîna fotoliul de lîngă birou.

— Nu vrei să șezi ?

— Ei, dar știi că ai haz dumneata ! izbucni Paul. Te găsește la patru dimineața în casa mea — de ce ? Ca să-mi oferi un scaun ?

Ea nu răspunse. Continua să-l privească cu aceeași privire mirată, căutînd să descifreze pe acest obraz devastat ce se întîmplase. Rămăsese cu mîna întinsă, în gestul neterminat cu care îi indicase scaunul.

— Te rog să pleci, zise el.

Pe urmă trecu de partea cealaltă a biroului și o apucă de braț.

— Te rog pleacă. Nu mă sili să fac lucruri de care mîine îmi va fi rușine. Pleacă. Sînt obosit. Trebuie să rămîn singur.

Dar pentru că ea tăcea mai departe și îl privea mereu cu aceeași privire, care nu punea întrebări, el cu o schimbare de ton, cu un efort de căldură, cu o voce care ar fi vrut să fie caldă și nu izbutea decît să fie surdă, o rugă încet, înăbușit :

— Știu, îți datorez o explicație. M-am purtat oribil cu dumneata. Ai avea dreptul să întreb. Aș avea datoria să răspund. Dar nu acum. Te rog, nu acum. Mi-e imposibil să vorbesc. Ne vom întîlni altădată, oricînd, mîine dacă vrei, dar acum pleacă.

Nora se desprinsese de lîngă el.

— Bine, plec. Dar nu imediat. Îți promit că peste cinci minute nu voi mai fi aici. Dar ascultă-mă aceste cinci minute. Cu ochii pe ceas.

Cu un gest loial, își desprinse ceasul de la mână și îl puse pe birou, între amîndoi. Pe urmă, își ridică ochii asupra lui.

— Mi-a fost frică să nu faci o prostie... De aceea am venit.

El rămase cu privirea fixată pe micul ceas de pe birou, urmărind mișcarea secundarului pe cadran și așteptînd parcă să treacă cele cinci minute, nimic altceva.

— Mi-a fost frică să nu te omori.

— De ce ? întrebă el cu o ușoară tresărire și totuși fără să-și ridice privirea.

— Nu știu de ce. Privirea dumitale, care nu privește nimic. Surîsul dumitale pierdut. Ridicarea dumitale din umeri. Și pe urmă, fuga... fiindcă... ai fugit. Altă dată, cînd pleci dintr-o casă, nu uita să închizi cel puțin ușa după dumneata. Dacă ai ști ce frig s-a făcut în urma dumitale...

Se opri o clipă. Spusese ultimele cuvinte cu vocea scăzută, ca și cum ar fi vorbit cu ea singură. Dar reveni imediat la felul ei de vorbă, clar.

— La început, n-am înțeles ce se petrece. Te priveam de la fereastra mea cum te îndepărtaai, și totul mi se părea absurd, ca într-o glumă proastă. Cred că te-am strigat, dar nu-mi aduc aminte. Nu-mi aduc aminte nici cît am stat acolo, la fereastră. Mai ales aș vrea să crezi că nu eram jignită. Am treizeci și doi de ani și oarecare amintiri. E de ajuns ca o asemenea întîmplare să nu fie o catastrofă... Dar mi s-a părut că e în plecarea dumitale un gest de

moarte. Am avut o prietenă care s-a sinucis acum patru ani. Avea surîsul dumitale. Asemenea lucruri sînt puțin ridicule înainte, dar sînt de nesuportat pe urmă... M-am decis să te caut, să te găsesc. Îmi ziceam că nu te pot lăsa singur într-o noapte ca asta... Ți-am găsit adresa în cartea de telefon, am venit pînă aici într-o suflare și am găsit ușa încuiată. Eram hotărîtă să cobor în stradă și să te aștept jos pînă te vei întoarce. Nu știu cum mi-a trecut prin minte să caut sub preș : acolo pun eu cheia dimineța cînd plec, ca s-o găsească femeia de serviciu, care vine să facă curat. Cel puțin într-asta ne asemănăm : cheia dumitale era acolo. Am deschis, am intrat, am așteptat. Eram decisă să aștept oricît.

Se opri din nou din vorbă și se uită la ceas.

— Mai am două minute. Prea puțin pentru cît mi-a mai rămas. Totuși, vreau să-ți mai spun un singur lucru. Să știi că dacă am venit, dacă am făcut nebunia să vin, n-a fost numai pentru dumneata. A fost puțin și pentru mine.

Părea că mai are de spus ceva, se opri, ezită, dar pe urmă, cu un gest hotărît, își luă ceasul de pe masă și-l puse la loc pe mîna stîngă.

— Asta e tot. Și acum, te las.

Se apropie de el, ca să-i întindă mîna, dar în acea clipă zări la butonira hainei lui floarea de aseară, biată floare ofilită, înghețată. O scoase cu mare grijă, cu nesfîrșite precauții, de teamă să nu-i rupă cotorul prea lung, și căută din ochi un vas de flori, dar nu era decît unul singur, prea larg pentru o

singură floare. „Mai bine un pahar“, zise ea și trecu în sala de baie, ca să găsească apă, dar apa rece era prea înghețată, iar robinetul de apă caldă nu funcționa. („Ce dezordine în casa asta ! Cum se cunoaște că trăiește singur !“) Deschise o ușă ce da într-un oficiu și găsi acolo o sticlă cu apă de casă. Se întoarse în odaie, turnă apă, și pe urmă, punând floarea în pahar, îl depuse pe un mic taburet, lângă patul lui, înghenunchind și ținând cu grijă paharul între palme, ca și cum ar fi vrut să transmită palidei flori căldura mâinilor ei.

Apoi se ridică și se îndreptă spre vestibul.

În prag îl găsi pe Paul, cu brațele deschise larg, ca să-i baricadeze trecerea. Părea că vrea să-i spună ceva, dar era încurcat și nu știa cum.

— Îți mulțumesc că ai venit. Acuma... Dacă nu ar fi prea târziu... te-aș ruga să rămâi.

Ca și cum acest „prea târziu“ s-ar fi referit la oră, și nu la cele întâmplate pînă atunci, ea se uită la ceas.

— Într-adevăr, e foarte târziu. Patru și zece. Totuși, dacă vrei, am putea să așteptăm împreună să se lumineze de zi. Nu mai e mult.

Pe birou era un calendar. Ea rupse foaia zilei ce trecuse și citi pe foaia zilei care venea : 19 decembrie. Răsăritul soarelui 7.41.

— Mai avem prin urmare 2 ore și 39 de minute.

Rămăsese în mînă cu foaia ruptă a zilei ce se sfîrșea și i-o întinse surîzînd.

— Vezi ? A trecut. A fost greu, dar a trecut.

Și pe urmă, cu o neobișnuită gravitate :

— Cred că nu mă vei uita niciodată. Voi fi totdeauna femeia pe care ai întâlnit-o în noaptea în care împlineai treizeci de ani.

Stau unul în fața celuilalt, jumătate în întuneric. Au stins toate lămpile, afară de lampa cu abajur de pe birou. El este în fotoliu, unde l-a obligat ea, autoritară, să șadă ; ea este în colțul de lângă divan, unde și-a îngrămădit câteva perne. Între ei, e masa de ceai cu cești albe, calde, ca niște globuri slabe de lumină.

„E frig în casa asta“, spuse Nora, și în câteva clipe apa clocotea, iar în toată casa era o aromă de ceai, de lămîie, de rom — toate găsite fără să-l întrebe pe el. Umbla printre lucrurile lui cu mâini ușoare, sigure, ca și cum ar fi mers spre ele din instinct sau dintr-o veche obișnuință.

Paul o ascultă vorbind, fără să fie prea atent la ce spune. Vorbește liniștit, rar, fără ridicări de voce, cu monotonie. Este un glas grav, exagerat de grav, fără mișcare, fără vioiciune, aproape inexpressiv.

Ce odihnitor este s-o ascuți ! I se pare că o cunoaște de mult. I se pare că nimic nu este între ei ascuns. Nici un mister. Nici o întrebare de pus. Nimic de aflat.

Îi ia mîna stîngă în mîinile lui și o întoarce cu palma spre lumină.

— Știi să citești în palmă ? întrebă Nora.

— Nu. Dar îmi place să privesc.

Este o mînă simplă, cu cîteva linii curgînd regulat, ca fluviile pe o hartă. Paul o priveşte cîtva timp, şi pe urmă o închide, ca pe o carte citită.

— Nu-mi spui şi mie ce ai aflat ?

— Nu e nimic de aflat. E mîna dumitale. Îţi seamănă. O mînă gravă. Calmă... şi totuşi...

— Totuşi ?

— E un singur lucru care rămîne inexplicabil : faptul că ai venit. E o mică nebunie, pe care nu ştiu unde s-o citească.

Ea îşi deschise din nou mîna stîngă spre lumină.

— Poate că tot aici. Uită-te bine : poate că este undeva o încrucişare de linii, care arată întîlnirea noastră.

Spunea aceste cuvinte fără nici un surîs, fără nici un gest care să le atenueze neaşteptata lor gravitate.

— Ce curios spui dumneata „întîlnirea noastră”. E o aventură ?

— Ce ?

— Această întîlnire.

— O aventură, nu. O întîmplare. E şi asta destul de mult. Mie nu mi se întîmplă niciodată nimic.

S-a terminat apa caldă. Nora se ridicase de la locul ei, făcîndu-i semn că-i interzice să se mişte.

O aude umblînd prin casă. Ce liniştitor e acest pas ! O aude respirînd. Parcă ar fi de totdeauna aici.

Îi e recunoscător că se află în casa lui. Prezenţa ei opreşte gîndurile, ţine în loc amintirile.

Și ce mînă bună are, în care se poate odihni o frunte ostenită.

Îi vede umbra — cînd mare, cînd mică, după cum se apropie sau se depărtează de lampă — trecînd peste lucruri. În rochia de stofă pe care o poartă trupul ei este apărut, ca sub o mantie. Numai uneori, la o redresare a umerilor, se poate distinge linia sînilor, șoldul.

S-a oprit în fața lui, cu ceainicul în mînă, aplecată deasupra mesei, și toarnă cu băgare de seamă apa fierbinte în cești. El se ridică în picioare și o privește lung. Ea îi suportă privirea fără mirare. Un miros de lavandă plutește slab între ei.

Paul își puse gura pe buzele ei, care acceptau sărutul fără grabă, cu liniște. Mîna lui dreaptă era pe sînul stîng. Îi simțea bătăile inimii rare, distincte.

I se părea că aceste bătăi răspund departe, în marea lui singurătate.

IV

Nora se trezi dimineața, mirată că nu-l găsește pe Paul lângă ea. Purtase în somn tot timpul greutatea trupului lui, un trup morocănos, primind fără gratitudine mângâieri, pe care nu le înapoia. Simțea încă pe sînul stîng mîna lui dreaptă, grea, cu toate degetele deschise. Dacă ar fi dat deoparte cuvertura, nu s-ar fi mirat să-i găsească urma imprimată pe sîn, ca un tatuj.

Din sala de baie se auzea apa curgînd în chiuvetă. Îl strigă pe nume, dar nu primi nici un răspuns. „Să fi plecat?” Sări din pat, îmbracă în grabă un halat pe care îl găsi pe marginea patului, înfiorată de răceala țesutului („Ar trebui să poarte un halat mai gros acum, în decembrie”), și merse într-acolo.

Nu era nimeni. Robinetul fusese uitat deschis. Pe placa de sticlă, sub oglindă, pensula de ras era plină

de săpun. „Cum s-a grăbit să plece !“ clătină ea din cap.

Se întoarce în cameră și zări pe birou o hîrtie, pe care erau scrise cîteva cuvinte, întîi cu creion roșu și pe urmă cu creion albastru — probabil că în graba scrisului vîrfurile se rupsese.

„Cînd pleci, cheia o pui afară, sub preș. La 11 vine femeia să facă curat.“

„Cînd pleci.“ Era așa de sigur că va pleca ! Și nici un cuvînt de revedere, nici unul de prietenie...

Se apropie de fereastră și aruncă o privire spre stradă, dar tresări nemiarecunoscînd priveliștea ei de fiecare dimineată, imaginea familiară a bulevardului Dacia, curtea maiorului de peste drum, farmacia din colț, stația de taximetre, lucruri vechi care o întîmpinau în fiecare zi, la ridicarea oblonului, parcă pentru a-i spune, prin nemișcarea lor, că nimic nou nu s-a întîmplat de aseară în lume.

Ca și cum cineva ar fi schimbat în timpul nopții lentilele acestui ochean, prin care arunca dimineata întîia privire asupra lumii, avea acum înaintea ei alte imagini, ce se substituiseră parcă, peste noapte, vechiului peisaj cunoscut.

De unde răsărise, la distanțe cu care ochii ei nu erau obișnuiți, această mică lume necunoscută : piața rotundă de jos, firmele albastre ale băcăniei din colț, depoul de benzină, cu cele două pompe roșii, fixate la marginea trotuarului, ca două imense sifoane metalice, chioșcul de ziare, castanii cu ramurile subțiri, înghețate ?

Totul era amețitor, și din cauza strălucirii albe a zăpezii, dar mai ales prin noutate, prin surpriză.

Rezemată de fereastră, Nora își dădea acum abia seama că ceva s-a schimbat într-adevăr în viața ei.

Se gândi că nu-l va găsi jos pe portarul cunoscut, care o saluta în fiecare dimineată, când pleca spre școală, și nici cutia de scrisori, spre care arunca în trecere, din obișnuință, o privire fără curiozitate, căci nu aștepta niciodată scrisori și nici nu avea de la cine. Se gândi că nu va face drumul ei obișnuit, pe care îl străbătea zilnic cu pași mașinali, pînă la strada Donici, de unde lua tramvaiul 16, spre școală.

Erau atîtea lucruri care începeau altfel în dimineata aceasta...

Se uită la ceas. Dacă se grăbea, mai putea ajunge la liceu, pentru ora treia și a patra, ora de franceză cu clasa a VIII-a și IV-a B.

Își aminti de pasajul din Bossuet, pe care își propusese să-l dicteze fetelor dintr-a VIII-a înainte de a le da vacanță.

Dar nu se simțea în stare să plece în halul în care se afla. Îi era cu neputință să iasă în stradă îmbrăcată în grabă, cu cordonul prost încheiat, rău pieptănată, mici detalii pe care altcineva nici nu le-ar fi băgat în seamă, dar care ei i-ar fi agravat sentimentul intim de dezordine.

Singurul lucru pe care se silise să-l impună, ca profesoară, elevelor ei fusese o grijă meticuloasă, aproape

maniacă, de îmbrăcămintă. Dintr-un fel de solidaritate feminină cu fetele pe care le privea de pe catedră, le obliga să aibe totdeauna șorțul călcat, gulerul alb. Își spunea că vor avea ce inimă rănită să ascundă mai târziu sub o rochie bine făcută. Se temea de dezordinea morală, care începe de la un ciorap rupt, purtat cu indiferență.

Astăzi mai mult decît altădată, Nora simțea nevoia să-și controleze cu severitate ținuta.

Ridică receptorul și formă numărul școlii. Mai erau cîteva minute pînă la recreația de la ora zece, așa încît nu risca să dea la telefon peste directoare. Într-adevăr, îi răspunse secretara. Nora îi spuse că nu poate veni la școală (o migrenă, o rudă bolnavă...) și o rugă să aibe grijă de clasele a IV-a B și a VIII-a, ca să fie liniște. Secretara însă îi aminti că era marți, că a doua zi urma să se ia vacanță de Crăciun, că nici nu era sigur dacă se va mai ține curs și că directoarea va fi furioasă de lipsa ei. O sfătuia ca cel puțin de la ultima oră să nu lipsească.

— Da, poate că ai dreptate. Voi încerca să viu la ora a patra. Spune fetelor dintr-a VIII-a să fie liniștite. Voi trece în ultima recreație pe la ele să le dau lecția de vacanță.

Închise telefonul și rămase absentă lîngă el. Lipsea, de la începutul anului, pentru prima oară de la școală, și acest lucru îi sporea senzația de neliniște, nu atît din corectitudine, cît pentru că îi tulbura vechi obișnuințe.

Se uită la halatul străin pe care îl purta, albastru cu mici buline albe, cu mânecile prea lungi pentru ea, cu reverele răscroite, cu buzunarul mic deasupra sînu-lui stîng. Vedea în același timp clasa a VIII-a, unde era așteptată : fetele, în șorțuri negre, așezîndu-și cu gesturi mărunte cărțile, dicționarele, caietele liniate cu roșu pe margine, și aruncînd priviri neliniștite spre ușa prin care așteptau să intre dintr-un moment într-altul „Domnișoara de franceză“.

I se părea Norei că ea însăși așteaptă cu teamă această apariție și că între tînăra profesoară, care ar fi trebuit să intre în acel moment în clasă, și această Noră trezită în casa unui bărbat străin erau distanțe de netrecut. Ce ar fi putut să-i spună ? Cum ar fi putut să-i explice ?

Ieri, la această oră..

Ieri, la această oră, era o tînără femeie liniștită, care se ducea în fiecare dimineață la liceu, dejuna în fiecare zi la o pensiune ieftină de pe strada Cîmpineanu (cu figuri de funcționari indiferenți, pierduți în citirea ziarelor de amiază...), avea după-masă ore de franceză la un institut particular și se întorcea acasă, aducînd în servieta ei mîncarea de seară și, uneori, un teanc de teze, pe care îi plăcea să le citească, fiindcă recunoștea scrisul fiecărei eleve cu întorsăturile obișnuite de frază și greșelile, mereu aceleași, de ortografie.

Se simțea bine în casa din bulevardul Dacia, în aceea cameră albă de la al șaselea etaj, mobilată cu lucruri alese de ea și cumpărate cu răbdare din economii ero-

ice. E adevărat că mai erau și banii trimiși de mama ei, măritată în a doua căsătorie la Cernăuți, cu un bancher, de unde îi trimitea din timp în timp cărți poștale indiferente, iar de Paști, de Crăciun, mici sume de bani, dar lucrurile pentru care Nora avea mai multă afecțiune erau cele cumpărate din leafa ei de profesoară, din ore suplimentare, din taxe de examen. Îi plăcea mai ales lampa cu abajur, sub care se refugia ca să citească seara, o lampă cu picior înalt, ca un mic felinar de interior, care arunca un cerc alb de lumină și lăsa tot restul casei într-o penumbră protectoare.

Numai joi seara se ducea uneori la Filarmonică, mai ales când venea un solist celebru sau când era în program mai mult Beethoven. Păstra din amintirile ei de fată de familie, care învățase pe vremuri să cînte la pian, un respect speriat pentru marile simfonii : a treia, a cincea. Își cumpăra biletul din timp, așteptînd dimineața la Feder deschiderea ghișeului, ca nu cumva să se termine biletele de stalul al treilea, singurele pe care cuteza să le cumpere, nu fără a se gîndi însă de două ori ce cheltuieli va trebui să suprimе din bugetul săptămînii pentru ca să acopere banii de concert.

Mai erau și serile cînd venea Grig, din ce în ce mai rare în ultima vreme, fără ca totuși ceea ce se numește o „ruptură“ (cuvînt care o speria pe Nora, ca toate cuvintele fără întoarcere) să fi intervenit între ei.

Îl aștepta fără nerăbdare, îl primea fără surpriză, uneori după lungi absențe, după lungi despărțiri, dar erau între ei prea multe obișnuințe comune și un prea

vechi acord senzual pentru ca revenirile lui neașteptate să nu-i facă plăcere.

„Tu ești o iubită conjugală ; ești predestinată să fii nevăastă“, glumea uneori Grig, știind că nu riscă să fie luat în serios. Chestiunea fusese pentru totdeauna limpezită între ei, încă din primele timpuri ale legăturii lor, când el întrebînd-o, într-o zi, cu prudență și destul de vag, dacă vrea să-i fie soție, Nora îi dăduse, privindu-l în față, singurul răspuns pe care îl aștepta, un simplu și irevocabil „nu, niciodată“.

Dar dimineța cînd, plecînd la școală, îl lăsa dormind, era bucuroasă că, privindu-l încă o dată din prag, își putea spune : „Totuși, nu sînt o fată bătrînă“. Era singurul gînd care o speria într-o viață de singurătate.

Altfel, zilele, serile, nopțile treceau neschimbate și calme între aceste lucruri cunoscute. Numai uneori, privind pe fereastra ei de la al șaselea etaj, se trezea din senin lăcrimînd, și atunci își ștergea grăbită aceste neașteptate lacrimi, certîndu-se cum ar fi certat o elevă : „Ce-i asta, Nora ? Nu ți-e rușine ?“

Își spunea că într-o zi se va întîmpla ceva care să schimbe totul și să o facă a începe o viață nouă, nu știa bine ce : o scrisoare, o întîlnire, o veste, dar deocamdată era bucuroasă să poată amîna cît mai mult această schimbare și să îndepărteze, într-un viitor cît mai nesigur, aceste așteptări, ea continuînd să rămînă între vechile lucruri, de care se simțea apărută.

O viață nouă ! Cuvîntul avea ceva magic.

Dar dacă pentru a ajunge la această viață nouă n-ar fi trebuit decît să spună un cuvînt sau să întindă o mîină, poate că n-ar fi întins-o, poate că nu l-ar fi spus.

„Și totuși, iată-mă aici“, își spuse Nora. Aici, în casa unui bărbat pe care nu-l cunoaște.

Pe un scaun sînt aruncate hainele lui de aseară, iar lîngă ele, într-o ordine exagerată, lucrurile ei, rochia, cordonul, pantofii. O cravată verde a căzut pe covor. Nora o recunoaște. E singurul lucru pe care-l recunoaște. Încolo totul e străin, biroul, cărțile, tablourile, obiectele mici, aruncate într-o dezordine care respiră grabă și indiferență. Nora le privește și le întreabă pe toate.

Știe atît de puține lucruri despre omul care, plecînd după o noapte de iubire, a lăsat în urma lui patrusprezece cuvinte scrise pe o bucată de hîrtie ! Și ea însăși își dă seama că a rămas o necunoscută pentru el. Simte în ființa ei atîtea lucruri ce n-au fost spuse, atîtea rezistențe care n-au cedat...

Pe birou era o agendă de avocat; un carton cu numere de telefon și o fotografie de fată tînă. Nora o privi cîtva timp. Era blondă și purta un pulover negru, cu mîneci lungi și cu o inițială albă, sus, în stînga, ca un buzunar mic : un A oblic, de tipar.

V

Paul încercase de multe ori să-și amintească în ce împrejurări o cunoscuse pe Anna. Ar fi vrut să poată reține momentul exact în care cineva îi pusese față în față întrebându-i așa cum se întreabă de obicei : „Cum, nu vă cunoașteți ?“ Dar memoria lui nu reținuse acest moment și poate că lucrurile nici nu se întâmplaseră așa. Anna se pierdea în mulțimea acelor figuri nesigure, pe care le cunoști „de pe stradă“, „din tren“, „de la Sinaia“, formule vagi care acoperă cu ceața lor prima strângere de mână, întâiul cuvânt schimbat.

Mai târziu, aflase dintr-un cuvânt aruncat la întâmplare că petrecuseră cândva o vacanță împreună, foarte aproape unul de altul, fără să se cunoască însă.

— Acum șase ani, când eram la Satu-Lung...

— Acum șase ani ? Ești sigură ?

— Da. În 1926. În august.

Paul revăzuse atunci, deodată, întreaga lui vacanță de la Cernatu, cele patru săptămîni de singurătate pe trecute în micul sat brașovean, colțul de stradă de unde începea, fără tranziție, Satu-Lung și pe unde trecea, ca printr-un punct de frontieră, linia nevăzută dintre comune.

Revedea grupul de tinere fete și băieți, ce coborau dinineeața dinspre Satu-Lung, dezordonati, gălăgioși puțin provocători, cu sentimentul că se află într-un oraș străin, în care nimeni nu-i cunoaște și nimic nu-i compromite : mînceau covrigi în plină stradă, se strigau pe nume în gura mare, se fugăreau de la un trotuar la altul, aruncau cu pietre în copacii de la marginea drumului — acei încîntători meri de la Cernatu, cu trunchiul văruiat pînă la jumătate și cu fructe verzi, lucioase.

Trecerea lor pe „promenadă“, un pod de lemn paradosind unul din trotuare, provoca în fiecare zi aceeași rumoare. Săsoaice scandalizate își făceau apariția la ferestre, copiii se opreau intimidati în fața porților, domnișoarele de familie bună „din localitate“, care citeau sau lucrau pe bănci, abia îndrăzneau să ridice capul spre această bandă de nebuni, fetele desculțe, ciufulite, băieții fără haină, fără cravată...

Ostilitățile erau deschise între populația civilă din Cernatu și grupul din Satu-Lung în așa măsură încît Paul, seara, cînd ieșea la plimbare, dacă o lua la

stînga, pe lîngă primărie, avea sentimentul de a păși într-o zonă de luptă, pe un teritoriu dușman.

Era de obicei ora de tenis a grupului. Terenul lor de tenis ajunsese celebru în întreaga regiune pînă la Dîrste, pînă la Noua. Parii albi, dreptunghiurile de var, trase pe pămînt, plasa bine întinsă la mijloc, gardul de sîrmă ce înconjura întreg terenul, totul fusese făcut de ei, cu lucruri în parte aduse de la Brașov și în parte inventate pe loc, spre secreta vanitate a Satului-Lung și spre pizma mocnită a oamenilor din Cernatu.

Lui Paul îi plăcea să se oprească acolo, în fața gardului de sîrmă, și să privească agitația rachetelor, bătaia regulată a mingii, rochiile albe ale jucătoarelor.

Într-o seară, o minge aruncată prea înalt trecuse peste gard și se oprise lîngă el. O ridicase ca să o dea tinerei jucătoare care venise s-o caute.

— Poate că erai tu, Ann ?

— Foarte posibil, dragul meu. Dintre toți, jucam cel mai mult. Jucam prost, abia atunci învățasem, dar mult.

Gîndul că o zărise cu atîția ani în urmă, înainte de a o iubi, înainte măcar de a ști cine este, gîndul că fusese odată un moment în care se priviseră în ochi, în care își vorbiseră poate, el pentru a-i întinde mingea pierdută, ea pentru a-i mulțumi, gîndul acesta îl înfiora. De la alba jucătoare înclinată un moment spre el cu racheta în mînă, într-o seară de august 1926, ce distanțe fuseseră de străbătut pînă la această cunoscută, dureroasă Ann !

Vedea încă trenul municipal, care făcea curse regulate pînă la Satu-Lung, vagoanele galbene, locomotiva demodată, țipătul ei disproporționat în gările minuscule, trena de scînteii, noaptea, cînd se întîmpla să întîrzie la Brașov și să se întoarcă acasă cu ultima cursă...

Într-o astfel de noapte, trenul fusese oprit înainte de Noua, de grupul din Satu-Lung, care îi barase drumul, așezîndu-se pe șine și fluturînd lanternele aprinse, hainele albe, eșarfele... Călătorii erau indignați, personalul de serviciu, lovit în demnitatea lui („Un tren oprit ca o simplă căruță“), amenința cu procese-verbale și amenzi, toată lumea vocifera, dar ei parcă nici nu auzeau și poate că în realitate nici nu auzeau. Veneau de la Rîșnov, spunea unul din ei mai rezonabil, erau morți de oboseală și nu puteau pierde ultima cursă. Năvăliseră în vagoane, fără să țină seama de scandalul provocat.

Era tîrziu, călătorii erau somnoroși, trenul se golea, lumea coborîse la Dîrste, la Turcheș, revolta se potolise... Dincolo de Turcheș nu se mai auzea decît tăcerea acelei nopți de august, acoperită rar de țipătul locomotivei. Atunci porniseră să cînte : era o romanță la modă, pe care o cîntau lăutarii la Brașov, dar care acum, în acel ceas de noapte, în vocile lor tinere, căpăta o neașteptată melancolie.

Paul, aducîndu-și aminte de acel moment, ar fi vrut, așa cum un dirijor suspendă cu un singur gest toate instrumentele, lăsînd să se audă doar vioara solistului, ar fi vrut să poată suprima în memoria lui

vocile celorlalți, pentru a nu păstra decît, așa cum trebuie să fi fost în acea noapțe de august 1926, vocea lui Ann.

„De ce nu te-am cunoscut atunci ? spunea ea. De ce au trebuit să treacă atîția ani pînă să te întîlnesc ? De ce n-a fost în seara aceea cineva care să-mi fi spus : Vezi domnul acela tînăr de lîngă fereastră ? Pe domnul acela ai să-l iubești într-o zi...

Și totuși, știu eu dacă nu a fost mai bine așa ? Cred că nu m-ai fi iubit și cred că aș fi fost destul de proastă ca să nu-mi plăci. Îmi plăceau bărbații care dansau bine, și tu dansezi atît de prost ! Nu știi cît de mult m-am schimbat de atunci. Mă pieptănam prost, purtam rochii scurte, eram zăpăcită, eram nebună, eram... uite cum eram.“

Și luînd de pe masă un creion de cărbune, desenă pe o hîrtie de bloc o siluetă subțire de fată zăpăcită, cu picioarele în aer ca pentru o săritură, cu brațele deschise, cu părul fluturînd în vînt. În cîteva clipe, blocul era plin de imagini, care repetau aceeași siluetă de fată nebună, ce părea că-și transmite elanul săriturii de la imagine la imagine.

Din acest joc, ieși în cîteva zile o întreagă serie de desene și acuarele, din care o parte fuseseră expuse în aceeași toamnă la salonul de Alb și Negru, iar celelalte aveau să ocupe mai tîrziu, în iarnă, un întreg perete din expoziția ei personală, toate purtînd același titlu : august 1926.

Paul asistă cu stupoare la nașterea acestor imagini, pe care cărbunele ei părea că le înviază, le desprinde

din propria lui memorie. Nu lipsea nimic : nici promenada de la Cernatu, nici terenul de tenis, nici trenul municipal, cu vagoanele lui galbene, nici acele minuscule gări pline de soare, în care aştepta câte o săsoaică tină, cu o pălărie imensă de pai galben în cap şi purtând o poşetă mare, lată, orăşenească...

Multă vreme nu ştiuse nimic precis despre ea, deşi o saluta pe stradă, ba de câteva ori se şi întâmplase să schimbe câteva cuvinte împreună. Îl irita doar numele ei mic, acel pretenţios Ann, când Anna ar fi fost un nume atât de liniştit.

Încerca acum, când iubirea lui devenise o aşa de ascuţită suferinţă, să regăsească în amintire pe această Annă indiferentă şi pierdută din primele timpuri, să fixeze în mici fapte din trecut apariţia acelei tinere femei, pe care de-abia o cunoştea şi care, pe atunci nu-i putea face nici rău, nici bine.

Erau în memoria lui anumite teritorii calme, anumite zone de indiferenţă, spre care revenea, când imaginea de astăzi a iubitei i se părea intolerabilă. Se căznea să reconstituie fiecare detaliu al acestor vechi întâmplări şi se întorcea spre ele cu îngrijorare, ca spre nişte fotografii vechi, pe care i-ar fi fost frică să nu le găsească decolorate de timp.

Retrăia cu un sentiment de răzbunare anticipată ziua în care se întâlneau la un cinematograf pe Boulevard. El era la casa de bilete, când cineva îl bătuse pe

umăr. Era, spre mirarea lui, Anna, pe care nu o cunoștea destul de bine pentru un gest atît de familiar.

— Nu vrei să-mi cumperi și mie un bilet ? ca să nu mai stau la rînd.

Intraseră împreună în sală, dar el refuzase, aproape nepoliticos, rugămintea ei de a veni cu ea în primele rînduri, unde obișnuia să stea, din cauza ușoarei ei miopii.

— Iartă-mă, dar nu pot să stau prea aproape de ecran.

Și lăsînd-o să-și continue drumul, se opri pe la mijlocul sălii, bucuros că rămîne singur.

Ce departe, ce odihnitoare, ce neverosimilă era această întîmplare, acum, cînd, în orice sală ar fi intrat, gîndul că și ea ar putea să fie acolo, însoțită poate de altcineva, îl tortura silindu-l să stea mereu la pîndă pentru a recunoaște în obscuritate, în lungile șiruri de spectatori, capul ei blond, sclipind un moment sub lanterna unui plasator și pierzîndu-se pe urmă mai departe, în întunericul sălii...

Revedea de asemeni depărtata zi de ianuarie în care se întîlniseră în tren, venind de la Sinaia. El citea o carte, cînd Ann îi bătuse în geamul compartimentului.

— Ce surpriză ! Mă credeam singură în tot trenul. Nu vii cu mine în vagonul-restaurant ? Să luăm un ceai, să stăm de vorbă...

Refuzase plictisit, dînd scuze vagi : prea multă lume în restaurant, preferă să rămînă în compartiment, are de citit...

Pe vremea aceea nici nu ştia bine cum o cheamă.
Că este pictoriţă nu aflase decît mult mai tîrziu şi
cu totul din întîmplare.

Era la un salon oficial (unul din primele saloane
oficiale, organizate la Şosea), unde venise cu un prieten,
şi se opriseră în faţa unui grup de acuarele în care
îl surprindea un albastru strigător, puţin metalic, de
„creion chimic“. Desenul era nesigur, nervos, încurcat
în liniile lui capricioase, ca o scriere grăbită, dar cu
neaşteptate precizii de detaliu, ca şi cum din cînd
în cînd pensula s-ar fi oprit ca să pună un punct sau
o virgulă într-o frază prea confuză. Aceste mici trăsături
atente păreau să fie semnele ortografice ale unei
misterioase scrieri.

Era un grup de „scene de stradă“ — case, pomi, trăsurile —
toate văzute de sus, şi ceea ce părea mai curios
în ele era tocmai punctul de vedere ridicat de la care
fuseseră privite. Albastrul tare de anilină le dădea un
aer de dimineaţă, cu mult soare, cu multă lumină.

— E amuzant şi neserios, spuse Paul. De altfel am
impresia că sînt lucruri pe care le-am mai văzut.

Se gîndea la anumite tablouri de Raoul Duffy,
cîmpuri de curse, porturi pavoazate, imagini de aceeaşi
dezordine copilăroasă.

Tocmai se pregăteau să treacă mai departe, cînd
Anna, care era din întîmplare aproape de ei şi pe care
o şi salutase în trecere, îl opri.

— Iartă-mă că sînt indiscretă, dar te-am auzit vorbind
despre tablourile mele şi aş vrea să-mi spui tot ce
gîndeşti.

— Cum tablourile dumitale ? Pictezi ?

— Nu ştii ?

Încercă să-şi ceară scuze pentru dubla gafă de a-i fi arătat că o cunoaşte atât de puţin, încît nici nu ştie că e pictoriţă, şi de a fi spus, cu glas tare, lucruri neplăcute despre lucrările ei. Ar fi vrut să retracteze, să se explice, dar ea nu-l lăsa să termine.

— Te rog, nu continua. Mi-ai făcut o plăcere, şi acum vrei să mi-o strici. Eşti primul om pe care-l aud vorbind deschis despre lucrările mele. Aici toată lumea e drăguţă cu mine şi toată lumea îmi face complimente. E mai comod pentru ei, dar nu e de loc folositor pentru mine. Haide, spune-mi tot ce gîndeşti. Şi mai ales fii sever. Te rog să fii sever.

Vorbea fără cochetărie, cu ceva loial, serios în privire, ca o elevă care aşteaptă să i se arate pe caietul ei de clasă unde anume a greşit.

Paul îi spusese încă o dată că el nu are nici o cădere să vorbească despre pictură, că de altfel tablourile ei îi plac, mai ales pentru acel albastru aşa de curajos şi pentru desenul ei spiritual, care are îndrăzneala să fie cu atîta nepăsare stîngaci.

— E foarte frumos şi îţi mulţumesc, dar simt că păstrezi o rezervă, pe care nu vrei să mi-o spui. De ce ? Ți-aş fi așa de recunoscătoare ! Haide, încearcă să fii sincer.

El privi încă o dată, încurcat, acele tablouri, încercînd să găsească un cuvînt just.

— Ei bine, pentru că insişti, uite : am impresia că sînt prea volubile.

Anna nu înțelese cuvîntul, căci, desigur, dintre toate obiecțiile posibile, numai la aceasta nu s-ar fi putut aștepta.

— Nu-mi cere să-ți spun mai mult, se scuză Paul. Cred că n-aș putea. Am impresia că e ceva care gesticulează în tablourile dumitale. Sînt prea expansive, prea vorbărețe, prea familiare de la prima vedere... Dar, la urma urmelor, e ăsta un cusur ?

Anna rămase o clipă pe gînduri. Pe urmă abia răspunse întrebării lui.

— Cred că da, și încă unul foarte grav. Știu eu dacă am să mă pot lecuî vreodată ? Sînt așa de vorbăreață, așa de neserioasă...

Abia atunci surîse, nu fără puțină tristețe.

Se întîlniră cîteva luni mai tîrziu, în primăvară, într-o dimineață de duminică, la Snagov, unde Paul venise pentru cîteva zile, invitat la vila unor prieteni. Se opri se cu ei, în treacăt, la mica mănăstire de pe malul lacului și o găsi se acolo cu surprindere pe Ann, singură în biserica rece, cu un bloc de desen în mînă.

— Nu te credeam atît de harnică.

— Nici nu sînt. Am trecut cu totul î ntîmplător pe aici. Am venit la Snagov cu mai mulți prieteni, dar i-am lăsat pe lac, la pescuit, și eu m-am oprit un moment să revăd mănăstirea. Nu știu dacă o cunoști bine. Sînt unele lucruri fermecătoare.

Se îndreptase spre ieșire, și de acolo, din prag, întorcîndu-se cu fața spre interior, îi arată pe peretele

din față, la intrarea în naos, o frescă de culori stinse, dar cu un grup de femei admirabil. Prima femeie din dreapta era întoarsă spre celelalte cu o mișcare grațioasă, ce imprima stofei o cădere în falduri mîngîietoare.

— Dar nu asta e tot ce îmi place mai mult aici. Vîno, te rog, cu mine, să-ți arăt un lucru într-adevăr miraculos.

Îl luă de mînă și-l duse după ea spre centrul bisericii, aproape de altar, de unde îi arătă, pe peretele advers, o altă frescă, o coborîre de pe cruce.

— Sînt aici cîteva greșeli de perspectivă, care mă emoționează. Și uite, este în planul al doilea un bătrîn care-și duce mîna la barbă, cu un gest — cum să-ți spun eu ? — cu un gest de fiecare zi, familiar... E un gest laic și sînt atît de mirată că-l găsesc pe un perete de biserică !

Vorbea cu însuflețire, cu aprindere, deși în șoapte, căci între timp mica biserică se umpluse de vizitatori, dar străbătea prin cuvintele ei un accent de convingere, de emoție, pe care Paul nu i l-ar fi bănuit niciodată pînă atunci.

Se făcuse tîrziu, prietenii lui erau grăbiți să meargă la masă și, deși i-ar fi făcut plăcere să mai stea de vorbă cu ea, își ceru scuze că trebuie să plece.

— Mai rămîi, insistă ea. Peste douăzeci de minute trebuie să vie barca să mă ia pe mine și te conduc eu pînă la vilă,

Fu silit să refuze, dar se despărțiră cu promisiunea de a se revedea, promisiune politicoasă ca atîtea altele.

O revăzu totuși, nu multă vreme după aceea.

Paul ieșise de la tribunal, după o zi întreagă pierdută într-o sală mică de ședințe, la o audiere de martori, într-un proces fără interes.

Ca pe vremuri la școală, zilele cele mai atroce din tribunal erau cele de primăvară. Îi făcea rău soarele tânăr care inunda străzile și pe care el îl privea ore întregi de la fereastra unei săli de ședință, îi făceau rău figurile șterse, livide, care se agitau pe culoare, oameni uzați care dormitau acolo pe bănci, într-o lumină galbenă, prăfuită de arhivă.

Se opri pe stradă, buimăcit de soare, și închise un moment ochii. Se simțea murdar, hainele i se păreau grele, gulerul — moale, cravata — strîmbă. Ar fi vrut să se scuture ca de funingine după un drum lung cu trenul. Ducea cu el un miros de arhivă, și pe buze — un gust de hîrtii vechi, îngălbenite.

O luase încet, cu pași grei, prin dosul tribunalului. Se simțea bătrîn, și toată lumea care trecea pe lîngă el i se părea tînără. Servieta atîrna greu, ca de plumb. Dacă nu s-ar fi jenat, ar fi lăsat-o un moment jos, cum lasă un hamal povara ca să se odihnească.

Pe Sfinții Apostoli, dincolo de Apolodor, tresărise, zărind la cîțiva pași de el un lucru cu totul neașteptat : agățată băiețește de gratiile unei porți de fier, peste care treceau, înalte, cîteva crengi de liliac, o fată se lupta să rupă o creangă.

Paul se opri locului, de teamă să nu o sperie, și se

ascunse după un felinar, de unde putea privi fără să fie văzut.

Ar fi putut crede că e o școlăriță dacă n-ar fi fost îmbrăcată cu o eleganță de doamnă. Purta un taior gri, o pălărie gri cu boruri albastre, pantofi de antilopă albastră. Pe parapetul de piatră al porții, o poșetă din aceeași antilopă ca și pantofii fusese probabil lăsată jos, pentru a-i permite să aibă mâinile libere.

Paul o recunoscuse fără greutate pe Ann, dar îi venea greu să creadă că este ea. Înălțată în vârful pantofilor pe parapetul de piatră, cu o mână agățată de grătiile porții, cu cealaltă se lupta să rețină creanga de liliac, prea înaltă. Foile taiorului se ridicau mai sus de genunchi, doi genunchi rotunzi, delicați, de adolescentă.

Strada era goală dar dintr-o clipă într-alta putea trece cineva, dacă nu chiar proprietarul prădat. Creanga cedă în sfârșit, o creangă mare cu buchete dese, violete. Fata sări pe trotuar, fără grabă, fără emoție, se scutură ușor pe mâneci, își luă poșeta, privi în sus pe stradă, și pe urmă, cu creanga de liliac în brațe, cu capul ei blond ascuns în flori — doar fruntea ridicată puțin deasupra lor — porni în sus, bravă, cu pasul ei mic, decis.

Paul o privi cum se depărtează și i se părea că rămîne în urma ei o trenă de lumină. Se simțea și el mai tânăr, anotimpul, pe care îl uitase, era regăsit, mica nebunie a fetei aducea puțină inconștientă, puțină lumină în toată acea zi. Ar fi vrut să fugă după ea,

să-i mulțumească, să-i sărute mîna, dar o lăsa să treacă netulburată colțul și să dispară.

Totuși, simțea nevoia să-i trimită un cuvînt de simpatie, primul de cînd o cunoștea. Își aminti că prin apropiere, în Piața Senatului, era o florărie. Intră acolo și cumpără tot liliacul, cît se găsea, spre stupoarea vînzătorului, care îl întreba, fără ironie desigur :

— Dacă mai aveți nevoie, vă mai putem aduce.

În mai era nespus de ieftin, și cu cele cîteva sute de lei, pe care le avea la el, Paul cumpără o grădină întregă, pe care i-o trimise lui Ann cu frunze cu tot și cu cîteva cuvinte scrise în grabă, pe o carte de vizită.

„Altă dată cînd vrei liliac, fii mai prudentă. Dacă ai nevoie de avocat (articolul 306 și 308 codul penal : «Acela care va lua într-ascuns un lucru al altuia săvîrșește un furt. Furtul se va pedepsi cu închisoare de la 15 zile pînă la 2 ani...») îți stau la dispoziție.“

„Nu știi ce rușine mi-e de dumneata“, îi spunea Ann a doua zi, primindu-l la ea acasă. „Dacă aș fi știut că mă vezi, cred că aș fi înghețat acolo, cu mîinile pe poartă. Ești un om de care mi-a fost totdeauna puțin frică. Nu știu de ce, nu mă întreba de ce.“

Casa era plină de liliacul trimis în ajun. Cît nu încăpuse în vasele de flori, era pus în carafa de apă, în pahare, pe masă, pe etajere, la fereastră.

— Am să-l păstrez mereu, aici. Când s-o vesteji, am să pun altul în loc. Și poate că nici nu se vestejește.

Purta o rochie simplă, bleumarin, cu guler alb, ceea ce îi dădea un aer de școlăriță.

— Ești într-adevăr așa de tânără ?

— Ești într-adevăr așa de bătrîn ? Mi-e frică de dumneata. Totdeauna mi-a fost frică de dumneata. Ești atît de încruntat, atît de absent ! Când mă saluți pe stradă — și nici nu mă saluți totdeauna — am impresia că nici nu mă vezi.

Vorbea repede, temîndu-se, parcă, de tăcerea lui. Își dusesese mîinile la piept, școlărește, ca să-și reprime gesturile, lucru care îi dădea, o dată mai mult, un aer de fată de școală.

— Mi-e greu să cred că ești aici. M-am gîndit de atîtea ori că ai putea să vii, dar niciodată n-am îndrăznit să sper. Știu atîtea lucruri despre dumneata. Știu cărțile pe care le citești. Știu cu cine ai fost vara trecută la Balcic. Știu că joi seara ai fost la Filarmonică și ai plecat în pauză. Nu vrei să fim prieteni ? Nu vrei să încercăm ? De cîte ori pictez ceva, mă întreb : lui i-ar plăcea ? de cîte ori citesc o carte, mă întreb : el ce ar crede ? Aș vrea să te văd mai des. Mi-e necaz pe gesturile mele prea vii, pe felul meu de vorbă, așa de nesperios. Aș vrea să crezi că sînt mai puțin zăpăcită decît par, mai puțin superficială... Îți promit că voi fi o prietenă cuminte, care nu întrebă, care nu cicălește. Vino cînd vrei. Sau mai bine, pentru început, hai să fixăm o zi pe săptămîină în care să vii totdeauna. O

să încercăm cîtăva vreme. Dacă va merge — bine ; dacă nu, renunțăm.

În amintirea acelei zile, liliacul rămăsese singura lor floare.

Mai târziu, în iarnă, Paul se opri se cu uimire, într-o zi de ianuarie, în fața unei vitrine de florărie, în care zărise cîteva crengi albe de liliac. Nu știuse pînă atunci că se pot găsi în plină iarnă și i se păreau, dincolo de geamul înghețat, ireale.

Le mîngîia totdeauna cu timiditate, temîndu-se, parcă, să nu se desfacă sub degetele lui. Liliacul alb de iarnă nu avea aroma violentă a celui de primăvară, ci un miros slab, stins, ca o răsuflare, ca un fum.

Dacă se întîmpla să fie certați, era de ajuns să trimită sau să primească o creangă de liliac, pentru ca, fără cuvinte și fără explicații, o despărțire de cîteva zile să ia dintr-o dată sfîrșit. Liliacul era pentru amîndoi o superstiție, care îi dezarma, care îi ajuta să se regăsească.

Nu putea pe atunci bănuși că va exista într-o zi o altă Ann, pentru care acele flori albe își vor fi pierdut întreg înțelesul, ca un obiect fără nume, fără amintiri.

Primele zile ale iubirii lor se petrecuseră la Sibiu, oraș pe care nu-l cunoștea nici unul din ei.

— Mi-e indiferent unde, dragul meu. Undeva unde să fiu singură cu tine, cîteva zile. Pe urmă, oricum ai să mă lași.

— De ce ?

— Pentru că nu mă iubești.

El nu răspunsese nici da, nici nu — și de altfel ea părea că nici nu așteaptă un răspuns.

Sibiul îl aleseseră în ultimul moment, în gară, pentru că primul tren care pleca era spre Sibiu.

Totul o încânta în orașul transilvănean : străzile largi, vitrinele prăvăliilor, firmele nemțești, dialectul săsesc, masa la restaurant, lista cu feluri de mâncare pe care nu le cunoștea și din care alegea la nimereală, închizînd ochii și oprindu-și degetul pe listă : „Să vedem ce o fi asta“.

Dimineața, cînd se trezea din somn, îi plăcea să privească de la fereastra hotelului copiii care treceau spre școală cu ghiozdanele pe spate, săsoaicele opulente care se întorceau de la piață cu coșurile în mînă și se opreau la un colț de stradă, cîte trei-patru, vorbind cu aprindere, obloanele prăvăliilor, care se ridicau uruind... Totul i se părea onorabil și sever.

— Sîntem singurii oameni care se iubesc în orașul ăsta, spunea ea.

Și pe urmă, ca și cum abia în acel moment și-ar fi dat seama că e goală, alerga cu o tresărire de alarmă înapoi în pat, ca să se ascundă, ca să se acopere. Era albă, așa de albă, încît, goală fiind, părul ei blond părea că se decolorează sub lumina trupului gol.

Cînd cobora în holul celui mic hotel de provincie, o intimidau privirile respectuos intrigate ale oamenilor de serviciu și ale funcționarilor, căci tinerețea ei aducea acolo o undă de mister, poate chiar de scandal.

Era fericită de tot ce vedea. Se plimba toată ziua în acele delicioase tramvaie sibiene, de la „Orașul de sus” la „Orașul de jos”, și o amuzau chipiul taxatorilor, ca al ofițerilor austriaci în operetele vieneze; rochiile greoaie ale săsoaicelor, rochiile de provincie, cu agrafe, cu flori, cu noduri. Dacă ar fi avut un bloc de hîrtie cu ea, ar fi desenat, căci găsea pretutindeni motive de desen.

Cu un desen — cu unul singur — tot se întorsese de la Sibiu. Erau la o masă, pe trotuar, în fața unui restaurant, la ora prînzului, cînd tocmai ieșeau copiii de la școală. Trecea un grup de fetițe prin fața lor, și Ann o opri pe una din ele, întrebînd-o cum o cheamă:

„Ingrid”, răspunsese ea, puțin speriată, iar colegele ei adăugaseră cu mai mult curaj: „Ingrid Schreiber”.

Ingrid era blondă, avea cozi împletite pe spate, o șapcă albastră trasă băiețește pe frunte și doi ochi oblici, care dădeau figurii ei de înger saxon o ciudată grație de mică tătăroaică dobrogeană.

— Ingrid, ți-a spus cineva cît ești de frumoasă? Dă-mi o hîrtie și un creion din ghiozdanul tău. Vreau să te desenez.

Ingrid era și speriată, și mîndră, iar Ann prinsese acolo într-o schiță grăbită acest aer de copil uimit, schiță care la întoarcere avea să devină un portret în ulei, pus în camera lui Ann, deasupra patului, de unde ea avea să privească mai departe, cu aceeași privire nedumerită, lucruri încă neînțelese.

Unde era acum această Ann din primele timpuri ale iubirii lor ?

Era pe atunci gata oricînd să-l primească sau să vie la el; să accepte o chemare sau un refuz, să-și facă într-o clipă valizele cînd pe neașteptate el venea s-o ia într-o călătorie de cîteva zile, sau, dimpotrivă, să-și le desfacă, atunci cînd tot pe neașteptate, și fără s-o întrebe, el renunța la o plecare de mult plănuită și care între timp devenise pentru ea o copilăroasă bucurie.

— Tu nu întrebi niciodată nimic, Ann ?

— Pentru că nu aș avea, dragul meu, decît o singură întrebare de pus — „de ce nu mă iubești ?“ — și pe asta, vezi, nu vreau s-o pun.

Cum dintr-o iubire, începută așa de ușor (căci, blondă cum era, fără mistere și fără secrete, Ann părea tipul predestinat al unei iubiri ușoare), avea să ajungă la această suferință era pentru el inexplicabil.

Ultimul ei surîs, ultimul ei gest îi erau cunoscute — și totuși trebuia să vie o zi în care fiecare surîs să fie o enigmă, fiecare cuvînt — o taină ; trebuia să vie un timp în care simplul fapt de a o zări să devină un lucru greu, de multe ori imposibil, un timp în care avea să cutureiere nopți întregi din restaurant în restaurant, din bar în bar, cu speranța că o va găsi în sfîrșit și o va vedea, fie numai o singură clipă.

Cînd o regăsea totuși pe vechea Ann, cînd se înțepla să revină iubitoare spre el („Ești un prost; și eu tot numai pe tine te iubesc“), cînd o vedea agitîndu-se goală prin casă, aruncîndu-și lucrurile și nemai-

știind unde să le găsească, o oprea într-una din pozele ei comice, ciufulită, cu părul căzându-i pe frunte, cu un ciorap pe braț și cu celălalt aruncat pe umeri ca o eșarfă și știind prea bine că fata aceasta zăpăcită și scumpă este totuși pierdută și că a doua zi va reîncepe aceeași suferință, o privea îndelung : „Lasă-mă, Ann, să văd cum arată o femeie fatală“.

Erau nenumărate lucruri pe care la început abia le vedea, cu un fel de nepăsare amuzată, dar pe care mai târziu — fără să știe exact când și de ce — începuse să le observe cu o chinuitoare neliniște. Îl irita cît de multă lume cunoaște Ann.

Intrarea ei într-un restaurant era salutăată de zeci de priviri, care se întorceau în același timp spre ea, cu ceva indiscret, insistent.

— De unde cunoști tu atîta lume ? Cine e tipul care a trecut ?

Răspunsurile ei erau de obicei vagi, evazive. „Nu știu cine e. Vine pe la expoziții“. Paul vedea totdeauna dincolo de această imprecizie mari enigme de dezlegat.

Mai dureroase însă erau răspunsurile ei precise, spuse cu indiferență.

„L-am cunoscut acum trei ani, în tren spre Budapesta.“

Paul vedea vagonul de dormit, culoarul cu lumini albastre, Ann lîngă fereastră stînd de vorbă cu tovarășul ei întîmplător de călătorie ; o auzea parcă rî-

zînd (căci rîde, vai ! atît de ușor...) cînd o zguduitură mai puternică o arunca în brațele lui. Vedeă așternutul alb al paturilor, prin ușile rămase deschise, culoarul pustiu, trecerea ei dintr-un compartiment într-altul, în plină noapte... Își amintea cu cîtă ușurință îi cedase lui pe vremuri — și îl scandaliza în amintire. Ar fi vrut să-i fi rezistat mai mult atunci, pentru ca acum să poată crede că pentru ea a se culca sau nu cu un bărbat nu era de loc un lucru fără importanță.

În fiecare privire străină care se îndrepta spre Ann, în fiecare salut, i se părea că e o amintire, o chemare. Era furios că din politeță trebuie și el să răspundă acestor saluturi, semne ce treceau deasupra lui ca niște telegrame cifrate, pe care le interceptezi fără să le poți citi, căci nimeni nu-l putea asigura că fiecare nou salut nu purta un mesaj, o aluzie sau o propunere : „Îți amintești ?“ sau „Te aștept“.

Vernisajele Annei aduceau în sălile de pictură o lume nouă : figuri de bar, figuri de curse, figuri de premieră, și a doua zi în ziare, la rubrica mondenă, se publicau fotografiile și nume de la „cel mai strălucit vernisaj al anului“.

Tablourile ei se vindeau prea bine, lucru pe care la început Paul nu-l remarcase, dar care mai târziu, cînd, fără să vrea, începuse să cunoască mai de aproape „bursa“ tablourilor, i se păru neliniștitor. Cînd un tablou de Margareta Sterian sau de Cornelia Babic se vindea cu trei sau patru mii de lei, cînd Iorgulescu-

Yor, care avea totuși reputația de a „ține la preț”, vindea o pînză de 30/50 cu 5.000 de lei, iar una de 50/70 cu 8.000, tablourile lui Ann obțineau prețuri pe care numai un Iser sau un Petrașcu le putea cere.

Rămăsese celebru între pictori un mic Balceic albastru, agreabil desigur, dar nu extraordinar nici față de celelalte lucrări ale ei — și pe care ea îl vînduse cu suma fabuloasă de 50.000 de lei.

Cînd se întîmpla să expună într-o expoziție colectivă, la Salon, la Grupul nostru, tablourile ei se distingueau ușor de celelalte, prin acel carton alb, care dă prestigiu și luminează unui tablou : „reținut”.

Paul se jena de repeziciunea cu care, din primele zile, aceste cartoane albe înfloreau în colțul pînzelor ei, în timp ce ceilalți pictori aveau atîtea greutăți pînă să-și plaseze tablourile, ba uneori rămîneau cu ele nevîndute pînă la închiderea expoziției.

Ar fi vrut ca Ann să aibe puțină discreție în satisfacția ei, puțină nepăsare în succes, dar odată, cînd încercase să o facă a înțelege acest lucru, își atrăsese din partea ei un răspuns zdrobitor : „Ce ? Vrei să-mi fie rușine că am succes ?”

Cu atît mai zdrobitor răspuns, cu cît el tocmai acest lucru i-ar fi cerut : să-i fie puțin rușine de succesele pe care le are.

Ann își pierduse cu totul timiditatea ei de vremuri, îndoiala cu care începea un tablou, frica de scolarîrită cu care aștepta o impresie. Avea acum o ade-vărată artă de a-și plasa tablourile, de a-și folosi

relațiile, de a simți într-o nouă cunoștință un client posibil.

„Client“ era cuvântul care revenea mai des în limbajul ei, și pe Paul îl îngrozea dublul înțeles al vorbei.

„Ce fel de client?“ o întrebase odată cu brutalitate, privind-o drept în ochi. Ea se clătinase sub oribila injurie, ca pălmită, și izbucnise într-un plîns zguduit, disperat, pe care el abia reuși să-l potolească, cerîndu-și iertare, plin de remușcări și totuși fericit că plînsul ei așa de sincer, așa de copilăros, dezmințea bănuielile și temerile lui.

Erau zile în care Ann devenea de negăsit. Toate insistențele lui de a o întîlni se loveau mereu de același cuvînt, pe care ea îl spunea puțin sentențios, ridicîndu-l ca pe un scut : „Întîi pictura !“ Nimic n-o apăra mai bine, nimic n-o ascundea mai mult.

„Astă-seară nu sînt liberă. Am o întîlnire de afaceri : un client cu care tratez să-i vînd florile albastre.“

Luase obiceiul de a-și întîlni clienții la ea acasă sau în oraș, la restaurant, la o masă de bar, și nu la expoziție, pe unde venea de altfel rar, numai în trecătură, ca să fumeze o țigară, ca să schimbe cîteva cuvinte, în rochie de stradă, fără să-și scoată pălăria, în vizită.

Paul încercase să o convingă că prestigiul ei de artistă pierde prin acest exces de familiaritate cu publicul.

— Înțelege, dragă Ann, nu-ți vorbesc ca un om gelos, ci ca un prieten îngrijorat. Un artist nu are

dreptul să facă publicului concesiile pe care le faci tu cumpărătorilor. Trebuie să fie mai puțin abordabil, mai mîndru, mai orgolios, mai singuratec.

Ea asculta cu luare-aminte și părea că aprobă tot, că înțelege tot, dar cînd de la considerațiile de ordin general despre îndatoririle artistului „adevărat“ el trecea la propuneri concrete (și aici prietenul dezinteresat nu-l mai ascundea prea bine pe amantul gelos) și cînd îi cerea să renunțe la întâlnirea fixată și să-i telefoneze amatorului că dacă ține cu adevărat să cumpere „florile albastre“ n-are decît să treacă a doua zi dimineață pe la sala Dalles, între 11 și 12, ea nu mai era dispusă să-l asculte și îl întrerupea scurt :

— Ce ? Vrei să-mi zdrobești cariera ?

„A zdrobi cariera“ era o expresie care apărea pentru prima oară în limbajul lui Ann. Paul cunoștea prea bine acest limbaj pentru ca schimbările de vocabular să nu-l neliniștească. De unde veneau aceste cuvinte noi, care răsăreau deodată în vorbirea ei, ca niște ecouri dintr-o viață pe care el nu o cunoștea și din care nu străbătea pînă la el decît un cuvînt scăpat din neatenție ?

S-o asculte vorbind pe Ann fusese pentru el în primele timpuri o plăcere plină de surprize. I se păruse la început că e foarte vorbăreată, dar cu vremea observase că volubilitatea ei era făcută mai mult din gesturi și zîmbete, dintr-o alternanță de scurte excla-

mații și scurte tăceri, care dădeau vorbirii ei un aer de agitație continuă.

„Ce sintaxă curioasă ai tu, dragă fată !“ spunea el, amuzat de construcțiile ei de frază. Ceva dintr-o veche manie de latinist se trezea în el ca să studieze gramatical micile ei discursuri.

Vorbea cu fraze simple, pe care însă le complica o ploaie de interjecții și întrebări — da ? nu ? vezi ? știi ? vrei ? — ca o serie de bemoli și diezi într-o gamă cu variațiuni, ceea ce făcea din cea mai simplă povestire a ei un lucru palpitant, cu ridicări și scăderi de ton, cu inflexiuni de voce, cu întoarceri subite în privire. Ceva mirat, ceva surprins era în toată vorbirea ei, ca și cum s-ar fi luptat cu replici pe care numai ea le auzea și cărora trebuia să le răspundă pe rînd, ca un jucător de șah angajat în mai multe partide deodată. Și tot ca un jucător de șah care în anumite situații confuze recurge la unele mișcări tip, de așteptare — a deplasa fără utilitate un pion, sau a mișca un turn pe o linie moartă — avea și ea unele expresii uniforme, pe care le repeta aproape mecanic, fiindcă nu spuneau nimic și îi erau la îndemînă, ca niște vechi gesturi obișnuite, care de mult își pierduseră sensul lor de la început : „Asta e cu totul altceva“, „Totul e posibil“, „Știu și eu ce să mai cred ?“

Ann primea cu ușurință cuvinte și expresii pe care le auzea uneori întîmplător și care pe urmă rămîneau în vorbirea ei obișnuită, la început în glumă poate, pe urmă însă dintr-o adevărată neputință de a le uita, pînă ce se stabileau definitiv în argoul ei personal.

La Sibiu, opriseră într-o dimineață pe un trecător ca să-l întrebe dacă muzeul Bruckenthal, unde voiau să meargă, era departe. „Depart, da' nu cine știe ce” fusese răspunsul — și acest fel de aproximație o amuzase pe Ann atît de mult, încît o repetă cîteva zile în șir, cu toate prilejurile posibile : mîncarea era bună, „da' nu cine știe ce”, apa în baie era fierbinte, „da' nu cine știe ce”, noaptea era înstelată, „da' nu cine știe ce”. La început spunea acest lucru rîzînd, ca și cum ar fi subliniat cuvintele, dar cu vremea intenția ironică se șterse, ba chiar dispăru de tot, iar acest „da' nu cine știe ce”, care cîtva timp avusese ceva comemorativ (ca și cum i-ar fi spus indirect lui Paul : „Îți aduci aminte, la Sibiu...”), deveni nu numai una din locuțiunile ei cele mai întrebuințate, dar modul ei preferat de a nuanța o opinie, de a exprima o rezervă.

Fusese la început, în primele timpuri ale iubirii lor, una din bucuriile lor reciproce să-și descopere unul altuia anumite ticuri de gest sau de vorbă, care pentru cealaltă lume, care îi cunoștea mai demult, deveniseră poate prin repetare și obișnuință imperceptibile, dar care, remarcate pentru prima oară, aveau ceva cu totul neașteptat.

„Ce curios te încrunți tu !” observase din primele zile Ann și încercase să-l imite, lăsînd sprinceană stîngă în jos și ridicînd-o pe cea dreaptă, foarte arcuită, lucru pe care la început nu-l reușea decît trișînd puțin și deschizîndu-și mare ochiul drept, cu două degete, ca și cum ar fi vrut să fixeze în arcada lui un monoclu.

Erau o sumă de gesturi mărunte, pe care mai întâi le observase la el, în glumă, cu o tandrețe ironică și le imita rîzînd, ca și cum ar fi vrut să-l dezvețe de ele, dar care, cu trecerea timpului, intrau pe nesimțite în propriile ei deprinderi. Paul asistase, la început indiferent, sau cel mult amuzat, dar mai tîrziu cu o emoționată mirare, la această insensibilă transmisiune de gesturi și cuvinte pe care le regăsea în limbajul lui Ann, puțin modificate de mișcările sau de pronunțarea ei, ca și cum ar fi fost adaptate la registrul ei vocal, ca o arie de bărbat retranscrisă pentru voce de soprană. Erau aceleași cuvinte, aceleași gesturi, dar ele își păstrau multă vreme un aer particular, de parcă ar fi fost imprimare în vorbirea lui Ann cu litere speciale, detașîndu-se în frază ca un citat dintr-o limbă străină, ca un proverb pus între ghilimele, pînă ce aceste ultime rezistențe cădeau și ele, iar gestul sau cuvîntul care fusese pînă atunci pentru Ann un fel de neologism era pentru totdeauna încorporat în vocabularul ei curent.

Ea îl făcuse pe Paul pentru prima oară atent asupra obișnuinței lui de a repeta, două cîte două, expresiile de afirmație sau negație : „evident-evident“, „în nici un caz-în nici un caz“, „absolut exclus-absolut exclus“.

„Cît de puțin mă supraveghez, gîndise atunci Paul, dacă ani de zile am putut vorbi în felul acesta fără măcar să bag de seamă ! A trebuit să vie Ann ca să observe.“

De cîte ori într-o frază a lui revenea acel dublu „evident-evident“, ea îl sublinia cu o explozie de rîs.

„Nu te supăra, dragul meu Paul, că rîd. Ți-am spus că mi-e puțin frică de tine și — ce vrei? — cînd descopăr o copilărie ca asta, parcă mă tem mai puțin, parcă mă apropiu mai mult. Aș vrea să ai o mie de defecte mici, aș vrea să vorbești cu „r“, aș vrea să nu-l poți pronunța pe „s“, aș vrea să pot rîde de tine, dragul meu, înțelegi?”

Dar fără să știe cum, ea însăși se deprinse mai tîrziu să vorbească în felul lui, și printre primele lucruri pe care le împrumutase de la el fusese tocmai această manieră de a întări, prin repetare, anumite cuvinte și exclamații, confirmînd sau negînd ceva. Vorbirea ei era acum plină de „evident-evident“, „nici vorbă-nici vorbă“, „imposibil-imposibil“, pe care dacă el le spunea oarecum mașinal, din neatenție, ea le pronunța cu un accent bătaios, de convingere, de intransigență, ceea ce le sublinia și mai mult.

Erau unele cuvinte care dispăreau uneori din expresiile lui curente și care, după o trecere de timp, apăreau din nou, dar de astă dată nu în vocabularul lui, ci al ei, așa cum la munte un izvor poate intra sub pămînt, pentru ca după un lung drum subteran să iasă din nou la suprafață, cu totul în altă parte însă. Pe buzele lui Ann, cuvinte uitate de el căpătau o nouă viață, iar în mîinile ei vioaie, gesturi pe care el le părăsise cîndva reînviau cu un fel de fidelitate automată, care mai tîrziu avea să supraviețuiască poate iubirii lor sfîrșite.

„Cu nici un preț, cu nici un preț nu mai vreau să te văd“ îi scrisese ea odată, după o ceartă, dar acel

dublu „cu nici un preț” purta parcă în el însuși propria lui dezmințire, căci în timp ce Ann era convinsă că se vor despărți, limbajul ei păstra, ca pe un gaj de fidelitate, acel tic de a repeta două cîte două cuvintele și în care, fără voia ei, stăruia amintirea lui Paul.

Dar apăreau alteori cuvinte și expresii noi, pe care el le auzea pentru întâia dată și pe care le reținea alarmat, întrebîndu-se de unde vin și bănuind că dincolo de ele se ascunde o întreagă lume de întîmplări, de aventuri, de taine, pe care ar fi vrut să le descifreze.

În ultima vreme mai ales, vocabularul lui Ann suferise nenumărate mici inovații, și după fiecare despărțire mai lungă — fie că erau certăți, fie că el trebuia să plece în provincie pentru diverse procese, fie în sfîrșit că ea era prea ocupată cu lucrul — cînd se regăseau, el descoperea cu dezolare noi schimbări în felul ei de vorbă, noi gesturi sau noi cuvinte.

„E rulant“, spunea Ann de la un timp cînd ceva i se părea excesiv de comic, și atunci dădea capul pe ceafă, rîzînd zgomotos, cu toată gura deschisă. Și cu insistența ei copilăroasă de a repeta un cuvînt nou, pentru că o amuza să-l audă, așa cum ar fi amuzat-o să deschidă și să închidă de nenumărate ori o brichetă sau o pudrieră nouă, spunea de zeci de ori pe zi, despre orice lucru, despre orice prostie, „e rulant“, „e rulant“, „e rulant“... De fiecare dată, Paul tresărea străpuns, căci i se părea că dincolo de această vorbă e o privire de bărbat, bărbatul de la care Ann va fi

deprins noul ei cuvînt preferat. Era tentat s-o întrebe, ca și cum ar fi văzut în degetul ei un inel necunoscut : „Spune ! De unde îl ai ? Cine ți l-a dat ?“

Era în argoul ei de pictoriță o expresie care la început îl încîntase, dar care mai târziu, printr-o secretă deviere de sens, îi devenise de nesuportat : „Mă duc la motiv“.

„A se duce la motiv“ însemna pentru Ann a regăsi un anumit loc, unde să-și fixeze șevaletul, a regăsi un anumit punct dinainte fixat — un pom, o casă, o piatră — care îi delimita „pe teren“ peisajul pe care începuse să-l picteze.

„Motivele“ Annei erau de nepătruns. Uneori, primăvara mai ales, sau spre sfîrșitul toamnei, la începutul lui martie sau la sfîrșit de octombrie, cînd era prea devreme sau prea târziu ca să plece la Balcic, îl ruga pe Paul, dar asta cu totul în primele timpuri ale dragostei lor, cînd ea avea sentimentul că-i cere astfel o mare favoare, îl ruga să iasă cu ea afară din oraș, dincolo de Herăstrău, sau și mai des, pentru că locurile erau mai puțin cunoscute, dincolo de Filaret, dincolo de moara lui Ciurel, în căutare de „motive“.

— M-am săturat să lucrez în casă. Vreau să ies la cîmp. Vîno cu mine, să găsim ceva de pictat.

Erau lungi plimbări de recunoaștere, dincolo de calea ferată, dincolo de ultimele bordeie ale Bucureștilor, pe cîmpul abia dezghețat de martie, sau negru-ruginit de octombrie. Ținutul părea cu totul necunoscut, și

dacă n-ar fi fost avioanele care se ridicau și coborau dinspre Băneasa, zburînd jos, aproape de pământ, cu motorul uruind ca o uzină, ar fi putut crede că sînt undeva, foarte departe de București.

Cîțiva salcîmi strînși laolaltă făceau un început de pădure, o apă răsărită nu se știa de unde — poate din ultimele zăpezi topite, poate din ultimele ploii de toamnă — părea un afluent rătăcit pe drum.

Paul nu izbutise niciodată să înțeleagă pentru ce rațiuni ascunse Ann alegea un loc și nu pe altul, pentru ce acolo unde el nu vedea nimic deosebit ea se oprea deodată din mers, privind cu un fel de atenție îngrijorată un punct pentru el invizibil, pe care îl indica cu un gest decis : „Aici“.

— Ce e aici, Ann?

— Noul meu motiv.

Revenea în zilele următoare singură, cu instrumentele de lucru, dar spre seară Paul venea să o ia acasă, căci se făcea întuneric devreme și, cum ar fi fost prea scump să țină toată după-masa cu ea pe cîmp un taximetru, trebuia să se întoarcă o bună bucată de drum pe jos. Trecerea lor seara prin mahalale producea oarecare senzație și, ca pe vremuri la Cernatu, gospodinele ieșeau în prag, și copiii se opreau din joc, ca s-o privească pe această fată blondă, cu pantaloni băiețești (căci purta șort și bluză de sport sau, cînd era frig, un trening albastru de lînă), care își ducea în spinare șevaletul, cutia de culori, scaunul de pînză, lăsîndu-l pe Paul să-i ducă cel mult un pled, un termos cu ceai cald sau o pungă cu fructe. Uneori, pentru că nu gă-

seau în drum o mașină liberă — sau pur și simplu pentru că-i plăcea lui Ann să braveze lumea, să simtă în jurul ei o mică rumoare scandalizată — îl convingea pe Paul să se întoarcă pînă în centru cu tramvaiul sau cu autobuzul, ba chiar, pentru ca scandalul să fie întreg, luau bilete de corespondență și așteptau pe trotuar, la una din stațiile din centru, la Carpați, la strada Regală, să le vină tramvaiul.

„Vreau să te compromit, vreau să știe toată lumea că ne iubim, vreau să nu mai poți scoate capul în lume“, spunea Ann cînd îl vedea pe Paul jenat, neobișnuit să înfrunte privirile intrigate ale trecătorilor, pe care ea, dimpotrivă, le suporta cu bravură, ba chiar le și provoca puțin.

E adevărat însă că mai tîrziu, printr-o totală schimbare de idei asupra lucrurilor care se cuvin sau nu se cuvin și printr-o subită grijă de onorabilitate, Ann suprimase cu totul asemenea aventuri și nu numai că i s-ar fi părut de prost gust să meargă cu șevaletul în tramvai, dar îi și interzicea lui Paul să mai vină seara pe cîmp, ca să o ia de la lucru, fiindcă — spunea ea — e la urma urmelor penibil să umble mereu cu el, pe străzi mărginașe, mai ales că ar putea să o vadă camarazi de ai ei, care întîmplător s-ar fi întors de la lucru prin același cartier.

Astfel, „a merge la motiv“ încetase a fi, ca altădată, un prilej fericit de întîlnire, ba chiar devenise un obstacol, cu atît mai greu de înlăturat, cu cît Ann obișnuia să invoace acum munca ei, arta ei și argument ultim : „cariera“ ei.

„Mîine nu te pot vedea : mă duc la motiv“ sau „Iartă-mă că n-am fost ieri : am fost la motiv“ erau explicații fără replică posibilă.

Paul încerca să afle pe unde se găseau acum „motivele“ Annei, dar ea nu-i dădea decît foarte vagi indicații („Știi ? nu sînt încă decisă, ezit, o să văd...“), și chiar dacă uneori, din neatenție sau indiferență, îi spunea cu oarecare precizie locul unde se afla actualul ei motiv („Uite, spre Filaret, dincolo de casa galbenă, unde am căzut eu — ții minte ? — toamna trecută, cînd mi-am rupt catarama de la pantoful de antilopă“), el știa prea bine că ar fi inutil s-o caute, pentru că nu o va găsi și pentru că a doua zi ea se va mira foarte sinceră : „Cum ? ai fost ? Vai, ce prost ești... m-a durat capul... m-am răzgîndit în ultimul moment... nu m-am putut duce... nu ți-am spus să nu vii ?“

Motivele Annei deveniseră pretexte, și „a merge la motiv“ era acum forma ei cea mai comodă de a minți.

Nu o văzuse de o săptămînă, cînd, într-o dimineață aruncîndu-și ochii pe un ziar, numele ei, deși tipărit, cu litere mici, la o rubrică de informații, se desprinsese singur din toată pagina. Era o notă despre pavilionul românesc la expoziția din Liège din 1934, un fel de comunicat oficial al Comisariatului Expoziției, prin care se anunța că pictorii și sculptorii însărcinați cu decorarea interioară a pavilionului vor

pleca peste cinci zile, „sîmbătă, 12 mai a.c., orele 9.50“, spre Bruxelles. Între cei cîțiva decoratori aleși era și Ann.

Paul crezuse că era o greșeală, căci nu-și putea imagina că Ann l-ar fi lăsat să afle un lucru atît de important din ziare și nici că în preajma unei plecări atît de apropiate ar fi lăsat să treacă o întreagă săptămînă fără să-l vadă, chiar dacă din cine știe ce prostie se considerau de cîtva timp certați.

„E adevărat ? Pleci ?“ o întrebase la telefon, ținînd încă ziarul în mînă, cu ochii ațintiți spre uluitoarea veste.

„A, nu știu — răspunsese evaziv Ann — nu e încă nimic sigur, s-ar putea, dar deocamdată nu e nimic fixat. Dacă o fi ceva, te anunț. Uite, să ne întîlnim diseară... adică nu, diseară nu, că tocmai mă întîlnesc cu arhitecții pavilionului, dar mîine dimineată telefonază, sau mai bine lasă, că te chem eu... te chem sigur, m-auzi ?...“

Cele cinci zile pînă la plecare trecuseră încet, într-o așteptare de fiecare secundă, cu răsuflarea tăiată, la fiecare pas pe scară, la fiecare zgomot de ascensor, la fiecare sonerie de telefon, căci întrebarea nu mai era dacă Ann va pleca sau nu la Liège, ci — mai simplu, mai urgent și mai dureros — dacă va veni să-l vadă, dacă-l va chema, dacă-i va trimite cel puțin un cuvînt, sau un semn. Îi era teamă să plece de acasă sau de la birou — singurele două locuri unde ea i-ar fi putut telefona — ca nu cumva tocmai în lipsa lui să vină în sfîrșit apelul ei atît de

așteptat, și cînd totuși era silit să iasă în oraș, îi înnebunea pe șoferi grăbindu-i spre casă, unde reîncepea aceeași așteptare, aceeași pîndă. De sute de ori ridicase receptorul, ca să o cheme el pe Ann, de sute de ori începuse să formeze acel număr care îl obseda ca un nume, dar nu îndrăznise niciodată să-l ducă pînă la capăt. Ce ar fi putut să-i spună acestei Ann, care se ascundea și care își pregătea plecarea ca pe o fugă?

Uneori telefonul suna totuși, și el nu-și putea reprimă o tresărire nervoasă de spaimă și de speranță, care pe urmă i se părea cu atît mai ridiculă, cu cît nu era decît o greșală sau cine știe ce comunicare fără importanță — de altfel toate erau fără importanță.

„E absurd, e de neiertat, parcă aș fi un licean, parcă aș avea douăzeci de ani, trebuie să înțeleg că așa nu mai merge, nu, nu mai merge, ceva trebuie să se schimbe...” Își promitea să fie calm și într-adevăr dacă telefonul sau soneria de la intrare sunau din nou, le lăsa cîtva timp să sune, înainte de a ridica receptorul sau de a deschide ușa, pentru că de o parte voia să-și dea astfel o probă de stăpînire de sine, dar pentru că de altă parte, cîteva secunde, își putea spune copilărește : poate că e ea... ar putea să fie ea...

Ba, cîteodată, din superstiție, din necaz sau numai din teama de a nu suferi încă o deziluzie, nu răspundea de loc și lăsa soneria telefonului să sune fără răspuns, pînă cel care chema renunța. Dar în momentul în care auzea acel declic ce întrerupea contactul, în momentul în care telefonul tăcea definitiv, gîndul că

totuși în clipa aceea fusese Ann, că nu i-a răspuns și că a pierdut astfel poate singura șansă de a-i vorbi și de a o vedea îi dădea un intolerabil sentiment de nenoroc, ca unui jucător pasionat care, după ce, din superstiție, a spus „pas“ pe nevăzute, tresare la gândul insuportabil că poate cărțile pe care le-a aruncat fără să le privească erau tocmai careul sau chinta regală ce i-ar fi permis să se refacă la capătul unei nopți de joc din care iese ruinat.

Plecările lui Ann ! Le cunoștea atât de bine, trăise de atâtea ori în agitația lor, în zăpăceala lor ! Valizele care se deschid și se închid zgomotos, dulapul cu ușile date larg de perete, rochiile întinse pe fotolii, pe pat, cordoanele, eșarfele aruncate pe unde se nimerea, biletele multicolore de călătorie răsfoite cu febrilitate, cu neliniște („Astea sînt toate ? Crezi că n-am uitat nimic ?“), cumpărăturile de ultim moment, cursele alarmate în oraș, pachetele cu care se întorcea acasă și pe care nu mai știa unde să le pună, de unde să le ia, ce să facă cu ele...

O vedea parcă alergînd pe străzi, sărind dintr-un taxi într-altul, oprindu-se la o vitrină, intrînd într-un magazin, uitînd de ce a intrat, zăpăcită, entuziastă, obosită, plină de neliniște, de curiozitate, de așteptare... Ar fi fost așa de ușor, ar fi fost așa de normal ca într-una din aceste curse să-și aducă deodată aminte de el, cu acea tresărire speriată pe care o avea cînd își amintea ceva închizînd ochii și ducîndu-și mîna copilărește la frunte — „Vai, ce zăpăcită sînt“ — și de la primul telefon public („Orașul ăsta e plin

de telefoane, ce Dumnezeu !”) să-l cheme și să-i spună în sfârșit : așteaptă-mă, viu.

Cu fiecare ceas care trecea și făcea deci plecarea mai amenințătoare, acel „sîmbătă, 12 mai a.c. orele 9.50” citit în ziare, care fusese la început o dată abstractă, ceva inform, depărtat, neprobabil, prindea realitate și devenea un punct viu, un punct dureros, greu de privit în față. Cu fiecare ceas, cu fiecare zi, așteptării lui Paul i se adăuga un sentiment de stupeoare, ca în fața unui fapt cu desăvîrșire absurd, și pe care totuși îl vezi împlinindu-se sub privirea ta înmărmurită.

Urmărise în dimineața plecării, pe cadranul ceasului său de mînă, rotirea lentă a minutarelor, mișcarea mărunță, dințată a secundarului — așa cum aștepti să se facă 12 precis ca să stingi luminile în noaptea Anului Nou — și cînd cele două minutare se suprapuseseră exact, arătînd ora zece fără zece, ridică receptorul și chemă biroul de informații al Gării de Nord, ca să întrebe dacă Simplonul a plecat.

„Da, a plecat, chiar în momentul ăsta s-a pus în mișcare”, răspunse un funcționar.

O absurdă liniște îl cuprinse, ca și cum toată febra lui din ultimele zile n-ar fi fost provocată decît de îndoiala dacă în ziua de „sîmbătă 12 mai 1934” trenul Simplon va pleca sau nu la ora reglementară de 9.50, iar acum, de vreme ce aflase în sfârșit ceva ce voia să știe, putea să doarmă și să uite.

Într-un ziar de după-amiază văzu o fotografie luată dimineața pe peronul Gării de Nord : „Grupul

de artiști români plecați în Belgia pentru lucrările pavilionului nostru de la Liège“.

Ann purta un taior de voiaj și avea pe cap un fel de caschetă albă, pusă băiețește, puțin oblic pe frunte. Paul o privi cîtva timp liniștit : i se părea că nu are nimic să-i spună, nimic s-o întrebe.

Un București din care lipsea Ann devenea un oraș calm, puțin provincial. Era ca și cum, deodată, zgomotele s-ar fi îndepărtat, străzile ar fi tăcut. Paul avea impresia că se află undeva în provincie, la Craiova, la Rîmnicu-Sărat, la Roman, unul din acele mici orașe pe unde se ducea uneori pentru un proces și unde știa bine că nu i se poate întîmpla nici o surpriză, nici o întîlnire.

Plecarea lui Ann îi aducea o neașteptată liniște, un sentiment de toropeală, de indiferență. Totul era decolorat, cenușiu și suportabil. Odihna de a nu aștepta nimic avea poate ceva amar, dar o primea ca pe un somn.

La birou îl așteptau scrisori nerezolvate, la tribunal —, lucrări rămase în întîrziere. Revenea spre ele cu o totală indiferență, dar decis să se lase prins într-un orar mecanic de lucru. Redacta lungi scrisori de afaceri, pe care le bătea singur la mașină : îi plăcea să asculte zgomotul sec al clapelor, bătaia lor scurtă.

Întîlnea uneori în ziare fotografii și dări de seamă despre lucrările de la Liège și le citea fără curiozitate,

fără nelinește. Într-un număr din *Illustration* apăruseră câteva schițe și planșe în culori despre pavilionul românesc, care era aproape gata, de altfel data inaugurării se apropia, și Paul, găsimd revista într-o seară la restaurant, uitată pe un scaun, o răsfoise liniștit, ca și cum nici n-ar fi fost vorba despre Ann.

— Ei, îți place ce fac dumnealor ? îl întrerupsese din lectură o voce indignată.

Era un pictor destul de cunoscut, retras de câțiva ani la Iași, profesor la școala de belle-arte de acolo și care expunea din ce în ce mai rar la București, de unde fugise — spunea el — pentru că nu se mai găsea nici vin bun, nici pictură bună. Paul îl cunoștea vag, de la un vernisaj, unde apariția lui de urs îmbufnat fusese primită de pictorii tineri cu un val de simpatie și de spaimă, căci se cunoștea mania lui de a se opri în fața tablourilor și de a vorbi tare, aproape vociferînd, și de a arunca „verde în față“ ori laude enorme, de necrezut, ori mult mai des, înjurături și invective cutremurătoare.

Se așezase la masa lui Paul fără să-l întrebe, și luîndu-i revista din mînă o răsfoia nervos.

— Te întreb, îți place ? Zi-i și dumneata, asta-i pictură ? Astea-s panouri ? Au înnebunit de tot. Dau cu bidineaua în neștire, și uite că peste noapte pavilionul e gata. Au venit, domnule, și la mine de m-au întrebat : nu vii, coane Fănică, la Liège să ne faci un panou, pînă-n zece zile, de opt pe șase, uite bani, uite bilet de tren... M-am uitat la bani — buni bani, n-am ce zice ! — m-am uitat la ei, și-mi venea să mă cru-

cesc : păi bine, mă, știți voi ce e aia un panou, mă ? De opt pe șase ? Zece zile ? Dar nici o sută nu-s destule. Dați-mi un an, și vi-l fac. Asta-i treabă grea, mă, asta-i treabă subțire : te dai cu capul de toți pereții pînă o termini, și nici atunci parcă n-ai lăsa-o din mîini, că parcă ai vrea s-o mai dregi și s-o mai ștergi și s-o mai schimbi. Cum ziceau latinii ăia, de cică ne-au fost strămoși : *ars longa*, cucoane, *ars longa*.

Paul îl asculta fără curiozitate — ce străine îi erau toate aceste povești de pictură ! — dar cu oarecare plăcere de a auzi un glas jovial, care înjură, bruf-tuiește, se indignează, singur își dă replica, singur se contrazice sau se aprobă. Era oricum un om, acolo lîngă el, un om care îl privea în ochi și îl îndemna să bea. De atîtea zile nu întîlnise pe nimeni, de atîtea zile nu schimbase cu nimeni un cuvînt. Și decît să umble năuc pe străzi, parcă tot mai bine era în acea grădină de restaurant, cu sticlele de vin care se adunau goale, jos pe pietriș, sub masă, cu taraful de lăutari care din cînd în cînd se trezea din somn, cu cele cîteva femei elegante, în rochii deschise, impri-mate — era la început de iunie — care aduceau în noaptea de vară bucureșteană o vagă fluturare de plajă, de mare... Pictorul ieșean vorbea mereu, și după fiecare pahar golit, indignarea lui, care între timp obosise, urca cu un nou semiton, refăcută, pornită pe noi bătălii. Arunca mereu numărul din *Illustration* și pe urmă iar îl lua în mîini, iar îl redeschidea, în căutare de noi argumente.

— ...uite, fata asta — și arată spre o schiță pe care Paul abia atunci observă că era semnată de Ann — are talent, domnule, să știi că are talent... Mi se pare că o cunoști... ba v-am și văzut împreună la Balcic... amor mare, ai?

Paul protestă plictisit.

— Nu, nu e ce crezi dumneata. Ne salutăm, ne cunoaștem, dar nu e nimic...

— Ei lasă, dragă, că dacă o fi și dacă n-o fi, tot acolo iese ea cu socoteala. Unde merge mia, merge și suta. Nu ești primul, n-o să fii ultimul. La îmbulzeală mare, nu se cunoaște.

Paul privi lung paharul cu vin pe care îl avea în mîna dreaptă și observă că mîna nu-i tremură. De parte, în adînc, aproape de inimă, ceva se oprea în loc și aștepta să se rupă sau să se dezlege. Era ca sub un profund anestezic: simți rana, simți rezistența țesutului sub tăiș, e ca o sfîșiere foarte precisă, foarte exactă și totuși, nu doare, nu doare...

— Da, domnule, are talent, dar la ce-i servește? Talentul e ca banul, îl găsești pe toate drumurile, totul e să știi ce să faci cu el. Uite, îmi pare rău de fata asta, că mi-a plăcut de la început și are mîna subțire. Nu se omora ea desenînd, dar cînd pune o linie pe hîrtie, înțelegeai ceva... Numai că trebuia să muncească, să aștepte și mai ales să-i fie frică, mă-nțelegi? Să-i fie frică de ce face, și să nu știe nici odată dacă e rău sau dacă e bine... Eu credeam că vrea să facă pictură — și putea, mă auzi? putea, numa să fi vrut — dar ea voia carieră. Ei, uite c-a

făcut-o. Vopsește acum la Liège pentru cinci mii de lei pe zi. Cinci mii ! Pe mine nu m-a plătit nimeni, niciodată, nici cu cinci sute, și uite, o să am la Sfîntu Anton patruzeci și nouă de ani, și ea nici douăzeci și cinci n-are, și se grăbește să ia cinci mii de lei pe zi, că dacă ar afla bietu Luchian, d-acolo de unde este, s-ar trezi din morți de mînie. Cinci mii de lei pe zi ! Uite așa, se duce de rîpă breasla asta, care avea pe vremuri boieria ei, țîfna ei, că nu putea fîte-cine să mă cumpere, și dacă nu-mi plăcea mie mutra dumitale, nu-ți vindeam un tablou, nu ți-l vindeam și pace bună, măcar că mi-ai fi dat de zece ori atîta aur cît făcea el. Da' acuma, nu te uiți la dezvățatele astea, de se-mbulzesc și se-nghiontesc pentru o comandă, doar că nu se trag de păr ? Fata asta, dom-nule, a intrat în pictură ca o șanteză, ca o teatralistă, de-alca de aleargă pentru un rol pe la directori, pe la ministere, pe la rude, pe la țiiitori și se culcă-n dreapta, și se culcă-n stînga, și cu directoru, și cu șefu de cabinet, ba și cu portaru, dacă e nevoie, da' nu se lasă pînă nu ajunge. Păi să facem noi socoteala cu creionu-n mîină cu cîți s-a culcat ea, la fiecare expo-ziție, la fiecare comandă, la fiecare premiu, ne-apucă dimineața, și tot n-ajungem să-i numărăm pe toți. Dinspre mine, culcă-se cu cine vrea, dacă-i face plă-cere, că e tînără și, bat-o Dumnezeu, nici urîtă nu-i, da' să nu amestece — mă-nțelegi ? — culcatu și pic-tura, să nu le amestece, că e altceva, ehei, cu totul și cu totul altceva...

Paul încercase de câteva ori să-l oprească din vorbă, dar gestul lui slab de protest era luat de torentul de vorbe al pictorului și înecat sub un nou val de indignări, exclamații și înjurături. De câteva ori ar fi vrut să se ridice de la masă, să fugă, dar o dureroasă plăcere îl ținea pe loc : vechi îndoieli, vechi torturi, toate întrebările lui din nopțile fără somn, toată stupidă lui zbatere între a crede și a nu crede, toată acea pîndă de om gelos care vede peste tot indicii și nicăieri o certitudine, toate, toate căpătau în noaptea aceea un răspuns.

Se întorsese acasă, în zori, pe străzile albe și deșarte de dimineață, singur, golit de orice amintire, de orice speranță.

Era într-o zi, pe Calea Victoriei, în față la Corso, cînd i se păruse că de pe celălalt trotuar o privire cunoscută o căuta pe a lui. Trecu drumul, chemă parcă, și descoperi într-o vitrină de fotograf, între mai multe portrete de femei frumoase, o fotografie a lui Ann. „A făcut-o, probabil, înainte de plecare“, își spuse. O privise îndelung, ca și cum într-adevăr ar fi revăzut-o după lunga lor despărțire. Purta în fotografie un pulover negru, cu mîneci lungi și închis complet la gît, ca o tunică, iar în stînga, ținînd loc de buzunar, o inițială albă, nu suprapusă, ci lucrată chiar din țesătura puloverului, un A triunghiular, ca o inițială de club sportiv. În contrast cu puloverul negru și cu țesătura lui aspră, părul ei părea de două

ori mai blond, ca sub o puternică lumină de dimineață. Era prima fotografie, din câte văzuse el, în care Ann nu râdea. Un surîs aproape stins îi deschidea foarte ușor buzele. Capul era puțin înclinat, cu un gest de atenție și de întrebare.

Plecaser de acolo cu pași rari și mersese fără țință în sus spre Nestor, oprindu-se din obișnuință la vitrinele librăriilor, în care însă nu vedea nimic, nici un titlu de carte, nici o revistă, ci mereu același cap blond înclinat, același A imprimat pe sînul stîng, ca un cuvînt adresat lui, ca o șoaptă pe care numai el o putea distinge. Își spunea că nu era de loc exclus ca în preziua plecării Ann să fi făcut această fotografie anume pentru el și să o fi lăsat ca să fie expusă, poate cu gîndul secret că el va trece pe acolo și o va zări, atît de mult regăsea în acea fotografie o Ann din alte vremuri, atît de mult i se părea că acel surîs descurajat e pentru el. Dar refuză să se lase cucerit de acest gînd, care îl învăluia, și își întrerupse brutal reveria. „Sînt un dobitoc fără leac. Uite-mă acumă sedus și de pozele din vitrine.“

Totuși, revenise în zilele următoare să o vadă. Ceva se schimbase de cînd știa că fotografia aceea din vitrină e acolo. Avea sentimentul că e mai puțin singur în acest oraș, care i se păruse atît de pustiu pînă atunci. Dimineața, plecînd la lucru, ducea cu el acea confuză senzație de nerăbdare, din zilele în care avea fixate o întîlnire, o plecare sau un concert de mult așteptat. Trecea prin fața vitrinei de cîteva ori pe zi, uneori fără curajul de a arunca mai mult decît o

privire grăbită spre fotografia lui Ann, căci se temea să nu se observe insistențele lui — mai ales la orele de seară, când cafeneaua de peste drum era plină de oameni, iar la meselă de pe trotuar erau atîția cunoscuți, actori, pictori și scriitori — dar alteori, oprindu-se din mers, ca și cum abia în clipa aceea ar fi descoperit-o, cu totul din întîmplare, și rămînea multă vreme să o privească. Recurgea la tot felul de trucuri, care să-i mascheze neliniștea și să-i dea opririi lui în fața aceleiași vitrine un aer întîmplător, un aer normal, și nici unul din aceste trucuri nu i se părea prea naiv, nici banul pe care simulezi că l-ai pierdut și te oprești să-l cauți, nici carnetul scos din buzunar pentru a însemna în el un lucru pe care tocmai ți l-ai amintit, nici privirea vagă cu care aștepti la un colț de stradă să treacă o trăsură goală.

Revenea de fiecare dată cu puțină teamă, teama că între timp fotografia a fost scoasă din vitrină și înlocuită cu o fotografie străină, și era aceeași teamă, aceeași emoție cu care, cînd Ann era în București, urca scările spre apartamentul ei, întrebîndu-se dacă o va găsi sau nu acasă.

Surîsul din vitrină îl chema însă de departe, liniștitor, neschimbat. Era un surîs aburit, trist, care parcă nu avea curajul să se deschidă mai mult. Era o Ann care îl privea cu o clătinare obosită din cap, cu o ridicare descurajată din umeri, parcă i-ar fi spus : „La ce bun să-ți spun : tot n-ai să crezi, tot n-ai să înțelegi...”

Într-o dimineată, Paul rămăsese încrămențit pe trotuar : fotografia nu mai era în vitrină. Cu o seară înainte fusese încă acolo — o văzuse el — dar peste noapte totul se schimbase. O nouă serie de poze apăruseră dincolo de geam, câteva fotografii de mireasă, un tânăr ofițer în mare ținută, mai mulți copii buclălați, tot felul de figuri necunoscute, care schimbau între ei priviri, zîmbete și saluturi. Paul le privea întrebător, jenat, cu expresia de căutare încurcată, pe care o ai cînd deschizi ușa unui compartiment de tren și întrerupi, cu intrarea ta neașteptată, atmosfera de familie ce s-a creat acolo după câteva ceasuri de voiaj în comun.

„Nu mai e nici un loc liber“, spune tăcerea ostilă care deodată se face în jurul tău — și parcă același lucru i-l spuneau acum fotografiile din vitrină, surprinse de privirea lui, care insistă. Era gata parcă să-și ceară scuze (iertăți-mă, e o greșală, căutam pe cineva), era gata să se desprindă de acolo, deși îi era atît de greu să renunțe, cînd din dreapta vitrinei, ea și cum pînă atunci s-ar fi ascuns de el, abia ținîndu-și rîsul, și acum i-ar fi sărit de gît cu o explozie de veselie și de tandrețe, răsări chipul lui Ann, un nou chip al ei, atît de diferit de cel pe care îl lăsase acolo în ajun, încît nu era de mirare că nu-l recunoscuse din primul moment.

Tot astfel i se întîmpla mai demult să vină la ea acasă și, sunînd, ușa să se deschidă singură, trăia parcă de o mîină nevăzută ; trecea pragul, o striga pe Ann, o căuta în toate odăile, și abia tîrziu de tot ea

izbucnea cu o săritură din colțul în care pînă atunci se ascunsese, mai ales în zilele în care purta o rochie nouă și voia să-i facă surpriza de a i-o arăta lui cel dintîi.

Purta și acum, în fotografie, o rochie nouă, de mătase imprimată, cu un desen de floare mică, iar pe cap avea o pălărie de pai deschis, aproape alb, care se confunda cu blondul părului, pălărie cu boruri mari, ca pentru soare, la cîmp. Totul era foarte tînăr, foarte de dimineață, dar era ceva senzual în brațele ei albe, în gîtul ei gol, dezgolit și mai mult de mișcarea capului lăsat puțin pe spate, parcă pentru a rîde în voie, căci în noua fotografie rîdea, cu un rîs deschis, liber.

Era o Ann cu totul deosebită de cea din ajun, care în puloverul negru semăna cu un băiat rămas pe gînduri. De multe ori îl neliniștise pe Paul prin ușurința ei de a deveni o nouă ființă.

Era de ajuns să-și schimbe coafura sau să se îmbrace într-o culoare nouă pentru ca ceva să pară adînc schimbat în ea, pînă departe în privire. Erau nenumărate Ann posibile, și în fața fiecăreia din ele Paul rămînea o elipă intimidat, neștiind cum s-o regăsească în această străină pe fata iubită de care s-a despărțit aseară.

Se obișnuise greu cu noua fotografie din vitrină. Nu-i plăcea această Ann care rîdea și mai ales nu-i plăcea capul lăsat pe spate, cu acel gest recent al ei de ilaritate, ce părea că spune : „E rulant, e rulant”.

Trecea însă ca de obicei de câteva ori pe zi pe acolo și, încetul cu încetul, se familiarizase cu noul obraz al lui Ann, cu rochia ei, cu pălăria ei largă de pai și în cele din urmă cu acel rîs, care nu i se mai părea străin, ba chiar avea impresia că vine din cele mai vechi amintiri ale dragostei lor, rîsul lui Ann în zilele fericite de la Sibiu.

Vitrina fotografului se schimba în fiecare săptămîină, și acum Paul aștepta cu o dublă neliniște sfîrșitul ei, căci trebuia să se despartă de o Ann cu care între timp se împrietenise și trebuia în același timp să aștepte o nouă Ann, pe care nu o cunoștea încă și care nici nu era sigur că va veni.

Sîmbătă noaptea, rămînea tîrziu în oraș pentru ca să o mai poată privi încă o dată și, cum nu mai erau pe stradă decît foarte rari trecători, cum la Corso se închidea după ora 2, el putea rămîne în voie, în fața vitrinei, să-și ia rămas bun de la această Ann, care a doua zi dimineață nu va mai fi. Luminile erau stinse, și în semiobscuritatea din vitrină ea părea că-l așteaptă și îi răspunde.

Duminică dimineața, un nou surîs, o rochie nouă, o eșarfă, o pălărie, un gest îl salutau dintr-o nouă fotografie expusă. Cîte fotografii făcuse Ann? Și de ce atît de multe? Paul nu-i cunoscuse pînă atunci pasiunea de a se fotografia, și în afara cîtorva poze de amator, făcute mai ales în excursii, și a cîtorva mici poze de legitimație, făcute pentru pașaport, nu avea de la ea nici o fotografie.

Era desigur o pasiune nouă, un capriciu recent și, poate mai mult decît atîta, o socoteală, o măsură de prevedere cu prilejul plecării. Într-adevăr, Ann devenise în ultima vreme o „figură“ în viața Bucureștilor, o „apariție“. Era văzută peste tot, la teatru, la curse, la meciurile de fotbal ; rochiile ei erau remarcate, se vorbea despre ea și îi plăcea să se vorbească.

Plecînd din București pentru mai multă vreme, ea risca poate să iasă din atenția lumii și să piardă mica notorietate mondenă, pe care și-o cîștigase cu greu. Poate că fotografiile lăsate în urma ei nu aveau alt rost decît să-i mențină această notorietate și să împiedice uitarea. Era o vitrină care lansa cu atît mai sigur un portret, cu cît nu avea nimic ostentativ ; niciodată nu se expuneau acolo poze de actualitate sau fotografii politice, din acelea care atrag grupuri îmbulzite de privitori curioși, ci numai fotografii de artă, portrete care păreau expuse nu atît pentru numele lor, cît pentru calitatea clișeului și finețea desenului, ceea ce nu le împiedica totuși să poarte nume bucureștene din cele mai strălucite, principese, mari artiste, soții de industriași celebri.

În această varietate de „capete de expresie“, Ann își făcea loc cu simplitate, cu oarecare neglijență parcă, dar pozele ei erau atît de numeroase și apariția ei în fiecare nouă vitrină, atît de regulată, încît Paul se întreba cu dezolare dacă nu intra puțin cabotinaj în insistența ei de a se arăta și de a fi văzută. I se părea uneori că gesturile ei, păstrate atît de vii, atît de vorbitoare în fotografii, devin atitudini de

mică vedetă, și o privea atunci cu necaz, cu ostilitate — necaz ce trecea însă repede, căci se obișnuia cu noua fotografie și simțea cum, zi de zi, se leagă între el și ea o caldă intimitate.

Altădată, în vară, n-ar fi lăsat nici un sfârșit de săptămână fără să plece din București, la mare sau în munți, dar acum refuza orice invitație, căci avea sentimentul că duminică dimineața avea o întâlnire de la care nu poate lipsi, și într-adevăr primul lui drum în oraș era spre acea vitrină, unde trebuia să găsească — cu câtă teamă ! cu câtă neliniște ! — o nouă Ann pentru săptămîna care începea.

Uneori venea prea devreme, vitrina încă nu era gata, și o perdeă de pînză era trasă pînă jos, ca o cortină, dincolo de care se aranjau noile fotografii. Paul se plimba atunci pe trotuar, în lung și în lat, cu un sentiment de nerăbdare și de securitate, cum s-ar fi plimbat în fața casei lui Ann, în timp ce ea, sus în camera ei, s-ar fi îmbrăcat și l-ar fi trimis pe el s-o aștepte în stradă : sentiment de securitate, fiindcă era sigur că va veni și în privința aceasta nimic nu-l amenința, dar sentiment de nerăbdare, totuși, fiindcă se întreba cum va coborî ea, ce rochie va purta, cît va fi de frumoasă.

Într-o dimineață cortina de pînză se ridicase zădarnic : Ann lipsea din vitrină. Paul o căută cu răbdare, la început fără neliniște, cercetînd portret cu portret, pe urmă alarmat, înspăimîntat că ar putea într-adevăr să nu mai fie, să n-o mai găsească. Ar

fi vrut să creadă că e o greșeală sau o glumă, că se ascundea și că va apărea brusc înaintea lui. Ar fi vrut să-i spună ca altădată : „Haide, Ann, încetează ; ai glumit destul...”

Rămăsese pironit acolo cu un sentiment de surpare ; i se părea că o pierde încă o dată, că o privește încă o dată plecînd, poate într-adevăr pentru totdeauna.

„Trebuie s-o văd, își spuse cu glas tare. Trebuie neapărat s-o văd.”

Trei zile mai târziu era la Liège.

Plecaser nebunește în cîteva ceasuri, cu puținii bani pe care-i găsisese în grabă, cu un pașaport făcut în ultimul moment, pe ruta cea mai lungă și mai ieftină, prin Polonia și Germania, cu clasa treia, schimbînd de cîteva ori trenul, așteptînd prin diverse gări legături complicate pentru Berlin, Köln și Hergenrath și ajuns în sfîrșit în plină noapte la Liège, amețit de nesomn și încordare.

Tot timpul își spusese că face o nebunie, că se aruncă în plin ridicul, că femeia pe care o caută e definitiv pierdută și că în orice caz o pierde acum pentru totdeauna, alergînd după ea, dar nimic nu-l putea opri din această cursă absurdă, în care se angajase cu ochii închiși.

Avusese un singur moment de ezitare, în dimineața plecării. Era la Ministerul de Interne, în ca-

binetul unui subsecretar de stat, pe care-l cunoștea și pe care venise să-l roage pentru pașaport. Pe perete, deasupra biroului, era un tablou de Ann, un Balcic nisipos, cu câteva plante aspre, prăfuite, aproape albicioase și cu un singur colț de mare, intens, albastru.

Paul rămăsese cu privirea spre tablou. Ce căuta în biroul acesta ? Cine îl cumpărase și de ce ? Tînăr încă, subsecretarul era cunoscut prin câteva legături amoroase în lumea teatrului, despre care se vorbea destul de deschis, și pe care de altfel nici el nu se silea să le ascundă prea mult.

— De ce ai rămas gînditor ? îl întrebă pe Paul, luîndu-i din mînă cererea.

Paul nu răspunsese nimic. Îi era însă greu să-și ia ochii de la semnătura lui Ann, din colțul de jos al tabloului, aproape acoperită de ramă, semnătura ei oblică, mărunță.

Primi înapoi hîrtia rezolvată și se întrebă ce să mai facă acum cu ea : totul i se părea inutil, fără sens.

— Te duci la prefectura de poliție. Dau eu între timp un telefon. În jumătate oră, pînă ajungi acolo, pașaportul ți-e gata.

Și cum el continua să tacă, privind mereu în sus spre acel Balcic neașteptat din perete, ministrul întoarce și el capul spre tablou, îl măsură cu oarecare surpriză, ca și cum atunci l-ar fi privit înțîia oară cu atenție, și pe urmă, revenit din nou spre Paul, îi zîmbi : „Dulce fată, nu ?“

Toată călătoria avusese ceva buimăcit : trecea prin țări pe care nu le cunoștea, aștepta legătura trenurilor în mici orașe de frontieră, privea noaptea de la ferestra deschisă a vagonului, lunga, dezolată cîmpie poloneză, tristă și parcă stearpă în plină vară, citea în trecere nume de gări nemțești, cum le-ar fi citit pe cadranul aparatului de radio : Beuthen, Gleiwitz, Breslau. Toate treceau pe lîngă el, jumătate în vis, nesigure, stranii și totuși indiferente : undeva departe la capătul drumului, era Ann.

Se oprise în zori într-un Berlin adormit, deșert, cu străzi largi, depopulate, cu clădiri cufundate în tăcere, cu statui pompoase, care în lumina de dimineață aveau ceva ireal, de decor părăsit — un oraș de ipsos, un oraș care părea să fie propria lui machetă, în mărime naturală, și în care pașii lui Paul răsunau pe asfalt, rari, unul cîte unul.

Seara o petrecuse la Köln, în așteptarea ultimului tren, care trebuia să-l ducă în sfîrșit la Liège. Era obosit, cu ochii adînciți de nesomn, neras, cu hainele în dezordine. „Ce aer de om fugărit“, își spusese, privindu-se într-o oglindă din gară. Avea de altfel impresia că e suspectat din toate părțile, iar peroanele i se păreau întesate de agenți și patrule.

Era în iulie 1934, puțin timp după gravele tulburări ce avuseseră loc de curînd în toată Germania, și, în halul deplorabil în care se afla, putea foarte bine să fie luat drept un evadat politic. Întreg orașul era de altfel într-o tăcere încordată de asediu. Trupele de asalt erau de cîteva zile în concediu silit, iar portul

uniformelor — interzis, și acest Köln dezarmat, fără cizme, fără chipiuri, fără drapele, părea un oraș care se preda.

Pînă la graniță îl însoțise aceeași atmosferă de panică surdă. Pe culoare se auzeau voci înăbușite, ușa compartimentului se deschidea mereu pentru interminabile controluri și verificări, ieșirile din vagon erau păzite de sentinele. La Aachen, ultimul punct german de oprire, trenul fusese oprit înainte de gară, și călătorii — coborîți într-un dublu cerc de agenți și vameși. Semnale luminoase, şuierături, comenzi scurte, răstite se încrucișau în noapte. Cineva îi luase pașaportul și i-l cerceta cu de-amănuntul, pagină cu pagină.

— De ce vă duceți la Liège ?

Întrebarea îl surprindea.

Nici el nu știa bine de ce se duce acolo. Pentru prima oară, de cînd plecase, era pus în fața acestei întrebări fără răspuns. Ridică încurcat din umeri, gest cu care nu răspundea agentului de poliție, ci propriei lui nedumeriri. Dar tăcerea lui era probabil suspectă, căci agentul aprinse brusc lampa de buzunar și o ridică spre fruntea lui Paul, ca pe o țevă de revolver. În bătaia luminii, Paul întîlni o privire rece, tăioasă, care îl sfredelea. „Sînt pierdut“, își zise. Se vedea oprit acolo, în gara de frontieră, pus sub escortă, trimis poate înapoi la Köln pentru cercetări. Auzise că se fac zilnic sute de arestări la toate punctele de frontieră, pe unde foștii soldați

din batalioanele de asalt, scăpați din măcelul de la München, încercau să fugă în haine civile de împrumut, cu pașapoarte false.

Omul continua să țină lampa lui orbitoare, fixată spre Paul.

„Ar trebui să vorbesc, ar trebui să răspund, tăcerea asta mă va pierde“, gîndea Paul, dar în același timp se simțea incapabil să articuleze o vorbă, să găsească o explicație.

„Mă duc la Liège ca să văd o femeie pe care o iubesc“, gîndea el, dar cuvintele rămîneau nerostite, ca în acele groaznice vise în care îți simți gura încheștată, deși ai vrea să strigi în ajutor, să chemi. Era acum așa de aproape de Ann (58 de kilometri pînă la Liège, își aminti înfiorat), și totuși mai departe ca niciodată.

— *Es geht, schon*¹, mormăi agentul și cu un gest cu totul neașteptat, stinse lampa și îi înapoie pașaportul, trecînd mai departe.

Abia mai tîrziu, cînd zări primul chipiu de vameș belgian și auzi primele cuvinte franțuzești, Paul își reveni din tensiunea acelei teribile clipe.

De afară se auzeau voci cordiale, pași calmi, puțin somnoroși, pe peron. „Sînt în Belgia“, își zise ca la capătul unui coșmar din care se trezea. Se uită lung la dreptunghiul de tuș roșu, umed încă, pe care-l imprimase pe pașaportul lui un funcționar : „*Hergenth 23 Juillet 1934. Contrôle des Passagers.*“

¹ În regulă (germ.).

Ann nu era la Liège. Plecase de cîteva zile, nu se ştia bine unde. La pavilionul românesc nimeni nu-i putea da o informație sigură.

„În ziua de 15 am inaugurat pavilionul, în ziua de 16 ea a plecat“, îi spusese lui Paul unul din colegii lui Ann, rămas la Liège să supravegheze cîteva lucrări întîrziate.

„Unde a plecat? Cine ştie? Poate la Bruxelles, poate undeva la mare. Era moartă de oboseală. În ultimul timp, muncise zi şi noapte. Întreabă oricum la hotel.“

Nici la hotel nu se ştia mai mult. Ann plecase fără adresă.

„Se întoarce sigur, îl asigură portarul pe Paul. Mi-a spus să-i păstrez corespondența. De altfel a lăsat aici o valiză şi o cutie întreagă cu tuburi şi culori.“

- Nici bani nu mai avea destui, pentru a pleca mai departe, la Bruxelles, să o caute şi nici nu i se părea posibil să o găsească acolo, într-un mare oraş necunoscut, unde de altfel era cu totul neprobabil că se află. Singurul lucru cuminte era să aştepte pe loc, la Liège, unde cel puţin era sigur că va reveni şi unde, în aşteptarea ei, erau atîtea lucruri de văzut, în acest oraş în care Ann trăise cîteva săptămîni şi care îi păstra poate în nenumărate lucruri mici amintirea. Erau străzi pe care se plimbase ea, erau vitrine la care se oprise, emoționante vitrine de provincie belgiană cu vagi ambiții de lux — Parisul nu e departe !

— dar cu ceva onest, greoi, puțin stingaci, în lipsa lor de fantezie.

Desigur, în serile de ploaie, de-a lungul acestei Meuse domolite, care curge prin mijlocul orașului, Ann se plimbase singură, cum îi plăcea să facă altădată la București, în *trench-coat*, cu capul gol, cu mâinile în buzunar.

După o astfel de ploaie, Paul zări într-o zi pe un zid, de pe care apa dezlipise ultimele afișe de spectacole, un afiș mai vechi, îngălbenit, pe jumătate rupt : „*Salle Communale, 26 Juin 1934, Clothilde et Alexandre Sacharoff, grand récital de danse*”¹. Fără îndoială, Ann fusese la acest recital, ea care, nepăsătoare pentru muzică, păstra în schimb pentru dans mai mult decât o pasiune de spectator, un fel de nostalgie ascunsă, care o făcea să regrete că în loc de pictură n-a avut curajul să se apuce la timp de dans. Era ceva în ea care o chema spre scena deschisă, spre lumina de rampă, spre aplauze... Fără îndoială, Ann fusese la acel recital, și Paul rămăsese multă vreme gânditor în fața afișului care deschidea deodată viziunea unei serii de spectacol, și nu o seară abstractă, nesigură, pierdută între altele o mie, ci o seară precisă, care purta un nume, o dată — miercuri 26 iunie 1934, la orele 8¹/₂ precis, seară pe care o putea desprinde din timpul petrecut de Ann departe de el și o putea retrăi după atîta vreme.

¹ Sala comunală, 26 iunie 1934, Clotilda și Alexandru Zaharov, mare recital de dans (fr.).

Jurnalele de actualități care rula în săptămîna aceea la cinematografele din Liège erau în cea mai mare parte dedicate expoziției și mai ales serbărilor de inaugurare. Paul le văzu pe fiecare, de cîteva ori, cu aviditate, căci erau în ele cîteva scurte apariții ale lui Ann, prinsă în trecere de obiectivul reporterului, apariții atît de rezezi însă, încît, abia zărită, Ann se și pierdea, ca și cum s-ar fi rătăcit în mulțime. Într-unul din aceste jurnale — căci Fox, Paramount, Pathé prezentau fiecare în mod diferit ceremonia de inaugurare — silueta lui Ann rămînea totuși cîteva clipe destul de distinct în primul plan, dar cu capul întors în altă parte, în așa fel încît Paul era tentat să o strige, să-i facă semn, ca și cum ar fi fost posibil ca ea să-l audă, să întoarcă deodată privirea spre el și să-l vadă. De departe se vedeau venind, într-un grup de uniforme de fracuri, regele Leopold și regina Astrid și, pe măsură ce grupul regal se apropia, Ann ridicîndu-se pe vîrfuri întorcea și mai mult capul spre dreapta, probabil ca să vadă mai bine.

Peste cîteva zile, sosi cu întîrziere jurnalul Eclair, în care din întîmplare vizita regelui și a reginei la pavilionul românesc era mai lung filmată. Aici Ann se vedea destul de bine, rezemată de panoul ei, gata parcă să dea explicații. Regina Astrid se oprea puțin în trecere în fața panoului și părea că-i zîmbește lui Ann : rochiile lor albe, una lîngă alta, luminau întreg ecranul. Totul nu ținea mai mult de cîteva secunde, dar imaginile erau atît de clare și luate în

plin, din față, încît Paul avea timp să o privească drept în ochi.

Panoul pictat de Ann acoperea aproape în întregime peretele din fund al pavilionului. Fusese lucrat de-a dreptul pe zid, pe tencuiala udă, lucru pe care, după cîte ştia Paul, ea nu-l mai încercase niciodată pînă atunci. Erau două peisaje, un peisaj de sonde şi un peisaj de cîmp, despărţite de o apă ce curgea la mijloc, ca o linie de hotar.

— A avut noroc, îi spunea lui Paul pictorul pe care-l găsisese la pavilion şi care-l conducea prin expoziţie. A avut mare noroc. Să pictezi o apă în frescă e curată nebunie. Şi uite că ei i-a reuşit. Vezi ce adîncime are, ce claritate !

Într-adevăr, totul era în lucrarea lui Ann mai sigur, mai decis decît în maniera ei obişnuită. Cîteva detalii de peisaj, nişte flori de cîmp, un grup minuscul de vite, în depărtare, aminteau încă desenul ei mărunţ ca un joc glumeţ de peniţă, dar liniile mari ale panoului, sondele negre, ţărâncile din primul plan erau pictate robust, cu o linişte potolită. Culoarele lui Ann, care în tablourile ei aveau ceva violent metalic, se stingeau pe zid şi, fără să devină palide, erau calme.

Paul venea în fiecare zi la pavilion, în speranţa că va găsi veşti. Era acolo un birou de recepţie, un fel de sală de lectură unde se primeau ziare din ţară şi corespondenţa. Într-o zi recunoscuse pe o carte poştală scrisul lui Ann : era o ilustrată trimisă colectiv „băieţilor“ de la pavilion, cu saluturi de la Ostenda. „Sîntem în trecere, vreme splendidă, ce se mai aude

pe la voi ?“ Lîngă semnătura lui Ann mai era o semnătură indescifrabilă, dar vizibil bărbătească.

— Cine e ? întrebese Paul.

— Dănulescu, arhitectul, nu-l cunoști ? A plecat cu el. Mi se pare că ți-am spus. Cu mașina lui.

Nu avu curajul să întrebe mai mult. Ce însemna „a plecat cu el“ ?

Formula era oribilă. I se părea totuna cu „trăiește cu el“, „se culcă cu el“.

Nu avu curajul să întrebe și de altfel nu mai era nimic de întrebat. Totul era în sfîrșit clar. Înțelegea acum și plecarea ei din București fără nici un cuvînt de rămas bun, ba înțelegea și simplul fapt al participării ei la expoziția de la Liège, unde desigur n-ar fi fost chemată și nu i s-ar fi încredințat o lucrare de așa de mare răspundere — era prea tînără și prea lipsită de experiență — dacă n-ar fi fost „protejată“ lui Dănulescu, arhitectul, care se ocupase și condusesese decorația interioară a pavilionului.

Acum, privind din nou, dar cu alți ochi, panoul semnat de Ann, își dădea seama de unde venea marea diferență față de stilul ei obișnuit.

Într-adevăr, nu agitata Ann pe care o cunoștea el pictase acest panou. Dacă desenul era ferm, și culorile calme, era pentru că un bărbat intervenise acolo și luase în mîna lui puternică mîna ei grăbită, conducînd-o atent pe toată întinderea peisajului, cum ar fi condus pe o hîrtie de caiet o mîină de copil care ține strîns între degete creionul, dar nu știe să scrie.

Și ca și cum ar fi lipsit un ultim indiciu pentru evidența lucrurilor, Paul găsi în aceeași sală de lectură, într-o revistă belgiană de artă, apărută în număr festiv, cu prilejul expoziției, un articol al lui Dănulescu despre *Pictura murală în mănăstirile românești*, cu câteva planșe și reproduceri, în care cele mai insistent prezentate erau frescele de la Snagov și cu deosebire cea „coborîre de pe cruce”, pe care, cu ani în urmă, i-o arătase Ann în mica mănăstire de pe malul lacului. Într-o fotografie mărită, de detaliu, era reprodus bătrînul din planul al doilea, care își mîngîia barba cu acel gest îngrijorat, pe care Ann îl numise un gest „laic” și pe care acum Dănulescu îl remarca și el în articolul său.

Era imposibil să fie o coincidență și era cu atît mai puțin posibil ca Ann să-i fi revelat ea arhitectului, specialist reputat în pictură murală, acest detaliu. Mult mai de crezut era că el i-l arătase cel dintîi, dar în acest caz Ann și Dănulescu se cunoșteau de foarte multă vreme, și legătura lor era probabil veche, mai veche decît ceea ce pînă atunci crezuse că fusese dragostea lui cu Ann.

Se simțea trădat, mințit pînă departe, în cele mai vechi amintiri. În aceeași zi plecă din Liège înapoi spre țară.

Venise toamna, ultimii întîrziți se întorceau din călătorie, Bucureștii căpătau un aer înfrigurat de început de stagiune, teatrele, concertele, expozițiile

de pictură se deschideau pe rînd, Ann însă nu se arăta pe nicăieri. Desigur, se afla în București, mai ales acum, după ce expoziția de la Liège se închisese, dar Paul n-o întîlnise niciodată. E adevărat că el ieșea rar, și serile mai ales, obosit de tribunal, le petrecea în casă, citind, ascultînd muzică, fără nici un entuziasm nici pentru lectură, nici pentru muzică, dar bucuros că avea astfel un pretext să nu iasă din casă și să nu vadă pe nimeni. Avea uneori nostalgia unei vieți de profesor, la un liceu de provincie, undeva, într-un tîrg depărtat, fără drum de fier, fără ziare, jucînd cel mult șah cu profesorul de fizico-chimice, un fel de celibatar înrăit de singurătate.

Trecuse într-o seară din întîmplare prin fața casei lui Ann și, mai mult din obișnuință decît din curiozitate, ridicase privirea spre ferestrele ei : erau luminate. „E acasă“, gîndise Paul, dar liniștit, fără emoție și fără dorința de a o vedea, cum ar fi spus „plouă“ sau „e tîrziu“.

Treceau zile întregi fără nici un gînd pentru ea, fără nici o amintire, totul i se părea depărtat, stins, căzut pentru totdeauna în uitare. La birou, telefonista îi spunea uneori : „A întrebat cîeva de dumneata ; o voce de doamnă ; n-a vrut să spună cine e“, și el nici măcar nu se ostenea să facă presupuneri. „Poate Ann ? Da, poate Ann. Ei și ?“

Totuși, i se întîmpla să se trezească noaptea din somn, cu numele ei pe buze — și simțea atunci, ca o durere ascuțită, nevoia să o vadă nu pentru a-i

vorbi, căci nu mai avea nimic să-i spună și simțea că orice reîntoarcere spre trecut e imposibilă, dar pentru a o privi, fie chiar fără știrea ei, ca de la o fereastră, ca pe o trecătoare.

Primise odată la birou vizita unui director de casă de filme și, în timp ce discutau un apel fiscal ce trebuia introdus, Paul îl întrerupse deodată, străfulgerat de un gând :

— Ce faceți dumneavoastră cu jurnalele sonore vechi ?

Omul, fără să înțeleagă ce legătură avea această întrebare cu procesul lui, răspunsese nedumerit :

— Pe unele le trimitem înapoi la centrală. Cele mai multe rămân la noi în depozit. După un an, doi, le distrugem.

— Ai putea dumneata să-mi găsești un jurnal Eclair de astă-vară, din iulie ? Cel cu expoziția de la Liège ? Și dacă-l găsești, ai putea să-l proiectezi pentru mine, undeva, într-o sală ?

— Asta e foarte ușor. Avem sala noastră de proiecție. Numai să găsim filmul în depozit. Dacă e din iulie, s-ar putea să fie pe undeva prin provincie. Sînt unele târguri în care trimitem, pe nimica toată, se înțelege, jurnale vechi de cîteva luni, ba chiar de un an...

Paul rămase pe gânduri ; dacă filmul era în București, o putea revedea în chiar acea zi pe Ann, dar dacă era trimis în provincie, planul lui cădea. Fusese așa de aproape de a-l realiza, încît acum, cînd nu mai era

sigur de el, avea senzația că pierde o întâlnire de mult fixată cu Ann.

— Uite ce te rog, îi spuse clientului său. Telefonază imediat la depozit să se caute filmul. Dacă se găsește, aș vrea să-l văd chiar astăzi. Dar dacă e în provincie, să se cerceteze în ce oraș anume și la ce cinematograf. Iartă-mă, e un lucru pe care nu ți-l pot explica, dar trebuie neapărat să văd filmul ăsta, oriunde ar fi.

Era într-adevăr hotărât să plece în provincie, oriunde, și într-o clipă își și făcuse în gând pregătirile de plecare (un proces de amânat a doua zi, două scrisori de dictat în grabă dactilografiei...), dar i se telefonase peste un sfert de oră, că jurnalul care-l interesa fusese găsit în depozit și că poate să-l vadă după-masă la ora 4.

Sala de proiecție era în piața Sfântul Gheorghe, într-o cameră mică de la etajul al cincilea, cu ferestrele astupate și cu tavanul scund, o adevărată cutie cubică, în care aparatul de proiecție făcea un zgomot exagerat de uzină sau de avion. Paul trebuise să vadă mai întâi sfârșitul unui film care era proiectat pentru câțiva proprietari de cinematografe din provincie, veniți la București ca să angajeze filme pentru „stațiunea de iarnă” 1934—1935. Era o comedie de aventuri, *Bolero*, cu Carole Lombard și George Raft, din care nu înțeluse nimic. Când se făcu lumină, cei câțiva spectatori îl priviră bănuitori ca pe un nou concurent, și suspiciunea lor deveni și mai îngrijorată când, fiind chemați în biroul directorului, ca să discute

condițiunile contractului, îl lăsară pe el acolo, poate — se temeau ei — ca să vadă un film special, o „bombă a stagiunii“, care nu era arătat decît, în mare taină, cumpărătorilor cu protecție.

Paul rămase singur numai cu operatorul, luminile se stinseră din nou, și după cîteva tremurături imaginea se fixă în sfîrșit pe ecran, și vechiul jurnal de actualități, văzut în iulie la Liège, reapăru pe pînză, parcă mai puțin fastuos ca atunci, căci pelicula era uzată, imaginea neclară și mai ales ecranul mult mai mic, aproape jumătate cît un ecran normal de spectacol. Scenele jurnalului se succedau uitate : Sir John Simon, ministrul de externe al Marii Britanii, întîmpină în gara Londra pe domnul Louis Barthou, ministrul de externe al Franței... Greva din San Francisco ia proporții. Majoritatea uzinelor și fabricilor sînt închise. Numărul total al greviștilor este de 150.000... Funerariile ambasadorului Dogvalevski la Paris. Rămășițele pămîntești ale diplomatului sovietic sînt incinerate la crematoriul Père Lachaise... Cancelarul Dolfuss formează un nou guvern, larg remaniat... Inaugurarea expoziției de la Liège... O vedere generală a pavilioanelor, poarta principală de intrare, sosirea cortegiului regal, trecerea pe alea principală, pe urmă deodată Ann, Ann rezemată de panoul ei, Ann primind zîmbetul reginei Astrid, rochiile lor albe, una lîngă alta.

Singur în sala de proiecție, foarte aproape de acel ecran, nu mai mare decît o fereastră, Paul o privea

pe Ann în ochi, fără emoție însă. Dacă i-ar fi putut vorbi, dacă l-ar fi putut auzi, i-ar fi spus liniștit : Te voi uita, Ann, te voi uita, vreau să te uit.

În noiembrie, în sala Dalles, se deschidea expoziția de pictură a lui Ann. Afișe albe, sobru tipărite, dar răspândite peste tot, anunțau cu mult înainte vernisajul. Pe toate zidurile, pe toate placardele de publicitate era numele lui Ann : „10 noiembrie — 10 decembrie. Expoziție de pictură. Ulei, acuarelă, guașe.“

Paul trecea pe lângă acele afișe silindu-se să nu le vadă. I se părea că fiecare din ele îl cheamă. Altădată avea o copilăroasă mândrie să vadă numele acela iubit în jurnale, în vitrine, pe ziduri. Acum i se părea o indiscreție, un abuz — și într-adevăr niciodată poate nu se făcuse pentru o expoziție de pictură atîta reclamă.

Cu cîteva zile înainte, primise acasă prin poștă o invitație pentru vernisaj. Textul tipărit anunța vernisajul pentru ora 11, dar Ann adăugase cu mîna ei : „dar nu e interzis să se vină mai devreme“. Erau, după atîtea luni de tăcere, primele cuvinte pe care le primea din partea ei.

Era hotărît să nu se ducă la expoziție și în nici un caz la vernisaj. Un moment, se gîndise chiar să plece din București, dar se răzgîndi : nu voia să-și dea lui însuși impresia că fuge.

În dimineța vernisajului, rămase în casă să studieze un dosar, pe care într-adins îl luase cu el de la birou. Era o zi de noiembrie, udă, plumburie, care trăgea la lene. Minutele treceau încet, desfăcute. Deschise fereastra și lăsase să intre în odaie aerul acelei reci dimineți, ploaia, mirosul de frunze căzute...

Telefonul sună, și Paul îl lăasă să sune cîtăva vreme. Îi era lene să răspundă : nu aștepta pe nimeni. Ridică tîrziu receptorul și rămase înmărmurit : era vocea lui Ann.

— Nu vii ? Nu vrei să vii ? Te rog, vino. Nu pot pleca de aici, e atîta lume, dar te aștept, Paul, te aștept, înțelege ? Tu îmi aduci noroc dacă vii...

Paul ridică descurajat din umeri. Ann făcea apel la vechile lor superstiții, la tot ce era mai dezarmat în el, mai puțin pregătit să reziste : „Tu îmi aduci noroc dacă vii...”

La Dalles, se oprise în pragul primei săli, căutînd-o din ochi pe Ann. El venea din ploaie, cu trench-coatul pe el, cu pălăria în mîna și se jena să intre : o rumoare de voci, de rîsete, de exclamații, un foșnet de rochii și blănuri îl ținea acolo în prag, puțin amețit, puțin încurcat, întrebîndu-se dacă nu mai e timp să se întoarcă.

Ann îl zărise însă din fundul sălii și îi făcuse semn cu mîna s-o aștepte. Venea spre el făcîndu-și loc cu greu între grupurile care îi barau drumul, fără să ceară scuze celor de care în trecere se lovea, și uitîn-

du-se mereu înainte, spre Paul, cu o sclipire intensă în ochi, ca și cum ar fi vrut să-l strige.

— De ce-ți sînt mîinile-ude ? Ai venit prin ploaie ? Ai venit pe jos ? De asta ai întîrziat, nu ? Credeam că n-ai să vii. Mereu mă uitam spre ușă. Mi-a fost așa de frică, Paul, că n-ai să vii ! S-ar fi putut, spune, s-ar fi putut să nu vii ?

El o privea fără să răspundă : o privire grea, care nu punea întrebări. „E aici, e lîngă mine“, își repeta în gînd, mirat că nimic în el nu tresare.

Ar fi vrut parcă să transmită vestea întoarcerii pînă departe, spre toate oribilele lui amintiri de pînă atunci și pe care, deși Ann era acolo, lîngă el, le simțea încă vii, ca acele avanposturi pierdute, care multă vreme, după ce bătălia a luat sfîrșit, continuă să rămînă treze, la pîndă, pentru că vestea n-a ajuns încă pînă la ele.

Ann îl luă de braț și îl trase după ea, în vestibul.

— Să plecăm de aici, Paul. E prea multă lume. Să mergem afară, în ploaie, vrei ?

— Știi bine că nu se poate, Ann. Tu trebuie să rămîi aici. E vernisajul tău.

— O ! vernisajul meu ! spuse ea cu un gest de ne-păsare. Ce vrei să fac eu aici ? Eu vreau să fiu cu tine, numai cu tine, înțelegi ?

Fugi prin ploaie, cu capul gol, pînă la marginea trotuarului, unde se opri în fața unui mic automobil albastru, cu caroseria joasă, pe care-l deschise cu un gest familiar și iritat, căci cheia intra greu în broască, din cauza ploii probabil. De la volan îl

strigă pe Paul, care rămăsese pe treptele de piatră de la intrare, urmărind-o nedumerit cu privirea.

— Nu vii ?

Dinăuntru, prin ferestrele mari ale sălii Dalles, câțiva privitori urmăreau scena intrigată. „Totul du-rează prea mult“, își spuse Paul, gândindu-se la câte se vor spune în urma lor. Într-o clipă fu lângă Ann, trăgând cu putere portiera după el.

— Ce e cu mașina asta ?

— E a mea. O rablă.

— De unde o ai ?

Ann întoarse capul spre el, fără să piardă însă controlul volanului. Alergau în sus, spre Piața Romană, pe bulevardul aproape pustiu în acea duminică urâtă de noiembrie.

— Asta e singura ta întrebare ? E prima pe care mi-o pui, Paul.

— Și ultima. Nu am nimic să te întreb.

Ann frână scurt. Mașina se opri greu, patinând pe pavajul ud, și se lovi cu aripa dreaptă de marginea trotuarului. Ann își luase descurajată mâinile de pe volan. Privea drept înainte prin parbrizul, pe care picăturile de ploaie alunecau în mici fluvii grăbite. Câteva clipe nu se auzi între ei decât zgomotul ritmat al ștergătorului de ploaie, pe geam. Pe urmă, Ann își ridică ochii spre Paul, cu acea întoarcere decisă de privire pe care o avea în momentele ei grave.

— Poate că am făcut rău că te-am chemat, Paul. Poate că într-adevăr totul s-a sfârșit. Dar pentru că

ai venit, pentru că ești aici, te rog să rămii și să taci. Vreau să te știu lângă mine. Mîine, dacă vrei, peste un ceas, dacă vrei, ne vom despărți. Dar acum, taci...

Pornise mai departe. Bătea prin geamul deschis de lângă volan un vînt rece, umed, care-i arunca lui Ann în față rare picături de ploaie ; ea le lăsa să se prelingă pe obraji, pe frunte, fără să le șteargă, poate fără să le simtă. Mîinile erau amîndouă încordate pe volan, cu o tensiune exagerată de mare cursă. Acele indicatoarelor oscilau nervos, neliniștit. Indicatorul de viteză se zbătea pe cadran între 80 și 90 de kilometri. În dreapta și în stînga, teii desfrunziți de pe Șosea goneau fumurii, cețoși. Departe, dincolo de Băneasa, era un miros de cîmp răvășit de ierburi ude, de pămînt răscolit pînă în rădăcini. Ploaia se lărgea acolo, mai puțin grăbită ca în oraș, mai calmă, răbdătoare. Zgomotul motorului nu acoperea cu totul foșnetul ei mărunț, ca o voce apropiată de pădure.

Lăsaseră de mult în urmă aeroportul adormit, cu hangarele oblonite, stațiunea de radiodifuziune, pădurea de la Otopeni, drumul spre Snagov. Șoseaua se desfășura lucioasă înaintea lor, în plin cîmp. Aburi albicioși pluteau jos pe pămîntul negru, ca niște nori căzuți, încercînd inutil să se ridice... În zare, griul acelei zile de noiembrie cobora spre un albastru fumuriu, fără transparență.

Paul întoarse capul spre Ann. Uitase că e lângă el. Toată acea cursă prin ploaie avea un gust de trezire tulbure din somn.

Ann își mușca buza de jos, cu un gest de încordare pe care Paul nu-l recunoștea. „E un gest recent — gîndi el — un gest de volan.“ Nici o tresărire pe obrazul ei : ochii, doar, puțin dilatați de atenție, fruntea înclinată înainte, ceva intens și totuși absent în figura ei palidă.

Abia atunci observă că era fără mantou pe ea, cu capul gol, cu gîtul deschis, așa cum plecase din sala de expoziție, într-un taior maro („De cînd se îmbracă în maro?“), cu o vagă eșarfă care-i flutura pe umeri, udă de ploaie.

— Ar fi timpul să ne întoarcem, Ann.

Ea încetini mersul, mai înaintă nedecisă cîtva timp, și pe urmă opri. Își culcă fruntea pe volan și rămase așa, cu brațele căzute, cu părul resfirat în vîntul rece, care continua să bată domolit, acum, cînd se opriseră pe loc.

Paul o ridică cu greu, îi luă capul în mîini și-l întoarse spre el : Ann avea ochii închiși pe jumătate, cu o privire stinsă, buzele vinete, mîinile reci.

— Ce e cu tine ? Ți-e frig ? Ți-e rău ?

— Nu, spuse ea șoptit. Aș vrea să plîng.

— Ei bine, plîngi, o încurajă el și o trase mai aproape culcînd-o pe pieptul lui și acoperind-o cu brațul drept, cum i-ar fi pus pe umeri un șal. Plîngi dacă vrei, hai, plîngi.

În mica mașină albastră, oprită singură pe șosea, în plin cîmp, Ann plîngea zguduit, copilărește, cu sughituri.

De fapt nu se schimbaseră nimic, și revenirea lui Ann nu era o revenire. Un capriciu, o mică nebulă, poate și mai puțin decât atât... „Fugită în dimineața vernisajului, ca o mireasă în noaptea nunții“, se glumea printre pictori. Adevărul e că lăsase în urma ei o sală plină cu invitați și că brusca ei plecare provocase acolo nesfârșite comentarii intrigate. Într-o cronică mondenă de a doua zi, se spunea că lipsa lui Ann de la propriul ei vernisaj era o „încântătoare fantezie, pe care un artist sigur de simpatia publicului poate în definitiv să și-o permită“. „Cu atât mai mult — adăuga malițios cronicarul — cu cât majoritatea lucrărilor expuse au fost reținute din primul moment.“

Tot ce făcea Ann acum — observă Paul — era menit să devină subiect de publicitate. „Și nici măcar nu-i displace“, clătina el din cap. Avea groaznică bănuială că acea plecare din plin vernisaj, ea o pregătise din timp, ca să intrige lumea, ca să deștepte curiozitatea, ca să aducă o „notă originală“ în programul prea banal al unei deschideri de expoziție.

Regăsită o clipă, o pierdea din nou în atâtea secrete și mistere, peste care ea trecea grăbită, cu un gest neglijent : „Lasă, o să-ți explic“.

Cît era de departe de el, cît de străină devenise în cele cîteva luni de despărțire, tablourile ei din noua expoziție îi arătau prea bine. Chiar dacă n-ar fi fost cele patru sau cinci portrete și schițe de portret ale lui Dănuțescu, expuse ostentativ, ca și cum ar

fi vrut să prevină sau dimpotrivă să înfrunte tot ce se vorbea despre legătura lor (și pe Paul îl irita mai ales titlul acelor portrete în catalogul expoziției: *Portretul arhitectului D.*, inițială care, în loc să i se pară un semn de discreție i se părea unul de intimitate), chiar dacă n-ar fi fost aceste portrete, totul în pictura lui Ann îi era acum necunoscut, totul respira amintiri, întâmplări, emoții trăite fără el, departe de el.

Cele mai multe peisaje erau de la Sainte-Maxime, sat belgian de pescari, unde paleta lui Ann se încărcase cu ceva plumburiu, vînat, de mare înnourată. Cîtă vreme fusese la Sainte-Maxime, cu cine, ce făcuse acolo — erau lucruri pe care amîna mereu să le spună: „Lasă; am să-ți povestesc într-o zi“. Zi cu atît mai greu de fixat, cu cît o vedea rar, totdeauna grăbită, totdeauna în trecere, mai ales acum, de cînd avea acel automobil albastru — cumpărat? căpătat? nici ea părea că nu știe prea bine — cu care făcea nenumărate curse, toate urgente și toate fără explicații.

Era pentru Paul o nouă suferință să întâlnească, alergînd pe străzi, acel mic automobil, pe care îl recunoștea de departe după culoare — un albastru-deschis, marin — și care se făcea nevăzut după un colț, la o încrucișare de drumuri, spre ce necunoscute ținte? spre ce tainice întâlniri?

Se întîmpla să-l găsească cu portierele închise și cu farurile stinse, în cartiere lăturalnice, la cîte un colț de stradă necunoscută, oprit cine știe de cît

timp acolo. Se apropia de el și se uita pe fereastra portierei : Ann își lăsase înăuntru mânușile, sau o carte, sau un pachet. Rezemat cu fruntea de geam, privea lung acele fleacuri uitate. Uneori, rămînea acolo lîngă botul mașinii : „Poate că vine“. Nu venea niciodată. Ceasuri întregi s-o fi așteptat, și tot nu venea.

Se uita cu de-amănuntul la casele din jur. Poate că e undeva pe aici, la o vizită sau la un *rendez-vous*, poate că e la una din aceste ferestre luminate și-l privește de după perdea, nevoind să coboare tocmai pentru că l-a văzut pe el în stradă, așteptînd.

Într-o seară, era în parcul Filipescu, pe o mică stradă în semicerc, desprinsă din strada Sofia, ca un fel de curte interioară — Paul găsise automobilul albastru în fața unei case cu obloanele trase, dar prin care străbăteau dungi striate de lumină. Trecuse din întîmplare pe acolo, venind de la sanatoriul Saint-Vincent, unde avea un prieten bolnav, dar automobilul lui Ann îl oprise din drum. Mai bine de două ore rămăsese fixat acolo, rezemat de botul mașinii. Avea impresia că dincolo de ferestrele acelei case sînt umbre care se mișcă. I se părea că aude pași, șoapte, rîsete chiar — și că pe urmă se depărtau. Era ca și cum din cînd în cînd, cam la un sfert de oră, cineva venea la fereastră să vadă dacă el mai e acolo, dacă n-a plecat încă. Într-un tîrziu, îi trecu prin minte un lucru absurd : să sune și să întrebe de Ann.

Ușa se deschise cu întîrziere, după o lungă așteptare și după ce el sunase de cîteva ori : în prag era un

domn cărunt, în halat de casă, care îl întreabă pe cine caută și îl obligă să repete de două ori numele lui Ann, ca și cum nu l-ar fi auzit bine.

„Nu, domnule, e o eroare : nu locuiește aici.“ Și închise ușa, lăsându-l pe Paul pe treapta de piatră, dezorientat, bîguind scuze pe care nu le auzea nimeni.

În astfel de seri, își jura să nu o mai vadă niciodată.

„Trebuie să te uit, Ann, trebuie neapărat să te uit.“

VI

Era o sală mică, îngustă, cu tavanul negru de fum, cu bănci de lemn, cu o ușă ce se deschidea și se închidea mereu. În prag apăreau aceleași figuri agitate, aruncau o privire grăbită înăuntru și dispăreau. Dacă n-ar fi fost magistrații și grefierul în robe negre, Nora n-ar fi crezut că se află cu adevărat într-o sală de tribunal.

Pe bănci era lume de tot felul, fețe îngrijorate, priviri somnoroase, un amestec de buimăceală și indiferență. Era o rumoare continuă de șoapte, chemări surde, hîrtii răsfoite. Cînd și cînd, se auzea un clopot pe care prezidentul îl agita fără convingere, din obișnuință probabil. Se făcea un moment tăcere, și atunci nu se mai auzea decît glasul avocatului care vorbea.

Nora găsisese un loc, în fundul sălii, lîngă fereastră. Afară ninge liniștit. Se vedea Piața Senatului, albă ca într-o carte poștală de iarnă.

Paul era în față de tot, în prima bancă, aplecat probabil peste un dosar. Pentru a-l zări, Nora trebuia să se ridice în picioare, și atunci nu-l vedea decît din spate, cu umerii înclinați spre pupitrul din față.

„Numai de n-ar întoarce capul“, își spunea, speriată la gîndul că ar putea s-o vadă — și se făcea mică lîngă fereastră, ascunzîndu-se cît putea mai bine.

Paul se ridicase de la locul lui. Nora avu impresia că o zărise și că vine spre ea. Încremenise ca o elevă care simte că profesorul a văzut-o de pe catedră copiind, și acum aștepta să izbucnească scandalul inevitabil.

Nu. S-a speriat prosteste, fără motiv. Paul n-a văzut-o și de altfel nici nu se uită înapoi. S-a dus doar spre masa grefierului, a luat de acolo un dosar, și acum, cu dosarul în mînă, vorbește.

Nora nu aude decît frînturi de frază, din care nu înțelege nimic. Repetă după el, în gînd, cuvintele și e mirată că Paul le poate spune cu atîta convingere. De nerecunoscut vocea lui de aseară : este o voce fermă, sigură, cu ceva indiferent poate în adîncul ei, dar nu e indiferența leneșă, tărăgănată, pe care i-o cunoaște Nora.

„...simpla depunere a motivelor de apel la dosar nu numai că e insuficientă, dar e neavenită... Tribunalul va trebui să considere acest apel nemotivat... Un singur mod de a motiva valabil... indicat de articolul 98 din legea judecătoriilor de ocoale... Implicite și fără ca jurnalul anterior să specifice... Procedural

vorbind, ele nu există,... Se opune în termeni absoluți articolul 69 din procedura civilă litera d, aliniatul 2..."

Nora ascultă cu încordare. Ar vrea să înțeleagă despre ce e vorba. Ar vrea mai ales să-l poată privi pe Paul din față, în timp ce vorbește. S-ar zice că lucrurile pe care le spune el pasionează. Se întâmplă să întoarcă uneori capul spre un avocat de pe banca adversă, care îl întrerupe, și atunci Nora poate citi în ochii lui indiferenți o sclipire de convingere, poate chiar de luptă.

Se uită la ceas : patru și douăzeci. „Ieri, la ora asta, nu-l întâlneam încă.“ Tot ce s-a întâmplat de atunci i se pare acum depărtat și neînțeles. Bărbatul acesta care vorbește cu o voce necunoscută și pe care, dacă închide ochii, nici nu și-l poate bine aminti, bărbatul acesta este „amantul“ ei. Sînt încă vorbe pe care, la vîrsta ei, Nora nu le poate gîndi fără anumită spaimă. În orașul lor de provincie, demult, „amant“ era un cuvînt care se spunea în șoapte.

Președintele spune cîteva cuvinte, care nu se aud pînă în fundul sălii, și scrie ceva într-o condică. Grefierul strigă un alt dosar, iar Paul își strînge cărțile și hîrțile, pe care le așază fără grabă în servietă.

Nora îl va lăsa să iasă din sală, va mai rămînea cîtva timp aici, ca să fie sigură că nu-l va întîlni, și pe urmă va pleca și ea. „Un bărbat cu care te-ai culcat într-o noapte din întâmplare și pe care, pe urmă, nu-l mai vezi niciodată.“ Își spune în gînd lucruri oribile,

care o înspăimîntă și pe care totuși încearcă să le gîndească cu indiferență.

— Mai rămîi aici ?

Poartă o cravată roșie, cu un desen negru și cu nodul tot prost făcut. E primul lucru pe care îl vede Nora. „De ce n-o fi știind omul ăsta să-și facă cravata ?“

Paul o ia de braț și o duce spre ușă. Ea îl urmează fără să-l privească. „Ce bine era acolo, lîngă fereastră ! Cum de m-a zărit ? De ce a venit spre mine ?“ Îi e frică de el, ar vrea să fie singură, ar vrea din toată inima să fie singură.

„...o acțiune cambială rău introdusă nu poate să înlocuiască, onorat tribunal...“ aude Nora din prag cîteva cuvinte pe care cineva le spune la bară, agițînd un dosar, dar sfîrșitul frazei se pierde, căci între timp au ieșit afară, pe un culoar îngust cu și mai multă lume decît era înăuntru.

„O acțiune cambială rău introdusă... o acțiune cambială rău introdusă...“ repetă ea mecanic, încercînd să alunge gîndurile, să amîne explicația care se apropie.

„Cît de mult știe omul ăsta să tacă“, își spune Nora pe stradă, mergînd alături de Paul. Nimic pe figura lui ștersă nu arată nici curiozitate, nici bucurie, nici necaz. Îi fusese teamă că venirea ei îl va supăra. „Nici măcar atît, nu, nici măcar atît. E ca și cum n-aș fi.“

Se înserează, ninsoarea a încetat, dar e foarte frig.

— Nu trebuie să crezi că am venit să te caut, începe tot ea să vorbească. Trec pe aici, prin fața tribunalului, în fiecare după-masă. Am câteva ore de franceză, la un institut particular din apropiere. Poate că nu ți-am spus că sînt profesoară. N-am avut cînd...

Se opri din vorbă, surprinsă de propriul ei cuvînt. N-a avut cînd să-i spună cele mai simple lucruri despre ea — poate că dacă nu i-ar fi fost numele gravat pe placa de alamă, de acasă, nici cum o cheamă nu i-ar fi spus — dar a avut cînd să devină, în câteva ore, amanta lui. „Ce stupidă ești, Nora!“ Ar vrea să tacă, dar acum, după ce a început să vorbească și s-a întrerupt deodată, fără motiv, tăcerea e mai grea decît înainte.

— Te rog să mă ierți că m-am uitat azi prin hîrțile dumitale de pe birou. Ți-am răsfoit agenda, și de acolo am văzut că azi după-masă trebuia să fii în tribunal. La început nici n-am înțeles ce scria acolo. Ai un scris încurcat, dar eu sînt obișnuită cu toate caligrafiile... Ți-am spus că sînt profesoară... Mi-am închipuit în cele din urmă că T.c. II trebuie să fie Tribunalul de comerț, secția doua. Nu credeam că am să viu. Nici n-aș fi putut. Marți după-masă, de la trei la cinci, de obicei sînt în clasă. Azi am luat însă vacanță... Mă întorceam spre casă, și nu știu cum, trecînd prin fața tribunalului, mi-am spus că aș putea să intru... Nu știi cît am rătăcit prin tot felul de săli și culoare... Credeam că n-ai să mă vezi. Aș fi vrut să nu mă vezi...

S-au oprit de cîtăva vreme, în fața unei vitrine de florărie, în Piața Senatului. Nora vorbește și își dă foarte bine seama că el nu ascultă. Ce o fi privind oare cu atîta atenție? În vitrină sînt cîteva crengi de liliac alb, ce par ninse de zăpada abia căzută. Foarte tinere și foarte obosite, crengile sînt subțiri, verzi, înclinate sub greutatea buchetelor albe. Privirea lui Paul e oprită acolo, la fel de absentă ca și pînă acum, dar cu un început de zîmbet cețos, care vine greu, de departe.

„Dacă aș pleca acum, cred că nici n-ar băga de seamă că nu mai sînt lîngă el“, se gîndește Nora. E poate și cel mai cuminte lucru pe care-l poate face. Nu e supărată, nu e jignită, dar își dă seama că omul ăsta e un străin și că nimic nu-l poate smulge din tăcerea lui. „Orice aș spune, orice aș face, privirea asta n-am să i-o schimb.“

Se desprinsese încet, cu băgare de seamă, ca și cum ar fi vrut să nu-l trezească din somn, și trecu linia de tramvai spre Podul Senatului.

— Nora !

O striga pentru întîia dată pe nume. Era lîngă ea, o ținea strîns de braț și o privea drept în ochi, cu o privire care în sfîrșit o vedea.

— Nora, te rog iartă-mă. Sînt nebun, sînt prost-crescut.

— Nu, Paul. Nici nebun, nici prost-crescut. Poate nefericit.

El ridică din umeri. („Dacă mi-ar da timp, gîndi Nora, l-aș dezvăța de gestul ăsta.“)

— Să nu zicem nefericit. E o vorbă care nu-mi place. Și cred că nici nu sînt. Mai degrabă obosit... da... foarte obosit...

O ținea mereu de braț, cu mîna lui grea, cu degetele strînse, gest prea apăsător, dar în care era — în sfîrșit ! — puțină intimitate. Mergeau pe chei în sus, de-a lungul unei Dîmbovițe de decembrie, pe care amurgul, frigul, iarna o făceau mai puțin murdară. Se aprindeau primele felinare de seară, și umbrele lor pe apă erau albastre la acel ceas încă nedecis.

— Ai putea să mă detești, Nora. Oameni ca mine n-au dreptul să se amestece în accidente de stradă. Nu eu trebuia să te ridic aseară din zăpadă.

— Oameni ca dumneata... De ce spui lucruri care sperie ? Eu mă sperii greu, să știi. Ce fel de om ești dumneata ?

— Un om despre care azi-noapte ai putut crede că se va sinucide. Nu e destul ?

Trecuseră de Podul Schitu Măgureanu : trecătorii erau mai rari, cheiurile pustii.

Acuma de ce tace ? Are tăceri care s-ar spune că nu se vor termina niciodată. În ce depărtări e plecat ? Cum să-l chemi înapoi ? Numai mîna lui e aici, grea, pe brațul drept.

Și cînd îl crezi cu totul pierdut, iată, vocea lui revine, fără nici o ridicare de ton, egală, ștearsă, la fel de închisă ca și tăcerea din care se desprinde.

— Eu n-am nimic de spus nimănui și n-am nimic de aflat de la nimeni. Înțelegeți, Nora ? Înțelegeți de ce am vrut să fug aseară ? Azi-dimineață încă nu

mi se părea prea târziu pentru a fugi. Și acum, uite, acum, încă mai e timp. De ce m-ai căutat? Ar trebui să uiți că ne-am întâlnit. Ar trebui să ștergi din amintirea dumitale ziua de ieri.

— Și noaptea? Întrebă Nora, mai mult pentru ea.

— Da, și noaptea. Sîntem destul de serioși amîndoi pentru ca să nu luăm în tragic o astfel de întîmplare. Nu vreau să te jignesc, crede-mă, dar aș prefera să te jignesc decît să te înșel. Dumitale își trebuie puțină prietenie, puțină intimitate. Faci rău dacă mi le ceri mie. Eu n-am nimic să dau nimănui.

Privea mereu înainte, fără să întoarcă o clipă capul spre ea, avea mereu aceeași vagă amărăciune pe buze.

„Cu privirea asta care nu se uită nicăieri, cu glasul ăsta surd, care nici nu coboară, nici nu urcă, se pot probabil spune, fără să bagi de seamă, cele mai groaznice lucruri din lume“, se gîndește Nora.

— Zici că te-ai uitat în agenda mea de birou. Ai observat desigur că toate foile cîte au mai rămas pînă la sfîrșitul anului sînt albe. Asta se cheamă o vacanță... Cîte foi albe, atîtea zile pustii. Ce vrei să fac cu ele?

— Încearcă să le dai.

— Nu înțeleg.

— Spuneai adineauri că nu ai nimic de dat. Totuși, îți rămîn cîteva zile libere... dumneata le zici pustii... Dă-le cuiva... Poate se va găsi un om care să le primească și să facă ceva din ele...

El se opri din mers, și sub bătaia felinarului sub care se aflau o privi pe Nora, probabil ca să-i citească în ochi tot ce i se părea neclar în vorbele ei.

— Dacă e o invitație, e mai bine să-ți spun că nu o pot primi.

— Nu e o invitație. E un sfat. Pleacă. Vei fi mai puțin singur. Vei uita, poate...

— Ce ?

— Nu știu. Lucrurile pe care trebuie să le uiți.

El ridică iar din umeri, cu același gest de negație, de îndoială, de inutilitate.

— Să plec... M-am gândit și eu la asta. Ieri, am și intrat într-un birou de voiaj să cer informații... Luașem de dimineață pașaportul cu mine, pentru vize. De asta l-am și avut aseară în buzunar.

Nora revăzu pașaportul albastru, fotografia, semnalmente, pagina de vize, *Hergenrath, 23 Juillet*. Încă o dată i se păru că în numele acela de frontieră, în ziua aceea pierdută, 23 iulie 1934, era poate întreaga lui taină.

— Pe urmă, am renunțat. La ce bun ? Mi-e prea lene, e prea complicat și simt mai ales că e inutil. Cred că nici n-am bani destui.

Erau pe Podul Elefterie. Se rezemaseră de parapetul podului și priveau înainte spre cele două mari artere ce se deschideau în unghi în fața lor ; la stînga, bulevardul Elisabeta, luminat, cu depărtate firme albastre de reclamă, cu ochiul roșu al tramvaielor 14, ce coborau spre Cotroceni, și, la dreapta, Splaiul Independenței, înzăpezit, tăcut, nebucureștean parcă. Pe

parapeul de piatră zăpada era crescută rotund, spumoasă, fragilă. Nora își scoase mânușile și luă în amîndouă mîinile zăpadă, ținînd-o în palmele deschise, cu băgare de seamă, ca pe o pulbere fină.

— Ai fost vreodată, iarna, în munți ?

Întrebarea Norei părea că-l readuce din cine știe ce gînduri pierdute, căci răspunse tîrziu, după o tăcere prea lungă.

— Nu, iarna niciodată. Vara am urcat de cîteva ori, la Peșteră și pe Omul, dar iarna niciodată.

— Păcat ! E așa de frumos ! Vezi, acolo ar trebui să pleci. În munți.

Nici nu se osteni să-i răspundă. Cu o ridicare din umeri, totul devenea inutil. Nora insistă.

— Ai făcut vreodată schi ?

— Nu.

— Ar trebui să încerci.

Și pe urmă, deodată, luîndu-l de mîină și silindu-l să se întoarcă spre ea, îi spuse privind-l în ochi :

— Vino cu mine în munți, să facem schi.

Îl privea prea fix pentru ca el să-i poată și de astă dată răspunde cu o tăcere.

— E o copilărie, Nora.

— De asta ți-o și propun : pentru că e o copilărie. Ascultă-mă, Paul : dă-mi mie vacanța duminică. Adineauri, crede-mă, nu ți-am cerut-o, dar acum ți-o cer : dă-mi-o mie.

El nu răspunse nimic. „Cel puțin n-a zis nu”, se consolă Nora în gînd. Pe pod, vîntul de seară bătea redeșteptat din calmul de pînă atunci. Castanii albi

se scuturau pe trotuar de zăpadă ca de o prea fragilă floare.

Coborau spre centru, pe bulevardul Elisabeta. Luminile, primele vitrine, lumea grăbită de ger îi dădeau Norei o impresie de întoarcere în oraș. Vorbea tot ea, mulțumită acum că tăcerea lui întârzie răspunsul.

— Nici eu nu știam prea bine ce să fac cu vacanța mea. Voiam doar să n-o petrec aici, în București. Sus, în bulevardul Dacia, mă simt foarte bine, dar nu în zilele de sărbătoare, când am impresia că toată lumea pleacă și numai eu rămân singură. Mai rău decât singură : abandonată...

Încercă să spună ultimul cuvânt cu puțină ironie, dar glasul n-o ajuta. „Abandonată“ era un cuvânt care îi dădea copilărește lacrimi. Din fericire, el e prea obosit sau prea neatent, ca să observe.

— Mă gîndeam și eu să plec, dar nu știam unde... Poate la Predeal, la tabăra de schi de la Onef... Dacă aș fi găsit tovarăși de drum, aș fi preferat să urc în grup mic la o cabană... La Ialomicioara, sau pe Postăvar, sau la Bîlea... În sfîrșit, undeva departe... De ce nu vrei să fii dumneata tovarășul meu ? Înțelege bine : ce s-a întîmplat între noi pînă acum...

Nora ezită un moment. Ar fi vrut să spună „astă-noapte“ dar era o preciziune care o speria.

— ...e șters, e uitat. E „neavenit“, cum spuneai dumneata la tribunal. Eu îți fac o propunere de camarad. Plecăm cu bocanci în picioare, cu sacul de drum în spate.

— Plecăm... repetă el șters. Când plecăm ?

— Astă-seară, răspunse Nora și abia atunci își dădu seama că întrebarea lui putea să fie o acceptare, deși era pusă vag, cu aceeași eternă ridicare din umeri.

— E adevărat ? Primești ? Vrei să plecăm ?

— Nu, Nora. De ce insiști ? E inutil. Totul e inutil.

Glasul lui o descuraja. Era ceva definitiv căzut, definitiv frînt, în oboseala cu care vorbea el. Și totuși, un moment, plecarea i se părușe posibilă...

— De ce te încapățînezi, Paul ? Ești un om care ai pierdut la toate jocurile. Singur spuneai adineauri: „Eu n-am nimic să dau, nimic să pierd“. Ei bine, pentru că în nici un caz nu mai poți pierde, pentru că nu mai ai ce risca, primește plecarea asta ca pe un joc și lasă-mă să joc eu pentru dumneata...

Se oprise într-adins în fața unei vitrine cu articole de sport, pe bulevardul Elisabeta, în colțul Căii Victoriei. Erau expuse schiuri, patine, bastoane cu vârful de fier, bocanci, un întreg arsenal de instrumente de lemn și de metal, care străluceau în vitrină pe o zăpadă artificială de vată și paiete albe. Un manechin îmbrăcat în schior, cu echipamentul complet, gata de drum, surîdea cu un surîs fericit de cinematograf. Paul privea, aproape fără să le vadă, toate acele instrumente care i se păreau complicate și mai ales fără interes.

— Te rog, să nu rîzi de mine, Paul, dar eu cînd sînt foarte nefericită... fiindcă mi se întîmplă și mie să fiu uneori...

Nu putu să sfîrșească fraza. Îi veniseră din nou neașteptate lacrimi în ochi. Abandonată... nefericită... cîte cuvinte greu de spus ! Încercă să se corecteze :

— ...cînd îmi merge rău, cînd totul iese prost, cînd mi se pare că sînt urmărită de ghinion... ei bine, atunci îmi cumpăr ceva nou... o rochie, sau, dacă n-am bani destui, o eșarfă, un fleac... Nu din cochetărie și nici din frivolitate. Mai mult din superstiție. Ca să conjur soarta. Ca s-o păcălesc. Mi se pare că, îmbrăcată altfel, n-o să mă recunoască, o să mă confunde cu altcineva, o să treacă pe lîngă mine fără să mă vadă... Dumneata, care ești un om superstițios, de ce nu ai superstiția de a începe ceva din nou ? De ce nu vrei să faci un lucru pe care nu l-ai mai făcut niciodată pînă acum ?

...Intrase înăuntru neconvins. Nora vorbea pentru el, lua informații, cerceta cu atenție lucrurile care i se arătau. Era o librărie invadată de sportivi. Etalajele cu cărți erau părăsite, și toată lumea se îmbulzea la raionul de sport. În ajun de vacanță, era acolo un freamăt de plecare, un clinchet de patine, o febrilitate continuă. Bocanci enormi, cu talpa prinsă pe margine într-un clește de metal, miroseau a piele groasă, de curînd tăbăcită. Schiuri negre, rezemate de perete cu botul în sus, semănau cu niște luntre subțiri de pescar, trase la mal, pe uscat. Totul avea un miros aspru de pielărie, de lemn ceruit, de pînză impermeabilă. Că-măși și sweatere de culori tari dădeau întregului magazin un aer festiv, pavoazat.

Un aparat de radio, deschis, transmitea buletinul sportiv de la ora 6 : „Predeal, grosimea stratului de zăpadă 46 centimetri... Sinaia, grosimea stratului de zăpadă 30 centimetri... zăpadă favorabilă...” Vocea speakerului se amesteca cu întrebările clienților, cu răspunsurile vânzătorilor.

— Ridică mîna dreaptă în sus, vrei ? îl rugă Nora.

El se supuse cu bunăvoie, dar cu oarecare stîngăcie. Se vedea în oglindă măsurîndu-se cu lungimea schiu-rilor, mult mai înalte decît el. Botul schiului îi ajungea în podul palmei. „Trebuie să fie cu cel puțin 40 de centimetri mai înalt decît înălțimea omului”, îi explica ea absorbită.

Uneori, ridica îngrijorată ochii spre el, mai mult pe furiș, ca și cum i-ar fi cerut un semn de aprobare, un consimțămînt.

„E intimidat”, gîndi ea, văzîndu-l rămas cu schiu-urile în mînă și neștiind ce să facă cu ele. „Intimidat” i se păru un progres : era oricum altceva decît diferent.

— Asta la ce servește ? o întrebă Paul, văzînd-o că ține în mînă niște arcuri de oțel, pe care se silea să le înșurubeze singură pe un suport plat, ca o talpă de patină.

Părea să pună întrebarea cu oarecare interes, în orice caz cu puțină nedumerire. Privea toate acele stranii obiecte încurcat, ca în fața unui motor cu piesele demontate. Nora se grăbi să-i dea explicații, pe care el nu le înțelegea prea bine.

— Sînt două feluri de legături. Diagonale și drepte. Eu am mai multă încredere în legătura diagonală. Nu e prea flexibilă, dar e solidă. Te împiedică puțin la telemark, dar n-o să începi din primele zile să faci exerciții de telemark. Principalul e să ai bocanca bine angrenată pe schi...

Un vînzător îl chemă pe Paul într-o cabină de probă ca să încerce costumul de schi și bocancii.

— Mă chemi cînd ești gata, îi spuse Nora. Îi era teamă să-l lase singur. Licărul acesta slab de curiozitate, pe care începe să-l citească în ochii lui, nu trebuie să se piardă. E un joc pe care trebuie să-l joace pînă la urmă. Dar nu se va descuraja ? Nu va fugi, el, care fuge atît de ușor ?

În costumul albastru era cu totul schimbat. „Cît e de tînăr“, gîndi Nora. Regăsea dincolo de oboseala lui acea nedefinită expresie de copilărie, pe care o surprinsese aseară de la prima lor încrucișare de priviri.

— Sînt ridicul, nu ?

— Da. Și îți pare rău ? Fii și dumneata o dată ridicul în viață. Să vezi că prinde bine.

Haina nu-i plăcea Norei. Avea un cusur la mîneci, și nasturii trebuiau schimbați.

— O trimitem imediat la atelier, spunea vînzătorul. În jumătate oră e gata.

— Și într-o oră cel mai tîrziu, adăugă Nora, trebuie să fie acasă. Dar nu mai tîrziu, te rog, fiindcă plecăm chiar astă-seară.

Îi vorbea vânzătorului, dar în fapt i se adresa, fără să-l privească, lui Paul. Va protesta? O va dezminți?

— Astă-seară.

„La urma urmelor, nu va fi cea mai mare prostie din viața mea“, își spunea Paul privindu-se acasă, în oglindă. Chipiul albastru de stofă, cu cozorocul scurt și rotund, semăna cu o șapcă de liceu. Buzunarele hainei, mari, aplicate, închise soldățește cu nasturi, îi aminteau tunica din școala militară.

„Ca un licean, ca un elev cu termen redus...“, zîmbi el vechilor amintiri regăsite.

Umbla prin odaie pentru plăcerea de a-și auzi bocancii pe parchet, sunînd cu vechiul lui pas greu din nopțile de gardă. Ce bune erau acele nopți, albe, treze, singur pe cîmpul înghețat de la Cotroceni, fără nici un gînd, fără nici o așteptare, scrutînd departe noaptea de iarnă, prin care străbătea cîteodată, nu se știa de unde, un țipăt venit de dincolo de orizont, poate din munți, poate din păduri!

Se uită la hainele de oraș, pe care le dezbrăcase, la paltonul atîrnat în cuier. Dacă ar putea, despărțindu-se de ele, să se despartă de el însuși... Dacă ar putea, îmbrăcînd această haină nouă, să înceapă o viață nouă...

E o copilărie desigur, dar e o copilărie în care ar voi să creadă.

Cine e omul acesta tînăr din oglindă, cu chipiul lăsat pe frunte, cu gîtul gol, cu haina de stofă aspră,

închisă pînă sus? Nu cunosc. Mi se pare că l-am mai văzut pe undeva, dar nu-l cunosc.

„Am făcut pînă astăzi, își spune Paul, atîtea prostii rezonabile, și toate au ieșit prost... Voi face în sfîrșit o prostie stupidă, o prostie complet lipsită de sens... Poate că aduce noroc“.

E încă intimidat de schiuri, pe care nu știe cum să le țină pe umeri, iar cele două bastoane, cu cercul lor de lemn și metal din vîrf, îl încurcă și mai rău. Își amintește de la cinematograf curse vijelioase de schi, schiori zburînd într-un nor de zăpadă, și totul i se pare fantastic, irealizabil. Îi e greu să înțeleagă cum aceste două lopeți mari, negre, cu legăturile lor de fier, cu complicatele lor cataramе, șuruburi și arcuri, pot deveni pe zăpadă atît de repezi, atît de plutitoare. Ar voi să se poată privi în oglindă, instalat pe schiuri, ca în plină cursă. Nora i-a arătat de cîteva ori cum se introduce bocanca în legătură, cum se fixează piciorul pe schi. Dacă ar încerca?

Aliniază cele două schiuri pe covor, cu botul în sus, unul lîngă altul („perfect paralele și foarte apropiate“, cum spunea Nora), și se căznește să potrivească arcul de oțel al legăturii pe tocul bocancii, exact în scobitura adîncă a tocului. Arcul e prea nou, și resortul funcționează greu. La piciorul drept a mers în cele din urmă, dar la cel stîng rezistă încă. În genunchi, cu chipiul dat de necaz pe spate, îndîrjit de rezistență, Paul se luptă cu acel arc prea scurt sau poate prea puțin flexibil.

În această luptă, îl surprinse soneria de la intrare. Cine putea fi? Desigur nu Nora. Se înțeleseseră că se vor întâlni la gară, un sfert de oră înainte de plecarea trenului. Atunci, cine?

Era furios că nu era lăsat în pace să-și fixeze bocanca stîngă pe schi, era furios că era acum obligat s-o desfacă și pe cea dreaptă. Cu schiul în picior, nici n-ar fi putut încăpea în vestibul.

De afară se suna mereu.

— Viu îndată, așteptați că viu, striga Paul și mai îndîrjit, căci de astă dată, lucru mult mai grav, bocanca dreaptă refuza să iasă din legătură, iar arcul părea pentru veșnicie fixat pe toc.

„Ar fi comic să nu mai pot ieși de aici“. Se vedea prizonierul acelei lopeți de lemn, pe care era condamnat să o tragă după el și care — mai lungă de doi metri — îl împiedica să umble prin casă, căci s-ar fi lovit de scaune, de birou, de pereți. Nimeni nu-l putea scăpa din încurcătură. „Poate Nora, dacă aș izbuti să mă tîrăsc pînă la telefon și să o chem“. Dar nici Nora, căci — își aduse aminte — cheia era în broască pe dinăuntru, și el nu-i putea deschide.

Soneria tăcea din cînd în cînd („Poate a plecat, poate s-a dus“), dar pe urmă reîncepea să sune cu o insistență de om hotărît să aștepte oricît.

În cele din urmă, Paul izbuti totuși să se libereze. Îi trecuse prin minte o idee salvatoare. Nu avea decît să desfacă șireturile bocancii și să-și scoată piciorul din ea, lăsînd bocanca atașată de schi. „Pe urmă o scot eu și pe ea“, își spuse fericit de simplici-

tatea soluției, pe care o găsisese tocmai când situația i se părea mai comică și mai fără speranță.

Merse șchiopătînd spre vestibul, cu un picior încălțat și cu celălalt numai în ciorap.

— Nu mai sunați, că viu.

Era un om de la o florărie, cu un buchet învelit în hîrtie albă, subțire.

— De la cine ?

— Nu știu. O doamnă.

— Ai vreo scrisoare ?

— Nu.

Așteptă să rămînă singur, închise ușa, și abia atunci desfăcu hîrtia. Erau două crengi de liliac alb. Se uită la ele, cu o lungă privire străină. De unde veneau ? De ce veneau ? Le ținea în mîna cu un sentiment nedeslușit de întîrziere, de inutilitate. Poate că e o greșală... Poate că nu sînt pentru el...

Nu avea curajul să le mîngîie. Le simțea departe răsuflarea rece, fără putere. Flori de zăpadă. Totuși, înclinarea lor pe creanga ușor îndoită sub greutatea buchetelor avea ceva robust și delicat... Cunoștea această înclinare ca un obraz ce se apropie, ca o privire ce se întoarce puțin înapoi, peste umăr. Era gestul întrebător al lui Ann, era așteptarea ei timidă în fața unei prea lungi tăceri...

Lăsa florile să-i cadă din mîna, undeva, pe fotoliu sau pe divan, nici el nu știa prea bine unde. Avea impresia că-i cereau un răspuns, și nu știa pe care să-l dea.

Totul avea acum un gust de trezire amară din beție. Camera era într-o dezordine tristă, de noapte pierdută. Ce sens aveau toate lucrurile acestea, trîntite pe unde se nimerea, dulapul deschis, rufele pregătite pentru împachetare, rucsacul aruncat într-un fotoliu?

Se împiedică de cele două schiuri, rămase pe jos, de-a curmezișul, în mijlocul odăii. Îi era rușine de îndîrjirea cu care, cinci minute înainte, se luptase cu ele să le monteze și să le demonteze. Acum, erau acolo ca niște jucării stricate... Cît de stupid, sau cît de nenorocit trebuia să fie, pentru ca un moment măcar să se fi lăsat antrenat în această plecare absurdă...

Ann revenea. Florile trimise înainte întrebau, pentru ea, dacă poate reveni.

„Nu știu, Ann, nu știu. Cred că nu trebuie. Cred că e mai bine să nu vii.“

Spunea tare cuvinte de împotrivire, dar simțea că dincolo de voința lui ceva răspunsese pentru el și acceptase.

Nu știa ce se va întîmpla mai departe și nici nu încerca să facă presupuneri. Un lucru era limpede: Ann va veni.

Poate că în momentul acesta e jos în stradă și îl așteaptă. Poate că de la portiera micului ei automobil albastru se uită spre fereastra lui, ca să-l vadă apărînd acolo. Poate că e de ajuns un semn, pentru ca în cîteva clipe ea să fie sus...

Vine atît de tîrziu, dar vine. Nu este în el nici un elan ca s-o întîmpine, dar nu e nici o voință care s-o alunge.

Mai rămîne undeva, dincolo de toate amintirile, dincolo de toate evidențele, mai rămîne gîndul copilăros, dar încă viu, că iubirea lui nu e pierdută, că o serie absurdă de coincidențe și erori i-a despărțit și înșelat, dar că totul poate fi explicat, totul poate fi regăsit. Mai e încă timp, mai e încă timp...

Se ridică de la locul lui, ca să ridice florile căzute, și abia atunci își dădu seama că merge șchiopătînd, cu piciorul stîng în bocancă și cu cel drept desculț. Chipiul, haina albastră de schior, pantalonii lungi, fixați jos pe gleznă cu o bandă de elastic, totul i se părea acum caraghios.

„Să terminăm cu deghizarea asta“, își zise. Se întorcea spre hainele lui de oraș, spre viața lui dinainte. Jocul durase prea mult.

Tocmai voia să ridice schiurile de pe jos, ca să le ascundă în baie sau în cămară, cînd sună telefonul. Era Nora.

— Nu uita să iei un briceag. Ar fi de preferat cu burghiu. Pe munte, prinde bine. De termos n-ai nevoie. Am eu unul de un litru jumătate. Nu-ți încărca rucsacul cu lucruri inutile...

El încercă s-o întrerupă, ar fi vrut să-i spună : . Nora, eu nu plec, eu nu pot să plec, dar ea continua să-i dea o mulțime de sfaturi.

— ...un pulover gros și, dacă se poate, o vestă de lână. Nimic de mâncare, înțelegi? Absolut nimic. Am târguit eu tot ce trebuie.

Și pe urmă, fără tranziție, cu aceeași voce grăbită, care dădea instrucțiuni de plecare :

— Ți-am trimis două crengi de liliac. Cred că le-ai primit. Aș vrea să-ți fi făcut plăcere. Mi se părea, când ne-am oprit în Piața Senatului, în fața florăriei, mi se părea că te uiți la liliacul din vitrină cu nu știi ce zîmbet trist. Mă gîndeam să nu-ți spun că vine de la mine, dar pe urmă m-am răzgîndit. Nu vreau să-ți dau enigme de dezlegat înainte de plecare.

Închise telefonul, făcîndu-l atent că trenul pleacă exact la 12 și 10.

Paul rămase dezorientat, amețit. Pentru a doua oară, ar fi vrut s-o întrebe : ce cauți dumneata ? ce vrei dumneata ?

Prin ce instinct, sau prin ce întîmplare, femeia aceasta, pe care o cunoaște de 24 de ceasuri, intră în viața lui, prin porțile cele mai secrete ? Prin ce repetate coincidențe se substituie iubitei pierdute tocmai acolo unde un moment el poate spera că o regăsește ?

Își luă capul în mîini și rămase multă vreme fără gînduri.

VII

— Luăm bilete pentru Braşov, îi strigă Nora de departe când îl văzu coborînd din maşină.

Un hamal se oprise să-i ia schiurile din mînă, şi el era gata să i le dea, când Nora se apropie de el.

— Asta nu. Schiurile le duci singur pe umeri. Cine crezi că o să ți le poarte pe munte ?

Îl ajută să-şi fixeze rucsacul şi îi arată cum să poarte schiurile pe un umăr şi bastoanele pe celălalt, cu vîrfurile încrucişate la spate.

— Luăm bilete pentru Braşov, dar nimic nu ne opreşte să rămînem la Predeal sau să mergem, dacă vrei, mai departe, spre Făgăraş sau Bihor. E mai bine să nu hotărîm dinainte. Vom vedea pe drum.

El o asculta fără împotrivire, dar şi fără aprobare. „Nici nu mi-a spus bună seara“, se gîndi Nora. Ea însă hotărîta să nu țină seama de toanele lui.

— Sacul trebuie să cadă drept sub omoplat, nu să atîrne pe şolduri.

Cum îi potrivea curelele rucsacului pe umeri, îi întîlni, fără să vrea, privirea rece, aproape ostilă, cu care se supunea sfaturilor ei.

„Ce privire de elev îndărătnic !“ îşi zise Nora. Cunoştea din clasele de băieţi această privire de rezistenţă, care se ridica uneori din bănci, spre ea, ca o sfidare. „Să avem răbdare“, îi şoptea vocea ei de profesoară. „Vom îndupleca această frunte de rebel.“ Şi se simţi pentru prima oară sigură de ea lîngă acest bărbat tăcut.

Peroanele vuiau de lume. Glasuri tinere de studenţi şi soldaţi, care plecau în provincie, dădeau întregii gări un sunet de vacanţă. Grupuri de schiori se grăbeau spre peronul trenului de Braşov. Bocanci grei sunau pe piatră, cu o bătaie regulată de marş. Printre călători grăbiţi, printre vagonete cu bagaje, schiurile se depărtau legănîndu-se ca nişte catarge.

La celălalt capăt al peronului, lîngă locomotivă, erau două vagoane de clasa treia, rezervate pentru schiori. „Nu e loc pentru civili“, îi spunea de pe scară un băiat în tunică albastră unui domn cu palton şi pălărie, care încerca să se urce: Paul auzi vorba, în tăcere, şi zîmbi. Avea dreptate băiatul : cele două vagoane semănau într-adevăr cu un tren militar. Fete şi băieţi îmbrăcaţi în aceleaşi haine, ca într-o uniformă, păreau o trupă tînără care pleca în manevre.

Pe scara ultimului vagon, o fată se oprise să-şi aprindă o ţigară. Pentru prima oară, gestul i se părea

lui Paul lipsit de feminitate. Era un gest scurt, grăbit, soldătesc.

— Ne dai voie să trecem, camarade ?

Fata ridică surprinsă capul spre el și-l privi la lumina chibritului, pe care-l ținea încă aprins în mână. Apoi izbucniră amândoi în râs. Nora, rămasă puțin în urmă, surîdea de această primă victorie : îl auzea în sfârșit rîzînd.

Era un tren personal de noapte, semănînd mai mult cu un convoi decît cu un tren. Avea zeci de vagoane, care se auzeau tamponîndu-se unul de altul, pînă departe, spre vagoanele din urmă, pierdute în întuneric, cînd trenul se oprea în cine știe ce gară fără nume, ca în plin cîmp.

„Unde mergem ? Cînd o să ajungem ?“ Era multumit că nu știe.

Sta singur la fereastră, cu ochii închiși, lăsîndu-se purtat de zgomotul roților, pe care-l simțea trecînd prin el ca o lovitură regulată de puls. Era asurzitor și calmant. Uneori încerca să distingă din acest vacarm o singură lovitură și s-o urmărească cum se transmite prin tampoane de la vagon la vagon, ca un val ce se depărtează.

Deodată, fără tranziție de gînduri, se văzu la București, la un colț de stradă, spunîndu-și că e tîrziu și că e timpul să se întoarcă acasă. Se zbătu ca din somn, cu o senzație ascuțită de durere (nu ! nu ! nu !), și des-

chise ochii : prin geamul pe jumătate înghețat se zărea câmpul de iarnă și câteva rare umbre albastre, pomi sau case, topindu-se fumurii în noapte.

„Așadar am plecat... așadar am plecat“, își spuse în gând de câteva ori, urmărind cu privirea în întuneric un punct fix, în care i se părea că mai poate desluși ceva din câte rămîneau în urmă.

Nu cunoștea pe nimeni în vagonul acela de schiori, dar avea impresia că-i poate tutui pe toți. Vorbeau tare, se strigau pe nume, își desfăceau mereu rucsacurile, pentru ca să-și arate unul altuia felurite ustensile și provizii.

„Aveți piei de focă ?“ îl întrebă cineva de lângă el, mîngîind talpa lucioasă a schiurilor noi. Paul nu știa ce să răspundă și aruncă o privire încurcată spre Nora. Răspunse ea în locul lui, explicînd că nu are prea mare încredere în pieile de focă și că preferă pentru urcuș o ceară aspră. Se încinse o întregă dezbatere teoretică despre urcuș, la care luau parte toți vecinii din apropiere, apărînd cu aprindere opinii diferite.

— E o erezie, da, da, o erezie, strigă apărătorul pieilor de focă.

— Să vedeți ce spune Dumény, îl susținea cu și mai multă îndrîjire un băiat foarte tînăr, probabil elev de liceu sau student în anul întîi, și, scotocind prin rucsac, scoase de acolo o carte, pe care o răsfoi nervos, pînă ce găsi pagina invocată.

„Il n'y a rien qui puisse remplacer, dans une ascension difficile, l'usage des peaux de phoque.

L'incommodité apparente du procédé est largement rachetée par l'assurance et la stabilité acquises."¹

Nora ascultă cu surîsul ei răbdător lectura întregii pagini. Singură în acel grup de schiori pasionați, își păstra liniștea și vorbea măsurat, fără agitație.

„E într-adevăr o profesoară“, gîndi Paul privind-o. Tot ce spunea era limpede, întrebările le punea clar, privind în ochi pe cel căruia i se adresa. Vorbea fără grabă despre lucruri pe care le cunoștea bine.

Paul se gîndi la noaptea lor trecută. „Pe fata asta am avut-o goală în brațele mele.“ Îi era totuși cu neputință să-și aducă aminte de trupul ei. Totul părea să se fi petrecut cîndva, demult, cu ani în urmă. Se uită atent la buzele ei, pe care le sărutase, și căută în amintire gustul lor uitat.

Nimic nu trăda în ea o amantă. Vorbea mai departe, calmă, cu ceva protector în marea ei liniște, cu o atenție egală pentru fiecare cuvînt.

„Ar putea fi un camarad“, își zise Paul, uitîndu-se la tunică ei bine închisă, la bocancii grei din picioare.

Îi părea rău de tot ce se întîmplase. Ar fi vrut să poată șterge dintre ei inutilele nopți de dragoste, care îi apropiase, dar care îi și despărțea.

Nora îl privea dormind. Se prefăcuse multă vreme că citește, dar acum, cînd se știa în sfîrșit apărută

¹ „Într-o ascensiune anevoioasă nimic n-ar putea înlocui folosirea pieilor de focă.

Aparenta incomoditate a procedului este din plin compensată de siguranța și stabilitatea dobîndite“ (fr.).

de somnul lui, își ridicase ochii din carte și îl privea.

Trecuseră de Cîmpina, poate chiar de Comarnic. Nu mai ardeau în vagon decît luminile albastre de noapte. Toată lumea părea că doarme, cu o singură răsufare regulată. Uneori, de la un vagon din urmă, venea un sunet de harmonică, repede acoperit de zgomotul roților. Nora îl aștepta să revină. „Mai e cineva care veghează în trenul ăsta...” Se simțea în veghea ei ca într-un adăpost.

Paul adormise cu capul lăsat ușor pe spate și reze-mat cu tîmpla de fereastră. „Cît e de tînăr și cît pare de obosit!”, își zice Nora. Sub pleoapele închise, îi simte încă acea privire cețoasă din noaptea trecută. Numai zîmbetul amar s-a șters de pe buze, aproape fără urmă. Îi place să privească această gură împăcată, care nu o poate nici mîngîia, nici răni.

„Tu ești făcută să fii infirmieră de noapte”, spunea Grig. Nora își aduce aminte de acest cuvînt, care, probabil, trebuia să fie o jignire. „Bietul Grig ! Niciodată n-a știut cum să mă jignească.” Adevărul e că Grig nu suferise niciodată obișnuința ei de a-l privi în somn. Se trezea în mijlocul nopții, sub privirea ei atentă, sub ochii ei deschiși mari, fixați asupra lui, și o întreba răstit : „Ce vrei ?” Ea răspundea mereu la fel : „Ni-mic. Vreau să dormi.”

Poate că la fel i-ar răspunde și bărbatului care doarme acum în fața ei și pe care îl privește de atîta timp. „Vreau să dormi. Vreau să uiți. Vreau să dormi.”

La Predeal, cele două vagoane de schiori se goliră pe jumătate. Nora se întreabă dacă n-ar trebui să coboare și ei. Puteau găsi locuri în tabără la Onef sau să meargă mai departe, cu sania, pînă la Timiș, unde erau atîtea pensiuni deschise. Dar în tabără se temea că el va fi stingherit, iar la Timiș era prea scump. Își numără în gînd banii și își aduse aminte că îi datorează lui Paul 282 de lei, pentru biletul ei de tren. „Va trebui să avem socoteli clare:“

În gară, placarde și afișe colorate anunțau pentru zilele de Crăciun concursuri de viteză, slalom și sărituri. Nora văzu în locul acestui Predeal din zori, pustiu, cu străzile goale, încremenit în zăpadă, Predealul monden din zilele de campionat, plin de automobile, de toalete și de cunoscuți, Predealul care începuse să semene cu un cazinou, cu un dancing, cu o sală de recepție.

De la fereastra vagonului, își roti privirea înapoi spre creasta Omului, pierdută în nori, ca într-o imensă avalanșă de zăpadă, și căută prin neguri punctul despărțat unde știa că trebuie să fie cabana.

Acolo ar fi vrut să urce sau poate în partea cealaltă, mai jos, spre Ialomicioara, spre Bolboci. Dar pe oriunde ar fi pornit, prin Bușteni sau prin Sinaia, drumul ar fi trebuit făcut în grup mare și cu echipament serios. Se uită zîmbind la schiurile lui Paul, noi, cu lacul intact, cu legăturile de oțel strălucitor, fără nici o zgîrietură, fără nici o pată de rugină. Ce ar fi făcut cu ele pe Piatra Arsă ?

Între timp, trenul pornise mai departe. Cîteva schiori se pregăteau să coboare la Timişul-de-Jos. „Urcați pe Piatra Mare?“, îi întrebă Nora. Cunoştea drumul şi, din cîte ţinea minte, era foarte uşor. Îl făcuse în 1929, în vară, după ultimul ei examen de facultate, şi dormise acolo într-un fel de şură de lemn, cu zeci de paturi aliniat pe două etaje.

— E o cabană nouă acum, îi spuse cineva.

— Dar nu cred să fie teren de schi, observă Nora. Piatra Mare e mai mult un munte de vară. Aş vrea un loc mai larg, mai deschis.

„Şi mai depărtat“, adăugă în gînd.

Începea să se lumineze de zi şi ar fi vrut ca ziua aceasta care începea să-i găsească departe, cît mai departe.

Ferestrele deveneau albastre, fumurii. Ieşeau din noapte ca dintr-un lung tunel.

VIII

Urcaseră pînă la Poiana Brașovului cu „șenila“, un camion cu roțile frîmate de lanțuri, ca să nu se împotmolească în zăpadă.

— Cred că Poiana e locul cel mai nimerit, spunea Nora. Ar fi trebuit să mă gîndesc la asta din primul moment. E deschisă, e largă, are pante dulci. N-ai fost niciodată ? Nu cunoști regiunea Brașovului ?

— Ba da, răspunse Paul, dar numai spre cele șapte sate. Am petrecut acolo o vacanță, mai demult. La Cernatu, la Satu-Lung...

Și tăcu deodată, cu o privire vagă, care arăta dincolo de păduri ceva nesigur, ca o direcție pierdută. Ar fi vrut să ridice din umeri cu mișcarea lui obișnuită de nepăsare și de silă, dar ranița din spate îl opri, cu greutatea ei, să-și termine gestul.

— Vezi ce bun e sacul ăsta ? spuse Nora. Poartă-l zece zile în spinare, și te vei dezobișnui de gesturile tale blazate.

Abia după ce vorbi își dădu seama că l-a tutuit. („Aseară, la plecare, îi spuneam încă dumneata.“) Era ca și cum noaptea din tren ar fi făcut din el o cunoștință mai veche, noaptea aceea în care totuși nu-l auzise spunându-i nici două fraze încheiate. Tăcu jenată de această familiaritate, care i se părea că bruschează lucrurile. Se uită la ceas și făcu repede o socoteală : „Îl cunosc de treizeci și șapte de ore“. Era singură cu el în acest camion deschis, care îi ducea prin pădurea de dimineată, era singură cu el, și nici măcar nu știa dacă are dreptul să se rezeme de brațul lui.

— Într-adevăr, cred că Poiana e o bună alegere. O să vezi. Sper să putem face din dumneata un schior.

Își repetă în gând fraza rostită și se felicită pentru soluția găsită. „Să putem face“ era intenționat ceremonios, așa încât „dumneata“ devenea oarecum glumeț.

— Da, îți promit că cel mult în trei zile vom coborî pe schiuri până la Rîșnov. E un drum regulat, fără ocoluri multe, aproape drept.

Încerca să deștepte în el ambiții sportive, un gust de întrecere, oarecare îndrăgire. „E destul de copil pentru asta“, se gândea Nora privind-l.

Nu era nici o cameră liberă la hotelul Săsesc.

„Încercați la Turcu, încercați la Cercetași, dar nu

cred. Toată Poiana e plină, de cînd cu zăpezile astea mari.“

— Rămîi aici, Paul. Mă duc să caut. Trebuie să găsim ceva.

Își puse schiurile, le bătu de cîteva ori cu botul de pămînt și porni cu pași lungi, împinsă de cele două bastoane, pe care le înfigea în zăpadă, cu o mișcare regulată de vîsle. Din cauza gerului din zori, zăpada avea o crustă subțire de gheață, și schiurile alunecau fără moliciune, cu un sunet aspru, lăsînd în urma lor o pulbere de sticlă.

La cabanele mari nu era într-adevăr de găsit nici un loc, iar vilele mici nu se treziseră încă din somn. Nora bătu totuși la ferestrele lor oblonite, dar voci somnoroase îi spuneau să-și vadă de drum.

— Geaba vă osteniți, domnișoară, îi zise dintr-o curte un om care făcea cu lopata drum prin zăpadă. Geaba vă osteniți. Noi am culcat oaspeți și în garaj.

Se întoarse necăjită la hotelul Sașilor, neștiind ce să facă. Înapoi, pe Valea Prahovei, nu mai spera să găsească locuri libere, dacă aici la Poiana, unde se ajungea mai greu, era atîta lume. Singurul lucru de făcut era, poate, să coboare la Brașov și să ia de acolo un tren spre Făgăraș. La Bîlea, la Muntele Mic, era mai probabil să găsească adăpost, dar nu cunoștea regiunea și nu știa cît timp le trebuia pînă acolo. Pe schiuri, în jumătate oră, ar fi fost desigur jos, la Brașov, dar pînă să poată face un astfel de drum, i-ar fi trebuit lui Paul cel puțin o săptămînă de exerciții. Nu-și pune cineva schiurile pentru prima dată în picioare ca să

facă o cursă de șase kilometri. Cît despre șenilă, viitorea cursă de întoarcere era abia la amiază și riscau astfel să-i prindă din nou noaptea în tren. „Nu știu dacă are să reziste“, își zise Nora, gîndindu-se la lipsa lui de convingere.

Îl găsi la Sași, în sala de mese, în fața unui afiș bătut în perete. „Biserica Neagră. 23 decembrie 1934. Ora 8^{1/2} seara. Concert religios. *Oratoriu de Crăciun* de J. S. Bach.“

Se întoarse spre ea, cu o sclipire de curiozitate, arătîndu-i afișul.

— Interesant, nu ?

— Nu. Absolut de loc interesant. N-am venit aici ca să ascultăm oratorii. Aici nu există decît un singur lucru interesant.

Și îi arătă prin fereastră zăpada, brazii, cabanele cu glugi albe.

— Ești severă.

— Sînt severă, pentru că am mari răspunderi.

Ar fi trebuit poate să spună ultimele cuvinte glumind, dar uitîndu-se bine în ochii lui, în acei ochi triști, se gîndi că într-adevăr își luase o mare răspundere. „Omul ăsta, dacă rămîne singur, fuge.“ N-ar fi putut spune exact de ce, dar simțea că această „fugă“ putea fi pentru el un dezastru, de la care trebuia neapărat oprit.

— Ești în stare de o mare vitejie, Paul ?

— Una mare de tot ?

— Nu. Potrivită.

— Să încercăm...

— Trebuie să plecăm din Poiana. Nu e de găsit nici o cameră. M-am gîndit o clipă să mergem mai departe spre Făgăraș, dar mi se pare că e mai simplu să rămînem tot pe aici. Cunoști Postăvarul ?

* — Unde e ?

— Acolo.

Îi arăta cu mîna o perdea de nori, ce cădea pînă jos, la liziera pădurii din față, acoperind cu totul orizontul.

— Înalt ?

— Cam o mie opt sute de metri. Aici sîntem la o mie. Vara, e un drum de trei ore. Să zicem că-l vom face în patru. De altfel, nici nu urcăm pînă în vîrf. Sînt două cabane mari, în drum. Cînd nu sînt nori, se văd foarte bine de aici.

— Dar bine, Nora, tu ești o fată care la București cazi din tramvai, și aici vrei să treci Carpații ? Nu crezi că e prea greu ? Nu crezi că e prea mult pentru genunchii ăștia, pe care ieri îi pansai cu tinctură de iod ?...

Se opri un moment pe gînduri.

— La drept vorbind, cînd a fost ? Ieri sau alaltăieri ?

Nora îl luă de braț, chemîndu-l la drum.

— Lașă socotelile. O să le facem altă dată. N-a fost nici ieri, nici alaltăieri... A fost acum o lună, acum un an, acum mulți ani...

Din prag se mai uitară încă o dată spre acea pînză de nori, sub care se ascundea Postăvarul.

— Nu l-am mai văzut de o săptămână, le spuse portarul. De cînd cu zăpezile astea, am și uitat cum arată la față. Parcă a pierit de tot.

Drumul era marcat cu dreptunghiuri colorate — o dungă roșie și două albe — ca niște mici drapele vopsite pe copaci și pietre. Se vedeau în pădure, la cotituri, ca o fluturare de batistă. Era ca și cum un tovarăș de drum ar fi mers înaintea, lor, oprindu-se uneori, ca să-i aștepte din urmă și să le arate calea : pe aici... pe aici...

Mergeau cu schiurile pe umeri, încrucișate la spate ca să-și țină echilibrul. Uneori, botul schiului lovea o creangă de brad și o scutura de zăpadă, cu un foșnet subțire, metalic, pulverizat, de parcă s-ar fi auzit sunînd în parte toate cristalele zăpezii. Erau brazi imenși, troieniți, cu crengile slab înclinate sub povara zăpezii, ca niște aripi grele, într-un zbor înalt. Cîte unul, singuratec, se înălța pe o stîncă, ieșit din rînduri, dar trunchiul robust avea, în haina lui albă, o neașteptată delicateță de tulpină. Sub zăpadă, pădurea era fără sălbăticie. Totul părea fastuos, puțin decorativ, ca într-un imens parc pavoazat.

Nora se întoarce spre Paul, care se opriase la o cotitură de drum, privind lung în jurul lui.

— E frumos ?

— E prea frumos. Puțin prea frumos. Parcă a fost făcut într-adins, pregătit dinainte ; brazii sînt prea mulți, zăpada prea mare... Și tăcerea, tăcerea asta colosală...

Ascultară amîndoi, încercînd să prindă de departe, de cît de departe, un sunet, un trosnet, un pas... dar nimic nu trecea prin vasta încremenire.

— Nu-mi vine să cred că e adevărat. Parcă am fi într-o fotografie, într-un afiş. Parcă am fi în vitrina de ieri, cu zăpadă artificială...

Nora îşi aduse aminte de schiorul bine echipat, care zîmbea aseară trecătorilor, din vitrină. Cu costumul lui nou, cu eșarfa albăstră la gît, cu schiurile pe umeri, Paul începea într-adevăr să semene cu un afiş de schi. „Și nu-i lipsește nici zîmbetul.“

Trecuse de amiază, și cabana nu se vedea. „Ar fi trebuit să fim de mult acolo“, gîndea Nora. Își simțea bocancii grei în picioare și avea impresia că întreaga lor greutate apasă pe glezne. Deșteptat dintr-o durere uitată, genunchiul stîng începea să doară.

— Crezi că sîntem pe drumul bun ? întrebă Paul.

— Toate drumurile sînt bune aici, răspunse ea vag.

Nu era îngrijorată, dar îşi dădea seama că se abătuseră din drum. Știa bine că nu se poate rătăci pe muntele acela cu drumuri simple și îşi spunea că, pe oriunde ar merge, vor ajunge totuși la cabană. „Totul e să urcăm, să urcăm mereu.“ Nu mai întîlniseră de cîrăva vreme nici un semn. Micile drapele albe-roșii se făcuseră tot mai rare, și acum pieriseră de tot.

— Poate le-a acoperit zăpada.

— Da, poate...

Lumina scăzuse. Zăpada era acum fără strălucire, mai mult cenușie decât albă.

— E totuși prea devreme ca să însereze, spuse Nora.

Era o lumină grea, care se depunea pe lucruri, ca o pojghiță de metal. Brazii se stingeau într-o umbră plumburie, care cădea fără plutire.

— Auzi ?

Paul o oprișe din mers, punându-i o mână pe umăr. De undeva, de sus, venea un foșnet metalic, un freamăt de arme, o fîlfîire grăbită de aripi metalice. Păsări mari nevăzute sau păduri urnite din loc coborau lovindu-și aripile, crengile.

— S-ar putea să fie o avalanșă ?

— Exclus, zise Nora.

Era palidă și asculta cu încordare. Simțea mîna lui Paul pe umărul ei drept. „Numai de n-ar lua-o.“

Lumina căzu cu încă o treaptă. Era aproape întuneric, și totuși lucrurile se vedeau cu o absurdă precizie. Brazi de piatră încremeneau în jur, ca într-o grotă. Un moment, totul păru oprit în loc, desprins din timp, trecut în altă lume...

— În altă planetă, șopti Paul.

O strînse pe Nora lîngă el.

— Ți-e frică, Nora ?

— Nu. Cred că nu. Mi-e frig. Și aș vrea să ajungem.

Vocea lui era joasă, gravă, intensă. O simțea caldă pe obraz.

— Unde să ajungem ? Nu vrei să rămînem aici ? Să nu mai plecăm niciodată, să nu mai ajungem niciodată ? Să ne oprim... Să ne oprim...

Nora întoarse înfiorată capul spre el. Era ceva şuierat, surd și totuși cald în glasul lui. „Omul ăsta vrea să moară“, avu timpul să-și spună, și pe urmă o cuprinse o bruscă liniște, ca și cum într-o singură clipă ar fi simțit, pînă în adîncime, gîndul lui întreg. Se strînse lîngă el și închise ochii, cu o senzație de înec.

Undeva deasupra, în văzduh, valuri imense se loveau, și zgomotul lor străbătea pînă jos, ca într-un fund de mare. Aburi reci, umezi, cețoși, treceau vîjîind printre brazi și, sub bătaia lor, ramurile nemișcate sunau cu un zăngănit de arme.

— Coboară norii de sus dinspre vîrf, șopti Nora. Simțea pe buze, pe pleoape, zăpada, care trecea ca un fum.

Paul o zgudui de umeri, și ea deschise cu greu ochii. Fără nici un cuvînt, el îi arăta cu mîna, la o depărtare de cîțiva pași, un lucru pe care ea abia îl deslușea, ca prin somn : pe o scoarță de brad, dreptunghiul alb-roșu-alb.

Cabana S.K.V. fumega încă printre brazi, ca pe urma unui incendiu abia stins. Norii curgeau ca o lavă ușoară, jos spre Poiana. Aburi răzleți rămăseseră în urmă agățați de stînci, de copaci... Nora și Paul ieșeau din nori, ca dintr-o altă iarnă. Dinspre cabană, se auzeau voci, un clopot de cai, un zgomot de ferăstrău. Cineva strigă de la o fereastră : Gertrude ! Gertrude !

Nora se gîndi la ceaiul cald care o aștepta sus și căută în rucsac, cu gîndul, sticla cu rom franțuzesc, cumpărată înainte de plecare. Era o aromă grea, amețitoare. „Am să dorm... am să dorm...”

— Bucuroși de oaspeți ?

— Bucuroși, numai că n-avem unde.

Nora se uită lung, fără nici o vorbă, spre omul care le vorbise. Era un sas roșcat, cu o barbă mică, ascuțită, puțin drăcească, și cu o privire rece, fără dușmănie, dar și fără bunătate. Părea aspru, poate și din cauza accentului cu care vorbea, corect românește, apăsînd însă scurt pe prima silabă.

— Sînt toate camerele ocupate. Nu e nici un pat liber. Încercați dumneavoastră sus, la Turing. Acolo poate găsiți.

Avea doi ochi mici, verzi, ca două alice de sticlă, sub sprîncenele stufoase, albite. Nora îl privea cu atenție, spunîndu-și : „Ce ochi de viezure !” Se gîndi la viezurele împăiat pe care-l găsisese într-o zi pe catedră, uitat acolo din ora de științe naturale. Ar fi vrut să-i spună omului din prag : „Noi ne cunoaștem, ne-am mai văzut”, dar simți dintr-o dată pe umeri întreaga apăsare a rucsacului, ca o durere trezită din somn. Hainele erau grele, ude. Bocancii îi simțea de fier.

— Eu mai departe nu merg. Să intrăm... să ne odihnim...

Era o sufragerie mare, cu mese de lemn, cu ferestre multe, cu o imensă sobă de zid, în jurul căreia săsoaice fără vîrstă, înalte, blonde, poate tinere, croșetau. La o masă se juca șah, la alta — cărți. Dintr-o odaie

alăturată se auzea un joc de ping-pong. De sus, de la etaj, cineva striga în răstimpuri același nume care nu răspundea : Gertrude, Gertrude. Lîngă fereastră, cîțiva băieți tineri își ungeau schiurile cu ceară, ca pe niște arme. Afară, pe săli, se auzeau bocanci grei suind sau coborînd o scară. Ușa se deschidea din cînd în cînd, și la apariția noului-venit hohote de rîs și strigăte familiare (Hans ! Willy ! Otto !) îl întîmpinau.

Intrarea Norei și a lui Paul fu primită cu un moment de tăcere, după care larma din sufragerie continuă netulburată și fără să țină seama de ei. Pe perete, o pendulă mică de lemn arăta ora cinci.

Nora se gîndi un moment, ca să-și amintească : ce fel de cinci ? sîntem dimineața ? sîntem seara ?

Nu-i venea să creadă că rătăciseră atîtea ore în pădurea cu nori.

Cineva le aduse căni mari, albe, cu ceai.

— Știi, Paul, ar trebui să ne grăbim. Să nu ne apuce noaptea pe drum.

Îi arată o hartă bătută în perete : drumul de la Poiana pînă sus era desenat cu o linie groasă albastră, șerpuită ca un fluviu.

— Vezi ? sîntem la 1.510. Cabana Turingului este la 1.700. Ce a fost greu a trecut.

Paul se uită fără curiozitate la acea hartă, pe care n-o înțelegea prea bine.

— Mie mi-e totuna. Merg unde vrei, merg cît vrei...

Nora îl privi pe furiș, peste ceașca de ceai. Avea pe frunte ușoare riduri, pe care zăpada le săpase mai adînc. Mănușile de schi, puse pe masă, păreau două

mari labe de urs. Era în ochii lui ceva liniștit, împăcat, ca într-un vis. I se păru că-l aude din nou șoptind : „Să nu mai plecăm niciodată... să nu mai ajungem niciodată...”

Se întunecase de-a binelea cînd ajunseră la cabana Turing-Clubului. Ultima parte a drumului o făcuseră cu lămpile de buzunar aprinse, orientîndu-se mai mult după strigătele ce se auzeau dinspre vîrfurile muntelui decît după semnele de pe copaci, care nu se mai vedeau de loc în întuneric.

Locuri libere nu erau decît în dormitorul comun.

— Dacă stați mai mult, după sărbători poate să vă dăm o cameră cu două paturi, le spuse omul care-i conducea. Mergeau după el, resemnați, în tăcere.

„Dormitorul” era o lungă magazie de bîrne. În mijlocul încăperii ardea o lampă cu carbid.

— Foc nu se face ? întrebă Nora cu indiferență.

— Aicea nu. Dacă vreți să vă încălziți, veniți sus, în sala mare. Tot acolo se servește masa. O să auziți clopotul, cînd sună.

Paturile erau aliniate pe două rînduri, ca într-un dormitor de cazarmă. Pături aspre, reci acopereau un așternut de pînză zgrunțuroasă, cenușie.

Nora își scoase sacul din spinare și îl puse jos, lîngă patul ei.

— Patul numărul 16, spuse ea, citind o cifră vopsită pe perete. La 15 se culcase Paul, îmbrăcat, cu rucsacul la căpătîi în loc de pernă.

— Vrei să te speli ?

— Nu.

— Vrei să mănânci ?

— Nu.

— Ești supărat ?

— Sînt fericit.

„E nedrept, își spuse în gînd. Poate vrea să mă vadă plîngînd. Poate vrea să se răzbune.“

Ca și cum i-ar fi ghicit gîndul, el o apucă de mînă și o trase spre el.

— Nu glumesc, Nora. Sînt într-adevăr fericit. Totdeauna am așteptat patul ăsta, oboseala asta, noaptea asta. Aș vrea să fie o noapte lungă. Promite-mi că va fi o noapte foarte lungă.

Vorbea încet, rar, cu ochii deschiși. Nora îl mîngîie pe frunte.

— Paul, cred că ai febră.

Se duse spre patul ei să caute în rucsac tubul cu aspirine, dar pe urmă se răzgîndi. „Mai bine-l las să doarmă. E obosit.“

Era în tot dormitorul un miros de bocanci uzi, de paie umede, de lemn putrezit, dar peste toate acestea — ca o voce groasă, acoperindu-le pe toate celelalte — un miros pătrunzător de carbid ars.

— Lampa asta nu se poate stinge ? întrebă fără să știe pe cine.

O voce din fund îi răspunse mormăind :

— Se stinge la ora 11.

„Ora 11, ora 11.“ Nora repetă cuvintele în gînd și nu le găsi nici un înțeles. I se părea că noaptea aceea nu avea ore și că niciodată acele ochiuri de geam înghețat nu se vor lumina de zi.

Cineva trecu pe lângă ei și plimbă peste paturile lor o lampă cu baterie, pe care o stinse imediat.

— Lume nouă, lume nouă.

Din când în când, se deschidea ușa de la intrare și o altă umbră intra sau ieșea. „Umbre, numai umbre“, spuse Nora. Nu reușea să distingă nici o figură. Până și vocile aveau ceva nedistinct, monoton, parcă ar fi fost o singură voce, vorbind de la depărtări diferite.

„Poate am dormit“, se gândi ea. În orice caz, câțva timp nu mai simțise mirosul de carbid, și acum îl simte din nou. Lampa se clatină încet, cu o mișcare slabă de pendulă. Încă nu e ora 11, de vreme ce e tot aprinsă. Vocile de adineauri au tăcut. „S-or fi dus la masă sau or fi adormit.“

Se înăbușea. Simțea carbidul ca un praf acru, pînă în fundul gîtlejului. Totul mirosea a carbid : pătura, perna, hainele. Își pusese batista pe gură, ca un tampon, dar mirosul trecea prin pînză, ca un fum umed, acru.

Se ridică de la locul ei, amețită, și merse clătinîndu-se printre paturi. Își auzea bocancii tropăind pe podea și își spunea : „Ar trebui să nu fac atîta zgomot“, dar fiecare pas era o cădere, pe care nu o putea opri. Lîngă ușă, își căută mai mult bîjbîind schiurile și bastoanele.

Afară rămase cîteva clipe în prag, fără nici un gînd. Simțea pe frunte, pe tîmple, aerul de noapte ca o zăpadă ușoară.

Își puse schiurile și porni încet, neștiind bine încotro. Din cabana mare se auzeau voci, zgomot de pa-

hare, rîsete. Trecu pe sub ferestrele luminate, și pe urină întoarse spre dreapta, printre brazi. Cîinele cabanei se feri din calea ei, mîrîind, gata să latre. Îl mîngîie în trecere pe blana lui ciobănească, pe urechile lui mari.

Toate se depărtau ca printr-o pînză de somn — voci și lumini.

Schiurile alunecau greu, cu un foșnet de frunze uscate. Nora simțea rezistența zăpezii în genunchi, ca o frînă. Nu-și dădea seama de cît timp mergea. Pe tîmpla dreaptă avea o zgîrietură, care sîngera. „M-am lovit, probabil. Dar cînd? Dar unde?“

Lampa cu baterie era aprinsă și aplicată, în stînga, pe buzunarul de sus al tunicii, ca un far. „Pe inimă“, gîndi Nora. Nu ținea minte nici cînd a aprins-o, nici cînd a fixat-o de nasturele buzunarului. Îi urmărea pata albă de lumină pe zăpadă, pe copaci. I se părea că e o mică vietate, care aleargă înaintea ei și o cheamă. Avea sărituri de veveriță. „O veveriță albă.“

La cotituri, muchia schiului zgîria zăpada înghețată, ca un vîrf de briceag. Era un zgomot ascuțit, ca un țipăt scurt. „Ar trebui să mă opresc. Ar trebui să știu unde merg.“ Nu știa unde merge; știa numai că nu vrea să se întoarcă. În urma ei simțea încă acea oribilă lampă de carbid legănîndu-se și așteptînd o „oră 11“, care nu va veni niciodată.

Se opri și încercă să-și adune gîndurile. Trebuia să fie pe versantul celălalt al muntelui un drum care să

coboare spre Timiș. „La ora asta, Nora? Ești nebună?”

Își amintea, parcă, să fi văzut undeva pe o hartă sau pe o tablă indicatoare un drum marcat cu romburi galbene și albastre... Întoarse lanterna spre bradul lîngă care se afla și îl luminea de jos în sus. Nici un semn, nici unul... „Poate că dorm, își zise Nora. Poate că semnul ăsta pe care-l caut, îl caut în vis.” Simțea totuși, sub degetele ei înghețate, scoarța aspră a copacului. Avea impresia că e la marginea unui vis, din care se zbătea să iasă.

Pe urmă se pomeni din nou alunecînd pe schiuri — și nu-și dădea seama dacă alunecarea aceasta o întoarce în somn, sau o readuce la trezie. Pata albă de lumină alerga înaintea ei mai repede decît înainte, mereu mai repede. Schiurile pierduseră brusc din greutate și pluteau fără zgomot, fără obstacol. „Ar trebui să frînez”, gîndea ea, dar genunchii n-o ascultau. Era pe o pantă deschisă care cobora spre cîteva umbre de brazi, abia deslușite în întuneric. „Dacă nu opresc, sînt pierdută”, își spunea Nora, dar i se părea că e vocea unei alte Nore, rămasă în afară de vis și privind de acolo, ca prin fereastră, lucruri pe care nu le înțelegea. Încercă să se smucească spre dreapta cu o mișcare de răsucire, care rămase însă fără răspuns: umerii, genunchii erau ca niște clape fără sunet. Schiurile, cu boturile apropiate, alergau după pata albă de lumină, într-o viteză care le ridica ușor deasupra zăpezii. Nora închise ochii și se aruncă înainte cu brațele deschise, cu capul în zăpadă. Avea impresia că în ultimul mo-

ment cineva o împinsese din spate. Se rostogoli de câteva ori la vale, cu schiurile împiedicate unul de altul. Zăpada o zgîria pe frunte, pe mâini. Un gust cald de sînge îi umezea buzele.

Acum avea într-adevăr impresia că se trezește din somn. Din somn sau din leșin. Se văzu trîntită pe stradă, lîngă trotuar, în mijlocul unui grup de trecători curioși. Auzea vocile lor și simțea o privire de bărbat fixată asupra ei, privire pe care o cunoștea. Așadar totul, totul fusese un vis... Așadar ne reîntoarcem la acest accident de tramvai, care nu se mai termină... Așadar încă n-am reușit să mă ridic de aici și să plec...

Se-ridică în coate și privi atentă în jur. Imaginile care un moment se amestecaseră confuze, ca un vis într-alt vis, se topeau în întuneric. Nu se auzea de nicăieri nici un glas, nici un foșnet. Nora căută lanterna pierdută în cădere, dar nu o găsi.

„Dacă aș avea o lumină, m-aș întoarce la cabană.”

Îi era cu neputință să-și dea seama unde se află. Era o poiană deschisă larg, ca o potcoavă. „Eu am venit de sus”, își spuse, încercînd să-și amintească drumul. Ar fi trebuit să se tîrască pînă la marginea de sus a poienii, din brad în brad, și de acolo să strige. Poate că nu era prea departe, poate o vor auzi... Mai ales își dădea seama că nu trebuie să rămînă pe loc. Un fel de toropeală dulce o trăgea spre zăpadă, spre somn, și știa că somnul acesta înșeală.

Amîndouă schiurile îi rămăseseră fixate de bocanci, dar bastoanele le pierduse în cădere. Se ridică agățîn-

du-se cu mâinile de un brad. Abia atunci băgă de seamă că era exact la liziera pădurii. O secundă mai târziu, ar fi fost prea târziu. Și totuși, și totuși, poate că ar fi fost o moarte bună, cu tâmpla strivită de un copac. Mai bună decît această noapte fără sfîrșit care se deschidea înaintea ei și pentru care nu mai avea destule puteri ca s-o străbată.

„Să ținem ochii deschiși, Nora, și să mergem. Cît vom putea. Pînă unde vom putea.“

Nu-și simțea decît rana de la tâmplă, sîngerînd. Era singura senzație care mai stăruia în somnul greu cu care se lupta : „Și totuși merg, știu bine că merg, îmi dau seama că merg“. Se lovea uneori cu genunchii, cu mâinile de copaci, dar erau lovituri care nu dureau, care nu lăsau urme. Nu-și mai simțea schiurile în picioare. „Poate că le-am scos“, dar nu ținea minte cînd.

I se păru că aude de undeva un lătrat de cîine. Avu puterea să zîmbească. „Nu te amăgi, Nora. Nu crede, Nora.“

Erau totuși lumini printre brazi. „Să fi ajuns la cabană ?“ Nu o recunoștea. Era o casă mică, numai cu două ferestre luminate. Un cîine ciobănesc, mare cît un urs, lătra spre ea, din prag.

„De ce nu sare la mine ? Toate astea nu pot fi adevărate. Ar trebui să sară la mine.“

Cineva ieșise afară din casă, bătu cîinele pe ceafă și luîndu-l de urechi, potolit, veni spre Nora. Ținea

în mâini un felinar, pe care îl ridică spre fruntea ei, și o privi cîtăva vreme. Era o lumină care o orbea. Pe urmă, coborî felinarul și se întoarse în casă fără nici un cuvînt, fără nici o întrebare.

„Toate astea nu pot fi adevărate“, spunea Nora. Era mereu același vis absurd, care nu se mai termina.

Se auzeau voci dinăuntru și pe urmă o tăcere mai mare.

Ușa se deschise din nou și, din prag, omul cu felinarul îi făcu semn să intre.

IX

Nora rămase câteva clipe în prag, ezitînd să intre. Era lumină, era cald. Își duse mîna la gît, ca să-și ia fularul de lînă, și nu-l găsi. „L-am pierdut, probabil, pe drum.“

Lîngă fereastră era o masă și o lampă cu glob alb. Cineva ședea acolo într-un fotoliu și o privea, iar în picioare, puțin în umbră, era omul cu felinarul. „Ar trebui să-l stingă“, gîndi Nora, uitîndu-se spre acea lumină, care încă ardea. Pe masă era un cuțit, o carte cu scoarțe galbene și un ceas care arăta o oră imposibilă : 9 și 10. Se uită cu atenție la fiecare obiect în parte.

→ Ceasul ăsta stă, spuse ea și îl arătă cu degetul, fără să știe cui.

Pe urmă se prăbuși, dîndu-și seama că se prăbușește și mai avînd timpul să-și spună : „Ar trebui să nu cad,

ar trebui să nu plîng“. Plîngea în hohote, cu capul în mîini, cu lacrimi fierbinți, pe care le simțea arzînd pe obraji înghețați, pe degetele întepenite.

Auzea pași apropiindu-se, voci care se opreau deasupra ei. Cineva o mîngîia pe părul plin de zăpadă.

Un glas tînr șoptea cuvinte puțin cîntate, ca într-un vers :

„Wanderer tritt still herein ;
Schmerz, versteinerte die Schwelle.“

Se opri un moment din plîns, ca să audă mai bine și să înțeleagă, dar lacrimile, o clipă ținute în loc, izbucniră iar, ca într-o nouă cădere.

Două brațe puternice o ridicau de jos, cineva trăgea un fotoliu spre cămin.

Ca prin ceață, întrezărea în gura căminului butuci mari de jar arzînd fără zgomot. Mîini atente, sigure îi scoteau tunică udă de zăpadă și îi puneau pe umeri o haină groasă de catifea — poate o haină de vînătoare — care mirosea slab a foi de tutun.

Nora deschise ochii. Avea la picioarele ei un băiat tînr, care o privea probabil de mai multă vreme, în tăcere.

— *Sie haben wahrscheinlich den Weg verloren. Wohin gingen Sie denn ? Von wo kommen Sie denn* ²¹

Nora nu răspunse nimic. Băiatul avea ochi albaștri-deschiși, o frunte înaltă, tristă, luminată de văpaia focului din cămin și un zîmbet puțin ironic. „E un

¹ Probabil că ați rătăcit drumul. Încotro mergeți ? De unde veniți ? (germ.).

copil“, gîndi ea și întoarse capul să găsească pe altcineva în acea casă străină, pe cineva căruia să-i poată cere iertare pentru cele întîmplate. Dar nu mai era nimeni, nici măcar omul cu felinarul.

— Nu trebuie să vă fie frică. Sînteți aici la adăpost. Aveți nevoie de odihnă. Dacă vreți, puteți dormi.

Vorbea de astă dată românește, cu accent săsesc, dar fără apăsare, cu un fel de întîrziere, care desfăcea silabele una cîte una.

Se ridicase în picioare. Acum, cînd nu mai era în bătaia flăcărilor, fruntea îi era palidă, dar ochii — mereu vioi, în albastrul lor copilăros.

Nora își aminti că văzuse din prag un ceas, dar nu mai ținea minte unde și îl căută cu privirea.

— Cît să fie oare ceasul ?

— Nouă jumătate.

Ea repetă cuvintele, fără să le înțeleagă. „Nouă jumătate“... Ce fel de nouă jumătate?... Avea în privire o neliniște care aștepta răspuns, care cerea ajutor.

El se înclină din nou spre ea și o privi drept în ochi, vorbindu-i rar și scuturînd-o ușor de umeri, ca și cum ar fi vrut s-o trezească din somn.

— E nouă jumătate seara. Mă auzi ? Este joi, 20 decembrie 1934, e seară și e ora nouă jumătate.

Nora își duse mîinile la tîmple, ca să-și adune gîndurile.

— E de necrezut. Aveam impresia că am rătăcit ore întregi. Mi se părea că trebuie să fie foarte tîrziu, că noaptea e pe sfîrșite...

Se opri cu un gest de amețală, de nedumerire... Băiatul din fața ei o asculta mereu. Nora continuă cu oarecare greutate, cu o voce pe care nu și-o recunoștea.

— Veneam de la cabana Turingului. E lume multă acolo. Ieșisem să mă plimb, să respir, să fiu singură... Când am vrut să mă întorc, n-am mai găsit drumul. Mi-au alunecat schiurile, am căzut. Aveam cu mine o lanternă, care s-a spart sau, poate, s-a pierdut... Pe urmă nu știu ce a mai fost. Am mers, am mers...

Rămase cîtva timp tăcută, și pe urmă întrebă cu oarecare neliniște :

— E departe ?

— Ce ?

— Cabana Turingului.

— Cîteva sute de metri.

— Ar putea cineva să mă însoțească pînă acolo, sau să-mi arate drumul ?

— Se înțelege că da, dar nu credeți că e mai bine să rămîneți aici ? Cel puțin pînă mîine dimineață ?

Nora citi în privirea lui anumită îngrijorare, puțină compasiune, deși un zîmbet ușor de ironie persista încă. „În ce hal trebuie să fiu, Doamne !“

— Nu vreau să vă sperii dar cred că aveți nevoie de odihnă. Este sus o cameră liberă. Am spus să se facă foc.

Nora își trecu încet mîna dreaptă pe frunte, pe obraji.

— Aveți o oglindă ?

— Am spus că nu vreau să vă sperii și v-am spe-

riat. Nu e nimic grav. O zgîrietură pe tîmpla dreaptă și alta aici, pe frunte. A curs puțin sînge. Să căutăm vată și alcool.

— Am eu în rucsacul meu. Dar e sus la Turing.

— Trimitem pe cineva să-l aducă.

Nora rămase un moment la îndoială, gata să primească, dar pe urmă refuză.

— Nu, nu pot să rămîn.

— De ce ?

— Pentru că nu sînt singură. Am plecat fără să spun că plec. Trebuie să mă întorc. Poate a băgat de seamă că lipsesc, poate mă caută...

— Soțul dumneavoastră ?

Nora se uită la el, surprinsă de acel cuvînt, pe care nu-l gîndise niciodată și care acum îi făcea imposibil orice răspuns. „Pot eu să-i spun copilului ăstuia, pot eu să-i spun...”

El nu o lăasă să-și termine gîndurile.

— Vă cer iertare pentru întrebarea mea stupidă. Dar oricine ar fi, să vie aici.

Avea o neașteptată siguranță de gest. Trecuse peste acel moment penibil cu o discreție de om bătrîn. Numai o ușoară roșeață pe fruntea pînă atunci palidă îl trăda pe adolescent. „În ce clasă o fi ?” se întrebă Nora. Purta un pulover roșu cu mâneci lungi, și la gît o eșarfă de lînă, tot roșie, dar de un roșu-îchis, aproape negru. Părul blond, tăiat pe tîmple scurt, nemțește, îi cădea în față pe frunte. „Trebuie să-i stea bine în uniforma lui de liceu.”

Pe o uşă laterală intră în momentul acela omul cu felinarul. Nora îl recunoscă după statura lui înaltă de uriaş. Aducea pe braţe câţiva butuci pentru foc. Era îmbrăcat cu un surtuc vânătoresc, închis pînă sus, ca o haină neagră de pastor. În picioare avea cizme înalte, iar pe umeri o curioasă pelerină de stofă cenuşie, largă, cu o glugă lăsată pe spate.

Băiatul blond îi vorbea într-o limbă pe care Nora n-o înţelegea. Vocalele erau greoaie şi surde. Poate olandeză, poate un dialect flamand... El rîse de aceste presupuneri.

— *O! nein! Es ist nur sächsisch. Wir beide sprechen immer sächsisch.*¹

Dar omul cu felinarul înţelegea româneşte, ba şi vorbea cu oarecare greutate, destul de limpede însă. Nora îi explică unde va găsi rucsacul ei şi ce trebuie să spună domnului care doarme la Turing-Club, în dormitorul comun, pe patul numărul 15.

„Ar trebui să-i scriu cîteva cuvinte, se gîndea ea. Poate că nu va voi să vină.“

Dar omul cu pelerina cenuşie îşi ridicase gluga şi plecase. Se auzeau încă cizmele lui afară.

— Mă numesc Gunther Grodeck, spuse băiatul cel blond cînd rămaseră singuri. Am 21 de ani. Sau, ca să spun drept, nu-i am încă.

¹ O! nu! Este numai săseşte. Noi amîndoi vorbim totdeauna săseşte (germ.).

Tăcu un moment, cu o neașteptată întunecare, și șopti :

— Din nefericire, încă nu. Pe urmă se scutură din această tristețe și adăugă scurt, cu îndârjire, ca și cum ar fi amenințat pe cineva : Dar îi voi avea !

Nora zîmbi.

— Cînd ?

— În martie. La sfîrșitul lui martie.

— Să avem deci răbdare. De ce să ne grăbim ? E urgent ?

O paloare străvezie trecea peste figura lui, fără să-i acopere însă ochii, rămași clari.

— Trebuie să vă fie foame, spuse el cu vădita voință de a schimba vorba. Vă rog să mă iertați că nu v-am întrebat pînă acum. Mă duc să văd ce se poate găsi.

Ar fi vrut să-l oprească („Nu, nu mi-e foame, mi-a fost, mi-a trecut...”), dar el ieșise din cameră, lăsînd-o singură.

Era o odaie mare, cu pereții luminoși, albi și cu grinzi negre, fumurii. Pe un perete era o scoartă joasă și două carabine vechi. Fotoliile și un divan erau făcute dintr-o cretonă înflorată, de culori deschise, și tot din aceeași cretonă erau și perdelele la ferestre. Căminul era țărănesc, cu vatra deschisă larg, parcă ar fi fost o ușă de intrare spre altă încăpere. Întreaga odaie semăna în același timp cu o cabană de vînătoare și cu un hol.

Pe o etajeră erau cîteva cărți nemțești și un portret de femeie desenat în creion. Desenul era fin, estompat, parcă puțin șters de vreme.

Gunther, revenind în cameră, o găsi pe Nora în fața aceluia portret.

— E mama, zise el.

— Locuiește aici ?

Băiatul tăcu o clipă. Pe urmă, ca întors din depărtate gînduri, spuse :

— Aici locuiesc numai eu cu Hagen.

— Hagen ? întrebă Nora, neștiind despre cine e vorba.

— Hagen e omul care v-a deschis. Omul cu pelevina neagră. Trebuie să-l cunoașteți din nume. Nu vă amintiți ? Din *Nibelungi* ? Din *Götterdämmerung*¹ ? Întunecatul Hagen !

— E numele lui ?

— E numele pe care i l-am dat eu. Cred că i se potrivește. Vă rog să nu-i spuneți altfel. Aici pe munte, toată lumea știe că-l cheamă așa.

— Aici pe munte... repetă Nora gînditoare. La drept vorbind, nici nu știu bine unde mă aflu. Știam că există pe tot muntele numai două cabane. Despre casa asta nu mi-a vorbit nimeni.

— Pentru că n-o știe aproape nimeni. Am clădit-o astă-toamnă. Cînd a căzut prima zăpadă, în noiembrie, nici nu eram gata. Nici acum nu sîntem cu totul gata. Seara, pe întuneric, nu se prea bagă de

¹ *Amurgul zeilor*, operă a lui Richard Wagner (1813—1883).

seamnă, dar mâine dimineată o să vedeți că lipsesc multe lucruri. Poate o vom termina la primăvară, dacă va mai fi nevoie de ea. Da, poate...

Din nou era în expresia lui ceva îndârjit, ca o amenințare adresată cuiva nevăzut. Pe urmă zîmbetul lui ironic aduse puțină pace pe acea figură de copil îngîndurat.

— Trebuie să știți că aici nu intră nimeni. Vreau să spun că nu primim pe nimeni. Faffner nu ne-ar lăsa.

— Faffner ?

— Faffner e cîinele meu. L-ați văzut poate adineauri afară. E un cîine mare, ciobănesc. Mă întreb de ce nu v-a atacat.

— Vă pare rău ?

— Nu. Am încredere în el. În familia noastră, în familia Grodeck, Faffner și cu mine avem aceleași antipatii. Faffner urăște oamenii pe care îi urăsc.

Avea, sub paloarea lui de copil, minii scurte, intense, care nu durau decît o secundă și se stingeau apoi într-o mare tristețe.

— Trec zile întregi, zise Gunther, în care nu auzim nici o voce străină, nu vedem nici un om străin.

— Totuși, ziceai că nu sînteți departe de cabana Turingului.

— Nu departe, dar bine ascunși. Cunoașteți Dreimäderlwiese ?

— Poiana Trei Fetițe ?

— Dacă vrei... Eu îți spun pe numele ei sășesc. Așa m-am obișnuit. Ei bine, cabana mea e ceva mai sus, spre nord, nord-vest.

— Nu se poate ! exclamă Nora.

— De ce nu se poate ?

— Pentru că nu mai înțeleg nimic... Mă credeam cu totul în cealaltă parte a muntelui, pe celălalt versant. Când am plecat, știu bine că am luat-o spre vîrf, cu gîndul să caut drumul care coboară la Ti-miș. Nu înțeleg cum am ajuns aici.

— Rătăcind.

Nora repetă cuvîntul după el.

— Da... Rătăcind...

Gunther luă un creion și un bloc de hîrtie și se apropie de Nora.

— Mi se pare că tot nu sînteți lămurită. Iată ! Să zicem că aici e cabana S.K.V., aici cabana T.C.R., aici Dreimäderlwiese...

Creionul lui trăgea linii subțiri pe hîrtie. Nora urmărea cu atenție mica hartă improvizată.

— Ei bine, dacă unim cu cîte o linie dreaptă cele trei puncte avem un triunghi, și cam în mijlocul acestui triunghi, iată, aici, este cabana noastră.

Afară, sub fereastră, cîinele mîrîia.

— Se întoarce Hagen, zise Gunther.

— Singur ? întrebă Nora cu o teamă pe care nu o putea ascunde.

— Nu. Dacă ar fi singur, Faffner nu s-ar fi trezit din somn. Mai este cineva.

Ascultară amîndoi în tăcere pași care se apropiau. Gunther era rezemat de cămin, cu brațele deschise. Se uita spre ușă și spuse, cu un glas șoptit, pe care Nora își aminti a-l mai fi auzit în acea seară :

„Mancher auf der Wanderschaft

Kommt ans Tour auf dunklen Pfaden...”¹

Auf dunklen Pfaden... Pe întunecate cărări...

„Într-adevăr, gîndea Nora privindu-l pe Paul, care intrase ; într-adevăr, nimeni nu vine dintr-o mai adîncă noapte, pe mai întunecate cărări decît omul ăsta.”

Merse spre el, ca să-l întîmpine.

— Dacă ai ști cîte s-au întîmplat !

I se părea că nu l-a văzut de mult, că-l regăsește după o lungă despărțire și ar fi vrut să poată face pentru el ceva — un gest de tandrețe, unul de recunoaștere, un semn de înțelegere — dar tăcerea lui o descuraja.

Îl luă de braț, ca să-l prezinte lui Gunther ; băia-tul însă ieșise fără să spună vreun cuvînt și îi lăsase singuri.

— Vino aici, lîngă foc, Paul.

Îl sili să șadă în fotoliu.

— Ce obosit ești ! Trebuie să mă urăști. Te port de atîtea ceasuri prin pădure, prin zăpadă. De cîte ore umblăm ? Mi se pare că sînt zile și nopți de cînd am plecat. Spune, mă urăști, nu-i așa ?

¹ „Mulți, în drumeție-ajung

Poarta, pe întunecate cărări...” (germ.)

· El rămăsese cu ochii ațintiți asupra flăcărilor din cămin.

— Nu, Nora. Aș vrea să țină mereu. Aș vrea să nu mă întorc niciodată. Întinse mîna dreaptă spre flacăra din cămin, ca și cum ar fi vrut s-o prindă între degetele lui deschise. Mă tem de un singur lucru : că nu e adevărat... că n-am plecat... că totul se petrece în vis... pădurea, muntele, noaptea... că totul nu e decît un vis, din care s-ar putea să mă trezesc.

Vorbea în șoapte, ca și cum s-ar fi temut ca propriile lui cuvinte să nu tulbure acest vis.

— Uită-te la flacăra asta care arde... Seamănă ea cu o flacăra adevărată ? Unde ai mai văzut, decît în vis, o flacăra așa de albastră, așa de ușoară... Uite, trec cu degetele prin ea, și nu arde.

Nora, cu o mișcare vie, îl prinse de mîină și îl opri la timp.

— Paul, tu ai febră. Nu știi ce vorbești. Trebuie să te culci, să dormi.

El părea că nici n-o aude și continua să vorbească cu același glas înăbușit.

— Cînd a venit omul acela cu pelerină neagră și m-a bătut pe umăr și mi-a spus să viu cu el, nu l-am întrebat nimic, dar încă o dată mi s-a părut că totul se întîmplă în vis.

Își ridică ochii spre ea.

— Și tu, Nora, nu ești și tu cu mine, în același vis ? De unde e rana asta la tîmplă ? De unde sîngele ăsta pe frunte ? Ești sigură, spune, ești sigură că nu ne înșelăm ? Ești sigură că e adevărat ?

— Vrei să fie adevărat ? îl întrebă ea în șoapte.

— Vreau să dureze. Să nu se termine. Să nu mă întorc.

— Unde ?

El făcu un gest vag cu mîna, arătînd ceva dincolo de fereastră, dincolo de noapte...

Erau la masă toți trei, tăcuți. Se auzea numai pasul greu al lui Hagen, care le aducea pîine și vin. Un butuc de jar se prăbuși în cămin cu un zgomot surd. Întoarseră toți trei capetele într-acolo : flăcările, un moment înviorate, se linișteau ușoare pe o grămadă arzătoare de cărbuni și cenușă.

De afară, sub fereastră, se auzea o răsuflare grea, ca de urs.

— E Faffner, spuse Gunther. Nu poate să doarmă. Simte că se întîmplă ceva neobișnuit.

Era la masă între Nora și Paul. Se uita la unul și la celălalt cu o privire gravă, în care ochii lui albaștri își pierdeau zîmbetul.

— Mi-ar fi greu într-adevăr să vă spun cît de neobișnuită este venirea voastră aici... cît e de neobișnuită pentru noi trei, pentru Hagen, pentru Faffner, pentru mine...

Se ridică de la masă, se duse spre fereastră și rămase acolo cîtva timp, cu fruntea lipită de geam, uitîndu-se afară, în noapte.

Cu o voce schimbată, spuse ca pentru el, șoptind,
parcă ar fi fost un descîntec :

„Wanderer tritt still herein ;

Schmerz versteinerte die Schwelle.

Da erglänzt in reiner Helle

Auf dem Tische Brot und Wein.“¹

Se lăasă apoi o tăcere adîncă, după care Nora îl
întrebă, tot în șoapte :

— Ce este ?

— Un poem. A fost scris mai demult, de un austriac tînăr, mort în război.² Se cheamă *Ein Winterobend...* O seară de iarnă... Și întorcîndu-se spre ei, îi întrebă : Nu vi se pare că seamănă cu seara aceasta?

¹ „Călătorule, intră tăcut ;

Durerea-mpietri acest prag.

Aci, strălucind în lumina curată,

Stau pîinea și vinul pe masă“ (germ.).

² Georg Trakl (1887—1914), cunoscut poet expresionist.

X

Dimineața era înnorată, dar fără ceață. Ningeă liniștit. Zăpada ștersese în timpul nopții pași și urme din seara trecută.

Paul o găsi pe Nora afară, de vorbă cu Hagen. Faffner era culcat la picioarele lor. Când îl văzu pe el, se ridică încet, cu o lene majestuoasă de leu adormit. Hagen îi spuse un cuvânt într-o limbă neînțeleasă, și câinele se culcă la loc, cu botul pe labele dinainte.

— Ai dormit unsprezece ore, îi spuse Nora lui Paul.

— Numai atît ?

Avea într-adevăr impresia că dormise cîteva nopți într-una singură : un somn lung, cît o iarnă.

Nora îi făcu semn să vorbească încet.

— Doarme Gunther.

Și îi arată un mic turn cu fereastră, izolat parcă de restul cabanei, unde era camera băiatului.

Cabana era făcută din piatră și bîrne, cu obloane verzi și acoperișuri roșii, dar amîndouă culorile erau închise, un verde de brad întunecat și un roșu ars, stins. Numai perdelele de cretonă aduceau lumină la ferestre, ca niște glastre cu flori.

Schiurile erau pregătite de drum. Pe ale Norei le căutase Hagen în pădure, de cum se făcuse lumină, și le găsisese departe, într-un luminiș, cu boturile agățate de niște jnepeni. Bastoanele însă rămîneau pierdute. Hagen îi făcu Norei cu briceagul, din două crengi de brad, bastoane noi și se căznea să le fixeze în vîrf două cercuri mici de alun.

— Pîna mîine cred că vă puteți folosi de ele. Mîine mă duc eu la Brașov după tîrguieli și vă cumpăr altele.

În lumina de dimineață, Hagen era tot întunecat. Avea pe umeri aceeași pelerină de stofă cenușie, cu gluga lăsată pe spate.

„Seamănă cu un pădurar și cu un preot în același timp“, gîndea Nora, neîndrăznind să-l privească bine în ochi. Vorbea rar, apăsător, cu anumită împiedicare. Obrazul era palid, încadrat de o barbă neagră, aspră, rău pieptănată.

— E mai bine să vă puneți schiurile de aici, zise el. Cu piciorul nu se poate merge. Zăpada e prea mare.

Paul se simțea pe schiuri ca pe o punte îngustă, pe care mergi în vîrfurile picioarelor.

— Nu așa, Paul, îi strigă Nora. Calcă pe schiuri cu toată greutatea. Ai încredere în ele.

Veni lângă el și-l apucă cu mâinile de umeri, trăgându-l în jos.

— Lasă-te greu pe tocuri și pe toată talpa. Nu trebuie să te clatini.

Îi arată cum să facă primii pași pe zăpadă, făcînd ea însăși mișcărilor încet, descompuse.

— Sîntem pe teren plat aici. Prin urmare, e exclus să aluneci sau să cazi. Mergi liniștit și mai ales mergi ferm. Împingi întîi schiul drept înainte cu genunchiul îndoit și cu piciorul stîng bine întins. Așa ! Acum, trage schiul stîng pînă în dreptul celui alt... bun !... și împinge-l pe el înainte... Perfect.

— Asta e totul ?

— Deocamdată, spuse Nora rîzînd.

Paul era totuși încurcat.

— Cu bastoanele ce fac ?

— Te sprijini pe ele, dar nu prea mult. Mai mult te ajuți, cînd tragi piciorul dinapoi înainte. Fă cîțiva pași așa cum te-am învățat, și să vezi că mișcarea se potrivește de la sine. Hai să vedem.

Paul simți asupra lui ochii profesoarei. „Numai de n-aș greși“, își zise, uitîndu-se la vîrfurile schiului drept. Era ca un elev scos la lecție.

Porni încet, cu mare atenție. Zăpada era moale, afînată, și în primul moment el avu impresia că schiurile se scufundă, dar pe urmă le simți alunecînd fără zgomot, fără rezistență.

Nora venea în urma lui, controlîndu-i mișcărilor.

— Brațele prea depărtate. Ține-le mai aproape de corp, aproape lipite... Da, așa e bine, dar acum sînt prea țepele... Mergi mai liber, mergi mai simplu...

Hagen îi însoți cîtva timp, ca să le arate drumul. Pe urmă, după ce-i scoase într-o mică poiană, se opri.

— De aici, eu mă întorc. Uitați-vă bine pe unde mergeți, ca să știți cum să veniți înapoi. De obicei, Gunther mănîncă la ora unu. Dacă întîrziați, are să vă aștepte.

Rămase acolo, împreună cu Faffner, și îi privi un timp cum se depărtau.

— Știi ce mă sperie la omul ăsta ? îl întrebă Nora în șoapte pe Paul.

— Știu. Pelerina lui neagră.

— Nu. Ochii. Ochii lui albaștri.

Și pe urmă, după o nouă tăcere, surprinsă de o asemănare pe care abia în momentul acela o găsea, adăugă :

— Are parcă ochii lui Gunther. La fel de albaștri.

Întoarseră amîndoi capul. Hagen era nemișcat în același loc. Cu pelerina neagră pe umeri, părea, din depărtare, un trunchi de copac ars.

Terenul de schi din fața Turingului era plin de lume. Veniseră și sașii de la S.K.V., în grupuri gălăgioase. Pe panta mare ce cobora imediat de sub vîrfurile muntelui, se antrena o echipă de militari, pentru concursurile de la Predeal. Se vedeau de departe, ca niște stele negre, căzătoare, pe un cer de zăpadă.

Întregul teren era ondulat de imense talazuri albe, ridicate spre cer și oprite în loc, într-o mișcare încremenită de flux.

Nora și Paul se opriseră pe o creastă de val.

— Aici ai să cobori, Paul.

— Crezi ?

— Sînt sigură.

El se uită încurcat la panta ce se deschidea în fața lui. I se părea amețitor de dreaptă. „Am să cad“, își spusese în gînd. Ar fi vrut să ceară un răgaz, o amîinare. Nu era prea greu pentru început ? N-ar fi fost mai cuminte să înceapă cu lucruri mai simple ? Ridică privirea spre Nora, dar nu îndrăzni să-i spună nimic. Citea pe figura ei o neîndurare de profesor, care a pus întrebarea și acum așteaptă răspunsul.

— Uite aici, Paul. Te lași pe genunchi, ca pe două arcuri. Înțelegi ? Ca pe două arcuri.

Îl privea drept în ochi și rostea cuvintele aproape silabă cu silabă.

— Bastoanele le duci înapoi, cît mai înapoi. Ca să fii sigur de ele, lipește mîinile de șolduri. Așa. Capul înainte, umerii înainte, corpul înclinat... mai înclinat... Așa... Schiurile unul lîngă altul, perfect paralele... Acum pleacă...

„Mai am timp să mă opresc, își zise Paul. Mai am timp să rămîn pe loc, mai am timp să...”

Schiurile porniseră încet, singure. Pe urmă, avu deodată senzația că nu le mai are în picioare. Un val de zăpadă venea vertiginos spre el. „Cad !“ Ceva asurzitor, un tunet sau o mare tăcere acoperi totul.

Se dezmetici brusc. Era pe schiuri, în picioare, oprit pe loc. „Poate nici n-am plecat. Poate mi s-a părut.“ Se uită în jur după Nora, ca să se convingă dacă într-adevăr n-a rămas lângă ea și dacă tot acest vîrtej, din care ieșea fără răsufare, nu fusese doar un moment de amețeală. Ea îl striga de departe, de unde îi făcea semn cu mîna dreaptă ridicată în aer.

— Prin urmare, a fost adevărat, zise Paul măsurînd cu ochii imposibila distanță.

Nora fu într-o clipă lângă el:

— Bravo, Paul. Sînt mulțumită de tine. Sînt mîndră de tine.

Erau pe creasta unui alt val de zăpadă și aveau înaintea lor o nouă pantă, mai lungă, dar mai puțin aspră decît cea dintîi.

— Pornim ? întrebă Nora.

— Pornim !

Se avîntă, fără să mai aștepte semnalul ei de plecare. Din nou avu senzația că schiurile își pierd din greutate și că el o ia înaintea lor, plutind sau căzînd. Era o senzație de lumină intensă. Ceva îl izbi în frunte și îl orbi. Un moment, nu-și dădu seama dacă plutește mai departe sau a căzut. Pe urmă, simți că se rostogolește la vale, cu capul în zăpadă, cu picioarele în aer și schiurile împiedicate unul de altul.

Cînd izbuti să ridice fruntea din zăpadă, Nora era aplecată peste el, rîzînd.

— Ce s-a întîmplat ? o întrebă el buimăcit.

— Nimic mai mult decît vezi : ai căzut.

— E grav ?

— Nu e grav. E solemn.

Îl ajută să se ridice de jos și-l scutură de zăpadă.

— Îți râzi de mine.

— Nu, dragă Paul, vorbesc foarte serios. Nimic nu e mai solemn la schi decît prima cădere. Schiul se învață căzînd. Ai să cazi de aici încolo de zeci de ori, de sute de ori. Prima cădere, însă, asta a fost.

El se uită înapoi spre panta parcursă numai pe jumătate : lăsase în urmă două dîre paralele în zăpadă, ca două șine de tren, întrerupte în punctul căderii, ca și cum acolo schiurile ar fi sărit de pe linie.

— Nu înțeleg de ce am căzut.

— Pentru că ții genunchii țepeni. Pentru că tragi umerii înapoi. Pentru că arunci mîinile înainte.

— Mai sînt și alte motive ?

— Mai sînt.

Se priviră o clipă drept în ochi, și pe urmă izbucniră în rîs, amîndoi deodată. „Rîsul ăsta nu i l-am mai văzut“, gîndi Nora. Ar fi vrut să întindă mîna spre el, cu un elan de afecțiune pentru omul tînăr pe care îl descoperea în acea dimineată. Se opri însă la timp.

— Destul am glumit. Acum să mergem mai departe.

Spunea aceste cuvinte de „chemare la ordine“ ca și cum ar fi bătut cu creionul în catedră, ca să facă liniște în clasă. El o apucă de braț, oprind-o pe loc.

— Vreau să-ți spun ceva.

- Te ascult.
- Ești o profesoară.
- Da. Sînt.

Pe figura ei era un zîmbet de melancolie.

— Cum îți spun ție elevele tale la școală ?

— Nu știu. Probabil : „Domnișoara de franceză“.

— Ei bine, eu îți voi spune la fel. „Domnișoara de franceză.“ Domnișoara mea de franceză.

— Nu. Tu îmi vei spune mai simplu : Nora. Sau, dacă vrei, Nora ta.

Se întoarse scurt pe schiurile ei și porni la vale într-un nor de zăpadă.

„Ești absurdă, Nora, ești absurdă. De ce spui lucruri stupide ? De ce te lași dusă de vorbe ? Ce o să creadă omul ăsta despre tine ? Unde e pactul sportiv pe care l-ai încheiat cu el ? Unde e discreția ta ? Unde e pudoarea ta ?“

Ar fi vrut să plîngă. Ajunsese jos la marginea terenului, lîngă pădure, într-o singură clipă și ar fi vrut să se arunce într-o cursă de zece ori mai amețitoare, ca să uite, ca să fugă de ea, ca să se pedepsească.

Abia îl mai zărea în punctul unde-l lăsase, nemișcat, pierdut între schiori care urcau și coborau pe lîngă el. O urmărise probabil cu privirea de-a lungul vertiginoasei ei coborîri și avea încă ochii aținuți spre ea, căci, iată, ridicase acum chipiul și îi făcea semn, agitîndu-l.

Dinspre vârful muntelui, echipa de militari cobora în grup, spre cabană, tăind terenul de-a curmezișul, ca o avalanșă. Norul de zăpadă stîrnit de trecerea lor îl acoperise și pe el, și acum nu mai era de găsit. Nora îl căuta cu atenție pe linia depărtată, unde-l știa, cînd îl văzu deodată răsărind mult mai aproape, pe o ridicare de teren pe care o urcase nu se știa cum din partea cealaltă și o cobora acum repede.

— Prea repede, zise Nora. Mult prea repede !

Îl văzu căzînd și rostogolindu-se spre vale, dar ridicîndu-se imediat, alb de zăpadă și pornind din nou, fără să se scuture și parcă fără să se uite încotro aleargă. Se prăbuși după primii cinci metri, și pe urmă Nora îl căută zadarnic cu privirea. Grupuri de schiori îi tăiau trecerea și îl acopereau.

„Ar trebui să-i ies înainte, să-l ajut“, își zise, dar el răsări din nou mult mai aproape, numai la cîtiva metri de ea.

„În viteza cu care vine, n-are să se poată opri.“
La un pas de ea, el se lăsă să cadă.

— De cîte ori ai căzut ?

— De cinci ori.

— Cum e ?

— Este...

Nu știu cum să continue. Căuta un cuvînt pe care nu-l găsea. Pe urmă îi spuse rîzînd :

— Aș vrea să chiu. Aș vrea să strig.

— Strigă.

Întoarse capul spre pădure, își duse mîinile la gură și scoase un strigăt prelung : Uuuuuu... Nimeni nu

răspundea din pădure, dar strigătul lui răsună departe printre brazi.

— Și acum, zise Nora, să revenim la vorbirea articulată. Spune, cum e ?

— Nu știu cum să spun. E ceva care întrece cuvintele mele. E ceva intens. E o mare lumină... Cred că sînt beat.

Se trînti în zăpadă cu brațele deschise și se rostogoli de cîteva ori, ca în iarbă.

Un schior venea dinspre Turing și opri lîngă ei.

— Bună vremea ?

Era sasul roșcat, întîlnit în ajun la S.K.V. „Omul cu ochi de viezure“, își aminti Nora.

— Așadar, tot ați găsit loc la Turing ? Drept să vă spun, nu prea credeam că o să găsiți. N-am vrut aseară să vă descurajez, dar...

— Nu stăm la Turing, îi tăie vorba Nora.

Și se întrebă în gînd : „Ce o fi avînd azi că e atît de vorbăreț ?“

— Nu la Turing ? Dar unde ?

Ea făcu un gest nelămurit, în sus, spre poiana Trei Fetițe.

— O cabană acolo...

— Cabana lui Gunther ?

Nora nu răspunse, dar omul întrebă încă o dată, plin de neîncredere :

— Cabana lui Gunther ?

Era în vocea lui o expresie de uimire, pe care ochii mici, metalici, neexpresivi n-o înregistrau, dar pe care sprâncenele mari, albite o spuneau cu o ridicare exagerată.

— Dar ar ști bătrînul Grodeck !... zise el pe gînduri. Pe urmă porni pe schiuri mai departe.

Nora nu avu timp să-l întrebe nici cine era bătrînul Grodeck, nici ce s-ar fi întîmplat dacă ar fi știut. „Ciudate lucruri“, gîndi ea.

Aveau acum de urcat întreaga pantă înapoi. Nora îi arătă lui Paul cum trebuie să meargă în zigzaguri mari, de la dreapta la stînga și cu muchia schiului înfipă oblic în zăpadă.

— Urci în trepte mici. Fiecare pas să fie o treaptă pe care ți-o tai singur în zăpadă.

El mergea înainte, dar cînd ajungea, pe dreapta sau pe stînga, la marginea terenului și trebuia să schimbe direcția, se temea să nu fie luat la vale și să nu alunece cu coada schiurilor în jos.

Schiurile trebuiau întoarse acolo cu o mișcare de foarfecă, pe care Nora i-o arătă în mișcări descompuse, dar pe care, deși teoretic i se părea foarte simplă, el nu o putea face. Era un moment în care unul din schiuri trebuia aruncat în aer, întors brusc și pe urmă adus lîngă celălalt, totul petrecîndu-se într-o singură secundă. Pînă acolo, lucrurile mergeau foarte bine, dar în acea clipă de suspendare pe un singur schi, Paul își pierde echilibrul și cădea.

— Eu renunț, zise el, după cîteva încercări. Se trîntise în zăpadă și își încrucișase brațele.

— Eu însă nu renunț, răspunse Nora. Te rog să te ridici și să faci o întoarcere corectă. Nu plecăm de aici pînă nu o faci.

Se întoarseră la cabană după ora unu. Paul era flămînd, obosit și entuziast.

— Mai bine rămîneam pe teren. Am fi găsit ceva de mîncare la Turing.

— Știi bine că nu se poate. Ne așteaptă Gunther.

Gunther nu-i aștepta. Hagen le spuse că băiatul nu poate coborî la dejun și îi roagă să mănînce fără el.

— E obosit. N-a dormit toată noaptea. Are nevoie de odihnă.

Nora voi să urce pînă în camera lui din turn, ca să-l vadă, dar Hagen o rugă să renunțe.

— Nu e nimic grav. Să-l lăsăm să doarmă. Dacă se odihnește bine, seara va veni jos.

— Se întîmplă lucruri ciudate în casa asta, zise Nora la masă.

— Ciudate ? întrebă Paul. Nu văd.

— Tu nu vezi nimic acum, dragul meu.

— Ai dreptate. Sînt amețit, sînt beat.

Avea înaintea ochilor numai întinderi albe de zăpadă, pe care se vedea zburînd. Închise ochii și încercă să suspende în el orice gînd, ca în acea fulgerătoare senzație de plutire, de zbor, de cădere. Ce era

de neimaginat, de neregăsit, era tăcerea adîncă ce se făcea în el în acel moment.

— Din fericire, nu durează, spuse deodată cu glas tare.

— Ce ? întrebă Nora surprinsă.

— Nu ştiu cum să-ţi spun. Căderea. Zborul. Şocul. E o singură secundă. Dacă ar fi două, poate am muri.

Nora îl privi cu un surîs potolit. Cunoştea şi ea acest delir al primei zile de schi şi ştia că va trece. Dar îi plăcea să vadă pe figura lui obosită această izbucnire de lumină, îi plăcea să asculte copilăroasa, lui exaltare.

— E ameţitor, Nora. Nimic în lume, nici vîntul, nici muzica, nici iubirea... nu, nici iubirea, nimic, nimic nu aduce atîta lumină. Mă întreb dacă e posibil, mă întreb dacă sînt eu, mă întreb dacă miracolul mi se întîmplă mie.

„Ce tînr e“, se gîdea Nora. O speria puţin prea marea lui fericire, dezordonata lui bucurie. Se simţea lîngă el prea rezonabilă, prea împăcată. „Poate prea bătrînă“, îşi zise cu zîmbetul ei de profesoară.

Paul voi să plece îndată după-masă. Abia aştepta să ajungă din nou pe terenul de exerciţii.

— Să ne grăbim cît e lumină. La patru se întunecă.

Mergea înainte pe schiuri, cu paşi lungi. Nora, din urmă, îi corecta ţinuta, făcîndu-i mereu aceleaşi observaţii.

— Brațele mai apropiate... Capul sus... Nu te uita la schiuri... Privește drept înainte...

Din toate părțile, zarea era închisă de o perdea alburie de nori.

Nora se opri pe loc.

— Ce s-a întâmplat ? întrebă Paul, mirat că nu mai aude din urmă glasul profesoarei.

— Nimic. Ascult.

Ningea pe toată Țara Bîrsei, pe toată valea Timișului, zeci de tone de zăpadă cădeau în fiecare moment, într-o nesfârșită tăcere.

— Totdeauna m-a îngrozit gândul că aş putea muri de înec, spuse Nora. Potopul cred că a fost ceva dezgustător. O lume care moare înecată. O aud cum gîlgîie, cum se zbate în umezeală, în putreziciune. Dar un potop de zăpadă mi-ar plăcea. Să dormi, să mori în zăpadă, nimic nu poate fi mai frumos, mai curat. E moartea pe care o aleg.

— Se poate, zise Paul. Dar eu aleg viața. Ieri aş fi murit bucuros. Mi se pare că ți-am și propus. Astăzi însă vreau să trăiesc.

— Și eu, rîse Nora.

Se priviră cu seriozitate, ca pentru un legămînt, ca pentru o mare hotărîre comună.

Ajunși din nou la Turing-Club, Paul ar fi vrut să reînceapă imediat cursele lui de dimineață, dar Nora îl opri.

— Trebuie să facem un program de instrucție. Pînă acum te-ai jucat, dar acum e timpul să înveți.

Entuziasmul lui Paul scăzu dintr-o dată.

— Ce vrei să învăţ ? Îmi ajunge cât ştiu.

Spusese aceste cuvinte aproape răstit. Era în el un fel de rea-voinţă de elev leneş, pe care Nora o cunoştea, de la şcoală, prea bine ca să se sperie, sau ca să se supere. Prefera să treacă mai departe, ca şi cum n-ar fi băgat de seamă.

— Începem cu un exerciţiu de plug. Plugul este o frână. Te ajută să-ţi micşorezi viteza, ba chiar, dacă viteza nu e prea mare, să te opreşti. Mişcarea e foarte simplă. În loc să mergem cu schiurile paralele, le deschidem într-un unghi, cu vârful înainte. Să te uiţi cu atenţie cum fac eu, şi pe urmă vom încerca împreună.

Nora porni în poziţia de plecare, pe care i-o arătasă dimineaţa, dar, când începu să ia viteză, îndoi şi mai mult genunchii şi depărtă schiurile unul de altul în partea dinapoi, apropiindu-le însă şi mai mult în faţă. Cu vârfurile unite, cele două schiuri se deschideau ca două lame de foarfece, iar alunecarea se încetini automat, împiedicată parcă de o frână.

— E greu ? întrebă Nora.

— Nu. Am impresia că e simplu.

Era totuşi mai greu decît i se păruse privind, căci de la prima încercare căzu. În momentul în care voise să depărteze schiurile unul de altul, simţise în gleznă o rezistenţă neaşteptată, ca şi cum cineva i-ar fi pus piedică.

Se ridică din zăpadă fără nici un cuvînt și porni din nou. Schiurile i se păreau nespuse de ușoare, zăpada era moale și adîncă, senzația de alunecare era ca o delicioasă plutire — dar glasul Norei îl chema la datorie : plug ! plug !

Încercă din nou să deschidă schiurile și din nou simți aceeași rezistență, care îl aruncă la pămînt.

Începea să-i fie necaz pe Nora, pe zăpadă și mai ales pe acest blestemat „plug“, care nu mergea.

— De ce cad ?

— Pentru că greșești. La schi, lucrurile sînt foarte simple : cine greșește cade.

Ar fi vrut să obțină de la el un surîs, dar el nu primi să glumească. Cu cozorocul căzut pe ochi, cu tunica plină de zăpadă, cu schiurile împiedicate unul de altul, era ca un elev supărat.

— Să începem din nou, Paul. Cu mai multă atenție. Trebuie să te lași cu toată greutatea pe amîndouă schiurile. Cînd intri în plug, nu întoarce schiul pe muchie : lasă-l plat cu toată talpa pe zăpadă, Paul se răzvrăti.

— Nu, Nora, nu mai vreau. E prea complicat. Nu vreau să mai învăț. Cît știu mi-e de ajuns. Vreau să alerg. Vreau să cad. Ca azi-dimineață.

Porni repede, de teamă să nu-l oprească ea, cu schiurile paralele, înclinat deasupra lor și cu brațele deschise larg, ca două aripi. După primul avînt, simți că nu mai e stăpîn pe mișcările lui, că nu mai poate nici întoarce, nici opri și că e prins într-un

vertiginos zbor. Din nou aceeași lumină albă, în-
să îl copleși. Dincolo de această lumină nu mai
nimic — nici el, nici lumea. Imagini răzlețe — un
m, încă unul, o fată, un fanion roșu — treceau pe
îngă el într-o nebunească viteză și piereau în urma
lui ca într-un vis.

Nu-și dădu seama cînd a căzut. Cîteva secunde i
se păru că zborul continuă. Era în el o mare lumină,
care nu se stingea.

Nora era deasupra lui, tăcută, așteptîndu-l să se
dezmeticească. Paul o întrebă rîzînd :

— Acum ai să mă cerți, nu ?

— Nu.

Se trînti în zăpadă, lîngă el, și îl apucă prietenește
de braț.

— Ascultă-mă, Paul. Sînt două mari primejdii la
schi : să crezi că e foarte greu și să crezi că e foarte
ușor. Schiul nu e nici atît de greu cît credeași tu ieri,
dar nici atît de ușor cît crezi azi. Ceea ce faci tu nu
e nici măcar un act de curaj : e o nebunie. A face
schi nu însemnează să aluneci orbește la vale. Trebuie
să fii stăpîn pe viteza ta. Să poți opri cînd vrei. Să
poți întoarce cînd trebuie. Dacă vrei să te sinucizi,
spune-mi. Cunosc alte metode mai sigure.

Vorbea cu vocea ei egală, calmă, de profesoară.
Paul o asculta supus.

— Spune ce vrei să fac, și voi face.

— Trebuie să mă ascuți. Trebuie neapărat să mă
ascuți. Vreau să fac din tine un bun schior. Poate

că toată viața ta de aici încolo depinde de acest lucru...

Nu i se părea exagerat s-o audă vorbind astfel. Într-adevăr, dacă schiul era această mare lumină, pe care câteva secunde, numai, o trăise într-adevăr, poate că o întreagă viață putea începe din nou.

— Ne întoarcem la plug ? întrebă Paul resemnat.

— Da, ne întoarcem. Și nu-l lăsăm pînă nu-l știm. O dată, de zece ori, de o sută de ori. Promiți ?

— Jur.

Se întoarseră la cabană tîrziu, pe întuneric. Hagen îi aștepta în fața casei, cu un felinar pe care îl agita printre brazi, ca să le arate de departe drumul. Faffner îi întâmpină mîrîind prietenește.

În casă era cald, focul ardea cu flăcări mari în cămin. Un miros de ceai și de foi de tutun, îi dădea căldurii ceva aromat, adormitor.

— Unde e Gunther ? întrebă Nora.

Hagen nu răspunse la întrebare, dar îi întinse Norei o hîrtie.

— Gunther vă trimite asta.

Nora desfăcu hîrtia și citi : „*Mi-a spus Hagen că ați întrebat de mine. Vă mulțumesc. Îmi pare rău că nu pot coborî nici astă-seară. Vă rog să rămîneți. Sînt fericit că vă aflați aici. Cred că mîine vă voi putea vedea.*”

Nora ridică o privire întrebătoare spre Hagen.

— E bolnav ?

— Nu e bolnav. E obosit.

Era vădit că omul nu vrea să spună mai mult. Nora îl privea cu oarecare teamă. „De ce am rămas singură cu el ?” Paul se urcase sus, ca să-și schimbe hainele de schi, prea ude de zăpadă. Îl auzea umblînd prin odaia de deasupra. Îi trecu prin minte un gând stupid, dar calmant. „Dacă strig, mă aude.”

Hagen își scoase pelerina de pe umeri și rămase în surtucul lui negru de postav. „Are ochi așa de albaștri și este totuși așa de întunecat !” gîndi Nora. Era lîngă etajera cu cărți, în fața celui portret delicat de femeie, la care se uitase și aseară.

— E mama lui Gunther ?

— Da. E tînăra doamnă Grodeck.

„Are ochii lui Gunther, dar nu are privirea lui”, își spuse Nora, amintindu-și expresia de tandrețe pe care o avusese băiatul privind același portret.

— Nu vine pe aici ?

— Cine ?

— Doamna Grodeck ! Tînăra doamnă Grodeck, cum spui dumneata.

Hagen nu răspunse. Întrebarea părea că-l neli-niștește.

— Mă duc să văd ce face Gunther, zise el deodată. Poate are nevoie de mine.

Nora se duse spre fereastră și rămase acolo cîtva timp pe gînduri. Nici nu-l auzi pe Paul cînd coborîse scările și se apropiase de ea. Tresări cu o mișcare de spaimă cînd el îi puse mîna pe umăr.

— Ce e cu tine, Nora ? Ce s-a întîmplat ?

— M-ai speriat. Nu știam că ești tu.

— Dar cine putea fi ?

— Nimeni, desigur. Dar sînt atîtea lucruri stranii în casa asta.

— Ce fel de lucruri stranii ?

— Nu știi bine. Băiatul din turn, care nu coboară și pe care e interzis să-l vedem. Omul cu pelerina neagră, care nu răspunde la întrebări. Portretul despre care nu e voie să întrebi pe nimeni...

Afară, cîinele, care auzise voci, veni prin zăpadă pînă sub fereastră și se ridică cu labele pe zid, privind-i prin geam cu ochii lui buni, umezi.

Nora îi deschise ușa.

— Intră, Faffner, înăuntru. Poate că știi tu să ne spui ce se petrece aici.

Cîinele se lăsă mîngîiat pe blana lui de urs, pe botul lui mare, somnoros. Lîngă urechea dreaptă, pe jumătate ruptă, avea o cicatrice, care urca pînă sub grumaz.

— Ești și tu un om pățit, îi spuse Nora și îl trase lîngă fotoliul ei, aproape de cămin.

Cu Faffner lîngă ea, se simțea apărută fără să știe bine împotriva cui. Ar fi vrut să rămînă acolo în fotoliu, ore întregi...

Masa de seară ținuse mult. Mîncaseră în doi, serviți de Hagen, într-o tăcere pe care n-o întrerupea decît clinchetul farfuriilor și uneori mîrîitul cîinelui adormit lîngă cămin.

— Dacă vă duceți la culcare, le spuse Hagen, lampa cea mică de pe etajeră nu e nevoie s-o stingeți. De obicei rămîne aprinsă toată noaptea.

Îl auzeau acum cum închidea obloanele de afară, la ferestre și la uși.

„E așa de tîrziu ? se întreba Nora. Va trebui într-adevăr să mergem la culcare ?“

Se gîndea cu puțină neliniște la momentul acela. Își aduse aminte că totuși Paul era un străin sau cel mult un camarad. Noaptea lor de dragoste, singura lor noapte de dragoste, fusese o întîmplare, o neînțelegere, un lucru uitat, asupra căruia nu voia să revină. Legase cu el, la plecare, cu cea mai sinceră bună-credință, un pact sportiv, un pact bărbătesc, și era hotărîtă să-l țină. Noaptea trecută dormiseră unul lîngă altul ca doi soldați după un marș lung, doborîți de oboseală. Dar acum îi era frică de noaptea care venea și care-i găsea treji, cu ochii deschiși.

Pentru prima oară îi păru rău că n-au rămas în dormitorul comun de la Turing-Club. Acolo, cel puțin, lucrurile ar fi fost clare, fără primejdie, fără ispită...

— E tîrziu, Nora, spuse Paul venind spre ea. Nu ne culcăm ?

Punea întrebarea cu simplitate, fără neliniște, fără nerăbdare. Era ceva sigur în el, ceva împăcat.

Ea nu știa cum să răspundă. Nu ezita, dar nici nu găsea gestul sau cuvântul cu care să-l urmeze.

— Să primim lucrurile așa cum vin, spuse tot el. Să ne lăsăm puțin în voia lor, vrei ?

O cuprinse în brațe și o sărută lung pe ochi, pe buze. Nu era un sărut pasionat, dar era un sărut cald, greu.

XI

A doua zi, Nora îl căută la Turing-Club pe sasul roșcat de la S.K.V. Era hotărâtă să intre în vorbă cu el și să-i pună întrebări precise despre „misterele Grodeck“.

Dar omul era de negăsit. Pe terenul de exerciții erau zeci de schiori — mai mulți chiar decît în ajun — și ar fi fost greu să descopere între ei pe omul cu ochi de viezure. Nici nu știa cum îl cheamă.

— Ar trebui, la prînz, cînd mergem spre casă, să facem un ocol pe la cabana Sașilor. Poate dăm de el.

— Să facem ! acceptă Paul.

— Dar să știi că nu e ușor. Avem de coborît pînă acolo o pantă destul de repede, și drumul e foarte umblat. La fiecare pas, te lovești de altcineva. Te iau cu mine numai dacă lucrezi serios toată dimineața.

Paul primi cu supuneră îndârjită. „Voi învăța, voi învăța“, își spuse în gând. Își descoperea ambiții mari, copilărești. Ar fi vrut s-o uimească pe Nora, s-o dezarmeze, s-o întrecă.

„Plugul“ mergea acum destul de bine, mai ales cînd viteza nu era prea mare. În viteză mare însă, îi era imposibil să deplaseze schiurile de pe linia lor. Avea în glezne o senzație de încheștare. Privea cu o ciudată și neputincioasă fascinație spre botul schiurilor, își dădea seama că e prins într-o cădere, care se accelerează cu fiecare secundă, și îi era totuși cu neputință să transmită schiului acea simplă apăsare care l-ar fi făcut să derapeze spre dreapta sau spre stînga și să se smulgă vitezei.

— Trebuie să învățăm virajele, spuse Nora. Începem cu cele mai simple: virajele din plug. Pentru cursa noastră de la prînz, ne vor ajunge. După-masă sau mîine, o să încercăm lucruri mai grele.

Lui Paul i se păreau și acestea destul de grele. Explicarea teoretică era totdeauna simplă („Lași greutatea pe unul din schiuri, îl liberezi pe celălalt, și întoarcerea se face automat“), dar cînd trebuia să aplice lucrurile elementare pe care le învățase, se lovea de piedici neașteptate și, pentru el, de neînțeles.

Lucră toată dimineața sub controlul Norei, repetînd mereu aceleași întoarceri spre dreapta și spre stînga. Era un antrenament aspru, meticulos, fără frumusețe, fără glorie. Unde erau eroicele lui avînturi din ajun? Unde era strigătul acela de libertate, explozia aceea de bucurie?

Nora îi oprea cu severitate cele mai timide elanuri.

— Nu e bine. Înapoi.

Îl obliga să înceapă de zeci de ori aceeași mișcare. Dădea ordine scurte, seci, încăpățănate: „Ca un ofițer maniac“, gândi Paul cu necaz, dar se hotărîse să primească totul fără răzvrătire.

— La loc. Nu e bine. Încă o dată.

Se uită pe furiș la ea. Era serioasă, atentă, severă. Nimic n-o amintea pe femeia caldă, senzuală și puțin tristă, care dormise toată noaptea în brațele lui. Pînă și gândul acesta i se părea acolo, pe terenul de schi, imposibil. Era un gând tulbure, somnoros, leneș, care trebuia alungat.

Fata aceasta cu tunică albastră, cu gesturile sigure, cu vocea fermă era un om cuminte.

Paul se opri în mijlocul exercițiului început, se apropie de Nora și o bătu băiețește pe umăr.

— Ce s-a întîmplat? întrebă ea, surprinsă.

— Nimic. Voiam doar să-ți spun că ești un bun camarad.

Nora rămase puțin nedumerită, căci neașteptatul lui gest nu intra în seria ei de gânduri.

Pe urmă răspunse cu simplitate:

— Știu.

Pînă la S.K.V., Paul căzu de nenumărate ori. Nimic din ce învățase pe teren nu-i mai servea acum. Lucruri pe care sus, la Turing-Club, reușea să le facă destul de corect deveneau acum din nou imposibile.

Dinspre vîrf coborau grupuri de schiori, pe același drum îngust, marcat cu triumphiuri galbene. Îi auzea chiuind în urma lui, de la mari distanțe, și pentru că nu se putea feri la timp din calea lor, se arunca singur în zăpadă, la marginea drumului, lăsîndu-i să treacă.

Ajunse la S.K.V. alb de sus pînă jos, obosit de prea multe căderi și totuși bucuros de cursa făcută.

— Nu-mi spune nimic, Nora. Știu tot : am făcut o mie de greșeli. Îți promit că data viitoare nu le mai fac.

Omul cu ochii de viezure era în curtea cabanei cu un topor în mînă și despica butuci mari de stejar, pentru foc.

— Nu mai locuiți la Gunther ? îi întrebă ză-rindu-i.

— Ba da, răspunse Paul, dar am trecut pe aici să ne mai încălzim. Nu vii cu noi înăuntru, să bem un pahar cu vin fiert ?

Intrară toți trei în cabană, aceeași cabană care prima oară li se păruse atît de dușmănoasă. Pînă și omul cu ochii de viezure era acum mai prietenos.

— Ce face pictorul nostru ? întrebă el.

— Care pictor ?

— Gunther.

— E pictor ?

Omul izbucni în rîs. Avea un rîs ciudat, care îi încrețea toată fața, dar îi lăsa ochii fără expresie, ca pe niște bile mici de sticlă.

— Așa zice el : că e pictor.

Pe urmă deveni dintr-o dată serios și spuse clătî-
nînd din cap :

— Băiatul ăsta e o nenorocire pentru familia
Grodeck.

— Cunoști familia ? întrebă Nora.

— Cine nu o cunoaște ? Familia Grodeck !

Cele două cuvinte le rostea cu solemnitate, cu res-
pect, speriat parcă de importanța lor : „familia
Grodeck“.

— Gîndiți-vă bine. Nu se poate să nu fi auzit de
ei. Uzinele Grodeck. Fabricile Grodeck. Pădurile
Grodeck.

Rămase o clipă gînditor, ca și cum le-ar fi cîntărit
pe toate.

— E o mare avere.

Spunea acest lucru cu un nesfîrșit respect, cu un
fel de teroare uimită.

— Nu știu ce are să se întîmple cu familia Gro-
deck și cu toată averea lor dacă intră pe mîna lui
Gunther. Băiatul ăsta are să-i nimicească.

— E averea lui ?

— Bine nu știu nici eu. Nimeni nu știe. Cînd fa-
milia Grodeck vrea să tacă, nu scoate nimeni nici un
cuvînt de la ei. Se zice totuși că averea îi vine băia-
tului. Vedeți. cînd a murit tînăra doamnă Grodeck...

— Mama lui Gunther ?

— Da.

— E moartă ?

— Da. De astă-vară.

Nora revăzu în gînd portretul de pe etajeră și își aminti privirea intensă a băiatului. „Locuiește aici ?“ îl întrebă. Întrebarea i se părea acum dureroasă. Ar fi vrut să o poată șterge din memorie, ar fi vrut să-și ceară iertare.

Omul din față continua să povestească. În mod vădit, afacerile Grodeck îl pasionau.

— Cînd a murit, zic, tînăra doamnă Grodeck, Gunther era la München. Se zicea că studiază pictura. L-au chemat în țară, dar îndată după înmormîntare a plecat din nou. A fugit. Familia ar fi vrut să-l țină aici, să-l facă inginer... E nevoie de un inginer în familia Grodeck. O avere ca asta nu merge singură. Dar vă spun că băiatul e nebun. S-a urcat pe munte să clădească, în pădure, cabana pe care o știți. De atunci nimeni nu l-a mai văzut. Nu primește pe nimeni. De asta m-am și mirat cînd mi-ați spus că locuiți acolo. Nu-mi venea să cred. Dacă ar ști bătrînul Grodeck...

— Bătrînul Grodeck cine e ?

— Tatăl lui Gunther.

— De ce-l numești pe el „bătrînul Grodeck“, și pe soția lui „tînăra doamnă Grodeck“ ?

Întrebarea îl surprinse, și un moment îl puse pe gînduri.

— Ai dreptate. Nu m-am gîndit niciodată la asta. Dar așa li s-a spus întotdeauna. *Der alte Grodeck*¹ și *Die junge Frau Grodeck*². Nu știu de ce. La drept

¹ Bătrînul Grodeck (germ.).

² Tînăra doamnă Grodeck (germ.).

vorbînd, nici ea nu era foarte tînăra, nici el nu e prea bătrîn. Erau veri primari cînd s-au luat. Pe ea tot Grodeck o chema ca domnişoară. Avera era a ei, şi acuma se zice că-i rămîne lui Gunther. Deocamdată nu e primejdie. Cîtă vreme băiatul e minor, tot bătrînul Grodeck face ce vrea... Pe urmă o să fie mai greu, da, da, pe urmă...

Clipea des din ochii lui mici şi îşi mîngîia cu îngrijire barba roşcată.

— Dar cu Hagen ce e ? întrebă Nora fără ocol. Omul rîse din nou, cu rîsul lui ciudat.

— Am spus eu că e ceva cu Hagen ? Aţi auzit ceva despre el ? Ehe, multe s-or fi auzind, dar cine le crede...

Rîdea drăceşte, cu ochii mici sub sprîncenele stufoase, arcuite cu subînţeles.

Îşi luă toporul, pe care îl rezemase de scaun, şi se ridică.

— Mă duc să-mi sparg butucii. Destul am vorbit pe ziua de azi.

De la S.K.V. se deschidea prin pădure un drum lateral spre poiana Trei Fetiţe, drum neted şi regulat, cu bănci pe margini, ca o alee de parc. Zăpada acoperise acum totul, îngropînd bănci şi pietre. Drumul, pustiu, neumblat, abia se mai putea ghici printre brazi.

Panta era uşoară, abia simţită. Schiurile alunecau cu un foşnet mătăsos. Nu era nevoie de nici o frînă, de

nici un efort. Nora și Paul coborau la distanță mică unul de altul, în tăcere.

Cortina norilor cădea de o parte și de alta, cenușie, deasă, pînă jos, ca un zid. Brașovul, Rîșnovul, întreaga Țară a Bîrsei erau la dreapta lor, acoperite de aburi, dispărute în nori.

Plecaseră dimineata de la cabană spre nord și se întorceau acum pe la sud. Aproape că nu recunoșteau casa, văzută din spate, întărită cu metereze de zăpadă, ca o mică fortăreață. Faffner lătra mirat că aude zgomote dinspre pădurea pustie. Nora îl strigă, și cîinele îi recunoscuse. Venea spre ei înotînd prin zăpadă, cu botul ridicat deasupra valurilor albe, zbătîndu-se parcă să nu se scufunde.

Gunther le ieși și el în întîmpinare. Era palid, părea obosit, dar ochii își păstrau o sclipire de tinerețe, care îi lumina întreaga față.

— Dacă ai fost bolnav, de ce umbli cu capul gol în frig ? îi spuse Nora. Vrei să te cert ?

— Nu e frig de loc. Dar ceartă-mă. Îmi face plăcere. Pe mine nu mă ceartă nimeni.

Rîdea luminos, copilărește. Pe urmă deodată deveni abătut. Avea asemeni treceri neașteptate de expresie, de la mare exuberanță la tăcere.

— Trebuie să vă cer iertare pentru purtarea mea. Sînt o gazdă rău-crescută. Dar ieri n-am putut să cobor. Vă mulțumesc că ați rămas. Toată dimineata am fost neliniștit. Mi-era teamă că ați plecat, că nu vă mai întoarceți. Voiam să viu după voi, să vă caut,

să vă chem înapoi. Nu știu unde mi-a ascuns Hagen schiurile... totdeauna mi le ascunde... Fără schiuri, pe zăpada asta mare, nu se poate umbla...

Era îmbrăcat într-o haină gri de sport, cu buzunare mari. „E prea tânăr pentru hainele lui“, gîndi Nora. Încerca din nou să și-l închipuie îmbrăcat într-o uniformă de liceu. S-ar fi potrivit mai bine cu figura lui de copil, cu părul blond, care-i cădea pe frunte și pe care-l ridica mereu cu un gest băiețesc de nerăbdare.

— Trebuie să mă ajutați să punem masa, zise el. Hagen e la Brașov. S-a dus după cumpărături. Diseară veți avea ziare și țigări.

— De masă mă ocup eu, hotărî Nora. Voi stați cuminte la locurile voastre.

„Cît e de femeie!“ reflectă Paul. Devenea într-o singură clipă, cu ușurință, cu intimitate, „stăpîna casei“. Părea să cunoască toate acele lucruri străine și s-ar fi spus că și ele o cunosc. Tăia pîinea cu un aer casnic, de obișnuință familiară.

— De ce nu ne-ai spus că ești pictor? întrebă Nora pe Gunther în timpul mesei.

— Pentru că nu sînt.

Răspunsul băiatului era puțin răstit. Un val de sînge trecu peste fruntea lui palidă. Era în toată ființa lui o tresărire de mînie, de rezistență. Pe urmă, cu aceeași schimbare de expresie, fața i se luminează din nou, într-un zîmbet ironic.

— Nu, nu sînt. Am fost. Am vrut să fiu.

Se făcu tăcere. O tăcere grea, care ținu cîteva lungi secunde și din care nu știau cum să iasă.

Faffner veni la timp să-i salveze.

— Îi e foame, săracul. Trebuie să-i dăm de mîncare.

După-masă, Nora rămase singură cu Gunther. Paul își pusese schiurile și făcea exerciții de viraj, nu departe de cabană. Îl luase pe Faffner cu el, ca să-i țină de urît.

Gunther, în fotoliul lui, lîngă cămin, se juca mîzgăind cu creionul o foaie de bloc.

— Cred că te-am supărat, îi zise Nora. Te rog să mă ierți. Sînt întrebări stupide, care fac rău și nici măcar nu știm de ce.

Băiatul era calm. Desena, fără prea mare atenție, un profil de femeie, pe care îl lăsa mereu neterminat și îl începea din nou pe alt colț al hîrtiei. Zîmbetul lui era lipsit acum și de tristețe, și de ironie.

— Trebuie să-ți spun ceva, zise el, dar promite-mi că n-ai să te sperii.

— Nu promit, dar am să încerc, glumi Nora.

— Alaltăseară, cînd ai venit, știi de ce ți-am deschis? Știi de ce te-am lăsat să intri?

Vocea îi era joasă, aproape șoptită. Întrebarea era pusă intens.

— Am crezut că ești mama. Înțelegi? Mama.

Arătă cu mîna spre portretul de pe etajeră, fără să întoarcă însă capul într-acolo. Nora veni și mai aproape de el. Ar fi vrut să-l mîngîie.

— Știam bine că n-ai să te sperii. Crezi în fantome? Eu cred. Vezi, de cînd a murit mama, mereu o aștept. Mi se pare că va veni. Mă duc uneori la ferestre, deschid uneori ușa... Mă întreb de ce nu vine...

— Poate că este aici... spuse Nora simplu, fără să coboare glasul.

Înțelegea că despre acele lucruri trebuie să vorbească fără mister, cu familiaritate.

— Da... zise Gunther. Într-un anumit fel, este aici. Aici unde sîntem noi: Hagen, Faffner, eu... Pe noi trei ne-a iubit... E aici, dar n-o văd. Aș vrea s-o văd, mi se pare că s-ar putea s-o văd... Ți-am spus că eu cred în fantome. Mă gîndesc la rochiile ei lungi, mă gîndesc la părul ei blond, pe care-l pieptăna puțin demodat, deși era așa de tînără.

Nora se duse spre etajeră și luă de acolo portretul. Îl privi de aproape cu multă atenție. Buzele erau slab desenate, fruntea înaltă, tristă ca a băiatului, părul ușor fluturător pe tîmple.

În colțul de jos al portretului era scris cu creionul: *Mittwoch, den 5 Mai 1932. Gunther.*

— Era o zi cu mult soare, spuse Gunther. Țiu foarte bine minte. Purta o rochie albă, prima ei rochie albă din vara aceea. Făcusem, în glumă, mai multe schițe fără importanță. Voiam să le arunc. Ea le-a oprit pe toate, și pe asta mi-a cerut s-o iscălesc. Îi plăcea să mă vadă desenînd. Credea... credea că am talent. Credea că am să fiu pictor.

— Și nu mai vrei să fii?

— Nu pot.

— Totuși, dacă a ținut ea... Poate că ar trebui, în amintirea ei...

Gunther se ridică din fotoliu cu o nouă izbucnire greu reținută.

Nora lovise încă o dată coarde oprite, porți închise.

Era uimitoare repeziciunea cu care băiatul acesta blond putea trece de la o expresie la alta, de la un sentiment la altul. Avea sufocări nervoase de o secundă, după care își regăsea luminosul lui zîmbet ironic.

— Știi ce este o cardiogramă ?

Nora nu înțelese întrebarea și nu știu cum să răspundă.

— Stai să vezi, spuse Gunther.

Deschise un sertar, căută prin caiete, prin blocuri de desen și scoase de acolo un sul mic de hîrtie, pe care îl desfăcu în fața ei.

Era o hîrtie groasă, lucioasă, de copie fotografică, pe care se vedea un dreptunghi negru, străbătut de două linii albe subțiri, care urcau și coborau în zigzag, descriind unghiuri mărunte. Părea să fie o inscripție de seismograf, așa cum ținea minte că văzuse la școală, în cărțile de geologie.

— Vezi liniile astea albe ? Sînt bătăi de inimă.

Surîdea mereu. Vorbea fără neliniște, calm. După un moment de tăcere, adăugă :

— Bătăile mele de inimă.

Nora se gîndi atunci la paloarea lui, la tresăririle lui nervoase, la acele subite schimbări de lumină și

umbră pe figura lui de copil. Încercă să ia lucrurile cu ușurință, să nu insiste, să treacă peste ele.

— E o glumă, Gunther.

Îi spunea pe nume, fiindcă dintr-o dată îl simțea mai copil decît înainte, mai fără apărare.

El răspunse rîzînd, rîs care nu avea nimic silit, nimic crispat.

— Sigur că e o glumă. Mai mult decît o glumă : o farsă. E cea mai teribilă farsă pe care puteam s-o joc familiei Grodeck.

Părea sincer amuzat de gîndul acesta.

— Vezi, un pictor în familia Grodeck ar fi fost o rușine. Un cardiac în familia Grodeck este un scandal. Asta se întîmplă pentru prima oară de cînd există Grodecki pe pămînt. Inima lor a bătut totdeauna bine. A fost o inimă exactă.

Cuvîntul îl amuza. Îl găsisese în momentul acela și îi făcea plăcere să-l repete.

— Da, da, o inimă exactă. O inimă care a bătut ca un ceasornic. Niciodată prea tîrziu, niciodată prea devreme. O inimă care bate un secol, două secole, trei secole și n-o întreabă nimeni nimic. Inimile Grodeck sînt garantate. Solide și discrete. Nu le aude nimeni.

Desfăcu din nou cardiograma și îi arătă cele două linii albe, care urcau și coborau. Urmărea cu degetul desenul lor fin, căderea lor ritmică.

— Vezi, unghiurile sînt mărunte și egale. Aproape egale. Dar dacă te uiți mai bine, bagi de seamă că din cînd în cînd linia sare puțin mai sus, și pe urmă cade

puțin mai jos. Nu e mare lucru. O zecime de milimetru, poate nici atât... Dar e de ajuns. De ajuns ca să se audă.

Ridică deodată capul deasupra cardiogramei și o privi fix pe Nora.

— Dumneata n-o auzi? Eu da. Seara mai ales, noaptea mai ales. E ca un motor mic, ascuns. Când e liniște, în mijlocul nopții, mi se pare că se aude în toată casa. O inimă Grodeck care se aude... E de necrezut. Averile Grodeck s-au făcut cu tot ce vrei, dar nu cu inima. Cu stomacul, cu splina, cu rinichii, dar nu cu inima...

Înfășură sulul ca mai înainte și îl puse cu grijă la loc în sertar. Pe urmă veni din nou lângă cămin și se rezemă acolo, cu brațele deschise, gest care îl ajuta să respire.

Nora simțea că băiatul nu aștepta nici compasiune, nici încurajare. Era foarte liniștit, și ochii lui albaștri erau neasemănat de luminoși.

— Ce ai de gând să faci? îl întrebă.

— Vreau să împlinesc 21 de ani.

Era, spunând aceste cuvinte, decis, îndrăjit.

— Trebuie să împlinesc 21 de ani. Am unele socoteli de încheiat cu familia Grodeck. Dar mai întâi trebuie să împlinesc 21 de ani.

— Îi vei împlini, spuse Nora.

El fu zguduit de convingerea liniștită a cuvintelor ei. Deodată, privirea lui deveni intensă, rugătoare, plină de neliniște, plină de îndoială.

— Crezi ? Spune, crezi ?

— Sînt sigură, Gunther. Absolut sigură.

Hagen se întoarse tîrziu, pe întuneric. Îl așteptară toți trei, privind de sus, de la fereastra din turn, să-i vadă felinarul apărînd de departe, în pădure.

Faffner dispăruse încă de cu ziuă, alergînd spre vale.

— Îl simte venind, spuse Gunther. Totdeauna cînd se întoarce de la Brașov aleargă înaintea lui pînă la Ruia și-l așteaptă acolo. Într-o seară, Hagen a schimbat drumul și s-a întors pe la Prăpastia Lupului. Faffner a rămas toată noaptea la Ruia, urlînd...

Acum îi vedeau venind pe amîndoi prin zăpada mare : omul și cîinele. Hagen trăgea după el o săniuță de scînduri, plină de pachete.

Le desfăcură cu toții în jurul mesei, curioși să afle ce e în ele. Erau lucruri care miroseau a oraș, a vitrine de iarnă, a sărbătoare. Gunther se uita la ele cu o plăcere de copil, le cîntărea în mînă, le privea la lumină. Îi plăceau mai ales globurile colorate de sticlă, pentru pomul de Crăciun, lumînările roșii, sîrmele de artificii.

Faffner dădea ocol mesei, mirosind lucrurile, adulmecîndu-le.

Singur Hagen era întunecat...

„Omul ăsta știe“, se gîndea Nora.

XII

Serile la cabană erau lungi, deși după ora zece se stingeau luminile, se închideau obloanele și toată lumea mergea la culcare. Dar începeau devreme, de cum se întuneca, și treceau încet.

Lumina de amurg era albastră din cauza zăpezii, care încă mai sclipea cîtva timp după apus. Pe urmă și această ultimă lucire se pierdea. Uneori ceața se lăsa fumegînd dinspre vîrf. Norii se strîngeau mai aproape. Brazilii deveneau negri. Întunericul era profund și dens.

Muntele, care vîrise toată ziua de strigăte și chemări, revenea la tăcerea lui de piatră. De nicăieri nici un sunet, nici un trosnet. Foarte rar se auzea de departe o răbufnire surdă, ca o zguduire de pămînt, ca o cădere de copac. Ridicau cu toții capetele să asculte. Tăcerea părea că merge pînă la marginile lumii.

Gunther juca șah cu Paul. Nora, în fotoliu, citea lângă cămin, cu Faffner culcat la picioarele ei. Numai Hagen nu avea pace. Uneori, pe neașteptate, își arunca pe umeri pelerina lui cenușie, își ridica gluga și pleca în noapte, cu felinarul aprins.

„Se duce s-o caute“, spunea Gunther.

Faffner tresărea, se ridica de la locul lui și mergea spre ferestre, spre ușă, zgîriind pragul, așteptînd.

La căderea serii, Nora devenea tăcută.

„Sînt două Nore“, gîndea Paul. O Noră de zi și o Noră de noapte.

Ghemuită în fotoliul de lângă cămin, pierdută în cartea pe care poate nici n-o citea, părea că așteaptă, cheamă.

— Ești obosită, Nora ?

Era altceva decît oboseală. Era un fel de predare. Totul în ea se îndrepta spre noapte. Cînd Hagen stingeia luminile, cînd Gunther spunea noapte bună, ochii ei se deschideau.

— Nu mai stăm ? E așa de tîrziu ? Ați terminat partida de șah ?

Urca scara, rezemată de brațul lui Paul. Uneori își culca pe umărul lui drept capul. Nu era un gest de tandrețe : era un gest de încredere, de așteptare.

Se dezbrăca încet, cu mișcări rare, îngîndurată, totdeauna tăcută. Avea atunci o expresie gravă, atentă, nu visătoare, dar întoarsă totuși spre gîndurile ei.

— Ești frumoasă, Nora.

Nu răspunse decît după ce se gîndi. Primea cu seriozitate lucrurile pe care i le spunea el.

— Am treizeci și doi de ani, dragul meu. Și sînt brună. Nu știu dacă mai pot fi frumoasă... Am fost poate la douăzeci, la douăzeci și doi... E o strălucire care se duce și care poate lasă altceva în loc...

Trupul ei era robust, cu ceva greu în liniile lui lungi, ferme. „Nimic de adolescentă“, gîndea Paul privind-o. Nimic nu era nesigur, totul era împlinit. Genunchi mari, calmi, fără neliniște. Coapse înalte, șolduri pline.

— Ești frumoasă, Nora. Este un acord între tine și tine, și acest acord se numește frumusețe.

Ea era la oglindă și își pieptăna părul, căzut pe umeri. Se opri cu pieptenele în mîină și se întoarse spre Paul. Era goală și liniștită.

— Mă tem că am să plîng.

— De ce ?

— Fiindcă îmi spui un lucru care era un secret al meu. Un lucru pe care am sperat totdeauna, cu puțină teamă, că-l va înțelege cineva, că mi-l va spune.

Avea lacrimi în ochi.

Nimic nu era crispat în îmbrățișarea ei. În clipele cele mai intense, avea ochii deschiși, cu o privire adîncă, atentă, ca și cum ar fi ascultat.

Rămînea pe urmă multă vreme cu capul pe brațul lui drept, într-o tăcere fără sfîrșit.

— Îmi plac mîinile tale, Paul. Sînt mari, grele, aspre. Îmi place să le simt pe umeri, pe șolduri. Nu știu să mîngîie sau nu vor să mîngîie. Dar îmi place greutatea lor.

Se uita lung la aceste mâini osoase, care aveau încă în îmblînzirea lor ceva dur. Le săruta. Punea în acest lucru întreaga ei gravitate senzuală de femeie. Paul nu-și putea opri un gest de jenă.

— Nu, Nora.

Ea nu înțelegea.

— Ce stupid poate fi un bărbat, Paul ! Cîte superstiții, cîtă frică... Ți-e frică de lucrurile cele mai simple. Numai o femeie știe să sărute mâinile, dragul meu, și să facă dintr-asta un lucru frumos.

Se apropia de el cu ochii deschiși. Nu avea nici grabă isterică, nici pudoare rănită. Era în toate mișcărilor ei ceva serios și împăcat.

Dimineața regăsea o Noră clară, trează, gata de drum. În tunică albastră, cu chipiul tras pe frunte, era, ca și el, un schior.

Nimic tulbure nu rămânea între ei din aceste nopți care treceau fără urmă.

XIII

Nu ninge. Lumina era tot cenușie, dar norii păreau mai depărtați, și orizontul — mai larg.

Își lăsaseră schiurile la Turing-Club, înfipse în zăpadă cu boturile în sus, și se urcaseră pînă în vîrfurile muntelui.

„Poate că se vede Brașovul“, spusese cineva.

Nu se vedea nimic. Postăvarul plutea singur peste un ocean de nori. Pădurile de brazi, care coborau pe versantul celălalt spre Timiș, se topeau după cîteva sute de metri într-o negură albăstrie.

— Jos, sub noi, e valea Timișului. În față e Piatra Mare. La stînga e Brașovul.

Nora arăta cu mîna, în ceață, lucruri pierdute, intrate în neant.

— Știi ce se întîmplă astă-seară la Brașov ? întrebă ea deodată.

Răspunse tot ea rîzînd.

— Se cîntă, la Biserica Neagră, *Oratoriul de Crăciun*.

— Sîntem în 23 ? se miră Paul.

— Da.

Rămase cîtăva vreme cu privirea ațintită spre Brașovul nevăzut de dincolo de ceață. Părea că măsoară distanțele.

— Ce zici ? Ar fi o nebunie dacă am coborî astăseară la Brașov ?

— Poate nu o nebunie, spuse Nora. Dar cu siguranță o îndrăzneală.

— E așa de greu ?

— Prea greu nu. E lung.

— Și nu vrei să încercăm ?

— Ba da, Paul. Dacă facem mai întîi o dimineață serioasă de antrenament.

El acceptă toate condițiile. După cursa lungă pe care o aveau de făcut, concertul de seară devenea o răsplată.

Gunther primi fără plăcere vestea plecării lor.

— Mîine sîntem înapoi, îl asigură Nora.

Tot timpul dejunului, băiatul rămase încruntat. Abia spre sfîrșit se luminează.

— Am cîntat și eu în *Oratoriul de Crăciun*. În cor, desigur. Eram în clasa șaptea și fusesem cerut de la școală. Cred că mai țiu și astăzi minte unele lucruri.

Se gîndi puțin, și pe urmă, întorcîndu-și privirile spre fereastră, ca și cum ar fi privit acolo pe cineva, începu să cînte :

*„Brich an, du schönes Morgenlicht,
Und lass den Himmel tagen.
Du, Hirtenvolk, erschrecke nicht,
Weil dir die Engel sagen...”¹*

Ridicase vocea prea sus, și ultima notă, deși clară, îi aduse sîngele în obraz.

— Mama era jos în biserică. O văd și acum, lîngă a treia fereastră pe dreapta. Zîmbea. Era singura ființă care zîmbea în toată Biserica Neagră. Mi se părea că mă aude. Mi se părea că-mi răspunde.

Privea mereu spre fereastră. Pe urmă își abătu privirea de acolo și vorbi din nou cu acel accent de îndîrjire pe care îl avea cîteodată.

— Un Grodeck adevărat nu zîmbește. Să vă uitați bine diseară la ei. Se adună tot tribul. Sînt zeci, sute de familii Grodeck. Nici unul nu zîmbește.

Nora încercă să-l liniștească, să dea puțină pace frunții lui de copil chinuit.

— Spune, Gunther, vrei să rămînem ?

— Nu. Dar vreau să vă întoarceți.

— Se înțelege. Mîine seară vom fi aici, ca să aprindem împreună pomul de Crăciun.

¹ Răsari, frumoasă auroră,
Ziua să scalde cerul ;
Iar tu, popor de ciobani, nu te înspăimînta,
Căci ție îți vorbesc îngerii... (germ.)

Înainte de plecare, Gunther le desenă o hartă a drumului. De la S.K.V. cobora o pîrtie de schi, care-i putea duce pînă în centrul Braşovului. Era un drum regulat, cu panta uşoară (saşii îl numeau *Familienweg*¹) şi bine marcat cu albastru şi alb pînă la capăt, dar din el se desprindeau cîteva drumuri mai mici spre Timişul de Jos, spre Noua, spre Honterus.

— Dacă sînteţi atenţi, nu vă puteţi pierde.

Harta desenată de el era clară şi amănunţită. Avea pe margini toate semnele indicatoare ce puteau fi întâlnite în drum şi de care le recomandă să se ferească. În plus, îi dădu lui Paul o busolă şi îi arătă cum să se servească de ea. Nora trebui să ia în rucsacul ei pînză de pansament, vată şi sticlute de farmacie.

Plecarea la Braşov devenea o adevărată expediţie.

— E aşa de periculos? întrebă Paul.

— Pe munte, iarna, nu se ştie niciodată ce se întîmplă.

Nici nu porniseră bine, cînd îi ajunse din urmă Hagen.

— A întrebat Gunther unde aveţi de gînd să dormiţi diseară la Braşov.

— La hotel, desigur.

— El crede că n-o să găsiţi loc. Mi-a spus să vă dau asta.

Era un plic pe care Paul citi un nume de femeie.

— *Frau Adelle Bund* — şi o stradă necunoscută: strada Prundului, 26.

¹ Drum bătut (germ.).

— E locuința mea, spuse Hagen. Nu vă sfătuiesc să trageți acolo. E o casă veche și e departe. Dar dacă nu găsiți în altă parte loc, pe stradă tot n-o să dormiți.

Vorbea fără bunăvoință. Se vedea bine că nu-i face plăcere împlinirea asta.

Nora se grăbi să-l liniștească.

— Îți mulțumim, dar cred că o vom lăsa în pace pe *Frau Adelle*. Nu se poate să nu găsim loc în oraș.

El nu păru totuși deplin liniștit.

— Drum bun, le zise.

Se uită lung după ei cum se depărtează.

Făcură la S.K.V. un scurt popas, ca să consulte harta. De acolo mai departe plecau pe un drum pentru ei necunoscut. Pîrtia începea în dosul cabanei. Gunther o desenase cu o linie albastră șerpuită, care cobora spre un cerc colorat cu verde. Înăuntrul cercului scrisese cu litere mici de tipar : Ruia.

Nora îl lăsa pe Paul să plece înainte, cu schiurile în plug.

— Nu părăsești nici un moment plugul, îi spuse ea. Orice ar fi, dacă viteza nu e mare, nu se întâmplă nimic grav.

Paul porni într-o tăcere încordată. Strîngea mâinile bastoanelor, cu pumnii bine închiși. Avea impresia că întreaga lui încordare este acolo, la încheietura mâinilor.

Genunchii erau îndoți ca pentru o săritură.

Schiurile alunecau încet, îngreunate de frînă.

Aștepta cu respirația tăiată primul viraj. Capul era ferit între umeri, dar privirea fixată înainte spre punctul, mereu mai apropiat, unde drumul cotea spre stînga.

Simțea cum îi zvîcneau tîmplele. Acum, acum, acum... Împinse botul schiului drept înaintea celuiilalt și se înclină apoi cu toată greutatea spre stînga. Plugul era deschis într-un unghi enorm. Întoarcerea se făcu încet, ca o rotire plană de pasăre cu aripile nemîșcate. Schiul stîng, care susținuse o secundă toată greutatea, derapă cu un hîrșit aspru, și pe urmă, în secunda următoare, echilibrul se restabili.

— Bravo ! Foarte bine, o auzi pe Nora strigînd din urmă. Nu avu timp nici să-i răspundă, nici să-și recapete răsuflarea. Avea înaintea lui cîțiva metri de coborîre directă, după care venea, amenințător, un nou viraj, de astă dată spre dreapta.

Întoarcerea fu mai puțin lentă, mai puțin descompusă decît prima oară. Simți că iese din viraj cu viteza mărită. „Să nu ne pierdem capul“, își zise. Strînse pumnii hotărît să reziste. Se lăsă greu pe ambele schiuri și accentuă deschiderea plugului.

În noul viraj care începea, intră cu toată rezistența de care se simțea în stare. Brațele, genunchii, gleznelor se încordau să oprească alunecarea, să o frîneze.

Schiurile avură un moment de încetinire, exact la mijlocul virajului, ca și cum o fracțiune de secundă ar fi fost ținute în loc, dar pe urmă se smulseră și porniră mai departe, eliberate.

Viteza se precipită. Paul deschise și mai mult plugul. Boturile schiurilor aproape se atingeau, iar cozile lor se depărtau una de alta pe toată lățimea pîrtiei. Totuși, simțea în obraz bătaia mereu mai iute a vîntului. Nu înțelegea ce se petrece. Plugul nu-l mai ajuta de loc. Era ca o frînă ruptă, care nu mai transmite comenzile. Virajele deveneau din ce în ce mai dese, mai repezi. Întoarcerile se făceau acum printr-un fel de răsucire automată. Paul se simțea smucit cînd spre dreapta, cînd spre stînga. La fiecare nou viraj, avea impresia că va fi aruncat în peretele de zăpadă al drumului, dar în ultimul moment o forță neașteptată îl trăgea în partea opusă și îl repunea pe schiuri.

Nu era în el nici un gînd: toată ființa lui era un tumult din care se ridica doar, ca un strigăt, voința de a rămînea în picioare.

Îi răsări deodată înainte, dar la o distanță pe care nu o putea aprecia — foarte departe ? foarte aproape ? — o creangă de brad, care îi bara drumul. Se ghemui pe schiuri, închise ochii și trecu mai departe, fără să-și dea seama însă în acea clipă dacă s-a lovit sau nu, dacă a căzut sau nu.

Schiurile se avîntau acum — singure parcă, desprinse de el — într-un nou viraj, care îl proiectă spre dreapta, dar prin miracol pîrtia de schi ieși în acel moment din pădure și se lărgi într-o mare întindere albă. Nu-și dădu seama ce se petrece. Avea impresia că zboară pe o suprafață plană. Vîntul, care pînă atunci îl izbise cu violență în față, părea că se domolește. Schiurile nu mai tăiau cu muchia, oblic, în ză-

padă, ci se așezau, parcă plutitoare, cu talpa întreagă pe sol.

Încă o dată, Paul încercă să-și regăsească mișcările pierdute. Spre uimirea lui, schiurile îl ascultară. Plugul se deschise cu ușurință, și, într-o ultimă întoarcere spre dreapta, cele două schiuri se opriră unul lângă altul, supuse.

— Sîntem la Ruia, striga Nora de departe.

Venea spre el, legănîndu-se ușoară pe schiuri, de parcă ar fi patinat.

— A mers foarte bine, Paul. Dacă ține așa pînă jos, ajungem la Brașov pe lumină.

— Dacă ține așa pînă jos, eu rămîn pe drum, agățat de un pom sau căzut în prăpastie.

Nora crezu că e o glumă. El încercă să-i explice senzația de neant din care ieșea. I se părea că fusese la marginile vieții.

— Atunci, drumul de întoarcere e foarte scurt, rîse Nora. Știi cît am făcut de sus pînă aici? Patru minute.

Nu-i venea să creadă. Ca din acele vise scurte care ne fac să străbatem în cîteva secunde spații mari de viață, Paul avea sentimentul că se întorcea dintr-o cursă nesfîrșită.

— Te asigur că exagerezi, Paul. Totul a mers foarte bine. Te-am urmărit tot timpul. Virajele erau sigure, viteza moderată. Uneori prea repede, dar și atunci stăpînită.

— Stăpînită de cine? Eu eram într-un vârtej, într-un haos. Nu vedeam nimic.

— Pentru că lumina era prea mare. Schiul e o mare lumină ; tu singur ai spus-o. Trebuie să-ți obișnuiești ochii cu ea.

Nu aveau mult timp de stat la Ruia. Popasul nu fusese prevăzut. Își aruncară totuși, înaintea plecării mai departe, o privire spre larga poiană, pe care o străbătuseră pînă acolo fără s-o vadă. Prinsă din toate părțile de păduri, Ruia, cu zăpezile ei intacte, era albă ca un lac alpin înghețat.

Harta lui Gunther arăta în continuare un drum mai puțin șerpuit. Pe copaci micile drapele albe și albastre răsăreau regulat, la distanțe egale, ca niște ferestre colorate, tăiate în scoarța brazilor.

Drumul cobora liniștit, fără schimbări subite de direcție. Virajele erau mari, vizibile de departe. Paul le aștepta cu aceeași atenție concentrată. Intra în frînă cu tot trupul, ca și cum din umeri pînă în glezne ar fi trecut o singură mișcare. Pe urmă, în clipa în care schiurile scăpau din frînă, avea o bruscă senzație de eliberare.

Uneori îndrăzneă să închidă ochii. Numai cîteva secunde. Se simțea fără greutate, fără memorie, fără trecut...

Nora îi lua cîteodată înainte. O vedea depărtîndu-se în mare viteză, cu genunchii abia îndoiți, cu bastoanele trase înapoi și ridicate foarte puțin deasupra zăpezii, ca două vîsle oprite o clipă în aer.

O regăsea mai departe, așteptându-l. Nu-și vorbeau. Trecea pe lângă ea, cu un salut, cu o privire. Se înțelegeau foarte bine din ochi și știau amândoi că pentru ce ar voi să-și spună nu sînt cuvinte.

Făcuseră halte scurte „de ajustare“ la punctele însemnate de Gunther pe hartă, mai mult pentru a verifica itinerariul decît pentru odihnă. Lăsaseră pe tînga un drum însemnat cu dreptunghiuri roșii, care lucea spre Poiana, iar pe dreapta, ceva mai departe, un drum marcat cu o cruce roșie într-un pătrat albastru, care cobora spre Timișul-de-Jos. Nici unul din aceste drumuri nu avea panta dulce, odihnitoare a drumului lor. Se desfășura înaintea lor alb printre brazi, cu abia simțite undulații.

— Mi-e frică să nu adorm pe schiuri, îi spuse Norei înainte de a porni mai departe.

— De ce ?

— Nu știu cum să-ți spun. Mă simt plutind. E un fel de beatitudine.

Ajunseră la Crucur pe la orele patru. Mai vastă decît Ruia, poiana părea mai sălbatecă, mai părăsită. Poate și din cauza luminii, care începea să slăbească. Brazii la Ruia fuseseră verzi, de un verde viu. Aici verdele lor începea să bată spre negru.

O ceață plumburie se lăsa o dată cu seara, care nici ea nu era departe.

Intraseră într-o colibă de pădurar, ca să întrebe despre vreme. Ușa era deschisă, dar înăuntru nu gă-

siră pe nimeni. Părea să fie mai mult o vizuină decît o casă. Doar cîțiva cărbuni stinși în vatră — cine știe de cînd? — arătau că a trecut cîndva pe acolo pas de om.

— N-aș vrea să ne apuce seara pe drum, zise Nora.

Deschiseră harta, măsurînd drumul care le mai rămînea de făcut. Itinerariul stabilit de Gunther făcea mari ocoluri și îi ducea la Brașov, pe sub Tîmpa.

— E prea mult. Ar trebui să încercăm altceva.

De la Crucur pornea de-a dreptul în jos, prin pădure, un drum însemnat cu galben și alb. Nu era propriu-zis un drum : mai mult o cărare, probabil pe urmele unui izvor acum pierit sub zăpadă.

Nora stătu la gînduri. Se întreba dacă nu e o prea mare îndrăzneală.

— Intrăm în aventură, Paul?

— Intrăm.

Ea porni înainte în recunoaștere, strigînd din cînd în cînd, ca să-l anunțe că drumul e liber și că poate veni.

Bietul lui plug fu demontat de la punctul de plecare. Schiurile derapau într-una. Nu era chip să le adune, să le oprească.

Pe o distanță de cîteva sute de metri, drumul șerpuia printre brazi, cu viraje scurte, neașteptate. Paul nu reuși să prindă nici un viraj în picioare. Pe toate le trecu aruncîndu-se în zăpadă, căzînd, rostogolindu-se. Auzea la intervale regulate strigătul Norei și îi răspundea.

— Vii?

— Viu.

Venea într-adevăr, nu putea face altceva decît să vină. Uneori se agăța de un brad, de o piatră, dar schiurile îl trăgeau mai departe.

— A fost infernal, îi spuse Norei cînd o ajunse în sfîrșit. Avea fruntea și obrajii zgîriați de zăpadă, răsuflarea tăiată de efort.

— A fost infernal, dar mergem mai departe, spuse tot el.

Știa bine că nu mai era loc de alegere sau de întoarcere. Se găseau în pădure și trebuiau cu orice preț să iasă de acolo. Seara grăbea pe urmele lor.

Drumul cobora acum direct, fără ocol, tăind pădurea de-a curmezișul. Panta era mult mai înclinată decît fusese pînă acolo, dar cel puțin nu avea schimbări violente de direcție. Foșnetul schiurilor devenea din ce în ce mai aspru în zăpadă care, o dată cu lăsarea serii, prindea o crustă de gheață.

Se opriră la o întretăiere de drumuri, unde o tablă a Turing-Clubului, pe jumătate acoperită de zăpadă, arăta spre stînga o cărare însemnată cu cruci galbene în pătrate roșii : Spre Poiana.

— Dacă vrei, propuse Nora, o putem lua pe aici spre Poiana. Poate găsim acolo șenila, să ne ducă la Brașov.

— Și dacă n-o găsim ?

— Atunci, nu mai e nimic de făcut.

Paul se gîndi cîteva clipe și pe urmă refuză.

— Nu, Nora. Am început un joc. Vreau să-l jucăm pînă la urmă. Vreau să intru în Braşov pe schiuri. Pe schiurile mele.

Nici măcar nu glumea. Era serios şi îndîrjit.

— Plecăm ?

S-ar fi spus că abia de acolo începea adevărata lor cursă. Veneau la distanţă mică unul de altul, înclinaţi pe schiuri, cu fruntea înainte, cu umerii ridicaţi puţin, ca pentru o deschidere de aripi. Botul schiurilor juca pe zăpadă în salturi mici şi ridica o pulbere albă, pe care vîntul le-o arunca în ochi.

Nora alerga mereu înainte, cu capul gol, cu părul resfirat pe tîmple. Întorcea uneori o privire scurtă spre el, să-l vadă dacă o urmează. Ochii lor se întîlneau o secundă, poate nici atît.

Paul se înclina mereu mai tare înainte, se lăsa mereu mai adînc pe genunchi. Erau unele ondulaţii de teren care îl zguduiau, de parcă ar fi vrut să-l arunce înapoi. Primea şocul în piept şi se ghemuia pe schiuri.

Nu ştia de cîtă vreme ţine cursa aceasta şi nici cît va mai ţine. Căzuse de mai multe ori, dar se ridicase imediat şi pornise mai departe, simţind că dacă înţîrzie nu va mai avea curajul să se ridice.

O lumină de amurg înnorat se stingea fără strălucire. Brazii se învăluiau în pîcla lor de seară, ca într-un fum.

Nora strigă ceva din faţă. Părea un strigăt de ajutor, dar nu-l auzea bine : parcă ar fi venit din mari depărtări.

Paul se aruncă spre dreapta şi se lăasă tîrît cîtva timp prin zăpadă. Se lovise la cot, la genunchi, dar, oricum, reuşise să se oprească.

Se ridică ameţit, clătinîndu-se pe schiuri.

— Ce s-a întîmplat ?

Nora îi arată printre brazi lumini apropiate.

— Am ajuns. Sîntem la porţile Braşovului.

Era pe străzile oraşului, se oprea la vitrine, se lovea de trecători, vedea defilînd în faţa lui autobuze, maşini şi sănii, citea afişele de cinematograf, auzea strigîndu-se ziarele de seară — şi totuşi nu-şi revenea. Trecea prin toate acestea buimăcit, surd. În el stăruia, ca un sunet prelungit de orgă, tăcerea pădurii.

Intraseră să cumpere biletele de concert, alegea locurile, primea restul, punea întrebări, răspundea — dar toate le făcea maşinal, absent.

— Ce e cu tine, Paul ? Nu vrei să te trezeşti ?

— Ba da, dar nu pot.

Braşovul, cu luminile lui de seară, cu străzile îmbulzite de lume, cu vitrinele luminoase, cu întregă acea forfoteală vioaie de ajun de Crăciun, era pentru el ireal.

— Ştii ce sentiment am, Nora ? Că sînt un lup care a coborît din pădure pînă la marginea oraşului... şi acum mai departe nu îndrăzneşte să meargă.

La Coroana nu era nici un loc liber. Hotelul era plin, iar în hol, lume venită cu ultimele trenuri aștepta fără nădejde, cu bagajele nedesfăcute.

Lăsară schiurile acolo și merseră să întrebe la hotelurile și vilele mai mici din apropiere.

— Vă pierdeți vremea, le spuse cineva. Nu e de găsit un pat în tot orașul. Doarme lumea pe unde apucă : în restaurante, în cafenele, la gară...

Brașovul avea aspectul unui oraș de cantonament. S-ar fi spus că trupe întregi de schiori ocupaseră cetatea. Chipiurile albastre se vedeau pretutindeni.

— Vine atîta lume pentru *Oratoriul de Crăciun* ? se miră Nora rîzînd.

Lumea venea mai ales pentru concursurile de schi de la Predeal, care începeau peste două zile. Echipele de concurenți care se antrenaseră pînă atunci pe munți, în toată regiunea, începeau să coboare, să se adune.

Pe bulevard, peste drum de poștă, trenul municipal, cu locomotiva lui scundă, cu vagonetele lui galbene, părea blocat în zăpadă, ca o jucărie. Șuierul locomotivei se auzea de departe, chemînd călătorii întîrziati. Multă lume se ducea să caute adăpost peste noapte la Dîrste, la Cernatu și la Satu-Lung.

— Dacă nu găsim în altă parte loc, spuse Nora, și dacă mai e timp după concert, poate că n-ar fi rău să mergem și noi la Satu-Lung, cu ultima cursă.

— Nu. La Satu-Lung, nu, refuză Paul.

— De ce ?

— E prea departe... E prea tîrziu.

Un moment se gîndise să-i spună cu sinceritate : „Sînt acolo amintiri de care nu vreau să mă apropiu“. Pe urmă însă își dădu seama că nici măcar nu era adevărat. I se părea că poate privi în ochi, fără teamă, fără primejdie, acele amintiri, pe care le simțea vindicate. Nu, trenul acesta nu ducea spre trecut...

— Linia e întreruptă dincolo de Dîrste, striga cineva de la fereastra unui vagon.

„Da, e întreruptă, repetă Paul în gînd. I se părea într-adevăr că sînt în memoria lui legături desfăcute, linii întrerupte, drumuri pentru totdeauna închise.

Trenul se puse cu greu în mișcare, cu un zgîmnot de fiare vechi, înghețate. Locomotiva se lupta să iasă din îngheț, să răzbată prin zăpadă.

Călătorii cîntau la ferestre, agitîndu-și caschetele, vociferînd, salutînd cu gesturi mari pe cei care rămîneau. La coada trenului, cîțiva schiori se opinteau în glumă să-l urnească din loc.

— Schiul copilărește pe toată lumea, zise Paul.

Nu era numai schiul. Era întreagă acea seară de ajun, cu gustul ei de sărbătoare, cu zăpezile ei mari, cu freamătul ei de vacanță.

Hagen spusese adevărat. Adresa pe care le-o dăduse era departe, iar casa părea într-adevăr foarte veche. O poartă de lemn într-un zid cenușiu, închisă cu drugi mari de fier, ca o poartă de cetate, rămase surdă la toate bătăile lor. S-ar fi spus că nimeni n-a mai trecut din timpuri străvechi acel prag.

Frau Adelle Bund nu era acasă, sau nu voia să răspundă.

Pe toată strada, figuri uimite apăreau la ferestre, neștiind ce se petrece. O fetiță din vecini îi întrebă de peste drum pe cine caută.

— Nu locuiește nimeni aici ? întrebă Paul.

— Ba da, dar...

Fetița nu termină răspunsul și fugi repede în casă, probabil ca să spună mai departe lucrurile de necrezut care se întâmplau la numărul 26.

Poarta se deschise totuși în cele din urmă, dar numai pe jumătate. O femeie bătrână, îmbrăcată în negru, îi opri din prag să intre, cu o privire aspră care spunea de la început : nu !

Paul îi întinse plicul lui Hagen, și ea îl desfăcu, ținându-i mereu afară, în fața porții, și ridicând spre ei, din când în când, o privire bănuitoare, ca și cum i-ar fi confruntat cu cele scrise în scrisoare.

— Mai bine vă găseați de dormit în altă parte, zise ea în sfârșit, hotărîndu-se totuși să-i primească înăuntru.

Mergea înaintea lor, întâi printr-o curte interioară, în care răspundeau câteva ferestre oblonite, apoi printr-un lung culoar întunecos.

Întreaga casă părea nelocuită. Nu se auzea de nicăieri nici un zgomot, nici o șoaptă. Femeia se opri în fața unei uși și încercă în întuneric câteva chei, pînă ce reuși s-o deschidă.

Era o cameră mare, înghețată, cu mobile greoaie, pline de praf. „De cînd nu s-au mai deschis ferestrele aici“, gîndi Nora.

Frau Adelle Bund înțelese probabil gîndul vizitatoarei.

— Trebuie să aerisesc și să fac focul. N-am știut că veniți. Aici nu vine nimeni.

Obloanele erau toate închise, ca și poarta de la intrare, cu drugi de fier.

— Noi lășăm rucsacurile și ne ducem, spuse Nora. Dumneata, dacă ne dai o cheie de la poartă, nu trebuie să ne aștepti. Ne întoarcem tîrziu.

Voia să iasă cît mai repede de acolo, să se vadă din nou afară, dincolo de acele ziduri reci.

Biserica Neagră era plină de lume.

— Se adună tribul Grodeck, spuse Nora.

Îi vedea venind din toate părțile orașului, în grupuri de familie, gravi, tăcuți, în paltoane grele de blană, cu pasul măsurat. Mergeau fără grabă, se salutau fără voioșie, cu saluturi ceremonioase. La intrare se despărțeau spre dreapta și spre stînga, mergînd spre locuri care trebuie să fi fost ale lor, mereu aceleași, de ani de zile.

— Crezi că ne vor lăsa să intrăm ?

Omul care rupea biletele la control se uitase puțin mirat la hainele lor. Dar mai erau cîțiva schiori veniți de la Poiana și de la Timiș. Tunicile albastre, bluzele

de pînă impermeabilă se pierdau între recîngote și blănuri.

Viorile se acordau la umbra mării orgi, care domina totul prin tăcere. Era în biserică o rumoare scăzută de orchestră, care își încearcă în ultima clipă instrumentele. Un flaut sau un corn își ridică glasul o secundă și se pierdea apoi, acoperit de acel „da“ general, pe care și-l transmiteau, ca un apel, viorile și violoncelele.

Pe urmă se făcu tăcere. Se simțea glasul dirijorului nevăzut, care ridicase bagheta.

Întîi flautul și pe urmă oboiul intrară timide în joc, cu ceva întrebător în glas, dar după primele note, viorile le făcură să tacă și, aproape în același timp, trompetele — neașteptate trompete triumfătoare. Era o frază puternică, sigură, bine legată, care anunța de la început victorie și lumină. Sub ea, flautul și oboiul mergeau subteran, auzite doar în momentele de respirație ale frazei mari.

Cînd viorile și alămurile tăceau, tăcerea era protectoare : numai cu îngăduința lor, fragilul flaut, gînditorul oboi se puteau din nou ridica.

Jocul nu dură mult. Coarde, instrumente de lemn și trompete fură acoperite de izbucnirea corului.

„Jauchzet, frohlocket, auf, preiset die Tage !“¹

Cîntecul era simplu, dar sărbătoarea începea cu aceste cuvinte. Era un mare strigăt de bucurie, care arunca dintr-o dată orchestra pe planul al doilea. Tot

¹ „Cîntați, bucurați-vă, preamăriți zilele !“ (germ.).

corul nu era decît un singur glas vestitor. Părea că înalță bolta, că deschide ferestrele, că face lumină.

Nora căută privirea lui Paul. Ar fi vrut să știe că nu e singură în fața acelei vești. El îi puse mîna pe umăr — mîna lui grea — dar nu întoarse capul. Gestul lui spunea fără cuvinte : da, Nora, sînt aici, am auzit, am înțeles...

Viorile și alămurile, în primul rînd copleșite, se regăseau. Trompetele sunau mai departe vestea dată de cor. Flautul și oboiul alergau, cu glasul lor mărunț, printre coarde și metale. Singură orga nu era nici surprinsă, nici grăbită. Pe sunetul ei grav părea că se sprijină întregul oratoriu, ca o catedrală vie. Viori și voci creșteau din ea, ca dintr-un pămînt generos. Orga le purta pe toate fără zîmbet, fără asprime, cu puțină tristețe, pentru că ea singură cunoaște destinele.

Paul asculta cu ochii închiși. Era încă în pădure, era încă în singurătate. Profundul glas de orgă continua pentru el tăceri care încă vibrau, pe coarda lor cea mai de jos.

Orchestra și corul, adunate într-o singură frază, urcau acum împreună ultimele trepte : porțile *Oratoriului* erau deschise.

O voce de tenor se desprinse singură din tăcerea care urmă. Povestea fără melodie plecarea din Galileia. Game simple, puțin monotone se legănau ca o iederă pe sunetul fundamental al orgii.

Povestirea fu dusă apoi mai departe de un glas de femeie, cu aceeași monotonie narativă, pînă cînd oboiul și vioara o înduplecară să cînte.

Trecerile de la recitative la arii și coruri erau marcate de clavecin, prin cîteva acorduri, care păreau să ceară dinainte ascultare.

Uneori, ca și cum glasul clavecinului ar fi fost prea mic pentru ca să susțină punțile dintre un coral și o arie, întreaga orchestră îi venea în ajutor.

Niciodată, i se părea lui Paul, nu auzise viori mai limpezi. Poate că era de vină seara aceasta, care nu semăna pentru el cu nici una din trecut. Poate că de vină era pădurea de unde venea, singurătatea din care coborîse... Niciodată nu auzise viori mai curate, mai ușoare, mai străvezii. Părțile simfonice ale *Oratoriului* nu aveau nimic liturgic. Cînd orchestra cînta singură, totul părea că se strînge într-un cerc luminos de intimitate. Pînă și orga tăcea împlînzită, ca să asculte.

A doua parte a *Oratoriului* se deschidea cu o simfonie, și din ea se desprindea, după un scurt recitativ al tenorului, un coral, pe care Nora și Paul îl primiră cu aceeași mișcare de surpriză.

„Brich an, du schönes Morgenlicht,

Und lass den Himmel tagen.

Du, Hirtenvolk, erschrecke nicht,

Weil dir die Engel sagen...”

Tot corul, toată orchestra nu puteau acoperi pentru ei glasul depărtat al lui Gunther.

— Îl auzi? întrebă Nora în șoapte. În aceeași clipă căută spre a treia fereastră din dreapta, unde ar fi trebuit să fie tînăra doamnă Grodeck, surîzînd băiatului ei. Dar nu era nici o femeie tînără sub a treia

îereastră și nu surîdea nimeni în toată Biserica Neagră.

„Să vă uitați bine diseară la ei, spusese Gunther. Sînt zeci, sute de familii Grodeck. Nici unul nu zîmbește“.

Într-adevăr, nici unul. Toți stăteau în bănci, serioși, împietriți, fără o tresărire, fără o lumină, poate surzi, poate absenți, poate morți, iar muzica *Oratoriului de Crăciun* trecea peste ei fără să-i atingă, fără să-i trezească.

La ieșirea din biserică, găsiră un Brașov de noapte, potolit, cu luminile stinse, cu străzile pustii. Sașii, ieșiți de la concert, mergeau spre case în grupuri tăcute. Orașul recăpăta aspectul lui de burg provincial, cu Biserica Neagră în mijloc, ca o imensă orgă.

În strada Prundului îi aștepta o dublă surpriză : o *Frau Adelle* îmbunată și o casă primitoare, amîndouă schimbate prin miracol în cîteva ore. Focul ardea de multă vreme în cămin și poate că numai el izbutise să înduplece inima femeii și dușmănia lucrurilor.

Nora nici nu privise bine acele mobile mari de stejar fumuriu, care în primul rînd i se păruseră, o dată cu gazda, ostile. Le descoperea abia acum, severe încă și totuși prietenoase. Pretutindenii erau covoare și cărți. Într-un colț, un pian și caiete de muzică. Le răsfoi cu mirare : Schumann, Brahms, Schubert.

— Cine cîntă la pian? o întrebă pe *Frau Adelle*.

— De cînd a murit tînăra doamnă Grodeck, nu mai cîntă nimeni, spuse femeia.

— Venea pe aici?

— Cine?

— Tînăra doamnă Grodeck.

Femeia își recăpătă dintr-o dată privirea ei bănuitoare.

— Da, venea.

Nora își dădu seama că întrebarea fusese greșită. N-ar fi trebuit să-i dea impresia că nu cunoaște lucrurile.

— Trebuie să-ți spun, iubită *Frau Adelle*, că la început ne-ai speriat.

— Și dumneavoastră pe mine. Cînd am auzit bătăi în poartă, n-am știut cine poate fi. Aici nu vine nimeni și n-are cine să bată în poartă. Domnul Klaus, cînd vine, își deschide singur. Are cheia la el.

— Domnul Klaus cine e?

— Cum cine e? Nu el v-a trimis? Nu de la el aveți scrisoarea?

— Ba da, ba da, o liniști Paul. Numai că nu știam că-l cheamă Klaus. Noi îi spunem Hagen.

— Și ea îi spunea la fel...

Le arată pe perete, deasupra piñului, o fotografie, probabil mai veche, a tinerei doamne Grodeck.

— Poate n-ați cunoscut-o. Poate nu știți cît a fost de frumoasă.

Fotografia semăna cu portretul desenat de Gunther, dar avea mai puțină tristețe. Era probabil un instan-

taneu mărit mult. Tînăra femeie părea că alergase prin pădure și că se oprise un moment, ca să-și adune părul pe tîmple. Fotografia o prinsese cu acest gest, care îi deschidea brațele și îi ridica fruntea spre soare.

Frau Adelle spusese noapte bună și îi lăsase singuri.

Nora era la pian, cu mîinile pe clape, pe acele clape fără sunet, pe care nu îndrăznea să le scoată din tăcerea lor.

— Crezi că l-a iubit ?

Paul nu răspunse. Își punca și el aceeași întrebare. Erau amîndoi cu privirea ridicată spre portretul din perete.

— Nu știu dacă l-a iubit, vorbi Nora mai departe. Dar a fost aici. Încep să înțeleg de ce poarta se deschide așa de greu. E o poartă care trebuie s-o apere, s-o ascundă... A fost aici. Poate mai este aici. Încep să cred și eu, ca și Gunther, în fantome.

Degetele Norei căutau pe clape primele note ale cîntecului din acea seară : „*Brich an, du schönes Morgenlicht...*“

— Tînără doamnă Grodeck, cunoști cîntecul acesta. Îl cînt pentru dumneata. Poate că-l auzi, poate că-ți face plăcere să-l auzi.

XIV

Braşovul, în primele ore ale acelei dimineţi, părea că se pregăteşte pentru deschiderea unui târg. De la Bran, de la Rîşnov, din cele şapte sate, din toată regiunea, veneau camioane, autobuze, sănii, maşini particulare, aducînd lume care înnoptase afară din oraş.

Străzile erau pline de bucureşteni care se regăseau cu strigăte de surpriză, făcînd prezentări zgomotoase de la grup la grup. Nora şi Paul treceau în grabă, salutînd, răspunzînd la saluturi, amuzaţi de acest val de voieşie bucureşteană. Cînd nu puteau face altfel, se opreau să schimbe o vorbă cu cîte un cunoscut prea entuziast.

Nora îl prezenta simplu, fără jenă : „Un camarad de schi“.

Hotărîseră să plece cu şenila de la ora 11 spre Poiana, iar de acolo să înceapă urcuşul, încă înainte

de amiază. Le mai rămînea de făcut unele cumpărături și, ca să cîştige timp, își împărțiseră cursele.

— Tu ai grijă de țigări, reviste și cărți. Mie îmi rămîne restul.

Erau înțeleși să se întîlnească la oră fixă în hol la Coroana, de unde să-și ia schiurile lăsate aseară. Nora alerga de la vitrină la vitrină, în căutarea unor cîrlige de fier pentru bocanci. Avea de gînd să scurteze din drum la întoarcere, urcînd pe la Prăpastia Lupului, și știa că drumul era pe acolo plin de pietre și gheață. Dar mai ales ținuse să se despartă de Paul și să rămînă cîteva clipe singură, pentru ca să poată cumpăra în taină cîteva surprize pentru pomul de Crăciun, mici fleacuri pe care abia diseară le va scoate din rucsac, la aprinsul lumînărilor. Se întoarse la Coroana însuflețită de alergături și speriată de întîrziere.

— N-ai uitat nimic, Paul ? Ai cumpărat tot ? Ești gata de drum ? Plecăm ?

El era în stradă, la marginea trotuarului, rezemat de un mic automobil albastru, la care se uita cu o ciudată privire fixă.

— Ce e cu tine, Paul ? De ce nu răspunzi ? Ce s-a întîmplat ?

O cutremura privirea aceasta descurajată. Era privirea lui din seara primei întîlniri, acea privire obosită care nici nu avea destulă putere ca să ceară ajutor.

— Nu plecăm, Paul ? Nu mai vrei să pleci ?

El răspunse cu vechea lui ridicare din umeri, care spunea că totul îi este indiferent.

„Ce repede își regăsește omul ăsta gesturile lui pierdute !“ gîndi Nora.

Era automobilul lui Ann. Paul trecuse pe lîngă el fără să-l vadă, dar pe urmă, din pragul hotelului, întorsese deodată capul, ca după un trecător care te-a salutat și nu i-ai răspuns. Da, era automobilul lui Ann.

Mersese spre el cu o explozie de bucurie. Parcă era un om, un prieten. Ar fi vrut să-i vorbească, să-l întrebe : Cînd ai venit ? E și Ann aici ? Da, desigur că este. Ce întrebări stupide pun !

Portierele erau încuiate, parbrizul înghețat, întreg radiatorul plin de zăpadă, motorul încă era cald. Probabil că mașina abia se oprișe. Părea să fi făcut o cursă grea. În orice caz, aseară nu fusese aici, și nici azi-dimineață. Dar dacă n-a venit decît acum, dacă n-a oprit decît în clipa aceasta, atunci Ann trebuie să fie pe aproape. A coborît un moment, ca să ceară o informație, ca să cumpere țigări, ca să bea un ceai. Poate că e în holul hotelului, în restaurant, în cafenea.

Paul le străbătu pe toate. Ann nu era nicăieri. Cafe-neaua era plină de lume, la fiecare masă aproape erau figuri cunoscute, dar Ann nu era nicăieri.

— Căutați pe cineva ? întrebă portarul.

— Nu, nu...

Se întoarse afară în stradă și din nou se opri în fața automobilului albastru. „Am să aștept. Are să vină“.

O vedea alergînd prin Brașov, făcînd cumpărături dezordonate, rîzînd în toate oglinzile care-i ieșeau în

cale, împiedicându-se în șoșonii ei înalți ca niște cizme. Ce bine o cunoaște pe această Ann din zilele de iarnă ! Purta anul trecut o căciuliță de astrahan trasă pe frunte și un mantou, tot de astrahan, din care reușea să facă ceva cu totul nepretențios, ca o haină pe care ar fi găsit-o în ultimul moment pe cuier și ar fi luat-o în grabă, ca să facă o cursă de câteva minute în oraș.

Ocoli de câteva ori automobilul, uitându-se atent la fiecare piesă. Ar fi vrut parcă să poată ghici după aripi, după pneuri, de unde venea. Desigur nu de la București, căci era prea de dimineată și n-ar fi avut când să parcurgă o atît de mare distanță. Poate că înnoptase la Bran, poate la Satu-Lung, în acel Satu-Lung plin de amintiri. Erau atîtea Anne care înviau dintr-o dată pentru el, din cele mai depărtate timpuri, și îl chemau înapoi !

Se uită prin geamul portierei în acest automobil, care i se părea o casă locuită. Pe bancheta din față, lângă volan, era un pled alb, un teanc de reviste și o cutie de metal cu țigări Chesterfield.

De cînd fumează țigări Chesterfield ? Ultima oară fuma București fără carton. Le-a schimbat ? de cînd ? de ce ? și este singurul lucru schimbat din viața ei ?

Dar poate că nu erau țigările ei, sau, în orice caz, nu numai ale ei. E absurd să crezi că Ann e singură. E absurd să crezi că o cutie nouă de țigări intră în viața lui Ann fără să tragă după ea un bărbat, un amor, o legătură, un capriciu... Rămase cu ochii fixați asupra acelei cutii de metal, care i se părea că ascunde,

că trădează totul. Simțea o veche durere redeșteptată, aproape de inimă.

Cînd Nora îl întrebă dacă mai vrea să plece, nu știu ce să-i răspundă. Ar fi putut rămîne, ar fi putut pleca, toate erau pentru el la fel.

Erau din nou în șenila care îi mai dusesese o dată spre Poiana.

„Așadar, trebuie să luăm totul de la început“, își spunea Nora.

Avea în fața ei același om descurajat, cu aceeași privire cețoasă, cu aceeași ridicare indiferentă din umeri.

„Dacă cel puțin mi-ar spune ce s-a întîmplat. Dacă cel puțin aș putea înțelege.“

Începea să-i fie frică de omul acesta, în care se puteau petrece de la un minut la altul schimbări atît de adînci.

Parcă ar fi albit într-o singură clipă. Parcă ar fi primit de undeva un cuvînt de moarte.

Îl simțea străin. Mai străin decît în ziua în care pentru prima oară îi întîlnise această privire absentă. Au fost de atunci între ei cîteva zile trăite împreună, cîteva nopți de iubire. Toate sînt șterse.

Îl simțea pierdut, fugit de lîngă ea. Încă o dată fugit de lîngă ea. Și nu mai găsea destule puteri în ea ca să-l oprească.

„E timpul să renunți, Nora. Omul ăsta nu se mai întoarce.“

Se gîndea să-i spună : „E destul, Paul. E destul și e inutil. Vrei să pleci ? Pleacă. Am obosit. Află că mi se poate și mie întîmpla un asemenea lucru : să obosesc.“

Pe urmă se gîndi, nu știa de ce, la mîinile lui. Îi era milă de aceste mîini mari, prea dure, prea aspre pentru un om trist. Ar fi vrut să le mai simtă o dată pe umerii ei, cu greutatea lor indiferentă și protecătoare. „Ești frumoasă, Nora. Este un acord între tine și tine, și acest acord se numește frumusețe.“ Îi reveneau în minte cuvintele lui și încă o dată i se păreau uimitoare.

„Este omul care mi-a spus aceste cuvinte. S-ar fi putut să nu mi le spună nimeni, niciodată pînă la moarte, și el mi le-a spus. S-ar fi putut să port cu mine acest secret, pe care să nu-l vadă nimeni, și el l-a văzut. Și pe omul ăsta îl pierd.“

O Noră cuminte, răbdătoare încearcă să prindă din nou curaj. Își promitea să aștepte, să reziste, să nu cedeze încă.

Pînă la Prăpastia Lupului urcaseră cu schiurile în picioare, dar de acolo mai departe trebuia să le scoată și să le poarte pe umeri.

Umblau de aproape două ore, fără să fi schimbat în tot acest timp un singur cuvînt. Numai o dată, din greșeală, privirile li se întîlniseră, dar în aceeași secundă el își întoarse capul în altă parte, cu un gest alarmat de apărare.

„Nu-ți fie frică, Paul, n-am să întreb nimic : ești liber să-ți păstrezi secretele tale“, ar fi vrut Nora să-i spună, dar se temea că, după primul cuvînt rostit, tăcerea va deveni între ei și mai grea.

Mergea într-adins înaintea, ca să nu-i dea impresia că-l pîndește. De cîteva ori îl auzise oprindu-se pe loc, dar ea continuase să meargă mai departe, deși simțea că în oprirea lui este o ezitare, un gînd de a fugi. Nu-l mai auzea venind în urma ei și nu îndrăznea totuși să se uite după el. „Poate că de astă dată a plecat. Poate că într-adevăr a plecat.“ Își spunea că mai e timp să-l strige, că mai e timp să-l întoarcă. Își spunea că lasă în urma ei un om rănit, un om căzut, un om care are nevoie de ajutorul ei, chiar dacă nu-l cere, chiar dacă nu-l vrea. Totuși continua să meargă, privind mereu înaintea, ca și cum i-ar fi fost indiferent dacă el mai vine sau nu.

„Te porți ca o femeie jignită, Nora. Începi să-l iubești dacă începi să ai orgoliu.“

Își întindea singură curse pentru a se convinge că trebuie să se oprească și să-l aștepte, dar le respingea cu hotărîre.

„Dacă vine să vină singur. E rîndul lui să aleagă.“

El venea fără alegere. Venea din oboseală, din indiferență. Venea pentru că apucase să vină. Dacă femeia care mergea înaintea lui și care devenise dintr-o dată o femeie necunoscută, fără nume, ar fi întors capul spre el și l-ar fi chemat, poate că acest lucru ar mai fi trezit în el o ultimă voință de a se rupe, de a se elibera.

Dar nimic nu tulbura resemnarea acestei întoarceri în pădure, care semăna atît de bine cu o întoarcere în somn.

Urcuşul la Prăpastia Lupului era aspru. Zăpada acoperise înşelător bolovani şi gropi, care păstrau în adîncime nevăzute diferenţe de nivel. Erau ca nişte ochiuri de apă în mijlocul unui fluviu calm. Sub oglinda lor, un gol nevăzut soarbe şi trage la fund.

Înaintau prin zăpadă cu mişcări instinctive de înot. Pe alocuri, depresiunea era ca o treaptă ruptă. Senzaţia de scufundare era precisă. Părea că valuri de zăpadă se ridică în jurul lor şi îi acoperă. Se zbăteau cu genunchii, cu braţele, într-un fel de bătaie pe loc, care îi ajuta să se menţină la suprafaţă, ca şi cum ar fi înotat împotriva curentului. Cîte un vîrf îngheţat de stîncă se ridica uneori înainte, şi pe această insulă de gheaţă se puteau opri un minut, ca să măsoare drumul străbătut.

„E o nebunie ce facem“, îşi spunea Nora, dar această nebunie, acum, era fără revenire. Fiecare metru de teren cucerit avea ceva irevocabil. Pasul nu se mai putea întoarce pe unde călcase o dată. Urcuşul era greu, dar coborîrea ar fi fost imposibilă.

La marginea ei de sus, Prăpastia Lupului dădea într-o poiană. Se vedeau primii brazi, sus, pe buza prăpastiei, şi nu păreau că sînt departe, dar vremea trecă, şi distanţa rămînea mereu aceeaşi, ca şi cum mersul lor în zăpadă ar fi fost inutil, ca şi cum puteri

ascunse, mai tari decît zadarnica lor zbatere, i-ar fi readus mereu la punctul de plecare.

„Cîtă vreme e lumină, nimic nu e pierdut“, îşi făcea Nora curaj. O înspăimînta doar gîndul că i-ar putea prinde ceaţa înainte de a ajunge sus. În întuneric, pe povîrniş, n-ar mai fi putut face nici un pas înainte. Un singur gest greşit ar fi fost de ajuns ca să se prăbuşească.

„E oare nevoie să-i spun ?“ se întreba Nora, neîn-drăznind să-i vorbească. Nu voia nici să-l sperie, dar nici să-l lase în nepăsarea de somnambul cu care urca pe urmele ei.

Venea dinspre vîrf, deasupra pădurii, un freamăt ca de mari vînturi încă nestîrnite. Lumina zilei avea ceva albicios, difuz, lipsit de transparenţă.

— Ascultă, Paul ! se hotări Nora deodată să-i vorbească. Trebuie să fim cel mult în jumătate oră sus. Dacă ne prinde seara sau ceaţa aici, sîntem pierduţi. Nu ştiu ce se întîmplă cu tine şi nici nu te întreb. Dar acum îţi cer să te trezeşti. Cînd vom ajunge sus vei face ce vei voi.

Totul prevestea un viscol apropiat. Curenţi nu des-tul de repezi ca să se înalţe prea sus şui erau de-a lun-gul zăpezii, ridicînd-o în vîrtejuri mici de pulbere. Copacii deveneau grei într-un cenuşiu-albastru de plumb.

Paul ajunsese cel dintîi la capătul drumului. Ultimii metri de urcuş fuseseră şi mai greu de străbătut. Buza

prăpastiei era un parapet aproape vertical de gheață. Cîrligele bocancilor se înfîgeau ca niște gheare, ca să oprească alunecarea. Pînă în ultimul moment, căderea era încă posibilă. Toată zbaterea lor putea deveni în acest ultim moment o zădărnicie. Prăpastia Lupului, privită de pe acele ultime trepte infernale, avea un fel de indiferență sumbră, care așteaptă împlinirea soartei.

Ieșit din primejdie, Paul asista dezarmat la ultimii pași ai Norei. Nu putea face nimic pentru ea : nici o mîna de întins, nici un cuvînt de spus. Erău numai la cîtiva pași depărtare unul de altul, dar pe două țăr-muri diferite, fiecare singur. O vedea cum luptă cu zăpada, cu gheața, amețită de oboseală, dar cu un fel de deznădejde concentrată.

Cînd ajunse lîngă el, își aruncă schiurile de pe umeri, își scoase rucsacul din spate și pe urmă abia, descoperindu-se, își trecu mîna pe frunte, cu un gest de întoarcere la viață. Erău amîndoi palizi, cu sprîncenele și tîmplele albite de zăpadă, cu privirea încă neliberată de gîndul intens care-i purtase pînă acolo.

— Ești o fată vitează, Nora. Îți mulțumesc.

— Pentru ce ?

— Pentru curajul tău. Dacă aș putea să iubesc, te-aș iubi.

— Eu nu-ți cer asta, Paul. Îți cer să fii mai puțin nefericit. Mi-e de ajuns.

El avu din nou ridicarea lui din umeri dezamăgită.

— Îți mai cer, adăugă Nora, să uiți gestul ăsta de om sfîrșit. E așa de greu ?

— Nu știu, Nora. Cred că-ți pierzi vremea cu mine.

— Totuși, ieri cînd am plecat de aici erai un om vindecat.

— Credeam că sînt. Dar e de ajuns să-mi iasă în cale o umbră, pentru ca totul să cadă la pămînt.

— Sînt amintiri așa de greu de uitat ?

— Nici măcar nu știu dacă sînt amintiri. E o groaznică oboseală. E o silă imensă. E un dezgust adînc.

— Mai adînc decît Prăpastia Lupului ?

Se întoarseră amîndoi încă o dată spre prăpastia care se deschidea în față.

— Vezi, zise, Nora, cît e de adîncă, și tot ai trecut prin ea. Nu vrei să mai treci o dată ?

Sosiseră la cabană o dată cu seara. Gunther, mai palid decît oricînd, îi aștepta la fereastră. Hagen, care plecase în întîmpinarea lor pe alt drum, nu se întorsese încă.

— Trebuie să aprindem lumina din turn, ca să-i dăm de veste că v-ați întors. De ce ați venit așa de tîrziu ? Toată ziua v-am așteptat. Credeam că nu mai veniți. Credeam că v-ați pierdut.

Vorbea repede, cu fraze rupte, cu o stranie agitație nervoasă sub marea lui paloare. Ochii îi străluceau de febră, prea calzi, prea intenși ca să zîmbească. Faffner le mirosea hainele, se culca la picioarele lor, se zvîrcolea cu un mîrîit ciudat de bucurie și regăsire, dar

parcă și de deznădejde. Cu greu reuși Nora să-l calmeze și să-l culce lângă cămin, cu botul pe labe, dar și de acolo cîinele o privea cu uitătura lui de animal neliniștit.

— Faffner știe de unde veniți, spuse Gunther. Ați fost în casa din strada Prundului și aduceți de acolo lucruri pe care el le cunoaște...

Hagen veni mai târziu și, intrînd, nu spuse nici un cuvînt. Pelerina și gluga îi erau albe de zăpadă. Se opri în prag, și în primul moment, alb cum era, cu cizmele lui mari, cu gluga trasă pe frunte, părea un Moș Crăciun care-și ascunde fața. După ce se scutură de zăpadă, după ce își descoperi fruntea lui tristă și mai ales acea privire albastră, rece, de sihastru, imaginea amicală de la început se stinse, alungată, și în locul ei rămase omul aspru, pe care îl cunoșteau.

Nora se gîndi să meargă spre el și să-i spună : „Fi liniștit. Am lăsat în casă lucrurile așa cum le știi. Nimic nu e clintit din loc. Poarta e ferecată, ferestrele închise. Nimeni nu va trece acel prag și nici o umbră nu va pleca de acolo.“

Dar tăcerea lui Hagen nu punea întrebări și nu primea cuvinte de prietenie.

Toți trei bărbații tăceau, și Nora se simțea foarte singură între ei. Se uita la fiecare în parte și pe fiecare îl simțea plecat cu gîndurile lui. Își desfăcu rucsacul și scoase fără bucurie lucrurile cumpărate de la Brașov pentru ei. I se păreau acum inutile, prea copilărești pentru niște oameni triști. Lîngă fereastră, bradul pavozat pentru modesta lui feerie de Crăciun aștepta

să fie aprins. Nora atîrnă de ramuri darurile ei descu-
rajate și pe urmă aprinse una cîte una lumînările, care
începură să joace cu flăcări mărunte în globurile de
sticlă colorată.

Gunther cel dintîi se apropie de pom. „E totuși
destul de copil ca să-i facă plăcere“, se gîndi Nora.
Vedea revenind pe obrazul lui palid o licărire de
curiozitate. Ochii își recăpătau frumoasa lor claritate
ironică.

— Nu vii, Paul, lîngă pomul nostru de Crăciun?
îndrăzni Nora să întrebe.

Deasupra bradului luminat, vechea lui privire ce-
țioasă de indiferență avea ceva timid, nesigur.

Mai greu veni Hagen, care nici nu se apropie cu
totul de pom. Stătea la cîtiva pași de el, la fel de
aspru, la fel de întunecat.

Se adunau în jurul bradului ca în jurul unui foc în
pădure.

XV

Terenul de schi avea în prima dimineață de Crăciun un aspect de serbare populară. Cîțiva schiori pasionați plecaseră în zori la Predeal, coborînd pe versantul dinspre Timiș, ca să asiste la concursurile oficiale. Cei mai mulți însă rămăseseră pe loc, iar de la Brașov soseau mereu grupuri de băieți și fete care se luptaseră cu viscolul ca să ajungă pînă sus. Pădurea vuia de lume tînăra ca un oraș în vacanță. La Turing-Club un comitet improvizat peste noapte organiza cîteva „probe” de viteză și slalom. Nu era decît un joc, dar toți primeau să-l joace cu seriozitate. Se măsurau distanțele, se jalona terenul cu fanioane albastre și roșii, se numerotau concurenții, se stabilea un sistem de punctaj și clasificare. Arbitrii și comisarii de teren, cu brasarde și fluieri, alergau încolo și încioace, printre

schiori, ca să facă ordine și să formeze echipele. Un medic tânăr organiza un post sanitar și, pentru ca decorul să fie complet, cineva confecționase un mic drapel alb cu cruce roșie, care flutura în vînt. În fața cabanei se ridicase în grabă o tribună de scînduri pentru public și o masă lungă pentru juriu. Pe masă erau înșirate „trofee”, coroane de brad, cupe de tinichea, cîteva sticle de vin și bere, o lanternă cu baterie și — premiul întîi ! — un ceas deșteptător.

Întreg concursul era făcut jumătate în glumă, ca o parodie a concursurilor adevărate de la Predeal, dar era o glumă în care toată lumea se lăsa antrenată cu destulă convingere. Mai ales sașii de la S.K.V., veniți în grup compact, erau serioși și decizi de parcă s-ar fi pregătit pentru o mare bătălie. Formaseră o echipă de cinci oameni și trimiseseră o provocare scrisă studenților de la Turing-Club, pentru o cursă de viteză care urma să fie „proba finală” a zilei, punctul culminant al luptei dintre S.K.V. și T.C.R.

Tot muntele vibra de strigăte și cîntece. Cînd vîntul se potolea, zgomotele ajungeau, departe, pînă la cabana lui Gunther. Hagen, care se întorsese din plimbarea lui obișnuită de dimineață prin pădure, le povesti ce se întîmplă.

— Mergem și noi ! propuse Nora.

Paul, la fel de cenușiu ca în ajun, nici nu primi, dar nici nu refuză. Să meargă sau nu, îi era indiferent. Noaptea adusese pentru el un fel de pace amortită, ca după un anestezic. Mai greu era de înduplecat

Gunther, care nu voia cu nici un preț să se îndepărteze de cabană.

— E prea multă lume. Nu vreau să-i văd. Nu vreau să mă vadă. Îi cunosc prea bine.

Nora îi pregăti totuși schiurile, pe care băiatul nu le pusese încă în acea iarnă, și era sigură că la această ispită nu va rezista.

„Trebuie să-i scot la lumină“, își spunea ea, privindu-i pe amîndoi.

Hagen, care rămînea singur la cabană, îi șopti Norei cu îngrijorare :

— Să fii atentă. Gunther n-are voie să alerge.

— Nu-ți fie teamă. E lîngă mine.

La Turing-Club, programul nu începuse încă. Se mai făceau pe teren lucrări de „amenajare“, mai ales pentru trambulina de sărituri, pe care cîțiva voluntari o săpau în zăpadă cu lopețile. Toți cîntăreții de acordeon de la cele două cabane fuseseră convocați cu instrumentele lor, într-un fel de orchestră, comună, instalată lîngă masa juriului, ca să cînte „Mulți ani trăiască“ și „*Hoch, hoch, dreimal hoch*“¹ la împărțirea trofeelor. Între timp, ca să calmeze nerăbdarea publicului, cîntau diverse imnuri și „uverturi“.

Sosirea lui Gunther provocă printre sașii din tribună oarecare uimire. Vestea trecu din om în om, prin semne, prin șoapte : *Der junge Grodeck, der junge*

¹ Trăiască, trăiască, de trei ori trăiască ! (germ.)

Grodeck... Priviri intrigate se întorceau spre el și spre însoțitorii lui. Un moment, toate atențiile fură abătute de la cele ce se petreceau pe teren. Gunther devenea centrul spectacolului, ca un prinț moștenitor care-și face apariția într-o lojă, la un concert. Nora simțea îndreptate asupra ei zeci de întrebări. Gunther, înviorat de aerul rece al dimineții, o ținea de braț și îi vorbea cu animație.

— Măine toată familia Grodeck va ști că am ieșit împreună. Se va deschide o anchetă, ca să se afle cine ești, de unde vii și ce intenții ai. O femeie tânără în familia Grodeck e o îndrăzneală: Grodeckii nu suferă femeile tinere. A fost una, și n-au iertat-o pînă la moarte.

Nora înfrunta cu plăcere valul de surpriză și curiozitate stîrnit în jurul lor. Numai Paul rămase indiferent la aceste semne și priviri, pe care nici nu le vedea.

Primul punct din program era o cursă de ștafetă, pe circuit închis. Itinerariul ducea de la Turing-Club la S.K.V. și de acolo, prin poiana Trei Fetițe, la Turing-Club. Semnul de plecare se dădu în tăcerea generală cu o lovitură de pistol, care făcu să răsunе muntele. Tribunele izbucniră în aplauze, iar echipierii purtînd pe spate numere mari, vizibile de departe, porniră strigați pe nume de prieteni și partizani.

Gunther lua și el parte la lupta deschisă și striga cu multă aprindere un număr pe care și-l alesese din grămada alergătorilor : Douăzeci și trei ! Douăzeci și trei !

— De ce douăzeci și trei ? se miră Nora.

— Nu știu, La întâmplare, ca la ruletă.

Rîdea cu fața luminată, redevenit copil și atîrnîndu-se de brațul ei stîng cu toată puterea.

— Tu pe ce număr joci, Paul ? întrebă Nora.

Întoarse capul spre dreapta, unde-l știa tăcut lîngă ea, dar nu-l găsi.

A plecat ? E oare posibil să fi plecat. Tot timpul îl simțise acolo, la dreapta ei, închis în apăsătoarea lui tăcere, ca o piatră, și nu-și dădea seama cînd a putut să plece fără nici un cuvînt.

„Așa pleacă fără nici un cuvînt“, își aminti Nora cu amărăciune.

Primul gînd al lui Paul, plecînd de acolo, era să se întoarcă la cabană. Voia să fie singur. Îi făcea rău mulțimea aceea de oameni zgomotoși și îl irita Nora cu silința ei exagerată de a-l prinde și pe el într-un joc care, în dimineața aceasta, i se părea fără farmec. Între el și Gunther, atentă la toate gesturile lor, Nora îi făcea impresia unei guvernante care supraveghează doi convalescenți. Îl oprima această privire, pe care o simțea ațintită asupra lui, chiar atunci cînd era îndreptată în altă parte. În buimăceala de o secundă, produsă de descărcarea pistolului, avusese timp să se rupă de acolo neobservat.

„Tot îi rămîne un pacient“, își spuse plecînd.

„Sînt rău, sînt nedrept“, adăuga din obișnuință vocea lui intimă de om rezonabil, fără să-i poată da însă remușcări. Cuvintele, gîndurile treceau prin el pustii. Se simțea ca un instrument cu coardele rupte, fără rezonanță, fără căldură. Nimic nu răspundea în el, nici gînduri, nici amintiri.

Cunoștea un nume care altădată trezea în el dureri nervoase, reflexe, de neînlăturat : Ann. Îl spunea acum cu glas tare, din curiozitate, cum ar fi apăsător pe o clapă ca să vadă dacă răspunde : Ann, Ann, Ann. Numele cădea inert, ca o piatră.

Privea în față imagini care ieri încă i se păreau atroce : Ann dezbrăcîndu-se cu dezordonata ei impudoare, în timp ce bărbatul cu care este o privește fumînd sau răsfoind o carte. Multă vreme îl torturase povestirea unei călătorii pe care Ann o făcuse în Grecia, cu unul din primii ei amanți, e drept, cu mult înainte de a-l fi cunoscut pe el.

„Era așa de cald, povestea ea, că toată ziua stăteam goală în cabină și numai seara mă îmbrăcam să ies pe covertă“. Ani întregi îl urmărise această imagine, care îl chinuia prin preciziune. De nesuportat nu era gîndul că Ann s-a culcat sau se culcă cu alți bărbați, ci detaliile fizice, sigure, irecuzabile, gestul cu care își scoate ciorapii sau cu care își trage peste cap o bluză.

Privește acum cu ochii deschiși toate aceste imagini, altădată dureroase, și le găsește cel mult stupide. O vede pe Ann jos la Brașov, într-o cameră de hotel, cu Dănulescu sau cu altul, o vede goală în brațele lui,

o urmărește fără oroare, fără revoltă, în mișcările ei cele mai secrete, îi aude râsul ei excitat, suspinul ei senzual, și totul trece prin el cu o indiferență de moarte.

Pornise la început spre cabană, dar acum își lasă schiurile să-l ducă unde vor. Un vînt ascutit îl bate pe frunte, pe tîmple. Dacă drumul spre S.K.V. n-ar fi ocupat de aceste ridicule concursuri, s-ar lăsa purtat la vale, pînă la Poiana, pînă la Brașov, pînă la capătul pămîntului...

Programul de la Turing-Club era pe sfîrșite. În așteptarea probei finale de viteză, tribuna urmărea cu hohote de rîs ultimele sărituri de trambulină. Concurenții cădeau unul după altul, ca și cum cineva i-ar fi aruncat de sus în zăpadă. Foarte rar cîte unul reușea să se mențină pe schiuri și să se oprească reglementar în fața tribunei, unde îl primeau salve de aplauze. Gunther urmărea cu entuziasm sau cu indignare fiecare nouă săritură. Avea simpatii capricioase pentru unul sau pentru altul dintre concurenți, și îi striga ca să le dea curaj în clipa plecării sau ca să-i certe, după ce au căzut. Nora se temea să nu-l obosească această agitație și uneori îi punea mîna ușor pe umăr ca să-l calmeze.

Locul din dreapta ei era mereu gol. Paul nu se întorsese, și Nora se întreba dacă se va mai întoarce vreodată. Nu i se părea cu neputință să fi plecat

pentru totdeauna. Poate că la cabană o aștepta un bilet al lui, unul din acele bilete scurte, răstite, pe care omul ăsta leneș știe așa de bine să le scrie pe un colț de masă, înainte de a fugi...

Concursul de sărituri era terminat. Pîrtia rămînea liberă pentru ultima cursă de viteză. Arbitrii își transmiteau prin pîlnii de carton ordine și comenzi de la o extremitate la alta a terenului. Toată lumea se retrăgea în tribune. Într-o clipă, întreg terenul era pustiu, și o tăcere încordată acoperi toate zgomotele de pînă atunci.

Cele două echipe de cîte cinci oameni — S.K.V. și T.C.R. — urmau să coboare de sub vârful muntelui, pînă în fața tribunelor, în linie dreaptă. „Schuss“ spunea regulamentul. Distanța nu era mare, nici 600 de metri, dar panta era prăpăstioasă, și orice fel de frînă — plug, christianie sau telemark — erau interzise. Mai contribuia la atmosfera de emoție generală punerea în scenă a cursei : fanioanele care se agitau în tăcere, acordeoanele care cîntaseră tot timpul, dar acum se opriseră la un semn al juriului. La baza stîncii din vîrf a Postăvarului, cele două echipe se vedeau aliniate ca niște bile negre pe zăpadă.

O detunătură de pistol deschise cursa.

În primul moment nu se văzu nimic, decît un nor de zăpadă, care cobora vijelios ca o avalanșă. Pe urmă, unul cîte unul, alergătorii se desprinseseră din negură, la distanțe mici unul de altul, imposibil de recunoscut sau de urmărit. Partizani ai uneia sau alteia

din echipe, tăceau cu aceeași intensă neliniște. Jocul era orb. Nu se știa cine vine întâi, cine câștigă, cine pierde.

Un strigăt trecu prin toată tribuna : unul din alergători căzuse. Venea peste cap rostogolindu-se la vale, cu schiurile împiedicate unul de altul. Echipa lui era pierdută. Regulamentul elimina din competiție echipa care nu sosea cu toți echipierii la finele cursei.

Lumea sărea peste tribune spre masa juriului cerînd explicații, punînd întrebări : cine ? cine ? cine ?

Omul continua să se rostogolească pe pantă, în timp ce alergătorii ceilalți treceau pe lîngă el, continuîndu-și cursa.

Sosirea se petrecu într-un tumult general. Fiecare echipier ajuns pe linia de sosire era smuls de public, care îl recunoștea, îi striga numele. Erau cinci de la S.K.V., erau numai patru de la T.C.R. ... T.C.R.-ul era scos din luptă ! Ba nu ! Și de la T.C.R. tot cinci erau. În îmbulzeală se greșise numărătoarea. Toți zece alergătorii terminaseră cu bine cursa. Clasificarea urma să se facă după cronometraj.

Dar atunci, cine era alergătorul căzut ? Cine era acest al unsprezecelea concurent neînscris și care zăcea acum în zăpadă în mijlocul terenului ?

Echipa de salvare alerga spre locul accidentului. Nora nu-și putu opri un gînd absurd.

— Te rog așteaptă-mă aici, îi spuse lui Gunther. Mă întorc îndată.

Paul pornise spre vârful muntelui fără gînd precis. Voise doar să se depărteze de Turing-Club și de toată acea mulțime turbulentă. Pe versantul dinspre Timiș, muntele era tăcut și pustiu. Pădurea își recăpăta acolo sălbăticiunea pierdută.

Rămăsese cîtăva vreme pe pietrele înghețate din vîrf, albe ca niște mari blocuri de gheață. Nevăzuta vale a Timișului, acoperită de nori, vibra în adînc cu un foșnet depărtat de torent. Zările erau închise de aceeași ceață densă, ca între niște ziduri de fum.

Nu știa de cît timp se afla acolo. Minute sau ore treceau pe lîngă el cu un gust de somn. Coborîse cîteva trepte mai jos ca să ocolească stîncile de gheață, care blocau trecerea spre versantul Timișului, și găsi printre brazi o pîrtie lată, așezată ca o șea pe grumazul muntelui. Schiurile alunecau singure fără viteză, cînd deodată se răsuciră violent spre dreapta. Le opri în aceeași secundă, cu o tresărire reflexă, pe care o simți ca o izbitură în piept, ca și cum cineva din el ar fi tras un mîner secret de frînă. Schiurile oprite în loc vibrau de violența șocului.

În fața lui se deschidea, ca o cădere în gol, o pîrtie aproape verticală, iar jos, la capătul ei, se vedeau tribunele de la T.C.R. Pe teren fanioane colorate se ridicau și se lăsau schimbînd semne neînțelese între ele. O rumoare de voci venea pînă sus, dar pe urmă nu se mai auzi nimic, ca și cum deodată cabana Turingului cu tribunele și oamenii ei s-ar fi depărtat.

Porni în jos cu ochii deschiși : „Dacă vreau, mai pot să opresc“, își zise. În primele secunde, schiurile

alunecaseră cu greutate pe zăpada înghețată. „Da, mai pot să opresc.“ O detunătură de armă sparse tăcerea. Abia atunci își dădu seama că nu e singur. Siluete repezi treceau pe lângă el, ridicînd în urmă o perdea de zăpadă care acoperea totul. Pe urmă se făcu lumină, un torent de lumină albă, solară, prin care el însuși trecea luminos ca o torță vie. Ținea ochii mereu deschiși, dar era prea mult soare ca să mai vadă ceva.

Căderea o simți ca o deviere de zbor. Avu senzația violentă că e smuls de pe traiectoria lui și aruncat în altă direcție, ca un proiectil ricoșat...

Pînă la tribună fusese dus pe o targă de crengi de brad.

— Cred că nu are nici o fractură, dar e mai bine să nu-l obosim, spuse tînărul medic luîndu-și în serios rolul de șef al echipei de salvare.

Paul își pierduse în primele momente cunoștința, dar pe urmă deschisese ochii, neștiind ce se petrece. Deasupra lui erau cîteva figuri străine, și între ele Nora, o Noră severă și tristă, căreia ar fi vrut să-i surîdă.

Era lovit la ochiul drept, buza de jos îi sîngera, fruntea și obrajii erau jupuiți de zgîrieturi.

— Toate astea n-au nici o importanță, zise medicul. Dacă n-avem nici fractură, nici hemoragie internă, am scăpat teferi.

Nu-l durea nimic. Simțea doar că nu se poate ridica de jos. Nora îi ștergea cu batista ei sângele de pe buză.

— E rîndul tău să mă ridici din zăpadă, zise el. Acum nu-mi mai datorezi nimic : accident pentru accident.

Ea se aplecă și mai mult peste el și îi vorbi în șoapte, la ureche, ca să nu audă nimeni :

— De ce ai făcut asta, Paul ? De ce ?

— Nu știu, Nora. Nu-mi aduc aminte.

Era ceva luminos în privirea lui, o expresie de mare odihnă.

— Am uitat tot, cu desăvîrșire tot. E aici, în zăpadă, sub ochii tăi, Nora, un om fără amintiri, un om liber — mă auzi ? -- un om liber...

XVI

Bătrînul Grodeck sosi la cabană în prima dimineață după Crăciun. Nu-l aștepta nimeni, dar încă înainte de venirea lui, Faffner dăduse semne de neliniște. Umbla mîrîind cu botul în zăpadă, în căutarea, parcă, a unor nevăzute urme de sînge.

„Cîinele ăsta e bolnav“, spusese Nora, încercînd să-l domolească, dar nimeni nu se putea apropia de el.

Asupra bătrînului Grodeck, Faffner se aruncă de cum îl văzu. Pînă să-i vină ajutor din cabană, omul, urlînd de groază, fu trîntit în zăpadă. Îl ridicară de acolo alb de spaimă, cu haina sfîșiată la umărul drept, unde cîinele își înfipsese colții, dar, prin minune, fără rană adîncă. Era, spre norocul lui, foarte gros îmbrăcat și purta mai ales o șubă, prin care colții trecuseră greu, răzbind totuși pînă la piele și lăsînd acolo un cerc însîngerat, ca un semn cu fierul roșu.

Faffner nu-l mai recunoștea nici pe Hagen, nici pe Gunther, nici pe Paul și se zbătea în mîinile lor, cu o deznădejde sălbatecă. Trebuiră să-l țină toți trei pe loc, luptîndu-se cu el, pînă ce bătrînul Grodeck, condus de Nora, reuși în sfîrșit să intre în cabană.

Abia îl lăsară din nou liber, și Faffner se năpusti la uși, la ferestre, cu un urllet înnebunit de neputință.

— Nu-l putem lăsa așa, spuse Hagen. E mai bine să-l punem în lanț.

Intrară cu toții în casă și cîtva timp rămaseră tăcuți, ascultînd cu inima strînsă acel urllet de ființă chinuită, care părea că le cere ajutor.

Bătrînul Grodeck nu era de loc bătrîn. Nu arăta să fi trecut de cincizeci de ani, iar pe acești cincizeci de ani îi purta foarte bine pe umerii lui, încă vi-guroși.

Își reveni repede din spaima pe care o trăsesese. Se scutură de zăpadă, fără să pară stînjedit de cele în-tîmplate. Urletele lui Faffner, care se zbătea afară, în lanț, nu-l tulburau.

— Am spus totdeauna că animalul ăsta e turbat.

Felul neobișnuit în care intrase la cabană făcea grea orice prezentare. Nu spusese bună ziua la venire, nu dăduse cu nimeni mîna — și acum era prea tîrziu pentru gesturi, care oricum păreau că nu-i sînt familiare. Era îmbrăcat în haine de oraș și purta doliu, probabil după soția lui. Panglica neagră de la brațul stîng i se desprinsese în cădere, și acum și-o

potrivea din nou, cu multă atenție. Era un doliu corect, de om scrupulos, care își cunoaște îndatoririle și le respectă. Ceva demn și rece persista în ținuta lui, chiar și acum, după ce ieșea sfîșiat din lupta cu câinele.

Gunther îmbrăcase în acea dimineață puloverul lui roșu și un pantalon de flanelă, gri-deschis. Lîngă el, hainele negre ale bătrînului Grodeck erau ca o mustrare tăcută, ca și cum ele singure ar fi apărat acolo memoria moartei.

Plimba peste oamenii și lucrurile din încăpere o privire rece, care nu întreba nimic, dar dezaproba totul. Aștepta probabil să rămîină singur cu fiul lui, pentru ca să-i spună ce îl aducea la cabană, dar Hagen, care de obicei își găsea de lucru pe afară, rămase de astă dată pe loc, cu o vizibilă hotărîre de a nu se mișca de acolo.

— Vă rog să rămîineți aici, îi șopti Gunther Norei și lui Paul, care se pregăteau să plece.

Sub obișnuitul lui zîmbet ironic era ceva sfidător pentru neașteptatul musafir în haine negre, dar și oarecare spaimă de a nu rămîinea singur cu el.

Tăcerea fu și mai apăsătoare în timpul dejunului. Nu se auzea decît în răstimpuri urletul lui Faffner, care se zbătea mereu afară, în lanț. Bătrînul Grodeck mîncă fără lăcomie, dar cu seriozitate și cu un fel de atenție meticuloasă. Foarte rar spunea un cuvînt despre lucruri și oameni probabil cunoscuți lui Gunther. Revenea mai ales în vorbirea lui un nume,

„mătușa Augusta“, pe care îl rostea cu reverență, ca și cum s-ar fi referit la o autoritate superioară. În ierarhia Grodeck, această mătușă Augusta ocupa desigur un loc însemnat. Gunther însă nu răspundea în nici un fel, și bătrînul Grodeck nu părea că așteaptă vreun răspuns.

Hagen nu se așezase la masă. Cu tăcerea lui puternică apăra de departe tăcerea mai nervoasă, mai nesigură a băiatului. Stătea pironit de ușă, fără să-și abată un moment privirea de la cele ce se petreceau. Bătrînul părea că suportă foarte bine această mare tăcere încordată. Puțin aplecat peste masă, cu umerii lui imenși, putea duce poveri mai mari, fără să le stimă. Cravata de doliu, hainele negre îi dădeau ceva solemn și îngîndurat.

Pînă la sfîrșitul mesei nu mai spuse nici un cuvînt. Cînd termină de mîncat i se adresă deodată lui Gunther :

— Am venit să te întreb dacă vrei să te întorci acasă.

Băiatul nu răspunse în primul moment. Nu se aștepta la o întrebare atît de directă, pe care nimic nu o pregătise. Pe urmă, răspunse, scurt, cu o expresie de neclintit :

— Nu.

Bătrînul Grodeck primi răspunsul în față, fără nici o tresărire.

— Știam. A fost de datoria mea să te întreb, dar știam.

— Atunci, zise Gunther, nu trebuia să te obosești pînă aici. Îmi pare rău că ai făcut un drum atît de lung.

— Drumul trebuia oricum să-l fac. Fie că rămîi, fie că pleci, avem unele lucruri de discutat. Poate că ar fi mai bine să le discutăm numai între noi doi.

— Eu nu am secrete, zise Gunther, speriat de gîndul că ar putea rămînea singur, și aruncînd spre Nora, spre Paul, spre Hagen priviri ce chemau în ajutor.

— Nu sînt secrete, dar sînt chestiuni de afaceri... Vreau să-ți vorbesc despre pădurile din Bihor.

Vorbise pînă atunci românește, dar în acel moment, înainte de a-și termina fraza, începu să vorbească nemțește, poate ca un fel de apărare instinctivă împotriva străinilor care erau de față. Căpătă dintr-o dată o grabă nervoasă în vorbire, pe care nu o avu-sese înainte. În parte, calmul lui de pînă atunci era datorit și faptului că vorbind românește trebuia să-și caute cuvintele.

Era vorba despre o linie ferată forestieră, pe care întreprinderile Grodeck o construiau în pădurile lor din Bihor. Cum lucrările luau acum dezvoltări neprevăzute, care aveau să dureze încă un an, ar fi vrut să aibe acordul de principiu al lui Gunther, pentru ca să fie sigur că la majoratul lui băiatul nu va stînji-mersul mai departe al lucrurilor. Afacerea era importantă, și bătrînul Grodeck o expunea pe larg, cu cifre, cu explicații tehnice, cu scheme și planuri,

pe care le adusese cu el și le întindea pe masă, ca pe niște hărți.

Gunther asculta fără nici un semn de aprobare sau măcar de înțelegere. În cele din urmă, se ridică.

— Nu pot să-ți dau nici un răspuns. Sînt lucruri care deocamdată nu mă privesc. În martie voi coborî la Brașov și voi vedea atunci ce e de făcut.

Pentru prima oară, bătrînul Grodeck își pierdea răbdarea.

— Eu n-am timp să aștept pînă în martie.

— Mă mir, spuse Gunther. Un Grodeck are totdeauna timp să aștepte. E singurul lucru pe care l-am învățat de la voi. Pe mama n-ați așteptat-o douăzeci de ani pînă a murit? Pe mine mă veți aștepta mai puțin poate.

— Să nu vorbim despre asta, zise bătrînul Grodeck. Orice s-a întîmplat, memoria mamei tale este pentru noi venerată. Eu am uitat tot.

— Pentru că ești generos, rîse Gunther. Eu însă n-am uitat nimic. Mă înțelegi? Nimic.

Își pierduse stăpînirea lui ironică de pînă atunci. Avea în ochi flăcări reci, albastre, care ardeau cu ceva deznădăjduit pe figura lui de copil. Bătrînul Grodeck încercă să-și păstreze sub această privire arzătoare cumpătul. Dacă n-ar fi fost vocea lui guturală, pe care o furie greu ascunsă o altera și mai mult, ca și cum ar fi răgușit subit, nimic nu l-ar fi trădat. Îl mai ajutau și hainele negre de doliu, cu demnitatea lor rigidă

— Sînt lucruri, zise el, pe care un tată nu le poate discuta cu fiul lui. Și, orice s-ar spune, ești totuși fiul meu.

Ridicase capul, spunînd aceste ultime cuvinte, spre Hagen, și pentru prima oară îl privi în ochi, în tăcerea împietrită pe care acesta o păstrase tot timpul. Pe urmă, i se adresă din nou băiatului, cu aceeași voce guturală, înăbușită de mînie.

— Am venit aici ca să punem la punct afaceri care nu suferă întîrziere. Trebuie să fii rezonabil și să mă ascuți. Sînt sigur că mama ta, dacă ar trăi, mi-ar da dreptate.

Gunther izbucni la aceste cuvinte într-un rîs crispat.

— M-am întrebat întotdeauna de ce ați ucis-o. Acum, în sfîrșit, știu : ca să vă dea dreptate. Voi, cînd omorîți un om, îl trageți de partea voastră. Dar mama, moartă sau nu, rămîne mereu cu mine, și dacă ai venit să mi-o iei, ai venit degeaba. A doua oară nu vă mai las s-o ucideți.

Era de o neasemuită paloare, și rîsul lui exasperat era plin de lacrimi. Ieși pe neașteptate din odaie, trîntind ușa. I se auzeau pașii pe scări, urcînd în fugă spre odaia din turn.

Hagen ieșise aproape în același timp, alergînd după el. Bătrînul Grodeck rămase singur cu Nora și cu Paul. Își potrivi cravata cu multă atenție, lucru care îi dădea oarecare liniște, ca și cum acest gest ar fi

pus ordine în el și ar fi reparat cuvintele grele pe care le primise în fața unor oameni străini.

— Nu trebuie să luați seama la vorbele lui Gunther, zise el. E o fire nervoasă și am făcut greșeala de a-l crește în prea mare libertate. În privința asta, răposata lui mamă are o parte din vină. L-a ținut prea mult pe lângă ea și a făcut din el un copil exagerat. Nu știu ce vi s-a povestit despre ea, aici sau la Brașov — am auzit că ați petrecut o noapte într-o casă în care și ea a avut pe vremuri ușurința, poate condamnabilă, de a intra uneori — nu știu ce vi s-a povestit, dar vă pot asigura că răposata mea soție a fost o persoană cu totul respectabilă și că nimic nu i se poate reproșa memoriei ei. A fost însă o fire exagerată, și acest lucru se simte în educația lui Gunther. Am ținut să vă spun chiar eu aceste lucruri, mai ales că, din nenorocire, ați fost martori la scena de adi-neauri.

Se plimba prin odaie cu pași mășurați și se oprea în fața câte unui obiect, pe care îl privea cu aceeași expresie de dezaprobare.

— Băiatul e bolnav, zise Nora. O mare emoție îl poate doborî. Poate că ar trebui lăsat în pace cîtăva vreme.

— Bolnav !

Bătrînul Grodeck spunea cuvîntul cu iritare și cu neîncredere.

— E și asta una din ideile romanțioase pe care le-a moștenit de la mama lui. Dar dacă este într-a-

devăr bolnav, de ce nu vine acasă ? de ce stă în sălbăticiunea asta, fără doctor, fără medicamente ?

— Cred că se simte bine aici. Hagen îl îngrijește și îi aduce tot ce trebuie.

Bătrînul Grodeck se încruntă.

— Nu-l cheamă Hagen. Îl cheamă Klaus Schmidt.

— Noi aici îi spunem Hagen.

— Dar încercați să-i spuneți Schmidt, se răsti el. Niciodată n-am putut s-o obișnuiesc pe soția mea să-i spună așa : Schmidt. Poate că totul s-ar fi petrecut altfel...

Se opri în fața portretului de pe etajeră și îl privea fără îngăduință. Surîsul tinerei femei părea că se stinge sub privirea lui.

Ore întregi după plecarea bătrînului Grodeck de la cabană, Faffner continuase să se frămînte și să caute. Îi dăduseră drumul din lanț, dar el se zbătea mereu, ca și cum încă ar fi fost legat. În primul moment alergase în pădure pe urmele celui plecat, dar se întorsese după cîtva timp, abătut. Era prea tîrziu ca să-l mai găsească, și urmele se pierdeau în ceață.

Nu voia să mănînce nimic și nu primea nici o mîngîiere. Era într-adevăr bolnav, ochii îi erau arși de febră, și cînd cineva încerca să pună mîna pe el, trăgîndu-l de ureche — gest care de obicei îl potolea —, cîinele urla de durere, de parcă i s-ar fi atins o rană vie.

— Îl doare, spuse Gunther. După atîta timp, încă îl mai doare... Sînt cinci ani de atunci. Era în septembrie, cred... Da, în septembrie... Mă întorceam cu mama din oraș. L-am găsit pe Faffner în curte, într-un lac de sînge. Trăsese cu carabina în el, și pe urmă îl lăsase acolo, crezîndu-l mort. Înțelegeți ? Cu carabina...

— De ce ? întrebă Nora.

— Pentru că mama îl iubea. N-a suferit niciodată ființele pe care le iubea mama sau care o iubeau pe ea. Le-ar fi ucis pe toate, cu carabina sau altfel... Grödeckii știu uneori să ucidă și fără carabină... Ucid cu discreție, și pe urmă poartă doliu cu demnitate.

Faffner, ca și cum ar fi înțeles că e vorba de el, se apropiase de cămin.

XVII

Noaptea de Anul Nou se sărbătorea pe munte cu focuri și chiote. De la Turing-Club și de la cabana Sașilor, veneau prin pădure strigăte, pe care numai vîntul le acoperea cu vîjiitul lui metalic. Viscolise toată ziua, dar mai tîrziu vremea se domolise. O ceață grea, densă cădea liniștitoare peste brazi și pietre.

În vîrful muntelui se aprinsese, de cum se făcuse seara, un foc uriaș, care chema în jurul lui oamenii de la cele două cabane. Se vedeau urcînd cu torțe de rășină în mînă și li se auzeau de departe vocile și rîsetele. Cînd ajungeau sus, deveneau dintr-o dată tăcuți și se apropiau de foc, cu fețe serioase, grave.

— Dacă n-ar fi ceață s-ar vedea focul de pe Piatra Mare, spuse cineva.

Oriunde era o cabană, se aprindea în seara aceasta un foc, și oameni tăcuți se strîngeau în jurul lui, în

ultimele ceasuri ale anului. Ardeau pe toate crestele din Bucegi focuri mari ca niște semnale, care se caută unele pe altele în noapte, dar ceața le acoperea pe toate.

— Ești și tu ca focul de pe Piatra Mare, Paul. Știu bine că ești undeva în ceață, dar nu te văd.

— De ce spui asta, Nora ? Nu sînt lîngă tine ? Nu sîntem împreună ?

— Împreună, și totuși singuri.

— Toți sîntem singuri, Nora. Uită-te bine la toți cîți sîntem aici și spune dacă e ceva care nu e singur.

Nu erau în lumina acelor flacări de seară decît oameni triști, figuri grave, priviri care se întîlneau fără să se vadă. Pe toate fețele plutea aceeași expresie de atenție oprită în loc și întoarsă înapoi, ca într-o apă fără fund.

Focul îi făcea pe toți gînditori. Erau butuci imenși de fag, arși pînă la jăratec, dar rămași întregi, incandescenti.

Mereu se aruncau crengi, care înăbușeau în primul moment focul, dar flacările izburneau puternic, cu un zgomot de incendiu. Brazi mici și jnepeni deveneau într-o clipă luminoși, arzători, feerici, ca niște plante fosforescente. Scînteii repezi zburau cu un zgomot mărunț de ploaie metalică, și pe urmă totul se topea în același jar luminos ca o lavă de aur.

Paul se opri la cîțiva pași de foc, ca și cum n-ar fi îndrăznit să se apropie mai mult. Își scoase chi-

piul cu un gest intimidat și rămase tot timpul descoperit.

— E timpul să mergem, zise Nora.

— Încă nu, se împotrivi el.

Nu se putea rupe de acolo. I se părea că focul acela, ca să ardă, avea nevoie de ei. I se părea că, fără oameni în jurul lui, se va stinge.

†

Gunther îi aștepta la cabană cu nerăbdare. În cele trei zile câte trecuseră de la plecarea bătrînului Grodeck, fusese bolnav. În seara aceasta cobora pentru prima oară din camera lui.

— Mai ai febră ?

— Astă-seară nu. Nu vreau să am febră de Anul Nou.

Era încă foarte palid, dar ochii își recăpătau lumina lor dinainte.

— Vă place ce am făcut în lipsa voastră ?

Casa era decorată cu ghirlande colorate de hîrtie. Gunther era foarte mîndru de opera lui. Pe un carton mare, alb, scrisese ca în filmele americane, cu litere frumoase de tipar : *Happy New Year*¹ 1935.

— Dacă am avea șampanie și muzică ar fi un *re-veillon* adevărat, spuse el cu părere de rău.

—Nu avem șampanie, dar avem vin. Cît despre muzică, dacă stăm liniștiți, se aude foarte bine de la Turing.

¹ Un An Nou fericit (engl.).

Se auzea într-adevăr uneori un cîntec depărtat de acordeon, pe care pe urmă îl acoperea pădurea cu vuietul ei de noapte.

Nora părăsise pentru prima oară costumul ei de schi. Avea în rucsac o rochie de stofă neagră, simplă ca o rochie de lucru, pe care n-o îmbrăcase pînă acum, fiindcă la cabană se simțea mai bine în tunică și pantaloni lungi. Îi plăcea să umble cu bocanci și i se părea că pasul ei greu îi dă mai multă siguranță între cei trei bărbați.

Dar astă-seară bocancii o oboseau, și tunica era prea grea. Ciorapii groși de lînă o zgîriau. Îi scoase ca după un marș lung și pe urmă după atîtea zile de îmbrăcăminte aspră, își trase ciorapii de mătase, singura pereche pe care o adusese cu ea de la București, și simți răceala lor pe picioare, ca o mîngîiere.

„Am fost prea multă vreme băiat“, gîndi Nora privindu-se în oglindă. De cînd purta costumul de schi, se pieptăna cu părul ridicat în sus, ca să-l poată prinde cu ace și să-l strîngă sub chipiu. Acum îl desfăcu și-l lăsă să cadă în jos pe umeri.

Rochia ei neagră avea un cordon roșu de piele și un guler alb îngust, răsfrînt fără decolteu, în jurul gîtului. Îi părea rău că are mîneci lungi. Ar fi vrut să poarte o rochie de seară cu brațele goale, o rochie pe care s-o audă foșnind în mers, ca într-un dans. Dar și în această modestă rochie de stofă, Nora se simțea redevenind femeie. Pantofii o înălțau. Părul, lăsat pe umeri, îi libera fruntea, și pe fondul lui

brun-închis, adînc, întreaga figură se lumina, mai albă decît totdeauna.

Se simțea ușoară și coborîse scara pînă jos în hol alergînd, ea, care de obicei mergea fără grabă, fără zgomot. Abia pe ultima treaptă se opri, mirată ea însăși de această neașteptată schimbare. „Ce e cu tine, Nora ? Parcă ai băut“, se dojeni în gînd.

Gunther veni spre ea și o luă de mînă, privind-o cu o expresie de uimire copilărească.

— Ce frumoasă ești ! N-am știut că ești așa de frumoasă. De unde vii ? Ce s-a întîmplat ?

— Nu sînt frumoasă, Gunther. Dar astă-seară încerc să fiu, vreau să fiu. Pentru anul care vine. Trebuie să-l primim cu prietenie, cu puțin curaj, cu încredere mai ales. Trebuie să avem încredere în el și în lucrurile pe care ni le aduce.

Paul se apropie și el de Nora.

— Gunther are dreptate. Ești într-adevăr frumoasă. Schiul face din tine un băiat cu care ne purtăm băiețește. Dar acum, uite că ne intimidezi. Am vrea să-ți sărutăm mîna și nu știm cum. Ne-am învățat să te lăsăm să cazi în zăpadă, fără să întoarcem capul după tine. Tu te descurci totdeauna singură, și noi trecem mai departe. Ne-am învățat să-ți răspundem răstit, ba uneori nici măcar să nu-ți răspundem. Tu ești răbdarea, Nora. Tu ești cumințenia. Tu ești simplitatea. Le primim pe toate cu nepăsare, ca și cum ni le-ai datora, ca și cum am avea drepturi vechi asupra lor. Dar astă-seară, deodată ne aduci aminte că ești frumoasă, și frumusețea ta e un dar prea mare. Ne

dezarmează, ne dă remuşcări, ne face să spunem prostii.

— Într-adevăr, Paul : numai prostii.

Niciodată nu-l auzise vorbind cu emoţia aceasta puţin solemnă, puţin stînjinită. Niciodată nu văzuse în privirea lui sclipirea de tandreţe cu care venea acum spre ea. „Dacă am fi singuri, cred că l-aş săruta.“

— Spui numai prostii, dragul meu. Ce se întîmplă cu tine ? Ce o să creadă oamenii aştia despre noi ?

Se gîndea mai puţin la Gunther, care primise de la început totul ca pe un joc. Se gîndea mai mult la Hagen, care nu se mişcase nici un moment de lîngă fereastră şi o privea de acolo, din neclintita lui tăcere. Ochii lui albaştri, duri, aveau parcă astă-seară un început de îngăduinţă visătoare...

Mai era destulă vreme pînă la miezul nopţii, cînd deodată Faffner, care pînă atunci stătuse lungit lîngă cămin, se ridică de la locul lui, trezindu-se parcă din somn cu o tresărire de atenţie şi de nelinişte. Ascultă cîtva timp, cu botul ridicat în aer, cu urechile aţintite spre cine ştie ce depărtate zgomote, şi pe urmă merse spre uşă suflînd şi mîrîind.

— Ce e, Faffner ?

Cîinele se ridicase cu labele pe uşă, încercînd să-şi deschidă singur, dar cînd Hagen îi dădu drumul să iasă afară, rămase în prag, neîndrăznind parcă să

meargă mai departe. Lătra spre pădure, mai mult cu neliniște decît cu furie.

— Ți-e frică, Faffner ?

Nici nu primea să se întoarcă înapoi în casă, dar nici să iasă cu totul afară nu voia. Avea un lătrat ciudat, ca și cum ar fi întrebat pe cineva, care nu voia să-i răspundă.

— Haide să vedem ce este ! zise Hagen.

Își puse pelerina pe umeri, aprinse felinarul, și pe urmă luă din cui una din cele două carabine. Îl vedeau pentru prima oară înarmat, lucru care îi surprindea cu atît mai mult, cu cît crezuseră pînă atunci că cele două arme atîrnate în perete deasupra covorului roșu erau numai decorative, ca niște arme vechi. „Într-adevăr, omul acesta e un vînător“, gîndi Nora. Arma în mîna lui părea că-l întregește. Era mai puțin straniu acum. Și pelerina lui cenușie și cizmele lui grele deveneau firești.

— Vino, Faffner, zise Hagen și porni înainte. Cîinele îl urmă cu botul în zăpadă, căutînd drumul...

Se întoarseră după o jumătate de oră. Timpul la cabană trecuse încet, într-o așteptare încordată, pe care tăcerea o făcea și mai intensă. Gunther nu se dezlipise nici un moment de la fereastră. Nu se auzea din pădure nici un strigăt, nici o chemare. Doar din cînd în cînd, zgomotele — și ele mereu mai rare —

de la Turing sau de la S.K.V., unde se petrecea. Paul voise să se ducă pe urma celor plecați.

— Poate au nevoie de ajutor. Mai avem o carabină aici.

— O avem aici și e bine să rămână aici, spuse Nora, oprindu-l să plece.

Așteptarea fusese atît de grea, plină de atîtea pre-sentimente și întrebări nepuse, încît întoarcerea lui Hagen, în primul moment, nici nu-i dezmetici cu totul.

— Vă aduc un pui de urs, zise el intrînd.

Purta într-adevăr pe brațe un ursuleț înghețat, cu blana albă de zăpadă, cu ochii pe jumătate închiși de frig sau de somn, și cu lăbuțele dinainte strînse sub botul lui cafeniu, ca și cum ar fi vrut să și le încălzească singur.

— O fi ieșit de cu ziuă din vizuina maică-si și pe urmă nu și-a mai găsit drumul înapoi. O să încerc eu să i-l găsesc, dar mai întîi vi l-am adus să-l vedeți.

— Sînt urși pe aici? întrebă Nora uimită.

— Într-un singur loc, mai jos, spre stîină. Cred că nu sînt mulți. Astă-vară ciobanii vorbeau de o ursoaică, de una singură, care se arăta noaptea din cînd în cînd pe la stîină.

Hagen pusese ursulețul jos pe covor și se strînseseră cu toții în jurul lui, ca să-l privească. Numai Faffner trebuia ținut mai departe, fiindcă lătra în-

tr-una și își arăta colții, ca și cum ar fi vrut să-l sfîșie.

— Îi miroase a sălbăticiune, zise Hagen.

Nora era încă nedumerită. Învățase pe vremuri la școală că ursul hibernează într-o letargie completă și nu înțelegea prin ce minune ursulețul ăsta ajungea viu încă în mâinile lor, în plină iarnă.

— Dar nu-i adevărat de loc, spuse Hagen. Nici vorbă nu poate fi de letargie. E un fel de somn, un fel de buimăceală, din care ursul se și trezește uneori, ba chiar, cînd nu e viscol, se întîmplă să iasă afară la lumină. Mai ales cînd n-are astîmpăr, ca fiara asta mică.

Vorbea cu oarecare pasiune despre aceste lucruri. Pentru prima oară de cînd îl cunoștea, vorbirea lui, de obicei aspră și rece, începea să aibe ceva prietenos. Stătea aplecat peste mica fiară adormită cu o privire atentă, de om îmblinzit.

Miezul nopții îi găsi tăcuți și atenți în jurul puiului de urs, care le intra în casă o dată cu noul an.

„E poate un semn“, gîndi Nora.

Aducea cu el un miros de pădure și de pămînt. Era caraghios și zbîrlit, mai ales acum, cînd începea să se dezmoștească, și totuși îl priveau cu uimire. Venea dintr-o viață misterioasă, care se ascundea sub gheață, sub zăpezi. Pădurea încremenită își păstra

în pământ rădăcinile și fiarele. Totul părea mort și totul în adânc era viu.

— Viața începe mereu, șopti Nora, uitându-se la mica jivină, pe care se aplecase să o mângâie pe botul umed de zăpadă.

Nu știa bine cui spune aceste cuvinte și pentru cine le spune. Pentru Paul, care se zbuciuma de atîta vreme să iasă din amintirile lui, ca dintr-o iarnă. Pentru Gunther, care încă avea ochii întorși spre imaginea mamei dispărute. Pentru Hagen, care încerca să păstreze fantoma iubitei într-o casă cu obloanele ferecate.

„Și pentru tine, biata mea Nora, pentru tine, care ai crezut de atîtea ori că nu mai ai de așteptat nimic de la nimeni“.

— E miezul nopții, zise cu glas tare și merse să stingă lămpile. Singur focul din cămin mai arunca o slabă lucire roșietică pe figurile lor, care, în întuneric, deveneau mult mai grave.

De departe, dinspre vârful muntelui, se auzeau lovituri de armă. Se trăgea cu pușca, în cinstea noului an. Faffner, care tot timpul mîrîise, tăcu și el ascultînd.

Cînd se făcu din nou lumină, se priviră cîteva clipe fără să-și vorbească.

— Viața începe mereu, zise Nora mai mult pentru ea. Îi plăceau aceste cuvinte și îi părea bine că sînt cele dintîi pe care le spunea în anul nou.

— E timpul să ne întoarcem acasă, spuse Hagen puiului de urs.

Îl ridicase de jos și îl ducea înapoi în pădure, purtându-l pe brațe. Cîinele venea după el potolit. Nora între Paul și Gunther, îi privea din prag cum se depărtează. Rămaseră toți trei acolo multă vreme. Noaptea era calmă și cețoasă. Felinarul lui Hagen se vedea încă printre brazi. Pelerina lui neagră trecea pe zăpadă ca o umbră.

XVIII

Se sparg norii !

De la S.K.V. la Turing, vestea alerga prin pădure ca un strigăt :

Se sparg norii ! Se ridică ceața !

Dimineața era cenușie, zărilor erau închise, și lumina avea mereu aceeași lipsă de strălucire. Vîrful Postăvarului părea scund sub cerul opac și umed, căzut prea jos.

Totuși, de la cabana Sașilor veneau strigăte, care anunțau soare și lumină.

„Se vede Brașovul ! Se vede Rîșnovul !“ povesteau cu uimire oamenii veniți dintr-acolo. Grupuri de schiori coborau în grabă spre S.K.V., să se încredințeze de miracol.

Nora și Paul ajunseră prea tîrziu.

— Pînă adineaori am avut soare, îi întîmpină omul cu ochi de viezure.

Clipea des, ca și cum încă ar fi fost orbit de lumină. Cortina de nori, un moment ridicată, căzuse din nou peste nevăzuta lume din vale.

Toată lumea se strînsese pe terasă ca pe o punte de vapor, ca să urmărească neașteptata revenire a soarelui. Din acel punct se vedea, cînd era senin, întreaga Țară a Bîrsei, pînă spre munții Făgărașului. Era ca o fereastră a Postăvarului deschisă spre cîmpie, fereastră pierdută de la începutul iernii în nori și prin care cîteva secunde apăruse în dimineața aceasta imaginea însorită a Brașovului, pentru ca să piară din nou în neant.

Oamenii păreau buimăciți de prea grăbita imagine ce fulgerase și se stinsese în zare. Ceața se depunea din nou pe brazi și stînci, cu lumina ei difuză, care stingea ultimele reflexe ale pietrelor.

— Priviți! strigă cineva.

Zarea se despicase, și un cerc plutitor de lumină albastră se deschidea ca un oraș fantomatic printre nori. Draperii de fum se dădeau deoparte, zidurile de ceață se năruiau. O cetate scînteia în soare cu acoperișuri de metal, cu sulii și scuturi ridicate în lumină.

Nu era Brașovul. Era prea departe ca să fie Brașovul, era prea orbitor.

Avalanșe de nori îl acopereau, aruncîndu-l încă o dată în negură, dar o clipă mai tîrziu răsărea în altă parte, ca o insulă călătoare, ca un golf fantastic în acest ocean de fum și de ceață.

Cîteodată imaginile erau precise, simple, ușor de recunoscut. Cineva arăta cu degetul printre nori Rîșnovul sau Zizinul, drumul șerpuitor spre Bran, turlile sclipitoare de la Zărnești. Dar într-o singură clipă, toate piereau. Orașe desprinse din loc erau purtate de la o zare la alta, porți de lumină se deschideau și se închideau, cetăți efemere se desfăceau în soare...

Două zile, vremea se zbuciumase între lumină și viscol. Diminețile erau fastuoase, ca din pragul unei imense grote. Norii se destrămau, deschizînd departe arcuri de triumf, bolți albastre, ținuturi sclipitoare. De la o secundă la alta, continente de fum luau ființă și se topeau pe întinsa cîmpie a Bîrsei. Lanțuri de munți creșteau și se prăbușeau într-o lumină magică.

Ceața se ridica din pădure ca dintr-un mare incendiu. Fiecare brad părea că arde într-o flacără rece, cu zgomot metalic. Muntele se zbuciuma să iasă din nori. Pe toată Țara Bîrsei era soare, pe toată valea Prahovei era soare ; singur Postăvarul, ca un clopot de fum, ca o cetate de negură, rămînea închis între zidurile lui de iarnă.

Dimineata, porțile păreau că se deschid și, prin pînza destrămată a norilor, ca prin zeci de ferestre mișcătoare, imagini dintr-o altă lume, din alt anotimp, se fugăreau prin fum.

Spre seară însă, ca și cum muntele, obosit de tot acest zbucium, s-ar fi predat iernii biruitoare, ceața

cădea din nou, norii se adunau grei, pădurea fumea stinsă...

Totul se liniști în cea de a treia noapte, deodată, cum se potolesc furtunile pe mare.

Paul se trezise în întuneric și asculta.

— Ce s-a întâmplat?

— Nu știu bine. Ascultă și tu.

Tăcerea nopții avea ceva foșnitor, ca și cum pădurea ar fi întinerit. Cabana părea ușoară ca o navă liberată din sloiuri.

Paul merse spre fereastră și o deschise. Un cer albastru, adânc, cu stele umede, un cer de primăvară, neasemuit de clar, neasemuit de ușor, plutea peste pădurea troienită. Totul era albastru în noapte — brazii, zăpada, stîncile. O lună nevăzută, bătînd poate de undeva din spatele cabanei, dădea o slabă strălucire metalică munților din depărtare, siluete și ele albastre, dar cu vîrfurile fosforescente, albe de zăpadă.

Paul rămase amețit lângă fereastră. Nora îl chemă de cîteva ori, dar el nu răspunse.

Frigul de noapte era aspru, dar nu înghețat. Aducea cu el un miros de pămînt jilav, o aromă de rădăcini și ierburi umede.

— E ca o deșteptare din somn, spuse Paul.

Se aplecă peste fereastră, să simtă pe frunte adierea acelei imposibile nopți de primăvară.

În plin soare, Postăvarul era de nerecunoscut. Un larg amfiteatru împresura pădurile lui verzi și albe. Lumina era rece, pură, sonoră. Până în cele mai depărtate zări, totul se vedea cu o exagerată precizie, ca printr-o nemărginită vitrină de cristal. De la cabana lui Gunther se zăreau printre brazi, departe în vale, case minuscule, acoperișuri negre, drumuri înguste șerpuiind ca niște fluvii prin pădure. Era Predealul, un Predeal colorat cu mult mov, cu mult albastru.

Bucegii nu mai aveau strălucirea lunară, străvezie din timpul nopții. Păreau niște munți de cretă, sculptați minuțios, cu vîrfurile delicate și exacte.

Pe celălalt versant, Țara Bîrsei se desfășura ca o machetă în relief. Munții Făgărașului și ai Ciucului prindeau în cercul lor violet cîmpia, cu orașe, cu drumuri, cu păduri, văzute de sus foarte mici, dar foarte precise, ca printr-un ochian care micșorează imaginile, dar nu le tulbură. Cele mai depărtate siluete — case, arbori sau stînci — își păstrau conturul în lumina de zi.

Nora și Paul erau tot timpul pe schiuri. Vechile lor itinerarii deveneau noi, pline de surprize. Fiecare punct al muntelui, fiecare oră a zilei deschidea un peisaj necunoscut. Zăpada însăși părea că-și schimbă în soare densitatea. Era o zăpadă ușoară, fină, neaderentă, pe care schiurile alunecau fără nici o rezistență, sensibile la cea mai slabă apăsare. Virajele și opririle se făceau singure, înainte ca gestul de comandă să fie împlinit. Totul se petrecea cu o

fericită ușurință în această lumină care dădea transparență lucrurilor celor mai grele.

Se auzeau prin pădure, cu un fel de vibrație muzicală, cele mai aspre zgomote, cele mai surde ecouri. Întreg muntele era ca o cutie de rezonanță, ca o vioară. Lovituri de topor sau căderi înăbușite de copaci străbăteau ca din fundul pământului, și pe urmă se limpezeau în aerul clar al dimineții.

Trecea uneori peste pădure o adiere abia simțită, și sub această suflare brazii păreau niște corăbii cu pânze pe o mare prea calmă. Numai pe creste aerul era mai viu, și bătaia vântului ridica zăpada, pulverizînd-o în mici fîntîni arteziene. Din vîrfurile Postăvarului, crestele Bucegilor se vedeau ca niște cratere de argint, purtînd fiecare un nimb de pulbere fină.

Veneau la cabană osteniți de prea mult soare, îmbătați de nesfîrșita legănare pe schiuri. Gunther, care nu putea face decît plimbări ușoare, îi aștepta de obicei la S.K.V., unde apariția lui stîrnea mereu aceleași șoapte și întrebări. Dar băiatul primea acum cu nepăsare, ba chiar cu o plăcere ironică toate aceste priviri care se iveau la ferestre de îndată ce se apropia de casa Sașilor.

Soarele îi dădea o bucurie febrilă, exuberantă, plină de gesturi. Umbla tot timpul cu o cămașă de vară fără mîneci, cu gîtul liber, cu capul gol și alerga prin zăpadă cu brațele deschise, cu fruntea în soare. Faf-

ner, mai bătrîn, mai sceptic, venea pe urmele lui fără grabă.

— Nu vrei să te trezești din somn ? îl întreba Gunther trăgîndu-l de urechi. Nu vezi că a venit primăvara ?

Cîinele ridica un moment capul, făcînd ochii mici în lumina de amiază, și pe urmă, cu vechea lui lene de animal adormit, se întorcea la somnul lui de iarnă.

— Faffner e mai cuminte decît noi, spunea Nora. El știe că nu trebuie să credem prea mult în primăvara asta.

O îngrijora puțin exagerata bucurie a lui Gunther.

Băiatul se simțea ieșit din iarnă. Era în bucuria lui un fel de satisfacție victorioasă, ca și cum ținta pe care și-o propusese — să ajungă în martie și să poată înfrunta familia Grodeck — ar fi fost atinsă, iar efortul lui de a trăi pînă atunci, împlinit.

Nora ar fi vrut să tempereze această prea mare fericire.

Între Paul și Gunther, pe care soarele îi făcea să delireze, ea singură încerca să rămînă calmă. Nu avea încredere în fericirile mari, orbitoare, miraculoase. Credea mai mult în lucrurile potolite, durabile și așezate.

— Nu-i așa, Faffner ?

Simțea în Faffner un aliat, un prieten, un înțelept.

Erau la amiază două sau trei ore, cînd soarele devenea dogorîtor. Paul nu mai voia să intre în casă.

Se culca afară pe treptele cabanei și rămînea acolo cu ochii închiși, cu brațele desfăcute. Sub pleoape străbătea o lumină roșie, caldă, care îi amintea ceasurile de plajă de la Balcic. Avea senzația că e gol în soare, își auzea tîmplele zvîcnind, și urechile îi erau asurzite de un tumult confuz de ghioc. Uita unde se află și de cînd. I se părea că este în această toropeală luminoasă de totdeauna și pentru totdeauna. Nu avea amintiri, nu avea gînduri. Nici o imagine nu trecea prin ochii lui închiși, nici propria lui imagine. Își simțea doar brațele calde, obrajii arși de soare și i se părea că lumina trece prin el, prin pori, prin vine de sînge, pînă în artere, pînă la inimă.

Nora venea lîngă el să-l trezească, fără să-l cheme. O auzea parcă venind, îi simțea parcă mîinile ușoare pe frunte, pe păr, dar toate aceste vagi senzații rămîneau cu totul în afară de cercul lui de lumină.

Serile aveau o aromă de rășină, de coajă de copac, de frunze tinere. Brazii deveneau sub lună albaștri, străvezii. Culorile tari ale zilei — petele mari de violet, de alb, de roșu — se stingeau după o ultimă aprindere intensă, în momentul apusului.

Pe fundalul alb al Bucegilor înzăpeziți, luna în primele minute era neverosimil de galbenă, un galben cald, puternic, care nu părea să facă parte din acel peisaj de iarnă și de seară. Mai tîrziu, cînd își recăpăta lumina ei spectrală, toate văile erau albastre ca niște lacuri limpezi, încremenite sub lună.

Nora și Paul așteptau apusul de soare sus, în vârful Postăvarului, și rămâneau acolo târziu, pînă ce noaptea era deplină. Se vedeau aprinzîndu-se lumini rare, pe valea Timișului ; se vedeau, ca niște puncte de foc, farurile mașinilor alergînd pe șoseaua Brașovului ; se vedea mai departe, ca o brătară cu pietre sclipitoare, Rîșnovul.

Pădurile foșneau fără vînt, fără clătinare, cu un freamăt de viață tînăra sub zăpadă. Pietrele aveau un miros bun de pămînt nou.

Plecau de acolo târziu, amețiți, clătinîndu-se pe schiuri. Nu se îndurau să se întoarcă la cabană. Nu se puteau despărți de aceste seri înfiorate, de această vapoasă lumină. Treceau ore întregi fără să-și vorbească. Numai uneori, cînd se opreau la cîte o răspîntie, se căutau unul pe celălalt, întrebîndu-se din ochi încotro s-o pornească mai departe — spre Ruia ? spre Crucur ? — și atunci, în lumina palidă a nopții, se priveau cu o neînțeleasă uimire, ca și cum s-ar fi întîlnit în vis.

XIX

Viscolul izbucni din nou în ajun de Bobotează. Vremea se schimbă pe neașteptate, și în mai puțin de o oră Postăvarul reintră în iarnă. Brașovul se mai văzu o dată sclipind cu luminile lui de seară, și pe urmă dispăru în ceață.

— De acu nu-l mai vedem pînă la primăvară, spuse Hagen închizînd obloanele.

Ultima noapte pe care Nora și Paul o mai aveau de petrecut pe munte semăna foarte bine cu noaptea sosirii lor la cabană. Vîntul arunca valuri de zăpadă în ferestre. Faffner lătra spre pădurea împietrită de ger.

Lîngă focul din cămin, Nora recita cuvintele care o întîmpinaseră în prima seară :

*„Mancher auf der Wanderschaft
Kommt ans Tor auf dunklen Pfaden...”*

Gunther nu o lăsa să termine.

— Nu, nu. Acum e târziu. Acum nu mai vine nimeni.

Întoarcerea iernii, după cîteva zile de soare, îl găsea pe Gunther nepregătit, fără apărare, fără rezistență. Scurta primăvară îi dăduse o însuflețire nervoasă, care acum îl lăsa dezarmat. Asista în tăcere la pregătirile de plecare ale Norei și ale lui Paul, care își strîngeau lucrurile în rucsacuri pentru a doua zi dimineată. Obrajii îi erau arși de soare, dar fruntea redevenea palidă. Cearcăne adînci de oboseală și de febră îi făceau și mai albaștri ochii lui clari.

— Trebuie neapărat să plecați ?

Punea întrebarea cu nepăsare, încercînd să ascundă suferința de a-i vedea plecînd.

— Trebuie neapărat ?

— Poate că n-ar trebui, spuse Paul, pe care întrebarea lui Gunther îl făcea gînditor. Poate că n-ar trebui. Dacă am avea mai mult curaj decît avem... Dacă am înțelege că nimic nu ne cheamă înapoi... Dacă ne-am hotărî să rămînem pentru totdeauna aici...

Nora continua să pună ordine în lucrurile ei și să le așeze în rucsac. Gîndul copilăros de a rămînea la cabană îi trecuse și ei o secundă prin minte, dar îl alungase cu un gest hotărît. „Trebuie să fie cineva, în casa asta, care să nu viseze.”

— Voi uitați că eu sînt profesoară. Uitați că vacanța mea se termină. În ziua de 8 ianuarie, la 8 dimineată, trebuie să fiu în clasă.

Spunea într-adins lucruri indiferente, reci, puțin aspre, ca să prevină lacrimile.

Pînă la Ruia îi însoțise Hagen. Cîtăva vreme se ținuse și Faffner după ei, dar zăpada era prea mare pentru el și, înainte de a ajunge la S.K.V., cîinele se opri.

— Hai, du-te acasă, Faffner. Și lasă ochii ăștia triști. Nu ți-e rușine ? Ești om bătrîn.

Cîinele rămase nemișcat, cu o privire uimită, care nu înțelegea prea bine ce se întîmplă.

Hagen tăcuse tot timpul. Venea pe schiuri în urma lor, cu pelerina lui cenușie desfăcută în vînt.

De la Ruia îi lăsă să plece singuri mai departe.

— V-aș conduce pînă la Brașov, dar nu vreau să-l las pe băiat singur.

În ultimul moment, scoase din buzunar un obiect mic de metal, pe care îl dădu Norei cu un gest brusc, nepregătit.

— Te rog să păstrezi asta, în amintirea lui Gunther.

Era un medalion cu un portret al tinerei doamne Grodeck, portret mic, rotund, care semăna cu cel de la cabană, deși părea să fie mult mai vechi decît el.

Nora nu știu cum să-i răspundă. Fusese pînă și în gestul cu care îi întinsese acel neașteptat dar ceva aspru, care respingea dinainte orice cuvînt de prietenie.

— Pe Gunther n-am să-l uit niciodată. Și nici pe dumneata, Hagen.

Ochii lui albaștri erau reci, duri, fără zîmbet și fără tristețe. Nora așteptă să citească în ei un semn de înțelegere, dar nimic nu se luminează pe fața lui întunecată.

— Mergeți cu bine, zise Hagen.

Cunoșteau drumurile și nu mai aveau nevoie să se oprească la răscruci, ca să caute semnele indicatoare. Pîrtia pînă la Crucur era fără accidente de teren. Cursa era înșelător de simplă și părea în primele momente că nu cere nici un efort. Paul se lăsa în voia schiurilor, care își accelerau singure viteza. Nici nu încerca să frîneze. Numai la viraje deschidea foarte slab plugul, care se închidea pe urmă, în secunda următoare, de la sine, cu un derapaj scurt, din care schiurile ieșeau mai ușoare, mai rezezi.

Rucsacul la început atîrna greu pe spate, dar după cîtva timp își pierdu cu totul greutatea, ca și cum, în plină viteză, cineva i l-ar fi luat de pe umeri. Nu-și simțea decît obrajii aprinși de ger. Bătea un vînt aspru, care ridica vîrtejuri de zăpadă și i le arunca în față. Cîteva secunde nu mai vedea nimic înaintea ochilor, dar schiurile alergau mai departe, libere.

Ajunseră la Crucur fără să-și dea seama cînd și cum. Drumul prima oară fusese mult mai lung și mai lin.

„Poate ne-am înșelat. Poate am greșit direcția.“

Recunoșteau totuși poiana și recunoșteau mai ales acea colibă de pădurar, la care se opriseră și prima

dată. O găseau la fel de părăsită, cu ușa deschisă și cu aceiași cărbuni stinși în vatră... Urme recente de schiuri treceau prin fața colibei și erau singurul semn de viață în toată poiana bătută de viscol.

Porniră mai departe pe acele urme, care se pierdeau printre brazi. Dreptunghiurile albe și galbene abia se mai vedeau pe copaci, acoperite de zăpadă. Drumul prin pădure era plin de obstacole, iar pîrtia își schimba de nenumărate ori planul de înclinare. Toată cursa era făcută din schimbări subite de viteză. Zăpada era cînd foarte înghețată, cînd inexplicabil de afînată și la fiecare moment schiurile erau smulse și aruncate în lături. Nora, care alerga înainte, anunța cu glas tare obstacolele și dădea comenzi de viraj și de frînă, pe care Paul le executa reflex. Uneori gestul de apărare venea cu o secundă prea tîrziu, și atunci schiurile săreau de pe linia lor, aruncîndu-l la pămînt. Se ridica de jos, orbit de zăpadă, dar fără să simtă loviturile. Toată atenția lui era fixată așa de intens înainte, spre un punct mișcător după care schiurile alergau fără să-l ajungă, încît nici nu-și dădea seama de căderi și opriri. Îi era cu neputință să-și păstreze schiurile multă vreme în plug. După cîteva clipe de încordare, un derapaj scurt, ca o zvîcnitură, i le rupea din frînă și i le avînta eliberate înainte. Avea atunci o fulgerătoare pierdere de conștiință, după care se trezea din nou pe schiuri, în plină viteză, plutind ca între două vise.

Intrară în Braşov înainte de amiază, ca într-un adăpost. Pe străzi viscolul era mai puţin aprig. Vînturile păreau că se opresc la marginea oraşului.

Erau în întregime albi. Aveau zăpadă pe sprîncene, pe tîmple şi pe frunte. Pînă şi ochii îşi pierdeau culoarea, sub genele albite.

— Am mers foarte bine, spuse Nora. Două ore şi opt minute.

— Numai atît ? se miră Paul, fără să înţeleagă de ce.

„Două ore şi opt minute“ i se părea în acelaşi timp şi foarte mult, şi foarte puţin. Avea într-un fel impresia că au plecat de la cabană nu de cîteva ore, ci de cîteva zile şi că muntele cu oamenii rămaşi acolo era foarte departe în urma lor. Dar avea de asemeni senzaţia că întreaga cursă nu durase decît un minut, că totul se petrecuse năucitor de repede şi că toată călătoria nu fusese decît o singură, vertiginoasă cădere.

Schiul suspenda pentru el măsura timpului.

XX

Braşovul era, în această ultimă zi de vacanță, la fel de vioi și de populat ca în primele zile. Străzile pline de schiori păreau niște imense peroane, pe care o mulțime grăbită, agitată și volubilă aștepta sosirea și plecarea trenurilor.

Birourile de voiaj din centru erau luate cu asalt de oameni grăbiți să-și vizeze biletele, să cumpere tichete sau să ceară informații. Lumea care coborâse de la cabanele din împrejurimi sau venise de mai departe, din Făgăraș, din Bihor, după o vacanță de schi, se aduna încă o dată la Braşov, unde se întâlneau atâtea drumuri. Erau figuri arse de soare, care își surâdeau pe stradă, ca și cum s-ar fi recunoscut.

— E posibil, Nora, ca toți oamenii ăștia să se întoarcă la viața lor dinainte ? E posibil oare, după

ce au fost în munți, să mai creadă în lucrurile pe care le-au lăsat jos ? de care s-au despărțit ? pe care au vrut să le uite ?

— Cine a fost în munți e un om liber, răspunse Nora.

„Un om liber. Un om liber.“ Paul repeta cuvintele ei. I se părea că e foarte tânăr, că vine dintr-o lungă vacanță cu soare, că toate drumurile sînt deschise înaintea lui.

Trenurile veneau din Ardeal ca dintr-o regiune polară, înghețate, cu mari întîrzieri, pline de zăpadă, cu locomotivele albe ca niște imense pluguri spărgătoare de gheață.

— Se formează un tren de schiori diseară. E mai bine să-l așteptați. N-o să găsiți locuri în vagoanele obișnuite.

Le mai rămîneau cîteva ore de stat la Brașov și aveau de gînd să le petreacă pe străzi, mai ales prin cartierele mărginașe, unde orașul își păstra încă aerul lui de cetate veche, dar, înainte de a porni din nou la drum, intrară la Coroana, ca să-și lase schiurile acolo și să se odihnească. Era în cafenea o adunare pestriță de haine orășenești și haine de schi, fețe posomorîte de citadini și figuri deschise de oameni tineri, coborîți din pădure.

Găsiră cu greu o masă liberă, într-un colț unde părea că se refugiaseră numai localnici, cufundați în citirea ziarelor de după masă și supărați de năvala de tinerețe care le tulbura liniștea localului și obișnuințele de fiecare zi. Toți erau serioși, tăcuți, greoi

și toți parcă aveau fruntea puțin teșită a bătrînului Grodeck, frunte rezistentă, închisă. Citeau ziare nemțești și maghiare din Brașov și le citeau cu un fel de atenție îngrijorată, uniformă.

Paul surprinse în treacăt un titlu tipărit cu litere groase pe prima pagină : *Létrejött Rómában a meg-egyezés !*¹.

Nu știa ce însemnau acele cuvinte, și deodată îi trecu prin minte că poate în cele două săptămîni trăite pe munte se întîmplaseră în lume lucruri extraordinare și că acel titlu tipărit cu litere groase anunța poate un eveniment capital, care schimbă destinul omenirii.

— Mă duc să cumpăr ziare, îi spuse Norei și se ridică de la masă cu oarecare neliniște.

Era aproape de ușă, gata să iasă în stradă, cînd se auzi strigat. Întoarse capul și se uită cu mirare la mesele din apropiere, dar nu recunosc pe nimeni. Pe urmă abia băgă de seamă că cineva îi face semn de mai departe, de lîngă fereastră.

— Tu ești, Ann ?

Era singură la masă și avea în fața ei cîteva reviste și ziare, pe care le citise probabil pînă atunci.

— Îmi dai voie ? spuse Paul, răsfoindu-le în grabă. Căuta mai ales titlurile și telegramele de la ultima oră. Rămăsese în picioare în fața lui Ann, puțin aplecat deasupra mesei, și în cîteva clipe parcurse cu ochii tot acel vraf de ziare.

— Cauți ceva ? întrebă ea.

¹ La Roma s-a ajuns la o înțelegere ! (mag.).

— Nu. Nimic precis. Voiam să știu dacă s-a întâmplat ceva în lume. Dar văd că nu s-a întâmplat nimic. Într-adevăr nimic...

Abia atunci ridică privirea spre Ann. Era cu capul gol, purta la gât o eșarfă albastră, înnodată ca o cravată.

— De unde vii, Paul ? Ești de mult aici ? Pleci la București ? Mi-a spus cineva că te-a văzut în ajunul Crăciunului, dar nu-mi venea să cred. Eu am fost tot timpul la Brașov. Mai rămîn. Nu știu cît mai rămîn. Am venit să lucrez. Nu vrei să stai ? De cînd nu ne-am văzut ? Unde ai dispărut ?

Vorbea, ca de obicei, cu o mulțime de întrebări scurte, pe care le arunca neglijentă, fără să aștepte răspuns. Paul era mereu în picioare în fața ei și o privea cum rîde, cum gesticulează, cum vorbește.

„Ce ochi mici are ! E cu puțință să aibe ochi atît de mici ?“

Ea se opri deodată din vorbă și deveni neașteptat de atentă.

— Ce e cu tine, Paul ? De ce taci ? De ce mă privești așa ? S-a întâmplat ceva cu tine. Ești foarte schimbat. Nu știu cum, dar foarte schimbat. Poate pentru că ești așa de negru. Poate pentru că porți hainele astea...

— Da, Ann. Poate.

Plecă de acolo fără să-i pună nici o întrebare. Ar fi vrut să găsească un cuvînt prietenos pentru ea, dar nu găsi nimic.

— Ai o eșarfă frumoasă, îi spuse la despărțire.

Nora îl aștepta la masa lor din colț, gata de plecare.

— Cine e fata blondă, care te-a oprit? întrebă ea fără mare curiozitate.

Paul se gândi o clipă, și pe urmă răspunse scurt:

— O fată din București. O pictoriță.

Avea impresia că mai mult nu are ce să spună despre Ann.

Trenul pleca de la Brașov cu vagoanele pline, dar în fiecare gară, la Dîrste, la Timișul-de-Jos, la Timișul-de-Sus, așteptau alte grupuri de schiori.

Toată lumea vorbea despre zăpadă și despre timp. Cei care coborau de pe Piatra Mare se plîngeau de prea multă ceață și de îngheț. Fete și băieți venind din Bihor povesteau că la Stîna de Vale avuseseră tot timpul soare.

Toți sînt nespus de tineri, și Paul se simte, între ei, de vîrsta lor. „S-a întîmplat ceva cu tine“, spunea Ann. Da, s-a întîmplat. Se privește în fereastra vagonului ca într-o oglindă, și aproape că nu se recunoaște. Fața îi e brăzdată de zgîrieturi, pe frunte și la ochiul drept păstrează încă urme din teribila lui cădere de la Turing-Club, buza de jos e încă puțin ruptă, dar peste toate acestea a trecut soarele și le-a cicatrizat. Nimeni în vagon nu e mai negru decît el, nimeni nu e mai ars de soare. „Parcă am umblat numai pe creste, numai în lumină.“

Simte un fel de exaltare copilăroasă. Nu știe exact ce ar voi să facă. Sînt în el puteri pe care nu le cu-

noaște, sînt elanuri care se deșteaptă dintr-un somn lung.

— Nora, tu crezi că schiul poate să salveze un om ? Poate să schimbe o viață ?

— Dragă Paul, cred că viața noastră e plină de obiceiuri proaste, de manii și de idei fixe. Schiul ne scoate din ele. Pe urmă, totul este să nu ne lăsăm învinși din nou.

— Nu, Nora. Niciodată.

Jura cu prea multă aprindere, cu un accent de îndîrjire exagerată.

Se corectă singur, repetînd în gînd aceleași cuvinte, mai calm, mai decis : niciodată, niciodată.

Redactor responsabil : ION NISTOR
Tehnoredactor : ION TUDOR

*Dat la cules 31.10.1967. Bun de tipar 31.01.1968.
Apărut 1968. Tîraj 100 160 ex. Hîrtie ziar de 50
g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 12,30. Coli tipar
10,5 A. nr. 16 165/1967. C.Z. pentru bibliotecile
mari și mici 859—3.*

Combinatul Poligrafic „Casa Științei”, Piața
Științei 1, București — Republica Socialistă
România

